

Incipit liber quintus Summe Asterani qui tractat de sacramento penitentie ti. primus.

Inita quarta parte huius libri quod est de sacramentis in cōi et de tribus primis sacris. scilicet confirmatōe eucharistia et baptis. Sequitur quanta que est de sacramento penitentie et de sacramento vinctōis extreme. Primo autem dō de sacro penitentie. Et primo de virtute penitentie. scilicet cūdo de sacro penitentie. Circa primū primo dō penitentie quidditate. scilicet de eius origine et ordine. Circa primū quoniam plura. scilicet verum penitentie sit virtus et vtrū sit virtus spālis. Et huiusmodi rich. et cōiter huiusmodi alios doctores penitentie pōt quatuor modis accipi. vno modo p remedio cōtra peccatū mortale actuale p sacerdotes ministrando et sic penitentie sit sacramentum et nō virtus. Alio modo p habitu habitate hoīez ad penitendū sub debitis circūstātiis et sic ē virtus. tertio modo p actu penitendi et sic nō est virtus s; virtutis actus. quarto modo p dolore sensibili p peccato commisso qui si pcedit actū penitendi ipm pmouet seu intendit. si autē sequitur tanquā cāsus ex illo intentōez et pfectōez eius ostendit. et sic nō est virtus s; passio. Est igitur penitentie scdo modo accepta virtus et virtus spālis. quod huiusmodi rich. p; ex hoc quod obiectus penitentie virtutis est actuale peccatū sub ratōe quod ē transgressio diuine legis vindicabilis et expiabilis p actū ipm penitentie. et quia sub rōe hac peccatū nullius alterius virtutis est obiectū sequitur quod actus penitentie est p eēntiā distinctus ab actibus aliarū virtutū. differentia enim virtutū innotescit nobis p actus. distinctio autē actū p obiecta. Est autē virtus penitentie reducibilis ad iusticiā. quod p; p illud quod dicitur de penitencia di. iii. c. i. Omnia est quādam dolentis vincta puniētis i se quod se dolet commisisse. Vindicare autē maleficiū puniēdo pūnz ad rōez iusticie. hec rich. Cuius autē virtutis ē actus qui est peitēre. Et huiusmodi sco. quod faciēdo vim in vocabulo. penitēre idē est quod penā tenere. Nec autē nō tm importat passionē pene vt iherētis. s; etiā actiōnem volētis respectu pene. Vñ penitentie actualis est punicio voluntaria vel voluntas punitionis. In hac autē est multa cōsiderare. primo velle peccatū punire siue vindicare. scdo se peccasse nolle siue peccatū detestari. tertio punitionē iā inflictā velle libere acceptare. quarto penā inflictā paciēter ferre. In quolibet horū quatuor actū saluat appetas huius vocabuli. scilicet penitēre. vñ i his quatuor ppe videtur consistere significatū eius. Dōt autē quilibet eorū eē actus virtutis. quod pōt esse actus recte rōi cōformis. nō quod sit actus virtutis. id est elicitus a virtute vel generatus a virtute. s; quod cōformis recte rōi i quo consistit bonitas moralis actus hūani. Et quod prius pdictorū actū pōt eē iusticie picularis. scilicet vindicatie. idō est actus virtutis penitentie. vt de penitentie di. iii. c. i. penitentie ē quādam dolentis vt a se. scilicet cūdo autē et tertio pnt eē cuiuscūq; virtutis quod ē i appetitu. puta hūilitatis quod incliat ad detestandū peccatū supbie et ad acceptandā penā quod soluit reatū supbie. Castitatis quoniam ad

peccatū luxurie et sic de aliis virtutibus appetitūis. quod vō actus pōt eē actus virtutis facie. **Q**uid est penitentie huiusmodi diffinitōez. Et huiusmodi magis quarto huiusmodi di. xiii. penitentie est grā vel virtus quācum emendatōis pposito pterita mala plāgimus et odimus et plangeda iterū cōmittere nolumus. et hec diffinitio de penitentie ad pfectū sufficiat. quod cōpletissima est. tangit enim genus eius et actū et obiectū. Dicitur autē penitentie grā pter simile effectū iustificatōis. plāgere vero sumit ibi cōiter p planctu siue exteriori siue interiori. Intelligendū etiā quod dicitur plāgim; nō quod peitēs sp sit i actu plāgendi. s; quod sp habitus est ad plangendū. Nota etiā quod plangere siue lugere p peccatis suis est penitentie. p malis alienis est misericordie. p bonis eternis est beatitudinis luctus.

Sequitur videre de scdo articulo. scilicet de origine et ordine penitentie cca quod quoniam plura. scilicet vtrum aliquis penitere possit ex seipso. Et penitentie pōt dici vno modo cōiter quicūq; detestatio peccati commissi. et hec ē i dānatis huiusmodi illō sap. v. peniam agentes. et p angustia spūs gementes. Detestantur enim peccatū quod fecerūt ppter penā quā inde sustinēt. Alio modo pōt dici detestatio peccati inquantū est cōtra iusticiā legis dei i spe venie. et hō nō est in eis. Primo modo punire peccatum pōt quod ex sola natura sine grā aliq. Si cut enim se hō naturalr diligit. ita naturaliter odit omē ppter quod malū incurrit. S; i hac penitētia regnat voluntas mala cū ppij boni sit amica ppter quod nō est deo accepta nec sic penitēs inuenit grām vel veniā. Scdo modo nō potest fieri sine grā grūm faciente vel grāis data. Et hec adeo disponit ad grāz quod nullus sic penit; quod non inuenit grām et veniā. et nulli dat deus huiusmodi peniam nisi cui pponit facere miaz et quod dānati hāc nō hnt nec hnt pnt vt supra dictū est. idō nō possunt cōsequi veniā. S; si p im; possibile ponat quod dānati hāc hnt vt quod deus eis pcerz. Nec igitur ē potissima cā irremediabilitatis peccati dyaboli quod. scilicet nō pōt peitēre. Nō autē quod nō pōt penitere ē quod libez arbitriū ei; et etiā dānatorū est ita in malū obstatum quod nō pōt verti ad penitendū de malo ad veniā petendā. Huius autē inuertibilitatis rō principalis est sumēda p cōpatōez ad statū peccatis quod. scilicet sūt ex statū merēdi et hāc assignat dām. ii. li. c. iiii. d. quod hoc ē angel; cā quod ē hominib; mortis. vñ sic merēdi statū hō exit statim i morte ita et angelus i prima auersioe. Et hoc congrue quod angelus ē substantia pure spūal nullā hns retardatōez. hō vō ē cōpositus ex spū et corpe corruptibili ipm spūm agūate. Et hō modus dicēdi est huiusmodi boni. sup quatuor huiusmodi et cōiter huiusmodi doctores alios. Scdm autē scotū dicēdū quod peccator pōt ex suis naturalibus cū generali influentia dei cōsiderare pccm commissū et vt dei offensiuū et vt est contra legem dei. et vt a deo auersiuū et huiusmodi. et voluntas ei; pōt i; sub aliq vel sub plurib; taliū rōnū cōsideratū detestari. et ille modus cōtinuari pōt et intendi an infusioez grē. Dōt etiā sufficiēter eē circūstantionat et pfecte debitis circūstantijs

moralibus. Ille autem motus dicitur attritus. et est dispositio siue meritum de congruo ad deleccionem peccati mortalis. In illo enim instanti quod prefixit deus esse debere terminum illi motus attritus quod usque tunc vult continuari ad hoc ut sit meritum de congruo ad iustificacionem. infunditur gratia et sic si maneat idem motus circa peccatum in eadem nature et moris quod prius. tunc idem motus quod prius fuit informis attritus fit fortis: magis scilicet gratia et sic fit contritus. et tunc simpliciter peccatum deletur. Dicitur etiam dici quod si non continuaretur idem motus in eadem nature et moris quod prius. adhuc in illo instanti gratia infunderetur. quia sufficiens meritum de congruo iam processit scilicet motus attritus sufficienter constitutur. Et sicut hoc diceretur quod non oportet ad deleccionem peccati continuari aliquod actum neque formatum neque informem. sed tamen actum penie informem precedere in tempore usque ad illud instanti. prima tamen via rationabilior videtur. quia verisimile est quod non contrahitur in illo instanti actum simile in eadem moris. non habet id ad quod disponit hoc scilicet. **Utrum penia accipiatur timore.** Et sic ut dicit magister sententiarum li. iii. di. xiiii. Ad cuius evidenciam sciendum quod origo penie duplex est. scilicet efficiens in deo et dispositio in subiecto. quia deus non iustificat adultum si ne sua preparacione. quia deus dispositio ex parte nostra voluntaria est ideo non potest accipi unus modus disponendi determinatus ut spiritus. sed ut in pluribus. Nam omnes sermones morales sicut philosophum ii. ethicorum. ut in pluribus sunt intelligendi non spiritus. Penia vero est reuersio hominis existens in peccato ad deum. ideo oportet prece dere aliquod illudians ad cognicionem peccati et dei. et hoc est fides informis. per quam peccator cognoscit seipsum peccatorem et deum ut iustum iudicem mala omnia punientem. et ut patrem patrum suscipere per peniam reuertentem aliter nunquam peniteret. Aliquod vero est retrahens ab amore peccati. et hoc est timor pene. postquam enim homo se recognoscit peccatorem et deum iudicem incipit timere dei iudiciu et refugere peccatum. Aliquod vero est inclinans in amorem dei. et hoc est spes informis. Nam ex quo cognoscit deum ut patrem preter inclinatur ad eum diligendum et de eius misericordia sperandum aliter desperaret nec peniam sumeret. sic ergo ex cognicione proprie culpe et diuine iusticie generatur timor. ex cognicione vero diuine misericordie spes. et ex his voluntas redeundi. et ei per gemitum et alias penas satisfaciendi. Et si incipiat facere quod in se est disponi ad iustificacionem. Quia ergo timor inchoat motum recedendi a peccato ad deum fides vero solum ad hoc disponit. spes autem ad hoc promouet sed non accipit. ideo origo penie magis apparet timori per modum disponendi quam fidei vel spei. Magis autem dicitur penia accipi timore quam generari. quia generari est principij effectiui. sed concipere receptiui. hec per. **Quo timore penia accipitur.** Et timore sensibili qui respicit penam nec tamen oportet quod sit similis cum eo quia est causa eius in fieri non in esse sicut etiam sumptio medicine est causa salutis non tamen est similis cum ea. sicut ei concipiens est similis cum conceptu non sicut esse completum sed inchoatum et materiale. sic timor sensibilis est cum penia quo ad attritionem. hoc per. **Utrum penia sit prima virtus.** Et sic. scilicet in via reformatiois. Sciendum enim quod virtutes omnes formate similiter infunduntur. vnde in eis non est prioritas sicut tempore tamen sicut ordine nature in operacione ad actum est in eis prioritas. penia vero

est reuersio ad deum. In motu autem reuersiois preedit cognitio. sequitur spes de possibilitate pueniendi sequitur motus in recessu a termino a quo consequitur appropinquatio ad terminum ad quem. hinc est quod in iustificatione prior est motus fidei. deinde motus spei. deinde motus timoris. et deinde motus penie ad deum reducens. et virtutes alias quasi introducens. Sed quia fides et spes non habent rationem perfectam virtutis non secundum quod sunt informate caritate. ideo penia naturaliter preedit omnes virtutes sicut esse virtutis completum. quod est intelligendum per viam reformatiois imago quia per peniam fit amotio prohibens. hinc est quod super illud Mat. iii. peniam agite. dicit glossa. prima virtus est per peniam interiorum veterem hominem. In via vero prime formatiois fides est prior. hec per.

De sacramento penie. c. i. secundus.

Postea considerandum est de sacramento penie. Et primo verum penia sit sacramentum et secundum quidam tabula post naufragium. Secundo de materia et forma. Tercio de necessitate. Quarto de institutio. Circa primum quoniam plura scilicet verum penia sit sacramentum. Et sicut per ex predictis sacramentum dicitur esse illud quod ex institutione diuina sub aliquo re visibili significatur. Est autem duplex penia ut dicit magister sententiarum li. iii. di. xiiii. quodam interior tamen quod est de iure naturali quodam exterior quod fit ad arbitrium hominis. prima non est proprie sacramentum sed secunda. Est autem in hoc sacramento res peccati remissio. signum exterior penie in quo est humiliatio confitendis tanquam materiale. et absolutum officiorum tanquam formale. Res vero et signum interior penitendo. sicut bonum. et conueniunt cum eo theologia. et per. **Notandum vero quod interior penia potest dici duplex. vel prout est quidam actus per se et sic est actus virtutis et est causa penie exterioris. sicut alij actus virtutis interiores sunt causa exteriorum. vel prout coniungitur penie exteriori in proposito et sic est pars sacramenti penie valens ad remissionem peccatorum. et est res penie exterioris et signum remissionis peccatorum.** **Intelligendum etiam quod res sacramenti potest dici quia efficit sacramentum et hoc vel actu dispensatum. vel in proposito susceptum. quia ergo remissio peccatorum actuali presupponit spiritum ut causam sui sacramenti penie vel in actu vel in proposito. ideo dicitur recte res huius sacramenti. hec per.** **Utrum sacramentum penie sit unum.** Et sic scilicet unitate ordinis vel finis quia totum quod ibi generatur ordinatur ad unum significandum et efficiendum ita quod nihil eorum perfecte illud signat et causat sed omnia simul. Si obicitur quod non sunt simul. dicitur quod imo quantum ad propositum. Nam quod obicitur opponit officium et satisfacere. hoc bonum. Vnde sacramentum penie non requirit tantam continuationem dicendorum et agendorum quantum exigunt alia sacramenta. Vnde peniarum quoniam audiunt aliquos per partem una die et per partem alia die. quoniam una die audiunt confessionem et in alia die absolunt et peniam iniungunt. Quoniam etiam de quibusdam peccatis absolunt et eos ab alijs absolue dos mittunt ad alios. hoc respondet. **Utrum penia contra grue dicatur a hieronymo secunda tabula post naufragium.** Et sic. per est sacramentum et hoc metaphorice et sicut baptismus dicitur prima tabula. quia sicut nauta naue fracta adherendo alicui tabule

euadit maris piculū. ita etiā postq̄ hūana natura i adā naufragauit et innocentia p̄didit p̄ eius peccatū. hō picula hui⁹ mūdi euadit p̄ baptisimi et p̄nie sacm̄. **S** baptisimus prima tabula appellat̄. p̄nia v̄o sc̄da. q̄z primo occurrat baptisimi remediū cui⁹ sac̄titas si fuerit p̄dita p̄ peccatū. nō restat remediū n̄ p̄nie ad euadendū p̄cti naufragiū et ad pueniendum ad salutis portum.

Equit̄ vidē de sc̄do. s. de materia et forma hui⁹ sac̄i. Circa qd̄ sciendū. q̄ p̄ria materia hui⁹ sac̄i sūt actus p̄nie vt patet ex sup̄dictis. remota v̄o materia p̄ctā sūt de quibus dolet et de quibus cōfiter̄ et p̄ quibus satisfaciāt. p̄ctā inquam non acceptanda sed destrueda et detestanda. Absolutio v̄o p̄sbiteri est ibi sicut forma. hec tho. et cōueniūt bonū. et p̄. s̄m autē rich. absolutio nō ē forma sacramenti p̄nie nisi eo mō quo dicit̄ pars p̄cti palior totū integris eē forma. sicut dicit̄ homines q̄ tectū est forma dom⁹. et sic sumit̄ improprie forma. **S** forma hui⁹ sac̄mēti ē ordo ad significandū et dispositiue efficiendū p̄cti remissionē. respectu cui⁹ forme opunctō confessio satisfactio et absolutio sunt materiales. Forma autē absolutōis ē hec. Absoluo te ab oibus p̄ctis tuis. et sumit̄ ex v̄bis xp̄i q̄ dixit petro. **M**. xvi. Q̄cunqz solueris sup̄ terram. erit solutū et i celo. et ea v̄ci⁹ ecclesia i absolutōe sac̄mēti. **A**mōi autē absolutōes i publico facte. s. misereat̄ tui v̄l n̄r̄i r̄c. et indulgentiā r̄c. nō sūt sacramentales s̄ sunt orōes ordiāte ad remissionē p̄ctōz venialiū. v̄n i sacramentali absolutōe n̄ sufficeret illas dicere. q̄z p̄sbiter n̄ signat p̄ eas fieri absolutōz sed petit vt fiat. cū p̄dictis cōuenit tho. Ratio autē congruētie dicte forme ē. q̄z sac̄mētū noue legis efficit et signat vt habitū est s̄. et idō effect⁹ sacramenti d̄z exteri⁹ signari. In absolutōe autē p̄sbiteri s̄p nisi sit ex p̄te cōfitētis defect⁹ ex ordinacōe dīna remittunt̄ peccata. jo. xx. quoz remiseritis p̄ctā re. eis r̄c. q̄ sūt sic itel ligēda q̄ delz p̄cti vincula. s̄m ill⁹ psal. dirupili dñe vicia mea. **A**mōi autē remissio signat̄ cū d̄z. absoluo te p̄ modū indicatiū et ideo ē cōueniēs forma. **D**remittit̄ tñ d̄p̄catō. s. misereat̄ tui r̄c. vt sc̄z effectus absolutōis n̄ ipe dicit̄. n̄ tñ est de eē sac̄mēti. s̄ de bñ esse ei⁹. s̄m tho. Absoluit em̄ de⁹ p̄ mīsteriū p̄sbiteri inq̄ntum v̄bis eius assistit ad grām infundendā. **V**n absolutio p̄sbiteri est cā sine q̄ n̄. quia sine ea vel facto vel voto suscepta n̄ remittitur post baptismū p̄ctā. cū p̄dictis cōueniūt bonū rich. et sc̄o. Quia tñ p̄sbiter sicut mīster absoluit cōueniēter apponit̄ aliqd̄ qd̄ p̄neat ad p̄mam auctatem sc̄z dei vt dicat̄ ego te absoluo i no. pa. et fi. et. s. s. v̄l v̄tute passiōis xp̄i v̄l aucte dei sicut dyonisi⁹ expoit. xiii. celestis gerarchie. Quia tñ h̄ n̄ est determinatū ex v̄bis xp̄i sicut i baptismo. talis appō relinq̄tur arbitrio sacerdotis. s̄m tho.

Equit̄ vidē de tertio. s. de necessitate sac̄i p̄nie. cca qd̄ q̄rit̄. v̄t̄z h̄ sac̄m̄ sit de necessitate salutis. **R** q̄ sic luc. viii. si p̄niam n̄

egeritis om̄s simul pibitis. Sciendum tñ q̄ aliqd̄ est nccū ad salutē dupl̄r. vno mō absolute. alio⁹ ex suppositōe. Absolute est nccū i⁹ sine quo null⁹ salutē pōt cōseq̄ sicut gratia xp̄i et sac̄m̄ baptismi p̄ qd̄ aliq̄s in xp̄o renascit̄. **E**x suppositōe autē ē nccū sac̄m̄ p̄nie qd̄ quidē nccū n̄ ē oib⁹ s̄ p̄ctō subiactib⁹ d̄z em. ii. pal. vlt. dñe iustoz nō posuisti p̄niam iustis abraā ysaac et iacob his q̄ tibi nō peccauerūt. **D**ctm̄ autē cū cōsumatū fuerit generat mortē. **I**ac. i. et idō nccū ē ad salutē p̄ctōis q̄ p̄ctm̄ ab eo reoueat̄ qd̄ fieri n̄ pōt sine sac̄o p̄nie i quo opat̄ v̄t̄z passiōis xp̄i p̄ absolutōz sacerdotis siml̄ cū ope penitētiis q̄ coopatur ad destructōez p̄cti. v̄n dicit̄ aug⁹ sup̄ job. q̄ creauit te sine te n̄ iustificabit te sine te. v̄nde p̄z q̄ sac̄m̄ p̄nie est nccū ad salutē p̄ p̄ctm̄. sicut medicina corporalis postq̄ hō morbu piculōsū incidit. hec tho.

Equit̄ vidē de q̄rto. s. de institutiōe p̄nie circa qd̄ q̄rit̄. q̄n. quomō. vbi et a quo sit institutū sac̄m̄ p̄nie. **R** de p̄nia ē loq̄ dupl̄r vno⁹ put reconciliat deo. et sic ē de dictamie legis nature q̄ dicit̄ de p̄ctō ceteri et hūilia ri debere cū qdā fidei illustratiōe. et sic tale sac̄m̄ p̄cti h̄z insinuatōez q̄ institutiōez. **E**o ei⁹ q̄ natura dictabat insinuare sufficiebat. tunc autē dñs insinuabat q̄n p̄ p̄ctm̄ adā vocauit gen. iii. vbi dicit̄ glo. q̄ monebat eum ad cor redire. iur̄ illud ap̄h̄icū. redite p̄uaricatores ad cor. **A**lio mō ē loq̄ de p̄nia s̄m q̄ ē sac̄m̄ eccie. et sic institutiōz h̄z a lege scripta siue mo sapca siue euāgelica. In lege mo sapca q̄z nō d̄z erat veritas patefacta nec reconciliatio p̄fecta. institutiōez hūit s̄m imp̄fectōez. s. quātū ad gñalitātē i determinatiōe oblationū que erāt loco cōfessionis et satisfactōis. In lege autē noua vbi veritas est patefacta et reconciliatio p̄fecta et plena. instituta fuit s̄m statum p̄fectōis et q̄ntū ad formale qd̄ est absolutio sac̄dotal. et q̄ntū ad materiale qd̄ ē lucida et apta cōfessio nō solū i gñali. verū etiā i sp̄ali. **P**rimū dñs instituit p̄ se et p̄mul gavit. s. clauū p̄tatem. **M**. xvi et job. xx. **S**c̄dm̄ v̄o institutū fuit p̄ ap̄los. v̄l vt meli⁹ dicā p̄mulgātū. q̄z dñs ap̄los docuit et ip̄i a dño edocti et auctē ab eo accepta imo eius auctē p̄mulgauerūt. n̄ em̄ nobis tradiderūt n̄ qd̄ ip̄i a dño v̄l a spū dñi acceperūt s̄m bonū. **R**ecolligēdo ergo p̄dicta de institutiōe p̄nie breuiter dō est q̄ p̄nia instituta ē q̄ntū ad actū interiorē a lege nature. et q̄ntū ad actū exteriorē a lege mo sapca q̄ p̄cipiebat p̄ p̄ctis qdā satisfactiō. s̄z quo ad modū d̄terminatū i v̄troqz a lege noua q̄ p̄cipit cōfessionē et satisfactōez ad arbitriū hois faciēdā et facere. **A**d h̄ aut vltio h̄z q̄ sit sac̄m̄ et cā remissōis p̄ctōz. hec pe. **A**liq̄ dicūt q̄ sac̄m̄ p̄nie imēdiatē fuerit institutū a xp̄o etiā s̄m oēs pres suas. **A**n em̄ xp̄i passiōe instituit h̄ sac̄m̄ q̄ntū ad interiorē cōtri tōez penitētiis. s̄z q̄ntū ad op̄is satisfactōz. cū dixit luc. v. **N**ō veni vocare iustos s̄ p̄ctōes ad p̄niam. **E**t p̄ alia v̄ba quib⁹ ad p̄niam inuitabat. maxime cū dixit n̄ p̄niam egeritis om̄s

simul pibitis. luc. xiii. Confessione aut iplicite
in exēplo cū dixit leproso. vade onde te sacer
doti. **M. viii.** Absolutōz aut i misterio scz i la
zaro resuscitato. cū dixit soluite eū. **Io. xj.** Sz
expse n̄ dedit autem absoluēdi vsqz post re
surrectōez cū dixit eis ut hēt **Io. xj.** Accipite
sp̄sanctū. quoz remi. pe. re. eis. **An** vō p̄tā
tez iurisdicōis sup totā ecciam p̄misit se da
turū petro cum dixit ei. **M. xvi.** ubi dabo cla
ues regni celoz et q̄dcunqz ligaueris zc. nō
tūc dedit vñ decretū anacleti. **di. xxi.** i no
uo testamēto. exponendū ē de p̄missione h̄m
glo. ibidē. **Nec** tūc tūc p̄misit se datūz po
testatē iurisdicōis. sz etiā p̄tātē absoluēdi et
ligādi i foro p̄nie q̄ p̄ resurrectōez cū alijs
discipulis accepit. sz p̄tās iurisdicōis sup to
tam ecclesiā sibi sola fuit data p̄ se et succes
soribus eius cum x̄ps post resurrectōez suam
dixit ei pascue oues meas. **jo. xxi.** qd̄ pōt p̄ba
ri p̄ iō qd̄ habet. **v. di.** Considerandū. et. c. fide
lioz ex de ele. sigsti. **h. rich.** sed de h̄ vide ifra
ti. de institutōe confessionis quid dicat sco.

De quibz p̄nia debz agi. ti. tertius.

Deinde considerandū de quibus p̄nia dz
agi et ēca hoc q̄runt plura. p̄mo vñ
p̄nia sit agēda d̄ p̄tō originali. **h. q̄**
nō. Nam p̄nia non est nisi de facto p̄pō et vo
luntario. origināle aut n̄ est factū p̄p̄m nec vo
luntariū voluntate quē sit i ip̄o sz i altero. idō
p̄nia i eo nō requirit. **In** adultō tū illo consi
derato requirit displicētia eius sicut et cui9
libz mali. ideo dicit aug⁹ li^o de cor. et grā q̄
p̄tōz p̄ originali est arguēdus supple ne i il
lo velit p̄manere. **h. tho.** **Uñ** de p̄tō āte
baptismū omissō. **h. hui9** habet s̄ de suscipi
entibz baptismū q̄one. vñ p̄nia req̄rat ante
baptismū. **Uñ** de p̄tis mortalibz p̄petra
tis p̄ baptismū. **h. q̄** sic. **In** baptismo em̄ da
tur grā ad purgatōez peccatoz p̄teritoz nō
aut ad cōfirmatōz oīra p̄tā futura. vñ p̄ ba
ptismū pōt hō peccare. et q̄ itez baptizari n̄
pōt. p̄nie remediū mia diuina ei p̄uidit. **Sz**
oīra ad hebreos. **xi.** voluntarie nobis peccā
tibz n̄ relinquitur hostia p̄ p̄tō. **h. apl's** lo
quit de hostia quo ad effectū passionis i ba
ptismo. **Si** d̄ obicit illud **Io. ii.** q̄ nat⁹ ē ex
deo n̄ peccat. dicendū q̄ h̄ sic intelligi. **f. q̄** ta
lis p̄ se n̄ peccat scz inq̄ntū est ex deo nat⁹ sz
nihilomin9 peccat inq̄ntū peccare pōt. **h. pe.**
Uñ possit agi p̄nia de quolibet p̄tō actu
ali. **h. q̄** sic. d̄t em̄ sp̄s vn̄i9 carni a sepato
a carne. q̄ ille est susceptibil p̄nie. **h. non** h̄m
dām. **Hic** est q̄ de oīi p̄tō omissō a sp̄u i car
ne ex̄nte dū ē in carne p̄nia agi pōt. vñ crisō
etiā si ad sumū pueniat q̄s maloz de9 libēter
suscepit reuertentē. p̄ separationē vō a carne n̄
pōt. **Sūt** tū p̄tā de quibz p̄nia difficil9 agi
tur q̄ scz nō cōmittunt fragilitate carnis vel
ignorātia obnubilatē rōis p̄ carnē. sz ex mali
cia sicut p̄tām sp̄s sepati. ideo difficil9 agi
tur p̄nia de his q̄z de alijs. et de tali p̄tō po
test intelligi iō. **M. xii.** Qui dixerit vñ oīra
sp̄sanctū non remittet ei nec in hoc seculo
nec infuturo. non remittetur ei. id est vix vel

n̄ defacili. q̄ t̄e p̄tām n̄ h̄z i se cāz excusatio
nis. vel q̄ p̄ tali p̄tō punit aliq̄s i hoc seclō
et i futuro. vñ vñ iō est intelligendū de f̄na
li impnia ut dicit aag⁹. i libro de verbis dñi
Sz final impnia dz dupl^r. vno modo p̄positū
nun p̄ penitēdi. et sic est p̄tām i sp̄sanctum
Alio mō final p̄nie p̄uatio. et sic dicit additōz
cuiuslibet p̄ti finalis. p̄mo^o pōt de eo p̄nia
esse. **ii.** n̄ q̄ sic nihil aliud est q̄ p̄uatio p̄nie
hec pe. **Uñ** req̄ratur p̄nia siue cōmicio de
singulis mortalibz. **h. q̄** cōmicio pōt cōside
rari dupl^r scz q̄ntū ad sui p̄icipiū puta cogi
tōem q̄ q̄s cogitat de peccato et dolet. et si n̄
dolore cōmicio saltē attritōis. vel q̄ntū ad su
am terminū. puta q̄n doloz ille iam grā infor
mat q̄ntū ergo ad p̄icipiū oportet q̄ sit d̄ sin
gulis p̄tis q̄ q̄s habz i memoria. vñ sup ill^o
psal. lauabo p̄ singulas noctes. glo. p̄ singu
la p̄tā cōsciam habē. q̄ntū vero ad terminū
sufficit vna cōis de oībus. tūc em̄ ille motus
agit vi oīi dispositionū p̄cedentiū. hec tho.
Intelligendū aut q̄ p̄tā mortalia aut sūt ha
bēti nota. aut ignota. de notis est n̄ ia cōm
tio et p̄nia ad hoc ut remittant de lege cōi. n̄
tū in cōi. sz etiā i sp̄ali. si ad cogitandū d̄ quo
libet i sp̄ali affit oportunitas p̄portionata in
firmitate hūane qd̄ iō dico. q̄ posset d̄i gere
q̄ p̄tōz esset in tali piculo q̄ p̄uis possz reco
gitare de quolibz i sp̄ali n̄ tū habet oportu
nitatē p̄portionatā hūane fragilitati. Ignota
aut aut sūt ignota q̄ntū ad factū. nō aut q̄ntū
ad ius. ut cū p̄tōz nescit se aliquid fecisse qd̄
tū scit esse p̄tām mortale. **Aut** sūt ignota q̄ntū
ad ius. n̄ aut q̄ntū ad factū. ut cū p̄tōz scit se
aliquid fecisse qd̄ non credit esse mortale p̄tām
et tū est. **Aut** sūt ignota q̄ntū ad vtrūqz istoz.
Et quocūqz istoz modoz accipiat ignorātia
subdistiguēdū ē q̄ a ē inuicibilis. et de p̄tis
sic ignorat n̄ est n̄cia p̄nia i sp̄ali. sz sufficit
q̄ de illis peniteat in cōi inq̄ntū scz penitez d̄
oībz mortalibz. **Si** aut ignota sūt sibi ignorā
tia affectata. q̄ ē q̄n hō vult ignorare. vñ cras
sa. q̄ est q̄n ignorās velle scire. n̄ tū vult ita
efficaciter idagare q̄ q̄ntū hūana patiē siue
p̄mittit fragilitas vel it facere qd̄ in se est ad
hoc ut sciat. **De** mortalibz istis duobz mōis
ignoratis necessaria est p̄nia i sp̄ali. **Nec** tam
sic ignorās p̄plexus est. q̄ pōt facere qd̄ i se
est ad h̄ ut sciat. qd̄ si fecerit. aut sibi deus ea
manifestabit aut indulget. **Iō** aut abro. sup iō
ad ro. i. Ignorās zc. ḡuissime peccas. q̄ igno
ras. **Loqui** ibi d̄ ḡuitate picli n̄ p̄ti. **Uñ**
p̄nia requirat de p̄tis sciēter omissis. et po
stea oblitis. **h. aut** aliq̄s est oblit⁹ i sp̄ali et
recondat i ḡnali. et sic tenet penitere et d̄e
ri i ḡnali. de negligētia sua p̄pter quā venit i
illā obliuionē. et tenet facere qd̄ i se ē ut re
cordeat i sp̄ali. vel p̄ recogitatōez vñ p̄ oīez
Aut ē oblit⁹ i sp̄ali et i ḡnali. et sic adhuc te
net penitere i ḡnali. n̄ sub additōe sz sub p̄ba
bili estimatōe. dz em̄ hō p̄babi^r credē q̄ i m̄
tis offēdit quoz nō memit. et sic ex hac estia
tōe doleat sic si eēt c̄tus et p̄tēs et d̄rie. **h.**
Sz obicit h̄. q̄ sup iō. i. cor. iiii. nihil mihi

cōfessū sū s; in hoc n̄ iū. sū dicit glo. quia pōt
latere qd̄ nescō ergo pēt̄m latens pōt ipedire
iustificatōez. ergo exigit pñiaz. **S**i pēt̄m la
teat p negligētiā ipedit iustificatōez aliter n̄
Verū pñia siue d̄tricio requir̄t d̄ omnib; cir
cūstancijs mortaliū pētōz. **E**t videt̄ q sic. qz
dicit aug; q hō deb; cōteri d̄ singul; circūstā
cijs. **S**i circūstācie qdā trabūt ad aliud gen; pēt̄i.
qdā n̄. cōtricio d̄ circūstācijs primis est
sub p̄cepto. s; cōtricio d̄ secundis ē sub cōsilio.
Illud tñ p̄ceptū n̄ obligat ad sp̄ s; qñ ē locus
et tps. et qñ p̄tens ita se maceravit et sensu
alitate domavit q ad cogitatōez circūstantia
rū ignis occupat n̄ calefcit. s; magis indignatō
volūtatis crescit. tūc em̄ d; t̄ia cogitare max
ime qñ ē i actu orōis et gemitu. alias d; t̄ia
pocius abigē q̄ rumiare. maxime i pēt̄is car
nis i quib; h; hō incitatōez intra ppter qd̄ si
gnat̄er dicit̄. i. cor. vi. fugite fornicatōz. q.
d. n̄ tñ i volūtate et ope s; etiā i recogitatōe
s; bon̄. **V**erū pñia d̄ pēt̄is veialib; sit nēcia
s; s; m̄ rich. de pēt̄is venialib; pñiaz eē ne
cessaria dupl̄r pōt itelligi. aut q sit nēcia ad
eoz remissionē. aut q sit nēcia ad salutē. **P**ri
mo d̄ lege cōi pñia ē nēcia d̄ pēt̄is veialib;
explicite v̄l iplicite i sp̄ali v̄l i cōi. qñdiu em̄
volūtas inordinatōi actuali inherz opoz. eā
inordinatā eē. vñ ad remissionē pēt̄i venial ne
cessariū ē q volūtas d̄inat iordinatōi inherē.
Nec tñ h̄ sufficit de lege cōi. s; etiā requir̄t q
iordinatōez p̄teritū actuali detest̄ explicite
v̄l iplicite. v̄t illa detestatio sit totū emēde so
lutio et radix seu fūdamētū totū solutōis. **A**li
qua em̄ emēda p quacūq; volūtaria iordina
tōe deo debet̄. **S**cdo mō nō est nēcia pñia de
venialib; pēt̄is p se i hac vita qz simul stare
pnt cū grā in cuius v̄tute cū ea volūtas dete
stat p mortē i purgatorio remittūt̄. **P**er ac
cidēs tñ est nēcia pñia de illis i hac vita. scz
aut rōne dubij p̄babil̄. v̄t qñ vehemēt̄ hō
dubitat v̄t pēt̄m sit veniale v̄l mortale. tūc
em̄ si de illo n̄ p̄t̄et expoic se discrimi tanq̄
cōtemp̄tor s̄ae salutis. **A**ut rōne piculi. s. qñ
ppendit hō aliq̄ affectōez deordinat̄ venia
lem tñ ita i ip̄o intēdi. q p̄babil̄ cōiecturat
q n̄ eā p pñiam abiciat trahat ip̄z i pēt̄m mor
tale. **A**ut rōne statuti qñ. s. hō n̄ h; n̄ pēt̄m veia
le cū teneat̄ semel i anno cōfiteri ppter statutū
eccie. **S**i h̄ vltimū n̄ claudit q sit nēcia pñia
interior. vñ dato q hō n̄ h̄ns i pēt̄a venialia
n̄ peniteat de ill̄ nec velit ea cōfiteri suo p̄sbi
tero nō est ecclesiastici statuti trāgressor. **D**e
quolibet tamen veniali iplicite vel etiā ex
p̄licite ē nēcia pñia i hac vita v̄l in alia ad h̄
q hō cōsequat̄ vicā eternā. qz nullū pēt̄m qñ
tūcūq; leue siml̄ pōt eē cū gl̄ia. hec rich. et
cōcor. bon̄. tho. et pe. **S**cot; vō dicit q statu
tū eccie nō stringit h̄ntes tñ veialia. **A**liq̄ vō
sic distinguūt. s. q venialia qdam sūt ex tem
ptatōe. et de his n̄ tenet̄ hō cōfiteri n̄ de cō
gruo. qdā ex cogitatōe volūtate vel cōsensu.
v̄t cogitatō de muliere v̄l delectatō citra cō
fessū i delectatōe. et d̄ his teneat̄ hō p̄tē n̄ sim
pl̄r. s; i casu siue p loco et tpe scz quando ea

recogitat ne si cōsentiāt cadat. **Q**uedā vō sunt
cum volūtate et cōsensu v̄t mendaciū iocōsū
et d̄ h̄mōi qz p sui m̄titudine augēt libidine
tenet̄ hō penitē ne m̄p̄licet̄ et discrimi se
cōmittat. **V**ñ de his sanū est cōsiliū s; m̄ augu
sustinere pñiam. et h̄ mod; dicēdi ē s; m̄ bon̄.
Si obicit̄ illud gg. p est gutta aq̄ ad cami
nū h̄ est veiale ad feruorē caritatis. s; feruor
caritatis pōt esse sine d̄tricioe. pōt em̄ aliquis
feruēt̄er ouerā i deū et tñ tūc d̄ pēt̄o n̄ dolere
qd̄ est cōteri. ergo veniale pōt dimitti sine cō
tritōe. **S**i licz feruor caritatis possit esse dum
hō fert̄ in deū motu caritatis. tñ in illo mo
tu cōtinet̄ iplicite displicētia venial̄ vnius
vel pluriū vel oim. qz si feruenter fert̄ i deū
displicet ei quicqd̄ a deo retardat. vñ pōt eē
tam feruēs mot; caritatis i deū q oia venia
lia cōsumit etiā sine actuali cogitatōe ip̄orum
Obit̄ et qz aliq; exns i veniali peccato
pōt dormiēs mori et t̄r q statim euolat. v̄t si
ppter fidē p̄i; cōfessaz occidat̄. s; dū dormit
nō pōt cōteri. ergo cū ei etiā veniale dimittat̄
videt̄ q sine d̄tricioe possit veniale dimitti.
Si q passio pro xp̄o suscepta obtinet vim ba
ptismi v̄t dictū ē s. et ideo purgat ab oim ve
niali et mortali n̄ inuenerit volūtate actuali
obstinentē. et ideo illud pēt̄m veniale qd̄ for
te etiā post cōfessionē feruētē incurrit n̄ retar
dat eū qñ euolat. **A**lijs aut̄ q moriunt̄ dormi
entes dimittit̄ illud veiale etiam quo ad cul
pam post mortem. hec tho. **V**erū ad pñiam
pētōz venialiū requir̄t q n̄ tñ de p̄teritis
doleat s; etiā qd̄ a futuris cauere pponat. **S**i
q n̄. **H**ā hō i grā cōstituit̄ pōt vitare oia pec
cata mortalia et singla. pōt etiā vitare venia
lia s; n̄ oia v̄t i li. ii. dixi. **E**t ideo pñia de p̄teri
tis mortali; requir̄t q hō pponat abstinē ab
oimib; et singul; mortali; **S**i ad pñiam ve
nialiū requir̄t q hō pponat abstinē a singul;
n̄ tñ ab oib; qz hoc infirmitas hui; vite n̄
patit̄. et ideo i d̄tricioe de venialib; n̄ exigit̄
p̄positū n̄ peccādi veiali; sicut in cōtritōe de
mortali exigit̄. s; qd̄ displiceat ei et pēt̄m
p̄teritū et infirmitas q ad veiale incliat̄ licet
ab eo oino immunis esse nō possit. **D**ebet tamē
habē p̄positū se p̄parādi ad pēt̄a venialia vi
tāda. alioqn̄ eēt ei piculū deficiēdi seu tollē
di ipedimēta sp̄ual̄ p̄fectus q sūt pēt̄a venia
lia. hec thomas.

De effectu pñie. ti. qrtus.

Ostea cōsiderandū est de effectu pe
nitēcie et primo qñtū ad remissionē
pētōz mortaliū. scdo qñtū ad re
missionē pētōz venialiū. tertio qñ
tū ad reditū dimissōz peccatoz. qrtō qñtū
ad restitutōez v̄tutū. **C**irca p̄mū qñtū pla. s.
v̄t p pñiam pēt̄a tollat̄. **S**i s; m̄ scotū q sic
adult̄ p̄mā gram delentē originale pōt h̄re
duplici via. s. v̄l ex receptōe baptisimi vel ex
bono motu disponēte de cōgruo ad grāz. **I**ta
etiā grāz delentē pēt̄m actuale mortale pōt
h̄re duplici via. s. p penitēdi actū. vel p pñie
sacramētū. **I**n prima via requir̄t ad susceptionē
gr̄e mot; meritor; d̄ cōgruo. **I**n scda n̄ requir̄t

talibus actibus qui sufficiunt ad meritum de congruo
sufficiunt voluntaria receptio sacramenti penitentiae sine
fictioe. id est cum intentione suscipiendi quod conferre
ecclesia et sine obice peccati mortalis. tunc enim re-
cipit effectum sacramenti penitentiae et gratiam penitentialem
et hoc non ex merito sicut in prima via sed ex pacto
dei assistentis suo sacramento ad illum effectum ad
quem instituit ipsum et hoc in ultimo instanti placatio-
nis verborum absolutiois. Alias non appareret
quod sacramentum penitentiae est secunda tabula. si nunquam per
ut est sacramentum recuperari possit gratia. sed tamen per attritionem
tanquam per dispositionem penitentiae et per contritionem tanquam
per dispositionem plenam. Ad hoc est etiam quod dicitur
Mat. xxvi. et Ioh. xx. quorum remissionis peccata etc.
Sed obicitur id quod dicit augustinus super illud psal-
mum dixi confitebor adversum me iniustitiam meam do-
mino etc. Non inquit pronuntiat sed pronuntiat se pronun-
ciatur et deus dimittit. **R**espondeo quod ex hoc non sequitur
quod per sacramentum penitentiae non dimittatur peccatum. quia si illa
alia dimissio quicquid non assit. non tamen deficit hec quod
minime requiritur. scilicet intentio recipiendi sacramentum sine obi-
ce contra eius effectum. **S**ed secundo. **V**erum penitentia requiritur
necessario ad deletionem peccati mortalis. **R**espondeo hic se-
cundum scripturam. Ad maiorem tamen intelligentiam videtur
dum est verum in peccatore cessante omni actu peccati mor-
talis maneat aliquid a quo dicatur peccator. quia si
nihil maneat videtur quod per penitentiam nihil deleri
possit. Circa hoc ergo sciendum secundum eundem quod non
manet in eo aliquid reale absolutum vel respectum
positum vel privatum a quo dicatur peccator. quod si di-
catur manere aliquid derelictum ab actu peccati illud
non est formaliter peccatum. quod potest esse in iustificato.
sicut habitus vitiosus vel dispositio ad illud
manet in iustificato subito. quod patet. quod in prin-
cipio est penitus ad exequendum inclinationem illius
habitus vitiosi. sed pugnando contra eum meretur
et acquirit habitum contrarium. Manet autem tamen quedam
relatio rationis in quantum est obiectum intellectus vel vo-
luntatis dei quod postquam quod peccatum dimisit intellectus
dei prout et voluntas eius ordiat eum ad penam cor-
ridentem peccato per omni tempore donec pena debita sit so-
luta. Predicta autem relatio rationis. scilicet ordinatio ad
penam prout est disconveniens aie de macula eius.
secundum deum quod est formaliter obligatio ad illam penam
de reatu. secundum autem quod est actus voluntatis divinae
dicitur offensam. In deo enim irasci vel offendere nihil
aliud est quam velle vindicare penam tali. **H**is vi-
sis dicendum est ad questionem principalem. quod illud quod
dictum est remanere in peccatore post actum peccati dele-
ri potest. **E**t quicquid deletur secundum illud symboli remissio-
nem peccatorum. id est deus est remissivus peccato-
rum et quicquid remittens peccata. Non remittit autem deus
sine pena vel aliquo equalitate in acceptatione
sua. quod per quodcumque peccatum offendit deus. of-
fensa autem eius vel ira ut dictum est. est eius velle
vindicare vel aliquid sufficiens ad placandum exi-
gere. ergo quocumque peccato posito deus vult vi-
dicare se de peccato hoc autem est velle punire
ergo ad deletionem peccati requiritur aliquid punitio
vel aliquid equaliter in acceptatione divina. Non tamen per
quicquid punitio delet peccatum. sed per aliquam de-
letur per aliquam non ut patet de pena damnatorum et de
illa pena quod statim sequitur culpam secundum id augustinum li-
ber confessionum. Iussisti dominus et ita est ut pena sit sibi

quisque peccator. Inter punitores autem qui peccatum delet
et punitores qui non delet non est aliquid diversa ita probabile
sicut diversa voluntarii et involuntarii. tunc quod puni-
tio damnatorum per quam peccatum non deletur longe
maior est punitio viatorum per quam peccatum deletur
per quod patet quod magis et minus non facit differen-
tiam inter punitores delentes peccatum et non delen-
tem. tamen quod videmus in offensis per penam vel dis-
plicitiam voluntaria placat offensam. non autem oino
involuntaria et cum murmure accepta. **I**gitur ra-
tionabile est si per aliquam penam deleri habeat of-
fensa et per aliquam non. quod pena voluntaria regu-
lariter requiritur ad deletionem peccati. **E**x predictis
igitur patet quod ad deletionem peccati mortalis post
baptismum commissi requiritur punitio voluntaria vel
voluntas punitoris. et per consequens penam sine qua
neque illorum esse potest penam actualis. id est actus
penitendi indifferens accipiendo actum penitendi
ad quolibet actum supradictorum. **I**ntellige tamen per
ad deletionem peccati non requiritur simpliciter necessa-
rio actus penitendi quod deus posset si vellent reme-
tere peccatum sine omni actu. cuius cui remittit. pos-
set etiam remittere per aliquam motum ferventem dile-
ctionis in deum sine quocumque predictorum. quatuor actuum
sub propria ratione pura in actu fervoris ad martirium
statim sustinendum ubi forte non esset cogitatio de
quolibet peccato per amissionem. nec per consequens ali-
quod illorum actuum et hoc formaliter licet virtualiter in
illo motu esset actus penitendi secundo modo. **E**t ideo
supradictum est quod actus penitendi regulariter
requiritur ad hoc ut peccatum mortale deleatur
quod regulariter dicitur fieri illud quod fit secundum regu-
las determinatas a sapientia divina. quarum una est
quod peccatum commissum non deletur sine displicitia eius
ad quod rationem prout alij tres actus penitendi. **V**erum
per penam possit unum peccatum mortale remitti
sine alio. **R**espondeo quod non quod esset contra perfectum me-
ritum cuius perfecta sunt opera ut deus deus. **V**erum
cuius miseretur totaliter miseretur. et hoc est quod dicitur
augustinus in libro de penitentia. et habetur de peccatis. in-
terim ubi dicitur quod quedam impietas infidelitas
est ab illo qui iustus est dimidia spem ve-
niam. **V**erum remissa culpa per penam remane-
at reatus. **R**espondeo quod potest remanere sicut enim quod homines
ita et qui deum offendit dupliciter peccat. quod contra
equalitatem amicitiae in quantum affectum obicit non ipse
dicitur et contra equalitatem iusticie in quantum illi re-
verentiam vel obsequium subtrahit. oportet er-
go utrumque restituere. et quod restituta amicitia
non statim restituitur res ablata ideo post re-
missionem culpe remanet reatus pene satisfactorie.
hec tamen. **V**erum remissa culpa mortali tol-
lantur omnes reliquae peccati. **R**espondeo quod non oportet.
Nam peccatum mortale ex parte conversionis inordi-
nate ad bonum immutabile quandoque dispositio cau-
sat in anima vel etiam habitum si actus frequenter
iteretur. sicut autem dictum est culpa mortalis peccati
remittitur in quantum tollitur per gratiam aversio men-
tis a deo. sublato autem eo quod est ex parte aversio-
nis nihilominus remanere potest id quod est ex parte
conversionis inordinate. cum hac contingat esse
sine illa ut prius dictum est. **E**t ideo nihil prohibet
quod remissa culpa remaneat dispositio ex
precedentibus actibus causata quod dicuntur reliquae

peccati. remanent tñ debilitate et diminute. ita ut hñmōi dñent magis p modū dispositio- nis q̄ p modū habitū sicut etiā remanet fo- mes post baptisimū. ¶ Quō ergo verū ē quod aug⁹ dicit libro de pñia. Nunq̄ dñs aliquē sanauit quē oīno n̄ liberauerit. totū em̄ hoīez sanauit in sabbato qz corpus ab oīni infirmi- tate et aīam ab oīni cōtagione. ¶ Hñ dñs totū hoīez pfecte curat. s̄ aliquē subito sicut socru petri statim restituit pfecte sanitati ita ut sur- geret et ministraret. sicut legitur luce. iiii. Qñqz autē successiue curat sicut legitur de ceco illuia- to. M. viii. Ita etiā spñali⁹ qñqz tāta cōmōi- ne cōuertit cor hoīs. ut subito sequat⁹ bonita- tem pfecte spīritale n̄ solū remissa culpa. sed etiā sublatiis oib⁹ reliqijs pēti ut p̄z de mag- dalena luce. viii. qñqz autē p̄z remittit culpaz p grām opantē. et postea p grām coopantem successiue tollit pēti reliquias. hec tho.

Arca hñm scz remissionē venialiū q̄runt p̄a scz. ut pēti venialia sine pñia interiori possint dimitti. ¶ Hñ huius q̄stionis habetur i- titulo imediate pcedēti in vltima questione.

Ut venialia deleri possint sine grā. ¶ Hñ q̄ nō. oīe ei pētm aliquo mō aīam fedat et ali- quo mō deordinat et necesse est ex hoc q̄ deo displiceat. quia igit⁹ nota displicentie mima que esse possit. sine habitu q̄ reducit ad cōplā- centiā et amiciciā auferri nō pōt. ideo tenen- dum est oīno de oīni pēto gñaliter q̄ nullum oīno pōt deleri sine grā gñum faciēte. Sic em̄ decreuit nos diuina sapientia sanare. et hñ di- cūt sancti et sonat scriptura que maxime poit grāz esse nēciā ad delēda pēti. ¶ **U**t ad re- missionē venialiū pētoz requiratur grē infusio. ¶ Hñ q̄ nō. Nam vnūq̄qz tollit p suū opposi- tum. peccatū autē veniale nō cōtrariat⁹ gradū habitui vel caritatis. s̄ retardat actum eius inq̄ntū hñ nimis ilberz bono creato licz n̄ cō- tra deū. Et ideo ad hoc ut pētm veniale tolla- tur nō requirit⁹ q̄ infundat⁹ aliq̄ grā habitua- lis. s̄ sufficit aliq̄s mot⁹ grē vel caritatis ad eius remissionē. Quia tñ i habētib⁹ vsū liberi arbitrii i quib⁹ tñ pōt esse pēti venialia n̄ cōtingit esse infusione grē sine actuali motu liberi arbitrii in deū et in peccatū. ideo qñcū- qz de nouo grā infundit⁹. peccata venialia re- mittunt⁹. hec tho. ¶ Vñ nota. q̄ sicut i corpore cōtingit esse maculā duplī. vno mō p puatōz eius qd requirit⁹ ad decorē puta debiti colo- ris aut debite pportōis membrorū. ¶ Alio mō p supinductōez alicui⁹ ipediētis decorē. pu- ta luti vel pulueris. Ita i aīa inducit⁹ macula vno mō p priuatōez decoris grē p pētm mor- tale. alio⁹ p inclinātōez affect⁹ inordinataz ad aliquid tempale. et hoc fit p peccatuz ve- niale. Et ideo ad tollendā maculā pēti mor- talis requirit⁹ infusio grē. s̄ ad tollendā ma- culā peccati venialis requirit⁹ aliquis actus procedens a grā p quē remoueat⁹ inordinata adhesio ad re cpalem. ¶ **U**t q̄ remedia remit- tunt venialia pēti. ¶ Hñ sicut dictū est ad re- missionē venialiū peccatorū n̄ requirit⁹ noue grē infusio s̄ sufficit aliq̄s actus pcedens ex

grā quo aliq̄s detestetur peccatū veniale. vel explicite vel saltem implicite. sicut cū aliq̄s feruēter mouet⁹ i deū. Et ideo q̄duplici rōe aliq̄ causant remissionē venialiū pētoz. ¶ Vno mō inq̄ntū in eis infundit⁹ grā. qz p infusioez grē tollunt⁹ pēti venialia ut dictum est s̄. Et hoc mō p eucharistiā et extremā unctionē et vniuersali⁹ p oīa sacramēta noue legis i qui- bus conferit⁹ grā peccata venialia remittunt⁹. ¶ Vñ credendū est q̄ aliquo nihil de peccatis suis cogitātē s̄ tñ passiōz xpī recolēte i sacro eucharistie feruēter. q̄ venialia pēti vel oīa vel quedā remittunt⁹ ei p grām ad vitam. Et sic dicendū q̄ licet venialia valde oīgrue de- leant⁹ p pñiam. pñt tñ deleri p grām ad vitā et hñ modus dicendi est hñ bon⁹. ¶ Scdo inq̄ntū sūt cū aliquo motu detestatiōis pētoz. Et hoc mō confessio gñalis consilio pectoris et oīo dñica opantur ad remissionē venialium. Nam in oīone dñica petimus. dimitte nobis debita nra. terco mō inq̄ntū sūt cū aliquo mo- tu hūiliatiōis vel deuotiōis et reuerentie ad deum et ad res diuinas. Et hoc mō bñdictio epālis. aqua bñdicta. panis bñdictus. cōpas- sio alieni peccati. delicti dimissio et siq̄ alia hñmōi sunt. opantur ad remissionē venialium. In talibus em̄ ut in plurib⁹ est humiliatio et deuotio que ē actus grā informat⁹ veniali re- pugnas. q̄ qñtū ē d se caritatis feruorē et de- uotōez diminuit. q̄rto rōne alicuius penality- tis annexē q̄ delectatiōi inordinate repugnat. put illa pena iuncta est ordini. ergo et hñ mō plura ex p̄dictis et quēcūqz leuis pena opan- tur ad remissionē venialiū. ¶ **U**t videtur q̄ super- fluant p̄dicta remedia cum pñia sufficiat ad remissionē venialiū. ¶ Hñ q̄ nō supfluit qz oīa ista causant remissionē venialiū inq̄ntū incli- nant aīam ad motū pñie qui est detestatiō pec- catorū implicite vel explicite. hñ tho. ¶ **U**t veniale peccatum remitti possit sine mortali. ¶ Hñ q̄ nō sicut em̄ supradictū est remissio cul- pe cuiuscūqz nūq̄ fit n̄ p virtutem grē. Ille autē qui est in peccato mortali caret gracia di- uina. ¶ Vñ nullū pētm mortale sibi remittit⁹. ¶ **U**t vnū veniale remitti possit sine alio veniali. ¶ Hñ q̄ sic. Nam pētm veniale n̄ excludit oīes actū grē p quem possit alia pēti venialia re- mitti. s̄ peccatū mortale totali⁹ excludit ha- bitū grē sine quo nullū peccatum mortale re- mittit⁹. et ideo vnū veniale pōt remitti sine alio non autem vnū mortale sine alio hec tho. ¶ Vnde licet quodlibet supradictorum operan- tium ad remissionē venialiū quantū est de se opetur ad remissionē oīm venialiū. pōt tñ cō- tingere q̄ p ea vnū remittat⁹ sine alio. et hoc duplī. vel qz volūtas habitual⁹ adherz vñ et nō alij. et tūc culpa remittit⁹ illius cui nō inheret et remanet culpa illius cui volūtas inherz. Vel ideo qz volūtas vnū pētm magis detestatur q̄ alterū. Vñ grā magis delet culpā veniale i cui⁹ deletōez volūtas magis consonat et adiuvat. hec bon⁹. ¶ **U**t p supradicta re- mittant venialia etiam quo ad penā. ¶ Hñ q̄ p p̄dicta tollunt venialia quo ad culpā. cum

virtute alicuius sanctificationis. tū etiā virtute caritatis cuius motus p̄dicta excitatur. nō aut p̄ q̄dlibz p̄dictorū semp tollit̄ reatus totius pene q̄ sic qui esset immunis a p̄cto mortali aspersus aqua b̄ndicta statim euolaret. s̄ rea t̄ pene remittit̄ p̄dicta s̄m motū feruoris in deū qui p̄dicta excitat̄. q̄nq̄ magis. n̄ q̄ min⁹. hec tho. **V**eniale remittit̄ in purgatorio. **S**c̄p opinio verior et securior et cōmunior dicit q̄ sic. et hoc p̄bat̄ primo auctoritate m̄grī sen. q̄ hoc dicit li. iiii. di. xxi. et gg. qui dicit li. iiii. dyal. q̄ quedam leues culpe remittunt̄ in futuro. et ipius xp̄i dicentis. **M**. xxi. qui dixerit v̄bum cōtra sp̄m̄s̄ctū nō remittet̄ ei nec in hoc seculo nec in futuro. Implicat ergo dñs aliq̄ peccata r̄mitti i futuro s̄ hoc n̄ in purgatorio. ergo r̄. **S**ecundo p̄batur ratōe. nā d̄ngit aliquē iustū decedē in culpa veniali v̄l an mortē v̄l in ip̄a morte cōtracta. Aut ergo purgabit̄ post hāc vitā. et sic aliq̄ culpa in purgatorio delebit̄. Aut cum culpa veniali saluabit̄. aut p̄ sola culpa veniali dānabit̄ quorū utrūq̄ est impossibile sic ergo dicendū est. p̄ venialia p̄cta in purgatorio remitti possūt et remittūt̄ q̄n q̄s decedit eiz p̄ eo q̄ gr̄a n̄ fuit adiuta finaliter ad delendū ip̄a. Remittunt̄ in quā nō t̄m quo ad penā q̄ sic remittuntur etiā p̄cta mortalia in q̄ntum postq̄ remissa sūt in hac vita q̄ntum ad culpā. soluit̄ in purgatorio pena eis debita s̄ etiā q̄ntū ad culpā. Non sic intelligēdo sc̄z q̄ sine p̄nia p̄ ignem purgatoriū cōsumit̄ sicut p̄ ignē argenti rubigo cōsumit̄. s̄ q̄ per penam aie iuuant̄ ad penitendum de veniali bus de quibz h̄ n̄ penituerūt. et p̄ caritatē cū qua decesserūt eaz p̄nia format̄ et acceptat̄ hec rich. Quia em̄ volūtas p̄ hāc vitam p̄t esse gr̄e cōformis. licet eē nō possit adiutrix p̄ eo q̄ cessauit tempus meriti. ideo indiget adiutorio exteriori. et cū n̄ sit locus sacramenti h̄z adiutorii ignis punitiui siue purgatori. et sic aia purgat̄ a veniali culpa si trāseat cū illa. q̄ sicut dictū est n̄ ad deleuonē venialis sufficit p̄ liberū arbitriū gr̄e se cōformet. hec bon. Est em̄ triplex gen⁹ p̄cti. q̄ddam. s̄. oino inuolūtariū et in vniuersali et i p̄culari. sc̄z originale. ideo p̄t r̄mitti et sine actōe et sine passiōe volūtatis. Sc̄z ē oino volūtariū et i vniuersali et in p̄culari sc̄z mortē. ideo n̄ p̄t remitti sine actōe et passiōe volūtatis. terciū est p̄m volūtariū sc̄z in p̄culari. et p̄t inuolūtariū sc̄z in vniuersali. Vñ p̄m est culpa. p̄m est pena vt veniale. ideo p̄t remitti vel actione volūtatis in p̄nti. vel passiōe in futuro. Ad deletōez t̄n illā occurrūt tria. sc̄lz pena p̄ns gr̄a cōcomitās et meritū aīcedēs. he pe. Sc̄dm autē sc̄otū peccatum veniale in purgatorio remittit̄ duz pena totalis sibi debita soluit̄. q̄ idem est veniale remitti et penam sibi debitā solui. Vel dici p̄t etiā s̄m ip̄m p̄ venialia p̄ merita habita in vita ista. et reseruata i acceptatōe diuina delent̄ i instāti mortis. Causa em̄ impedibil̄ dum est imposita nō ponit suū effectū. Dum aut nō est im-

posita ponit. Nūc aut merita hui⁹ momenti in caritate. sufficiūt ad delendū venialia ei⁹ et relata ad hec ab eo vel a deo acceptante. Sicut aut impedita duz iste viuit si semp actu manet in veniali. post mortē vero et etiam in instāti mortis nō sūt impedita. ergo p̄ ea delentur venialia in instāti mortis. quia tūc nō manet impedimentū. s̄. actus peccati venialis. Ex hoc etiā sequit̄ q̄ oīe peccata veniale morientis i caritate. remittit̄ in hac vita nisi cōtinuet actū venialē p̄cti vsq̄ ad instans mortis. Ponere aut in aia aliq̄ aē motū bonū p̄ mortē p̄ quē tanq̄m dispositōez vel meritū de cōgruo venialia dimittunt̄ n̄ videt̄ doctrīe theologice cōsonū. hec sco. iiii. li. sen. di. xxi. **V**eniale remittatur in inferno. **S**c̄p nō. q̄ in inferno nulla est redemptio. licet em̄ p̄cto veniali p̄ se n̄ debeat̄ pena eterna quia simul p̄t stare cū gr̄a. p̄ accidēs t̄n multa venialia puniunt̄ pena eterna eo q̄ sūt in subiecto carente gr̄a. et in actu et in potentia sine qua nō p̄t remitti p̄ctū. et i eo q̄ diuina iusticia req̄it vt manere culpa maneat pena. ideo pena eoz est eterna. **C**ontra h̄ arguit sc̄otus sic. p̄ctū in mortale et veniale sūt improporcionabilia et rōe offense q̄ infinita venialia si essent nō equarent̄ vni mortali i rōne offense quia nec oīa illa auerteret a fine vltimo sicut facit vñ mortale. ergo pena s̄m iustitiaz cōgruē p̄cto mortali in infinitū excedit penā cōrespondentē veniali. nō aut s̄m intentōez quia q̄libz pena s̄m intentōez finita finitē excedit vel excedit̄ comparata ad aliā. igit̄ hoc erit s̄m extentōez. igit̄ p̄cto veniali n̄ debet̄ pena eterna. Et ideo dicendū s̄m ip̄z p̄ p̄cto veniali siue h̄ puniēdo in inferno siue alibi nō debet̄ pena nisi tp̄alis. Et p̄consequēs pena tp̄ali soluta est liber ab illis. et h̄ siue p̄ se siue p̄ accidēs. Ratio hui⁹ est q̄ s̄m se est talis offensa q̄ sufficiēter punit̄ p̄ penā temporalem. Nec est inconueniēs penā debita veniali h̄e terminū in inferno q̄ etiā nūc penitēs p̄t penitētie explens et an totā cōpletā reciduians i mortali et i illo mortali decedēs p̄ residuo p̄nie cōplēde soluet penā in inferno. s̄ nō i tēpalem. quia ex quo i remissione p̄or p̄cto rum cōmixatū est debitū pene eterne in debitū pene tp̄alis nunq̄ ille est debitor p̄ illi nisi pene tp̄alis et p̄consequēs pena tp̄ali soluta est liber ab illis. Qd̄ aut dicit̄ p̄ i inferno nulla est redemptio. v̄x est illi⁹ peccati pro quo ille est dānatus q̄ p̄ illo debitū pene eterne nunq̄ fuit cōmutatū i debitū pene tp̄alis. et iō sp̄manet i⁹ debitū ex quo nunq̄ p̄t illa pena esse soluta. hec sc̄otus.

Quia tertiū. s̄. reditū p̄cto p̄ p̄niaz remissorū breui⁹ est dicendū q̄ p̄cta dimissa p̄ p̄niam dñr redire q̄ ad culpā q̄cunq̄ p̄cta sint illa siue originalia siue actualia mortalia v̄l venialia p̄ p̄ctū sequēs in q̄ntū ex dimissione p̄cedentiū p̄cto aḡuat̄ sequens peccatū n̄ q̄ p̄ctū sequēs sit eq̄ gr̄e sicut oīa p̄cedentia. s̄. quia est ex dimissione p̄cedentiū p̄pter p̄ctū b̄nficij cōceptū. Et sic redire dicit̄

petā nō in se s; in effectū aggrādis peccati.
sequētis. et sic dicit. de pe. di. r. et est dictū
greg. Si ex corde nō dimittim? qd in nos deli
quit illud rursū erigit? qd nobis iam dimissū
esse p pniā gaudebam? Et sic dicit i glo.
sup illud M. xvi. Sic et p̄r meus nō dimittet
vobis rē. h. rich. Nō tñ p p̄tā venialia icur
rit aliq; in g̃tū dinē. quia hō peccādo veni
aliter nō facit dētra deū s; p̄ter deū. hec pe.
Quarta scz restitūōz v̄tutū p pniā
querunt p̄la. s. v̄tū p pniā restituant
v̄tutes. **H** p̄ sic. Nā m̄ grā et v̄tutes in nō
bis ex influētia dīna causant sicut in aere
lux ex irradiatōe solis p modū causē efficiē
tis. p peccatū vero sic p nubē illa influētia
phibet. Et qz p pniā nubes illa tollit. idō
q̄i p modū causē efficiētis p accūs q̄ scz re
mouet phibēs repat i nobis p pniā om̄a
v̄tus et grā s̄m essētiā n̄ s̄m statū. Vñ aug?
in li. v. rñ. pniā est qdā res optima et p̄fecta
oēs d̄fect? reuocās ad p̄fectā. h. pe. **U**ter
p pniā inq̄ntū ē sac̄mentū restituant v̄tutes.
tes. **H** p̄ sic. Nā eodē mō pniā restituat v̄tu
tes p q̄e modū est cā grē ut dictū ē. s; est cā
grē ut sac̄m. Nā inq̄ntū est v̄tū magis ē ef
fectus grē et sic nō oportet qz pniā s̄m qd est
v̄tus sic causa om̄ aliarū v̄tutū p sac̄m pniē
cātā. hec tho. **U**ter p pniā resurgat hō
sp̄ in eq̄li v̄tute. **H** quidā dicūt qz oportet sp̄
in eq̄li v̄tute vel maiori caritate resurgere. s;
hoc n̄ pōt stare. qz oīs caritas potēs ē delere
om̄ē culpā. s; n̄ ē necē isti h̄e d̄ grā ad resur
gendū n̄ inq̄ntū sufficit ad delendā culpā.
gō resurgē pōt i minori. Ideo dicēda ē p pos
sibile est ip̄m resurgē i eq̄li vel maiori vel mi
nori s̄m qd se meli? pparat et dīna largitas
dispensat. h. tho. Sciendū aut qz ille qz p peni
tentiā resurgit i maiori caritate d̄squit pniā
s̄m q̄ntitate caritatis i q̄ decedit. Plab̄ bit ē i
maius gaudium de opib; in p̄ma caritate
factis qm de operibus factis in secunda qd
p̄inet ad p̄mium accidentale. hec thomas.
S cōtra p̄dicta obicit illud qd dicit ap̄la
ro. viii. diligētib; deū oīa coopant in bonū
et dicit ibi in glo. p hoc ideo verū est ut si q̄
deuiet et exorbitet hoc ip̄m deus faciat eis i
bonū p̄ficere. et sic videtur qz hō semp̄ resur
gat in maiori caritate. **H** qz n̄ om̄b; diligē
tibus deū coopat i bonū hoc ip̄m p p pecca
tū a dei amore cadūt. qd patz in his qz cadūt
et nun p̄ resurgūt. v̄l qui resurgūt itēz casuri
s; his tñ qui s̄m p̄positi vocati sunt facti. id
est i p̄destinatis qz sp̄ qn cadūt finali? resurgūt.
Cedit em̄ eis i bonū hoc qz cadunt n̄ qz semp̄
i maiori grā resurgūt. s; qz resurgūt i p̄manē
tiori grā. nō quidē ex p̄te ip̄ius grē qz quāto
grā maior tāto d̄ lege cōi ē p̄manentior. s; ex
p̄te hoīs qz tāto i grā p̄manet stabili? q̄nto ē
cautior et hūilior. Vñ et glo. ibidē subdit qz
ideo p̄ficiēt eis in bonū qz cadūt qz hūiliorē
reddunt atq; doctiores fiunt. **U**ter homo
p pniā restituat in dignitatē ecclesiasticā. **H**
hō p p̄tā dignitatē p̄dic q̄ntū ad deū et q̄n
tū ad ecciam. q̄ntū ad deū p̄dic duplicem

dignitatē. vñā principalē q̄a cōputat? erat
inter filios dēi p grām. et hac recipiat p pe
nitentiā qd significat luc. xv. i filio p̄digo
cui peteci iussit pater restitui stolā p̄mam et
anulū et calceā nēta. Et alterā scz scz innocē
tiam de qz ut ibidē loquit? gloriabat? filius se
nior. d. ecce tot ānis s̄uio tibi et nun p̄ man
datū tuū p̄terui. et hac recuperare nō pōt. Re
cuperat aut q̄n aliqd maius qz ut dicit greg
in om̄el. de centū ouib;. Quid i p̄lio plus cu
diligat qz p̄ fugā cōuersus hostē fortiter p̄e
mit qm ea qz nun p̄ terga verat et nun p̄ ali
d fortiter egit. Dignitatē aut ecclesiasticā hō per
dit p h̄ p se reddit indignū ad exercendū ea
qz cōpetūt ecclesiastice dignitat. quā quidē p̄bi
bent? recuperare p̄r qz n̄ v̄e penitēz eā qz n̄ ap
ter odium criminis s; p̄pter timorē vilicitatis et
amissionis p̄prij gradus et celsitudinis pniāz
agūt ut habet. di. l. dñō. 2. qz pniā negli
genter agūt. ut dicit di. iiii. si q̄o. tertio quā
cōmiserat aliqd p̄tā h̄is ali? irregularita
tem anexam ut habet di. iiii. ex cōsilio mar
tini pape. q̄to p̄pter scandalū ut habet eadē
di. de his. Si tñ p̄mi. s. s̄ilantes et scdī scz ne
gligentes pniā agant p̄pter odiū criminis et
amorē iusticie p̄nt post lapsū. gōum p̄tā sta
tas recuperare. Nā et petr? p̄ negatōez d̄stitu
tus est pastor oīū. ut habet di. l. quēcunq;. tñ
n̄ possit v̄lteri? ad altiora officia ascendere
ut. iiii. di. bi. qz sancto. et intelligit? de his qui
publicā pniā agūt. **U**ter opa v̄tutosa i ca
ritate facta possint mortificari. **H** opa dicūt
v̄tutosa dupli. vel qz sūt a v̄tute. vel qz efficiant
v̄tutē. p̄ma rō v̄tute ab opib; factis i caritate
colli n̄ pōt. scdā v̄o rō et si colli possit quo ad
subiectā p̄am. n̄ tñ s̄m operatōz ad aliquos
quib; p̄ficiat opatō bona. Opa gō bona mor
tificari dicunt? nō simpli. in se s; quo ad v̄tū
litatē operatōis Res nāq; v̄tutosa p̄ mortē perdit
operatōez v̄tute. vñ per q̄ndā s̄ilitudinē dicūt
res mortificari qn impediunt? a p̄p̄o suo effe
ctu vel opatōe. Effect? aut operū v̄tutuosorum
qz i caritate fiūt. ē p̄ducere ad v̄tutē eternā qd
quidē impedit? per p̄tā mortale sequens qd
grām tollit. Et s̄m h̄ opa i caritate facta dñr
mortificare per sequēs mortale p̄tā. vñ dicit
tur ere. xiiij. Si auerterit se iust? a iusticia sua
oīa qz ē. hec tho. **U**ter opa mortificata per
p̄tā. per pniā reuiuiscāt. **H** quidā dicūt
qz opera meritoria mortificata p p̄tā sequēs
nō reuiuiscūt per penitentiā sequētem cōside
rantes qz opera illa nō manēt ut iterū viuifi
cari possit. S; hoc impedire n̄ pōt qn viuificē
tur. nō em̄ h̄nt vim perducēdi ad eternā v̄tutē
qd p̄ntz ad eorū v̄tutē. s̄m p̄ solū actu existūt
s; etiā post p̄ actū eē desistūt s̄m qd remanent
in acceptatōe dīna. sic aut remanēt q̄ntū ē de
se eē post p̄ per p̄tā mortificant? qz semp̄ de
us opera illa put facta fuerūt i caritate acce
ptat. et sancti gaudēt de eis s̄m illd apoc. iij
tene qd habent ne ali? accipiat coronā t. S; qz
illū qz ea fecit n̄ sint efficacia ad deducēdum
in v̄tutē eternā p̄uenit ex impedimēto peccati
supuenientis p qd reddit? indign? v̄tutē eternā

hoc autem impedimentū per pñiam tollitur
in qñtū per ea pñā remittunt. Vñ constat q
opera prima mortificata recuperāt per pñiaz
efficaciam perducendi eū qui fecit ea in vitā
eternā qd est reuiuiscere. Et ita patz q opera
mortificata per pñiam reuiuiscunt. Vnde dicit
aug⁹. p pñia oia ablata restituit. hec tho. et
cōiter alij docto. **S** obicit q dicit hugo.
de sancto vict. q nemo debz i spe correctōis
peccare. qz qd sel amittit amplius n̄ recupa
t. q loquitur ibi de bonis omissis n̄ mortifi
catis. hec pe. **M**terum obicit qz tūc resurgēs
a pñā mortali resurget in maiori grā q esset
illa a q cecidit. qz resurget i oñib⁹ bonis q
prius habuit iā viuificatis. et cū hoc in illo
actū pñie per qz resurgit et quē illis pñeritis
superaddit et ita in maiori grā cuius cōtran
um superi⁹ dictū ē. **S** h̄m scotū q resurgēs
plura merita habz i acceptatōe dīna qm hūit
qn̄ cecidit et percōsequēs ex illa parte ordia
tur ad maiore gloriā. s̄ non oportet eū in ma
iori grā resurgere qz s̄m dispositōez eius i de
testādo peccatū cōmissū intese vel remisse dā
sibi tunc maior vel minor grā. **S** cōtra hoc
obicit qz tūc reportaret talis cōmodū de
lapsu suo qz resurgit dign⁹ maiori pñio i ac
ceptatōe dīna. pñerea m̄sio data videt icludē
repugnātiā qz si est dign⁹ maiori glia q re
surgit qm fuit qn̄ cecidit. et cecidit a magna
grā p qm fuit dignus magna glia. igit n̄ re
surgit i parua grā. qz illud vnicū meritū qd
resurgendo supaddit nō addz tñ de glia. qn̄
tum defectus vel minoratō scōe grē respectu
pñie diminuerz d glia. **S** ad pñm dicit scot⁹
q nō h̄z cōmodū s̄ magnū incōmodū. n̄ solū
qñtū ad pñm. s̄ etiā qñtū ad pñctū. qz totū
tempus quo māsit i pñā ē sibi pñitū quo tpe
potuisset m̄tiplicasse merita si mansisset i grā
Ad s̄m dicit q pñcidēdo i⁹ de glia qd cor
rūdet meritis et illud dicat. b. ab illo. quod
corrūdet grē qd dicat. a. forte a excedet b.
Et qñ iste resurgit qz oia merita prioz resur
gūt i dei acceptatōe. etiā redit sibi ius et di
gnitas ad totū. b. s̄ ad a nō redit sibi ius et
dignitas si grā scōa sit mior qm pñā. igit re
uiuiscūt merita. s̄ n̄ grā prioz qz pri⁹ habita.
Et i⁹ est satis cōsonū iusticie qz grā prioz fuit
tñ donū dei. merita aut nō erāt tantū opa di
s̄ etiā hois. et ideo illa sūt sp̄ sibi salua in ac
ceptatōe dīna n̄ aut grā ut pñter eā ordinat
ad aliqd pñm qz habuit eam. s̄ ordinat tñ
p eam si nūc h̄z eā. hec aut via tenēs gradu
glie essentialē corrūdere merito cōsonat scri
pture qm multis locis istaz sniam dīne iusti
cie asserit. d. q reddet vnicuiqz s̄m opa sua.
in psal. et ad ro. iiii. Nūq̄ autē habet q red
dat s̄m suū habitū. Itē cōsonat obseruācie le
gis dīne. qz s̄m ipam vtile est qñtum est possi
bile cōtinue opa meritoria exercere. qñs re
missa a deo ut p ipā n̄ statim augeatur grā.
qz corrūdet singul in acceptatōe dīna deter
minatus gō⁹ glie. **N**ec adeo expedit saluare
grām qñtū opus remissū agē p qd n̄ agē grā
qz et si ille sic remisse agēs nō beat maiore gr

ciā per op⁹ suū q alij dormiēs i q⁹ saluatur
grā sine tñ ope. nō tñ frustra egit iste nec in
nullo excedit illū q dormiuit. imo p h̄ q egit
iā dign⁹ ē aliq⁹ bono eterno q⁹ nō est ille di
gn⁹. s̄ sco. **S** nūqd merita mortificata ali
quid faciūt i acceptatōe dīna ad pñā grāz dā
dā hoī lapsō. **R**ndet sco. q licet s̄m strictaz
iusticiā iste inimic⁹ dei n̄ sit dign⁹ de pñm
ad aliquā grāz et gliaz. tñ excellēs di mia p
ter merita pcedētia licz mortificata cici⁹ dat
grāz ad resurgendū. tñ cōdit q sic pñctōz g
m⁹ cadit pñter maiore iugitūdine ita credit
q ceteris pib⁹ cici⁹ resurgat pñter dīnā bo
nitatē merita pñerita ad h̄ aliqñ acceptantē
Vñ ipē narrat q audiuit de quodā viro valō
pñcto et postea pfūdissime lapsō q cū pñter
faciora sua essz mortū adiudicat⁹ fuit sibi subi
to pñctissima pñia ispirata. Et subdit q h̄ bñ
d̄z allicē aim cuius libet ad opa meritoria sep
agēdo p virib⁹. qz siue sit pmanur⁹ siue lap
surus nō erūt illa in obliuione totaliter co
ram deo. hec sco. iiii. libro sen. di. xxi.

De impedimentis vere pñie. q. n.

Postea considerandū ē de impedimēis vere
pñie q ponit m̄g sen. li. iiii. di. xvi. di
cēs inter alia ee ludos spectacula. ex
ercitiū milicie et negociatōis. Et cca h̄ qrun
pñā. s. vñ. pñctis ponit debeat impedimētū
de pñie p alijs vicijs. **S** opa pñie exteriora
pñpue sunt nata oñdere scitate. et ideo pñct
sis cū false et fictē sanctitatis opa cōdat in
tentōez excludēs recte pñie pñter h̄ direct⁹
impedit effectū pñie qm alia vicia guiora. h̄
tho. **V**trū ludi impediāt veram pñiam. **S**
ludoz est triplex dīa. qdam em ludi ex seip̄s
h̄nt turpitudinē. et t̄es sūt ab oib⁹ vitandi.
et pñpue a penitētib⁹ q p fletū pñā corrige
debēt. sicut etiā ludi q in theatris agebantur
ad luxuriā puocandā. Aliq̄ vō ludi sunt q ex
gaudio deuotōis pcedūt ut cātus ecciaz et
de tali ludo dixit dauid. ludā et vilioz fīā co
rā dō. ii. re. vi. et t̄es ludi sūt laudādi. Aliq̄
vō nullā turpitudinē h̄nt q̄s pñs liberales
vocat et h̄i sūt materia vñtis. s. eutrapelie.
Et t̄es s̄uatis cōstātijs obitis pñt fieri lau
dabi⁹ ad pñā qetē sil et alijs delectabili⁹ diu
uendum. **S** cōtigit in eis ee pñm. eo q debi
te circūstācie n̄ seruanc. **N**ā in talib⁹ ludis
aliq̄ decz vñū qd n̄ decz aliū. In his etiā lu
dis penitētes aliter se debēt h̄re q alijs m̄qñ
tū pñia fletū reqñit eis vñ moder ate pñt s̄m
qd panet ad recreatōz aimi. aut ad societate
eoz quib⁹ diuinit. vñ sen. Sic te gere sapiēter
ut null⁹ te h̄eat tanq̄m asperū nec cōtemnet
qñ vilē. h̄ tho. **V**trū spectacula impediāt
pñiaz. **S** spectacula si sunt rezz turpium et ad
pñm puocantiū i spectaclō studiosa pñā sūt
et qñz tāta libido pt adhiberi q sūt mortalia
vñ a talib⁹ oēs se debēt arcē et pñpue penitē
tes. qdā vō spectacula sūt de reb⁹ vñlib⁹ et
nccijs ad vitā ut vñatōnes et cibi h̄mōi et ta
lia distrabūt aim. Vñ licz eis sine pñā possit
itēdi s̄uata dispōe debita q⁹ ad cōdicōes pñs
ne. et aliaz cōstātiāz. sūt tñ pñcti vitāda

De duratōe et iceratōe pñie ti. vi.

penā. Si r loquēdo d penitere inquātū dicie
interiorē actū v̄tutis. nisi in casu scz qñ nō
adest p̄babilis diect̄. ara de remissione pecca
ti. aut qñ de p̄ctō suo ex deliberatōe cogitat.
tūc em̄ tene^r illō deestari. nō ē n̄ fideliter ser
uat repatū fedus diuine amicitie cui actū
nō displicet qñ dē hoc deliberat illō qd iter
ipm̄ et deū fuit cā inimicitie. **C**ontinue tñ te^r
habitualiter penitē. qz non p̄t homo dimitte
re habitū penitētie nisi ruēdo in p̄ctm̄ mortale.
De hitu aut penitētie aut de interiori actū
in casibz sup̄dictis. **I**ntelligi debz illō verbū
hu. li. de sacramētis p̄te. xiiij. c. ij. cū dicie na
cesse habes sp̄ penitere. satisfacere potes ni
mia facere nō potes meli⁹ est et plus facias
q̄ min⁹. **E**t illō aug⁹ de p̄nia dolo^r in penitē
tia dīnue custodia^r. **S**i mō intelligēde sūt
fīles auctoritates. **A**d h^o nota qz qz hō de cōi
lege non p̄t esse certus de remissione peccati
certitudine sciētie. qz nemo scit v̄tū odio vel
amore dign⁹ sit eccle. ix. idō sufficit certitu
do p̄babilis diecturē ad h^o p̄ nō exponat se
discrimini si nō vacet ita actū penitēdi. sicut
anteq̄ haberet p̄babilem diecturā de remis
sione sui peccati. **T**ūc aut est p̄babilis cōies
ctura qñ homo fecit qd in se est dolendo ofi
tendo satisfaciēdo. cauendi p̄positū habēdo
hec rīclb. **V**erz hō possit post verā peniten
tiā peccare. **S**z qz vera p̄nia dici^r dupl^r. vno
mō dici^r vera p̄nia qz hō habz verz actū vir
tutis scz penitere et ab hac hō cadere p̄t p̄
libertate arbitrij qd in ista vita sp̄ est verabi
le. **I**deo p̄t p̄di et recuperari exemplū hui⁹ ē in
dauid. **A**lio mō dici^r vera penitētia que p̄du
cit in finē v̄tutis et ab hac cadere vel recede
nō attingit. qz post p̄ hō ē in vita eterna nūq̄
cadere p̄t. hec bon. **T**ractat^r aut hec q̄. hō
in decretis de peni. di. ij. et. ij. vbi dicie p̄si
dozus. **I**nanis ē penitētia quā sequens culpa
coinquinat. **I**ntelligit qz est manis nō qz ca
reat sine p̄mo scz remissione p̄ctōz s̄ qz ca
ret sine ultimo salutis vite eterne. **V**erz pe
nitētia possit iterari. **S**z qz sic et contrariū dicē
ē error pessim⁹ et crudelissim⁹ qz diuine mie
viscera claudit. qz tūc oēs p̄ctōzes v̄l q̄si oēs
cogerent^r despare. **S**cōm aut aug. j. li. retra
ctiōnū. c. xviii. d quocūqz pessimo i hac vita
constitūto nō ē desperandū. **E**st etiā exp̄sse oīa
sacrā scripturā vt patet in dauid q p̄mo pec
cauit in homicidio et postea penituit. postea
peccauit populum numerādo et penituit. et
vtrāqz p̄niaz dñs acceptauit. **S**z q̄re penitē
tia iterari p̄t baptisim⁹ aut nō. **R**atio hui⁹ est
quīplex. prima qz in p̄nia nō imp̄m̄ic^r cara
cter q̄ est indelibil^r sicut in baptisimo. scda est
quia penitētia est cōtra morbū iterabilē scz
contra peccatū actuale. baptisim⁹ vō nō p̄n^r s̄
poti⁹ est p̄n^r contra peccatū origiale qd nō ite
rat^r. tertia est qz baptisim⁹ totā efficacīā ha
bet in passione xp̄i tñ semel facta. s̄ p̄nia req̄
rit etiā actū n̄m vt dictū est qui ē iterabilis.
q̄rta ē qz baptisim⁹ ē regnatio sp̄ualis. penitē
tiā vō est qdaz sanatio. semel aut tñ aliqd gnat^r
s̄ aliqd pluries sanari potest. quinta est quia

p pñiaz nō fit total purgatiō scz a culpa et ab omī pena debita p peccatis sicut fit p baptis-
mā. si vō vniuersalē siue tota purgatio posset
iterari daret hoib⁹ incentiuū semp peccādi.
S3 obicit⁹ ctra pñicta illd ad hebre. vii. Im-
possibile ē eos q semel illuminati sūt et p lapsi
rursus renouari ad pñiaz. **S**3 q loquit⁹ ibi d
penitētia cū baptismo nō de altera pñia. vel
intelligit s3m glo. ibidē q impossibile ē tales
rursus renouari. i. rebaptizari ad penitentiā.
id ē post penitentiā. **O**bit⁹ etiā illd greg.
facilitas em̄ venie incentiuū tribuit deliquē-
di. **S**3 licz de⁹ facilius pēt̄ indulgeat quo
ad culpā nō tñ quo ad penā. facilitas autē ve-
nie quo ad penā parit incentiuū delinquēdi.
vel potest dici q licet quidā ex h⁹ sumat oc-
casionē delinquēdi. hoc tñ nō obstat q ex cō-
trario sumeret occasionē desp̄andi qd ess⁹ gra-
uius. **O**bit⁹ etiā illud orig. in gūiorib⁹ cri-
minib⁹ tñ cedit⁹ sel pñie locus. **S**3 triplex
ē modus siue gen⁹ penitētie. Est em̄ qdam pe-
nitētia priuata q fit in secreto p peccatis oc-
cultis. quedā publica q fit in manifesto et p
manifestis. quedā solēnis q fit in capite ieiū-
nij s3 ecclesiā p horēdis. prima p̄t sp̄ iterari
vt ostēdit mgr sen. li. iiii. di. xiiij. m̄tis auto-
ritatib⁹ et exemplis. et habet⁹ in decretis de
pe. di. iij. scda etiā nō ita frequēter d3 iterari
tercia autē s3m antiqua iura nō d3 iterari. s3m
tñ cōsuetudinē ecclesiāz aliquāz iterat⁹

De penitētia sera siue finali ti. vii.

Ostea cōsiderandū est de penitētia sera
siue finali. Et circa hoc q̄rūt plura scz
vñz hō vere possit penitere in fine vi-
te sue. **S**3 q sic. de⁹ em̄ nulli negat misericor-
diā facienti qd in se est ad suscipiend⁹ eaz. **A**d
faciendū aut qd in se est requirit⁹ duo in pec-
catore q dīfīniūt et integrāt penitētiā. i. dō-
lor de pētis p̄teritis et ppositū cauēdi a futu-
ris. Cū ergo dū est vltis rōis in hoīe possit hō
hec dup. p̄t quātū in se est se ad dei mīaz p̄pa-
rare. cū aut nō desit dei mīa se p̄paratū p̄t mi-
sericordiā cōsequi. **P**otest ergo verā et fructi-
ferā pñiaz agere. vñ latro in fine vite sue pe-
nituit luce. xxiij. et statim remissionē inueit. **E**c-
eze. xviij. dr in quacūqz hora ingemuerit pec-
cator. rē. **S**3 obicit⁹ illd aug. li. de peniten-
tia. Si vis agere penitentiā qñ peccare n̄ pos-
tes pētā te dimiserunt tu nō illa. **S**3 dimitte
peccata est dupl. r. vel quo ad affectū vñ quo
ad effectū. primo mō penitēs in morte pētā
dimitte et hoc ad veram penitentiā sufficit.
scdo mō dimitte ab eis. **I**ntelligendū tñ q in
illis vñis ostendit aug⁹ q penitētia quā ali-
quis in fine vite sue facit. nō est certū signū
salutis. licet possit esse efficac⁹ ad salutē. quia
incertū est qñ aliq̄s de pētō qd iā facere non
p̄t penitet. vñz scz volūtatē peccādi amiserit.
sed manifestius est de illo q p̄t si peniteat
q volūtatē mutauit. Cū etiā qñ aliq̄s pecca-
re nō p̄t p̄t volūtatē mutare vt nolit qd prius
voluit. etiā si posset. **I**lld aut eccle. xviij. vii⁹
et san⁹ cōfitearis cōsiliū est quo ad salutē. p̄ce-
ptū aut quo ad vitā. hec pe. **V**ñz penitentiā

cia sera sit melior q̄ tēpestina. **S**3 simpliciter
melior est tempestina q̄ plus habz de volun-
tario. aliqua tñ sera vt latronis est melior ali-
qua tēpestina. **E**t ideo tanq̄ melius penitētiā
agere in sanitate cōsult⁹ aug⁹. **V**ñz penitē-
tib⁹ in fine reseruet⁹ aliqua pena post mortē
scz vñz qui decedit cōtutus in purgatorio pe-
nā aliquā sustinebit. **S**3 dei iust⁹ cia exigit vt
peccatū vel a deo vñ ab hoīe puniat⁹. ergo si
nō est sufficienter punitus ab hoīe q decedit
ante cōpletā penitentiā puniet⁹ a deo. **A**liqñ
de negligētia penitētie dilate cōmodū repoz-
taret. vñ aug⁹. pri⁹ ē purgand⁹ igne purga-
torij q in aliud seculū distulit fructū cōfessio-
nis. **S**i ergo obicit⁹ q pena purgatorij exce-
dit penā hui⁹ m̄di. s3 pena ad quā obligat⁹
penitēs post cōfessionē et absolucōz nō ē tan-
ta quāte sūt m̄. lte alie pene hui⁹ m̄di. ergo
talis in purgatorio punit⁹ iniuste. **A**d hoc di-
cendū p deus plus requirit emendā q penam.
ideo pl⁹ pōderat in penitētia quātū virtū-
tis quā ipe accipit ex penitentis voluntate q
quātū molis quā accipit a sua acerbitate.
vñ apud deū plus pōderat in valore modica
pena pñis volūtaria q multa in futuro q nō ē
ita volūtaria. **E**t ideo merito pene p̄sentī q est
mior in acerbitate succedit purgatoria q mi-
nor est in valore. vñde apud deū plus ponde-
rat in valore vt recompensaciō fiat. hec dō-
pet. scot. et rich.

De pñib⁹ penitētie in cōi ti. viii.

Ostea cōsiderandū ē de pñib⁹ peniten-
cie. Et primo de pñib⁹ ei⁹ integralib⁹
Et de his primo in cōi. scdo in sp̄ali.
Circa primū plura querūt⁹ scz vñz p̄tes pñie
cōgrue assignent⁹ cōtricio cōfessio et satisfactio
S3 in sacramēto penitētie fit emēda volūta-
ria et p̄ria iusticie vñ sit p viā iudicij volūta-
rie suscepti. ad subeūdum aut iudiciū sponte
requirit⁹ cōtricio quasi qdam citacio. sequit⁹ rei
apud iudicē sp̄tanea cōfessio. subsequit⁹ emē-
de a iudice imposita solucio. ideo ad p̄fectū
ē penitētie sacramēti requirūt⁹ hec tria vt p̄tes
integrales essenciales vñ in re vñ saltē in p̄po-
sitiō. de pe. di. i. p̄fecta. **I**ntelligendū tñ q sa-
tisfactio dicit⁹ dupl. r. vno mō recōlaciō et
sic qz om̄s p̄tes penitētie ordinant⁹ ad recōl-
laciōz quelibet eaz. satisfactio dicit⁹ p̄t. **A**lio
mō solucio pene debite et hoc mō satisfactio
est p̄prie pa vna penitencie q est assūptio siue
adimpleciō pene iniūcte. **N**ichilomin⁹ tamē
etiā pñib⁹ alijs penitētie ouenit p accidēs sa-
tisfactio. vt cōtriciō rōne doloris diuēti q est
in p̄te sensibili. cōfessionē rōe erubescētie. hec
bon. **V**ñz absolutio sacerdotis sit p̄ncipal-
ior pa pñie sacramēti q cōpūctio cordis. **S**3 in
sacramēto est pa p̄ncipalior ista que p̄nci-
palis coopar⁹ ad sacramēti p̄ncipalē effectum.
P̄ncipalior aut effect⁹ sacramētorū noue legis
ē sanctificare q sanctificaciōz significare. **I**lla
ergo p̄s sacramēti penitētie ē p̄ncipalior q ma-
gis ex vi sacramēti coopar⁹ ad remissionē culpe
et pene eterne q remittit⁹ p gr̄az sanctificatiōē
cōpūctio aut nō tantū coopar⁹ ad remissionē

culpe et vi sacramenti. sed etiam inquantum est actus
virtutis vel efficacis dispositio ad virtutem. Dico
ergo quod si opus actus operaretur cum utraque vis sua con
iunctum ad absolutionem principaliter cooperatur
ad remissionem culpe per absolutionem. Si autem soli
deret illud ad quod cooperatur opus actus ex vi sa
cramenti tantum. sic dico quod non ita principaliter coo
pat ad remissionem culpe. sicut absolutio sacer
dotis. quia cum sacerdos sit Christi vicarius principa
lius et per prius assistit verbis suis in quibus ab
solutio dicitur virtus sanctificans quam per baptismum sa
cramenti quod sunt ex parte penitentis. Quantum autem ad
actum significandi principaliter est absolutio quam opus
actus. Et sensibiliter et magis per se signat peccati
remissionem quam ipsa opus actus quod ita sensibiliter non
signat nisi inquantum manifestat in confessione
oris et satisfactione operis. Predicta autem operatio
non intelligo in efficiendo gratiam sed in disponen
do ad eius susceptionem. hec rich.

De contritione et. ix.

Postea considerandum est de penitentia
in speciali. et primo de contritione de qua
primo quod sit. secundo circa quod sit. tertio
quanta debet esse. quarto de eius duracione. quinto de
eius effectu. Circa primum sciendum quod secundum magistros
contritio est dolor voluntarie assumptus pro pecca
tis cum proposito confitendi et satisfaciendi. Ad eum
evidentia sciendum quod sicut in materialibus dicitur
de quod non cedit tactui. et secundum philosophum. iiiij. meth.
hoc frangi dicitur quod per aliquod fortius agens in
pres magnas dividit. Ceteri vero dicunt quod in
pres minas redigit et quasi annullat. ita meta
phorice cor hominis dicitur dici quod diu diuine in
spiratores quasi manui se tangenti non cedit sed obui
at. id est in affectu moratur. frangitur autem quod a
proposito resipiscere incipit licet non totaliter con
uertatur. Ceteri vero quod affectus peccati secundum omnem
sui partem in eo totaliter destruit. Et hoc fit quod
voluntas perfecte ab effectu peccati resistit. unde
talis resistitio contritio appellatur. et quod talis resi
stitio est quodammodo dolor ideo per dolorem tanquam per ge
nus essentialiter diffinitur. Et quod non omnis dolor
puta dolor naturalis est voluntarius et ex consequen
ti nec meritorius. ideo voluntarie assumptus additur
per differentiam ponente in genere morali. Et quod do
lor voluntarius esse potest de bono alieno et sic
esset malus non meritorius. ideo apponitur specifi
cans scilicet de peccato per divina voluntas. Sic ergo con
tritio ut est actus virtutis diffinitur. sed ut est pars
sacramenti oportet aliquid addi in operatione ad alias
partes. et ideo additur cum proposito confitendi et sa
tisfaciendi. Sciendum etiam quod in contritione sunt
tria. prima est illud quod dicitur. et hoc est cor quod
quasi ad latus totum teritur et scinditur per nimiam an
gustiam dolore ira et indignatione. quam dicitur
dura peccati. unde Iohannes. ij. Scindite corda vestra et
Vel etiam quod dicitur sunt peccati que dolore illo
deterunt in corde. id est simul et totaliter teruntur.
Secundum est quo dicitur et hoc est duplex mola. una
superius sursum eleuans scilicet spes venie veniens et
consideratione misericordie. altera est deorsum depri
mens scilicet timor pene veniens ex consideratione di
vine iusticie. terciū ad quod dicitur quod non mole
stat. cor enim durum male habebit in nouissima

eccle. iij. **V**l melius ut peccati delectatio totaliter
effundatur. ideo de contritione non fractio. sic enim
supradictum est. fractio est in pres magnas. et tunc
remanet sapor. sed contritio est in minas et tunc non
remanet sapor nec virtus. peccata vero ad hoc dicitur
cur ut simul et totaliter destruantur. hec bon.
Contritio autem contritio et attritio secundum thomam. i. iij.
quod attritio dicitur accessus ad perfectam contritionem.
Unde in corporalibus dicitur attrita que sunt aliquantulum
diminuta et non perfecte. contritio vero dicitur quod omnes
partes sunt sicut trite per divisionem usque ad minas. et
ideo attritio in spiritualibus signat quandam displi
centiam de peccatis commissis sed non perfectam. **V**trius
attritio fiat contritio. **R**espondeo quod per duplicem sumi
vno modo per actum penitentis elicitum a virtute penitentis carit
tate formata. Alio modo per formatum actum peni
tenti elicitum mediante aliquo habitu penitentis vel
a penitentia informi que postea caritate formatur illo
adhuc durate. Primo modo loquendo de contritione
attritio non potest fieri contritio. quia idem actus nunc non
potest elici a penitentia informi. et post hoc elici a penitentia
formata. quia voluntas mouetur ut informis. et per
hoc mouetur ut formata vice tenet duorum mor
torum. a quibus non potest esse idem motus in nunc. Preterea
actus elicitus a penitentia formata est ea posteriori or
die nature actus aut elicitus a penitentia informi est or
die temporis nature prior quam penitentia illa sic formata
Secundo modo loquendo de attritione potest fieri contritio
quia licet motus voluntatis sit simplex et in instanti
quantum ad suum esse. potest tamen tamen manere idem nunc
quousque penitentia a qua elicitus est caritate forme
per cuius formatio actus ille efficitur contritio quam
uis elicitus fuerit a penitentia existente informi. **R**ich.
Vtrius attritionis facientis quod in se est ne
cessarium sit fieri contritionem. **R**espondeo quod attritionem fieri con
tritionem secundum quod contritio accipitur per actum penitentis el
cito a virtute penitentis caritate formata. non est ne
cessarium sed impossibile sicut videri potest ex questione
precedenti. Si autem accipiatur contritio per actum penitentis
elicitum a penitentia informi que postea caritate for
mat illo actu adhuc durate. sic licet attritionem
possibile sit fieri contritionem. non tamen est necessarium.
Possibile est enim quod attritio facientis quod in se est
prius ordine nature desinat esse quam deus tali
gratiam infundat. quia quicquid infundit eam ipsi voluntati
ouerse ad aliquem alium bonum actum que non est attri
tio nisi forte et implicite. Sed facientis quod in se est
necessarium est aliquo modo a deo dari gratiam gratum
facientem non necessitate coactionis immutabilis
tatis absolute sed necessitate immutabilitatis ex
suppositione ordinationis sue que immutabiliter et li
beraliter ordinavit se daturam gratiam omni penite
ti et quod in se est facienti. hec rich.

Sequitur videre de tercio scilicet quanta debet esse
contritio. **N**am secundum scilicet circa quod siue de qui
bus esse debet contritio patet per ea que dicta sunt
supra. de quibus penitentia debet agi. Circa
quantitatem vero contritionis queruntur plura scilicet
utrum dolor contritionis debeat esse non solum in
tellectualis sed etiam sensualis. **R**espondeo sicut dicit
crisostomus. nunquid quod per quas causas nascitur per eas
de dissoluitur. cum ergo peccatum per actum voluntatis
possit sufficienter nasci. sufficienter etiam per actum
voluntatis tamen a parte nostra cum gratia potest dissolui

deus em̄ nō requirit ab hoīe nisi qđ est in ei⁹
ptate. cū ergo hīe dolorē volūtariū scz displi-
centiā peccati sp̄ sit in hoīs potestate. hīe vō
dolorē sensibilē nō semp. ideo de⁹ nō requi-
rit dolorē sensibilē de cōtitionis necessitate
sed de eius pfectōe. vñ psal. Qui sanat cōtri-
corde zc. **S**z cōtra hō esse videt⁹ qđ dī aug⁹
sciat se culpabiliter dux. qđ defl et damna tē
poris et mortē amici. et dolorē pēti nō osten-
dit in lacrimis. **S**z li culpabiliter nō sīgt ibi
culpā s; dispositiōem ad culpā. Vel hoc dicit
aug⁹. qz talis debz se esse culpabilē reputare
Vel sic sciat se esse culpabili. du. zc. scz si cōtri-
gat exterior lacrimarū defect⁹ ex defectu do-
loris vt hō mī⁹ doleat de pēto qđ de tpali dā
no. **S**z qñqz abūdantia doloris lacrimas exci-
tat ppter calozē excitatū. qñqz etiā hō se cōtri-
net vt tñ corā deo doleat. qñqz etiā ex durici-
tia cōplexionis vel ex siccitate capitis ē qđ hō
nō pōt corpalliter flere p peccatis. et si fleret
p morte amici qz ille dolor ē magis sensibil⁹
et ideo vicini⁹ ad resoluendū corpus in la-
crimas. **O**biect⁹ etiā illd gē. Nimis dur⁹ ē
qui dolorē peccati lacrimis nō declarat. **S**z
illa nimietas nō importat excessū qđ sit culpa-
bilis s; est dispositio ad culpā et resolui debz
nimis. i. valde. hec pe. **V**tz cōtitiō sit ma-
ior dolor qđ posset esse in natura. **S**z in cōtri-
tōe ē duplex dolor. vn⁹ in volūtate qđ ē essen-
tialiter cōtitiō qđ nihil aliud ē qđ displicentia
peccati pteriti. qđ quidē si sit informis ē attri-
titiō. si sit formata ē cōtitiō. s; nō format⁹ de le-
ge cōi nisi sit maxima in cōpatōe alioz. dolo-
rū. Et talis dolor in cōtitiōe excedit alios do-
lores. qz quātū aliqd placet tñ ei⁹ cōtrarium
displicet. finis aut sup oīa placz cū oīa ppter
ipm desiderēt. et idō pētm qđ a fine vltimo
auertit sup oīa displicet dz. vñ Iere. vj. luctuz
vnigeniti fac tibi zc. vñ glo. docet penitentē
qđ facere debz. Nihil em̄ dolenti⁹ vnigeniti
morte. Vnde optet qđ iste dolor sit maxim⁹ in
gñe scz in cōpatōe alioz. dolor. nō tñ optet
qđ sit maxim⁹ in specie hui⁹ doloris. sicut qui
libet amor caritatis ē maxim⁹ in gñe s; nō in
sua specie. Ali⁹ dolor ē in pte sensitua qđ cau-
sat⁹ ex primo dolore vel ex necessitate nature
szm qđ vires inferiores sequūt motū supiorz
vel ex electōe szm qđ hō penitēs in seipo ha-
bet dolorē et excitat animū vt doleat de pec-
catis et neutro mō optz qđ sit maxim⁹ dolor.
Nā p primo mō nō optz. qz vires inferiores ve-
hemēt⁹ mouent⁹ ab obiectis ppijs qđ ex re-
dūdantia viriū supiorz. et ideo quāto opatio
viriū supiorz ppiquior ē obiectis inferiorz.
tāto magis sequūt motū eaz. Et ideo maior
dolor ē in pte sensitua ex lesione sensibilī qđ
sit ille qđ redūdat in ipam ex rōe. Si r maior ē
qui redūdat ex rōe de corpallib⁹ deliberanti
qđ qui redūdat ex rōe spūalia cōsiderāti. Vnde
dolor in sensitua ex displicentia rōis pueient
de pēto. nō est maior alijs dolorib⁹ qđ sūt in
ipā. Et si r nec dolor qđ est volūtariē assūptus
tū qz nō obedit vis inferior supiorz ad nutuz
vt tāta passio sequat⁹ in inferiori appetitu qñ

tā cōdinat superior. tū etiā qz passiones ex ra-
tōe assumunt⁹ in actib⁹ vtutū szm quādā men-
surā quā qñqz dolor quā est sine virtute nō ser-
uat s; excedit. h; tho. **V**tz possit esse nimis
magnus dolor in cōtitiōe. **S**z in actu penitē-
di est duplex dolor. vn⁹ est essential⁹ peniten-
cie. et h; est in volūtate rōnali. est em̄ quedā
displicentia volūtatis qua sibi displicet pētm
inquātū est trāsgressio legis diuine. Et qz hec
displicentia directe causat⁹ ex caritativa dei
dilectōe qđ nimis intendi nō pōt. ideo hec dis-
plicentia nimis magna esse nō pōt. Est ali⁹ do-
lor nō essential⁹ penitēcie. et h; est duplex. vn⁹
in corpore qđ hō corpus suū affligit p pec-
catis suis et hic dolor posset esse nimis qz cū
tali cōpamento debz hō corpus suū affligē vt
nō interimat naturā. vñ apłus ro. xij. Rōna-
bile sit obsequiū vñ. Est ali⁹ dolor interior
qđ est passio appetitus sensitui. et h; ē duplex
qñqz em̄ causat⁹ tal⁹ dolor ex cōsideratōe am-
fisionis cuiusdā honestatis seu glorie acciden-
talis p peccatū. sicut ē dolor qñqz in mulieri-
bus ex hoc qđ amiserūt sui corporis integritatē
et talis dolor posset esse nimis magnus. qñqz
causat⁹ directe p quādā redūdantia ex displi-
centia volūtatis qua sibi displicet pētm inqñ-
tū est legis diuine trāsgressio. Et sic adhuc di-
cūt quidā p dolor posset esse nimis magnus
qz penitēcia ē virtus moralis. et idō corūpi-
pt p supabundantiā et defectū. et hoc videt⁹
sentire tho. Alijs videt⁹ qđ hic dolor nō possz
esse nimis qz si nō posset esse excessus in cā nō
posset esse excessus in effectu. hōi aut dolo-
ris cā est supdicta displicentia peccati de qua
cessat⁹ ē p nō posset esse nimis magna. vñ si
penitēs ex vehemētissimo dei amore tā vehe-
menter doleret de suo pēto qđ ex hō causaret⁹
i appetitu sensituo tā vehemēs dolor qđ cor-
rūperet armoniā corporis ad vitā necessariā.
nō esset excessus in gñe moris nec pfectōi pe-
nitēcie derogās sed cōcordās. nisi forte hoīs
volūtas directe ex intentōe ferret⁹ ad pcurā
duz talem passionē ad hoc vt ipē moreret⁹. et
sic credo qđ intelligūt illi qđ dicūt qđ in dolo-
re qui ē in appetitu sensituo pōt esse excessus.
et hui⁹ opi. ē rich. Nō aut obstat pōctis di-
ctū ansz. di. vt sic impiguant⁹ viscera aie mee
vt medulla corporis mei exiccet⁹. qz ipē deside-
rabat ex pinguedine deuotiōis medullas cor-
porales exicari. nō quo ad humozē corpallē
sed quo ad cōcupiscentiā carnalē. Vel exicca-
tōem medullarū vocat vulnera caritatis qua
aia languet ex absentia xpī. Nō obstat etiā qz
culpa cū innocēs penā in inferno nō sentiret
et peccatori paradiso dicēs esse dignuz oculos
cecare ploado. qz licet ante se cōgnosceret esse
dignū amissione oculorū qz quilibet pēto est
dignus nō tñ eterna morte s; etiā tpali. nō tñ
volebat oculos sibi cecare. **V**tz cōtitiō de-
bet malle in inferno esse qđ peccare. et videt⁹
qđ sic. dicit em̄ ansz. li de silitudinib⁹ qđ aliquis
dz magis eligere esse in inferno sine culpa qđ
in paradiso cū culpa. **S**z h; tho. in qdaz. q.
de quolibet. cōtitiō tenet⁹ in gñali malle pa-

quātācūq; penā q̄ peccare. q̄ cōtritiō nō est
sine caritate. ex caritate em̄ homo pl̄ diligē
deū q̄ sēpm̄ peccare v̄o ē facere cōtra deū.
puniri vero est aliquid pati cōtra seip̄m. vñ
caritas requirit vt quelibet pena p̄ligatur
culpe. s; nō tenet in sp̄ali hāc penā vel illā
p̄ligere. imo stulte agēt siq̄s se vel aliū sup
hoc sollicitaret q̄ p̄ h̄ in temptatōez incide
ret et occasione peccandi daret. q̄ terribilia
cōsiderata in p̄ticulari magis terrent.

Sequit̄ vidē de q̄nto scz d̄ tpe et duratōe
cōtritiōis. Et circa hoc q̄runt̄ pla. s. vñ.
cōtritiō de p̄ctis sit sp̄ nēcia. **S** q̄ sic in habi
tu rōe displicēt p̄cti. nō at ē sp̄ nēcia i actu.
vñ tenet hō sp̄ malū qd̄ fecit detestari. sed q̄
tenet talis est p̄cepti affirmatiui qd̄ sp̄ obli
gat s; nō ad sp̄ idō tenet cōtritiō sp̄. s; nō ad sp̄
s; in casu. Sicut etiā de actu penitēdi interio
ri dictū ē sup̄ ti. de p̄ne duratōe. q. j. Et sic di
cit hu. de sancto vic. q. de? absolues hoies a
pena et culpa eterna. ligat eū vīculo p̄petue
detestatiōis peccati. sicut etiā dicit auḡ li. d̄
p̄nia. q. vbi dolor finit̄ nihil de venia relin
quit̄. Secus aut̄ ē de satisfactōe q̄ attendit̄
s; penā taxatam q̄ iniūgit̄ p̄ p̄ctis et idō p̄
terminari. hec em̄ pena p̄cipue p̄portionatur
culpe ex p̄te cōuersiōis ex q̄ h̄z finitātē. s; do
lor cōtritiōis r̄ndet culpe ex p̄te auersiōis ex
qua h̄z infinitatē. et idō cōtritiō vera sp̄ manē
debz. Rōe v̄o gemit̄ v̄l planct̄ v̄l doloris
sensibil̄ nō ē necessaria maxie viris p̄fectis q̄
audierūt voce interna qd̄ audiuit magdalēa
dimitte tibi p̄ctā tuā. sic dicit bñ. in canti
circa p̄ncipiū. **S** v̄lteri? p̄nt et debet medita
tōem suā ad dulcedinē sup̄ne patrie cōvertere
ante vero hūc statū cōsiliū sanū ē peccata sua
ante oculos cordis ad dolores et gemitū res
uocare. hec bon̄. **V**ñ dolor cōtritiōis inter
rūpat̄ necessario p̄ gaudiū. **S** p̄ nō cū n̄ sint
de eodē s; de diuersis. dolor em̄ q̄ est in p̄nia
ē de p̄cto cōmissō. vñ simul cum hoc nō p̄t esse
gaudiū de eodē. s; p̄t esse gaudiū d̄ spe venie
quā cōcipit p̄ dolore. v̄l de h̄ p̄ in habēdo do
lorē de peccatis cōmissis facit qd̄ debz. Et idō
detestatiō peccati cōmissi q̄ ē cā doloris. et vo
lūtas q̄ est cā gaudiij sūt s̄l. volēs em̄ detesta
tur. et q̄ vñ ē rō alteri? idō aia s̄m̄l cōueri
p̄t ad vtrūq; in quātū ex eis qd̄mō sit vñ. et
sic nō op̄et q̄ dolor cōtritiōis interrūpat̄ p̄
gaudiū illd̄. p̄pter qd̄ dicit auḡ. penitēs sp̄ d̄
p̄cto doleat et de dolore sp̄ gaudeat Sicut em̄
dicit bñ. mel absinthio admiscendū ē. **V**ñ
necesse sit sp̄ habē pudorē de peccato cōmissō
sicut et dolore. **S** q̄ nō. Nā erubescētia res
p̄icit p̄ctm̄ solū in quātū h̄z turpitudinē. et sic
post p̄ctm̄ est quātū ad culpā remissū nō ma
net pudori locus. Dicit em̄ ambro. non h̄z qd̄
erubescat cui peccatū dimissū est. manet autē
locus dolori q̄ nō solū est de culpa in quātū
habz turpitudinē. s; etiā in quātū h̄z nocumē
tū annexū. hec tho. **V**ñ post istaz vitā aie
de peccatis cōterant̄. **S** q̄ nō. nā in cōtritiōe
tria sūt cōsiderāda scz ei? gen? qd̄ ē dolor. ei?
forma qd̄ ē act? v̄tutis gra informat̄. et ei?

efficacia qd̄ ē actus meritorij et s̄c̄m̄etalis
et qd̄ammodō satisfactorij. **D**ost hāc igit̄ vitā
anime q̄ sunt beate cōtritiōem h̄re nō possūt q̄
carent dolore p̄pter gaudiij plenitudinē. que
vero sūt in inferno carēt cōtritiōe. et si dolorē
habeāt. deficit tamē in eis grā doloris in
formās. qui vero sūt in purgatorio h̄nt dolo
rē grā informatū s; nō meritorij. q̄ nō sūt in
statu merendi In hac aut̄ vita oia p̄dicta tria
inueniri possunt. hec tho.

Sequit̄ vidē de q̄nto scz de effectu cōtri
tiōis. Et circa h̄ q̄runt̄ pla scz vñ. cōtri
tiō sit cā remissionis peccati. **S** q̄ sic. causa
inquā saltē meritoria. et p̄t reduci ad causam
efficientē s; m̄ rich. vñ sup̄ i? psal. Sacrificiū
deo sp̄s cōtribulat̄. dicit glo. Cordis cōtri
tiō ē sacrificiū in quo p̄ctā soluent̄. **V**ñ
cōtritiō possit totaliter reatū penę tollere. **S**
intensio cōtritiōis p̄t dupl̄r sumi. vno mō ex
p̄te caritatis q̄ displicētā causat. et sic cōtrigē
em̄ caritatē intendi in actu q̄ cōtritiō cōsequēs
merebit̄ nō t̄m culpe amotiōem sed etiā abso
lutionē ab omni pena. Alio mō ex p̄te dolo
ris sensibilis quē volūtas in cōtritiōe excitat.
Et q̄ ille quedā pena est t̄m p̄t intēdi q̄ suffi
ciet ad deletionē penę et culpe. Exemplū est
in latrone luce. xxi. Nichilomin? t̄m q̄ nō p̄t
aliq̄s esse certus q̄ cōtritiō sua sufficiat ad de
letionē penę et culpe tenet̄ cōfiteri et satisfā
cere. maxime cū cōtritiō vera nō fuerit nisi cōfi
tendi appositū habuerit annexū. qd̄ debz p̄du
ci ad effectū etiā si esset certus q̄ sufficeret ad
deletionē totij? penę nō p̄pter remediū s; p̄pter
p̄ceptū de cōfessione datū. **V**ñ p̄ quātocū
q; magno peccato sufficiat quātūcūq; parua
cōtritiō. **S** q̄ sic. nā cū cōtritiō dicat actū pe
nitendi caritate formatū et quātūcūq; modi
ca caritas sufficiat ad remotiōē quātūcūq;
et quorūcūq; magnorū peccatorū mortalium.
igit̄ quātūcūq; parua cōtritiō sufficit p̄ quāt
ocūq; magno p̄cto. **S** nō sic dicendū est de
attritiōe. cui? em̄ recogitant̄ peccata in sp̄ali
necessaria ē maior attritiō de maiori peccato
q̄ de minori. Et quāis in penitēdo d̄ oib? s̄m̄l
nō sic necessaria displicētia in actu maior de
vno q̄ de alio. est t̄m necessaria in habitu. vñ
p̄ quātocūq; magno peccato quātūcūq; parua
attritiō nō format̄ gratia de lege cōi p̄ quāz
grām attritiō fieret cōtritiō si formaret̄. hec
rich. **V**ñ sola cōtritiō cordis sine cōfessione
sufficiat ad delendū omnia peccata. **S** hec
questio tractat̄ de penitentia di. j. et ponun̄
de ip̄a opi. p̄les ibidez in glo. et etiā in rap.
et ganfredo. quib? ad p̄ns cōmissis firmiter ē
tenendū q̄ sola cōtritiō cordis sine cōfessione
in re delet oia p̄ctā. dūmō sit in appposito cōfite
di et satisfaciēdi implicite v̄l explicite alias
nō esset cōtritiō vera. vñ dicit auḡ et habet̄
in dicta distinctiōe. magna pietas dei vt ad
solā p̄missionē p̄ctā dimittat. nōdūz p̄nūciat
ore. et t̄m iam de? audit in corde. hoc fuit sig
tū in lazaro quē dñs p̄zi? suscitauit q̄ a disci
pul̄ solueret̄ Et in decē leprosis q̄ in via an̄p̄
ad p̄sbyteros venissent mundati sunt. Et in

psal. dixi. i. firmiter in aīo meo pposui cōfite-
bor aduersū me iusticiā meā dñō et tu remisi-
sti iniqu. pec. mei. **A**lter ac sola cōfessio n̄ delet
peccata mortalia nisi cōfessio habeat in re vlt
in pposito explicite vlt implicite. et sic dñs itel-
ligi illd qd dicit in eadē di. c. ex his. **N**ullus
ante cōfessionē oris et satisfactōis opus pecca-
ti abolet culpam.

De cōfessione quid est et de instituz-
tione eius et necessitate n. r.

Consequenter cōsiderandū est de cōfessioe
Et pmo qd est cōfessio. scdo de ei⁹ insti-
tutoe et necessitate. Circa p̄mū q̄runt pl'a scz
qd ē cōfessio s̄m diffinicoz. **S**̄m aug. Cōfessio
ē p quā morib⁹ latēs spe venie apit. **A**d c⁹
euidetiā sciēdū qd cōfessio fit tripliciter. **A**ut i
foro cōfessioe corā deo. aut in foro p̄nie corā
dei vicario. aut in foro cōtencōso corā iudice.
In p̄ma p̄ctm nō apit qz aptū erat. **I**n vltia
nō apit i spe venie. **I**n media vō p̄ctm latēs
spe venie apit. **V**trū cōfessio sacramtal con-
grue describi. ibi p materiā q̄ est p̄ctm et p a-
ctū q̄ est apire tanq̄ p formā. **S**̄m cōfessio p̄cti
de se dicta nō dicit actū v̄tutis. s̄ cōfessio fa-
cta vt debet et quomō debz et cui debz noiat
actū v̄tutis. **E**t licet cōfessio veri p̄tineat ab-
solute ad v̄tutē veritatis. s̄m tñ qd addit ali-
qua rō sp̄ialis boni. ad aliā v̄tutē incipit p-
tinere. et idō dicit pbs. iij. et b. qd cōfessio que
fit in iudicijs nō p̄tinet ad veritatem s̄ magis
ad iusticiā. et s̄l'r cōfessio bñficioz dei in lau-
dē diuinā nō p̄tinet ad v̄tutē veritatis s̄ ad
v̄tutē latie. ita cōfessio peccatoz ad remissio-
nē eoz cōsequendā nō p̄tinet elicitive ad v̄tu-
tē veritatis vt quidā dicūt s̄ ad v̄tutē penitē-
tie. impatiue tñ ad multas v̄tutes p̄tinere p̄t
s̄m qd in finē multaz v̄tutū trahi p̄t act⁹ cō-
fessionis. hec tho. **V**trū cōfessio et penitētia
p̄tineat ad eundē articulū fidei. **S**̄m qd nō. cō-
fessio em qz magis ex spe venie p̄cedit magis
innitit articulo de vita eterna quam respicit
spes q̄ articulo de iudicio qd respicit timor.
p̄nia vō ecōuerso se hz rōe cōfessiois. h̄ tho.

Circa scdm q̄r̄ a quo fuit instituta cōfessio
et vtrū sit p̄ceptū. **S**̄m sco. iij. sen. di.
xvij. qd cōfessio talis q̄lis est nūc in eccia nō ē
ex p̄cepto legis nature alias ad eā fuisset ho-
mines obligati p̄ statu cuiuscūqz legis qd ē
falsuz. qz nec obligabant in lege scripta. **D**i-
cūt aut quidā qd cōfessio nō cadit nisi sub p̄ce-
pto eccie. **S**̄m cōtra hoc ē qz nō inuenit vbi hō
ab ecclesia p̄cipiat qñ ante hoc factū reputa-
ret p̄ceptū obligatoriū d cōfessione. **S**̄m al-
legat illd caplm ex. de pe. et re. ois vtriusqz
zc. **I**lld caplm ē innocētiū terciū añ quē plusq̄
p̄ ānos q̄ngētos fuit aug⁹ q̄ multū cōfessionē
esse necessariā p̄dicauit. vt patz in li. de vera
et fl'a p̄nia. cui⁹ etiā auctoritates aliq̄ ponūt
de p̄nia. di. iij. **F**uius tñ opi. v̄t esse glosator
de p̄nia. di. v. in p̄n. sup hō tñ nō allegat ali-
qd caplm et idō irzōnabiliter dī. p̄terea s̄m
hō papa nō teneret cōfiteri nec etiā infideles
tenerent cōfiteri. p̄ma choz. v. qd mihi ē de
his q̄ foris sūt iudicare. **V**idet ergo rōnabi-

li⁹ dicendū qd cōfessio cadit sub p̄cepto dei po-
situo. et certuz ē qd sup hō nō tradit aliqd in
veteri lege. **S**̄m aut aliqd in euāgelio traditur
hoc videt esse illd io. xx. accipite sp̄m sanctū
quoz re. pec. re. eis. **E**t hoc arguit sic. p̄tās
remittēdi peccata data ē aplis et in eis oib⁹
p̄s biteris. et certū ē qd nō p̄n qz hoc ē p̄p̄iuz
dei. ergo mīsterialiter et arbitrarie. s̄ nō p̄nt
arbitrari in cā ignota. gō manifestāda est eis
cā in qua debēt arbitrari. hec ac manifestatio
ē cōfessio. igit ex hac collatōe p̄tās arbitra-
rie facta p̄s biteris obligat p̄ctōres ad accu-
sandū se eis tanq̄ arbitris qd ē cōfiteri. **Q**d ac
ad hoc teneat declarat sic. q̄cūqz amisit p̄i-
mā grām tenet ex necessitate p̄cepti scz dili-
ges dñm deū tuū zc. agere quācūqz in se est ad
recupatōē ei⁹ et in v̄tute et ā illi⁹ p̄cepti di-
liges teipm. s̄ p̄ctōe p peccatū mortale grām
p̄imā amisit et p̄t eaz recuperare ab hō arbitro
suscepto p̄nie sacmētū. **I**o. xx. quoz re. zc.
Et sic cōcludit necessitas p̄cepti cōfessionis ex
hoc v̄bo scz quoz remi. p̄ctā zc. et illo p̄cep-
to s̄l' iūctis. **S**̄m dicat qd p hoc nō pbat qd h̄
via sit p̄cisa ad recupandū grām arguit qd imo
sic. q̄libet tenet recuperare grām p viā facilio-
rē et certiorē. alias videt cōtēnere p̄p̄iā salu-
tē. s̄ hec via ē facilioz et certior scz recupan-
di p sacramētū p̄nie. qz hic nō requit aliud n̄
qz hō nō ponat obicē grē. qd est multomī⁹ qd
attritōez h̄ie qd p modū meriti de oīguo suffi-
ciat ad iustificatōē. p̄t etiā aliq̄s esse certior
qd nō ponat obicē scz actualiter peccādo qd
habeat attritōē. ergo q̄libet tenet ad hāc viā
Dicūt aut aliq̄i qd p̄ceptuz de cōfessioe h̄et
ex v̄bis apli iac. v. **C**ōfitemini alterutqz pec-
cata v̄ra zc. s̄ hoc nō videt. dicēdo em cōfite-
mini alterutqz p̄ctā nō magis dicit cōfitemendū
esse p̄s bitero qd aliq̄. subdit etiā statim. et ora-
te p̄ inuicē. vbi null⁹ dicit em instituisse vel
p̄mulgasse sacramētū p̄nie vlt p̄ceptū diuinū
s̄ intēdit ibi p̄suadere p̄mū vt s̄m h̄uiles
scz nos apud p̄mōs p̄ctōres cōfiteōdo. sed p
scdm vt s̄m caritatiui scz p nobis inuicē oīa
do. **T**enendū ē ergo qd hoc p̄ceptū est d iure
diuino p euāgeliū p̄mulgatū vt sup declara-
tū ē. vel si illd nō sufficiat dicendū qd ē de iure
diuino p̄mulgato p xpm aplis. et p aplōs
ecclesie sine omī scriptura sicut multa alia te-
net ecclesia p alios p̄mulgata. ex. de ce. mis-
cuz marthe. hec et plura alia de hac materia
optē tradit sco. iij. sen. di. xvij. **S**ic ergo pa-
tet institutio cōfessionis et necessitas ei⁹. **S**̄m
esto qd aliq̄s cōterat et nihil cogitet de cōfes-
sione et nō omitit cōfiteri ex cōtemptu. ergo n̄
caret gratia qz nō interuenit cōtemptus. ergo
q̄diu nō cogitat de cōfessione nō peccat. dato
ergo qd sic moria⁹ cōstat qd saluat sine cōfessio-
ne. ergo cōfessio nō ē necessaria. **S**̄m qd tal nō
cogitet de cōfessione p̄t esse p̄pter duo. p̄mo
p̄pter itensioē doloris. et tūc qz de⁹ cor suū
occupat si n̄ fuit mora supflua nec indiscretō
aliqua. credo qd de⁹ absoluit eū et p ope cō-
putat voluntatem et op̄uat iste cū illis qui
excusantur p̄pter impossibilitatē habentes

in sacramēto cōfessionis detortēz. **S**edō p̄i h^o
esse. ppter occupatōez supflue sollicitudis cir
ca alia et tūc nō excusat maxie si locū et tps
hēat cōfiteudi. imo ppter peccatū omissionis
reputabit reus mortis maxie si nō fuerit ppe
uētus morte. qz bene posset et deberet reco
gitare et petē sacramētū eccie. h bon. **V**tr
infideles teneant^r ad cōfessionē. videt^r q nō qz
dictū caplm oīs vtriusqz sexus. solū loquū^r d
fidelibz. oīs in qz vtriusqz sexus fidel. **S**ed q
regulariter tā fideles q infideles tenent^r cōfi
teri inquantū ē pceptū dei qd vniuersaliter de
dit q pcatū habz plenitudinē sup oīa. **S**i aut
nō est pceptū nisi ab ecclesia nō tenerent^r ad
ei⁹ obseruantia illi q nō sunt baptizati. qz ve
ostensū ē sup ti. de cōfirmatōe. q. vtr. epī de g
dati possint cōfirmare. vicariū xpi nō fuit cō
cessa directe potestas sup oēs q nō susceperūt
baptismū q est ianua qua intrat^r ad ecclesiaz
militancē. hec rich. et conueniunt cū dictis sym
scotū supra in pma. q. huius ar. **V**tr. pueri
teneant^r cōfiteri. **S**ed q sic scz pueri q ad anōs
discretōis pueniūt. ut patz in dicto. c. oīs
Et p anōs discretōis ibidē sym glo. intelligi^r
tpus quo hō capax ē dolī. **S**ine sym host. tpa
in quo discernit iter bonū et malū. qz tūc pec
care p̄t. qd accelerat citius in vno q in alio.
hec bon. **V**tr. habētes tūc venialia debeāt
cōfiteri. **S**ed tenent^r sym aliquos nō quidē ex vi
sacramēti s3 ex vi statuti ecclesiastici qn nō hnt
mortalia q cōfiteant^r. **A**liqui tūc dicūt q tales
nō tenent^r cōfiteri etiā ex vi statuti ecclesiasti
ci qz statutū eccie nō obligat nisi hntes pcatū
mortalia qd videtur cōcludi ex hoc qz dicūt q
debz oīa peccata cōfiteri qd de venialibz nō
p̄t intelligi. qz nullū oīa venialia p̄t cōfiteri.
Et sym hoc nō habens mortalia nō tenet^r ad
cōfessionē. sed sufficit ei adimplendū pceptū
ecclesie vt se p̄sbitero representet et ostēdat se
esse absqz scia mortal peccati. vt ad cōfessionē
recipi possit et hoc reputat^r ei p cōfessionē. **C**a
dit em sub pcepto magis taxatio tps q act⁹
cōfessionis. **D**e prima snia sūt bon. rich. tho.
et pe. dicētes q prima snia est securior. **S**co.
vero ē scdē opi. et reprobat primā. et de hoc
habet etiā infra ti. de obiecto cōfessionis. q.
vtr. teneat^r venialia cōfiteri. **S**ed nūquid ille
q nō habet remorsū de aliquo etiā pcatō veni
ali teneret^r cōfiteri sym primā duar. p̄dictar.
opi. **R**ndet bon. q credit impossibile sym sta
tū viatoris q aliquis diem vel septimanaz ec
multomin⁹ anū transeat sine remorsū venia
lis. **E**t vix credit bon. hoc fuisse nisi in xpo et
ei⁹ matre. et ideo qlibet vel h3 sciaz vel ha
bere d3 vel in oīi hora petere. dimitte nobis
zē. **S**i tūc aliqz esset q nō haberet p supabun
tē graz. sufficēt dicere se nullū pcatū omisisse
qd faciat postq cōfessas est legitimz. **E**t p̄t dici
q talis nō tenet^r ad illd mādātū. qz solū pec
catoribz et viatoribz ē datū. talis aut iā ha
bitat in celis. **P**retēa hoc nō p̄t conuenire hōi
nisi ex privilegio spēali s3 statuta nō extēdūt
se nisi ad ea que de iure cōi eueniūt. xix. q. ij.
due. s. lex. vbi dē q qui lege priuata ducitur

nulla rō exigit vt a lege publica astringatur
Si vo nō haberet remorsū vel ppter ignoran
tiā vel negligentia nō excusaret^r a mandato.
hec bon. **S**co⁹ aut circa hec dicit q simplr
innocens a mortali et a veniali tenet^r simplr
nō cōfiteri. vñ si beata virgo fuisset cōfessa bea
to petro post ascensionē xpi. cōfiteōdo peccat
set. **S**ed si sit innocēs a mortali tūc. p̄t cōfiteri
venialia et nō cōfiteri mortalia. **V**tr. papa
teneat^r cōfiteri. videt^r q nō qz cōfessio d3 fieri
iudici in quolibet foro. papa vō sup se nullū
iudicē habz. ergo zē. **S**ed q papa habz iudicē
xpm cui debz p suū vicariū cōfiteri q licet sit
inferior eo inquantū p̄latus. est tūc eo superior
inquantū est pcatō et ip̄e dei mīster. hec tho.
Licet etiā vn⁹ papa nō habeat imperiū in suc
cessorē suū tūc deus habz imperiū sup eos qui
p̄cipit implicite cōfessionē p̄sbitero esse faciē
dā vt visuz ē et rōe h3 tenet^r obseruare hmoi
pceptū de necessitate. **O**bseruare vō ipm sym
circūstācias ordinatas a gnali cōsilio tenet^r d
cōgruitate. xrv. q. j. iusticie. vbi dicit^r sic. **I**ulli
cie ac rōis ordo suadet vt q a successoribz de
siderat mādātā sua seruari. p̄decessoris sui sta
tuta custodiat. hec rich. **V**tr. possit cū ali
quo dispensari ne cōfiteat^r hōi peccata. **S**ed q
nō. ministri em ecclesie instituunt^r in ecclesia
dimittis fundata. et ideo institutio ecclesie
p̄supponit^r ad opationez mīstroz. sicut opus
creatōis ad opus nature. s3 qz ecclesia ē fun
data in fide et in sacramētis. ideo ad ecclesie
ministros nouos articulos fidei edere aut e
ditos remouē aut noua sacramēta instituere
aut instituta remouē nō p̄tinet. sed h^o ē pote
statis excellētissime q soli xpo debet^r q est ec
clesie sue fūdamentū. **E**t ideo sicut papa nō p̄t
dispensare vt aliqz sine baptismo saluet^r. ita
nec q saluet^r sine cōfessione sym qd obligat ex
vi sacramēti p̄t tūc dispensare sym qd obligat ex
pcepto ecclesie vt possit aliqz diu⁹ cōfessio
nē differre q sit ab eccia institutū. h tho.

De tpe cōfessionis ti. xj.

Deinde cōsiderandū est de tpe cōfessionis
scz an qlibet teneat^r statim cōfiteri qn
peccauit. **S**ed de cōfessione possum⁹ du
pliciter loq. vno mō quātū ad cōfiteudi pposi
tū et sic cōcedūt oēs q tenet^r tūc cōfiteri qn te
net^r cōfiteri. cōfiteri aut tenet^r qn suoz pcatōz h3
memoriā. et tūc tenet^r etiā p̄dicto mō cōfiteri
scz quātū ad ppositū et p̄cipue qn est in arti
culo mortis aut in aliquo articulo in quo si
ne peccati remissione oporteat eū peccatū in
currere. vt cū tenet^r celebrare si desit copia
sacerdotis saltē tenetur cōfiteri et habere ppo
sitiū cōfiteudi. **A**lio modo quo ad cōfessionis
actū et sic ē distinguendū. qz aliqui obligant^r
tūc ad cōfessionē ex statuto eccie. vt habentes
tūc venialia. et hi nō tenent^r statū cōfiteri s3 dif
ferre p̄nt vsqz ad pasca qz illa decretal^r oīs
vtriusqz obligat ad eucharistiaz ad quā ppa
rat cōfessio. **A**lij vō etiā obligant^r ex ppo pec
cato vt oīs q habet pcatū mortale et hi cōfi
teri tenent^r eē ex institutōe sacri. **D**e his at se
cūdis dicūt aliq q tenet^r statū cōfiteri habita

optunitate sufficiēti nec p̄dicta decretal' ex-
cusat eos. qz intēdit p̄pter negligentia hoim
tps artare nec ampliare. et hec opi. est tutior
szm inno. e. c. c. s. Alij dicūt cōmuni' et ve-
ri' ut pe. et tuti' ut dicit scot'. s. q. nō tenen'
regulariter statim cōfiteri. qz szm rich. ad hoc
nō obligat' nec ex iure nature qz cōfiteri p̄sbi-
tero nō ē de iure nature absolute. nec d. iure
diuino qz licet xps implicite p̄cepit p̄sbitero
cōfiteri nō t̄m p̄cepit hoc statim fieri. nec ex iu-
re positiuo. sz t̄m ad semel in āno. Cū em sit p̄-
ceptū affirmatiuū nō obligat nisi p loco et
tpe. ecclesia vero potuit in hoc p̄cepto tpus
determinare cū sit p̄ceptū disciplinē nō nature.
Vñ ex iure nō tenetur hō cōfiteri nisi semel in
anno. scz in pasca qñ necesse hz cōicare. Et sic
regulariter nō tenet' statim cōfiteri nisi in qua-
tuor casibz. Vñ ē rōe sacmēti scz qñ vult cōi-
care vel celebrare. Dicit tñ in hoc casu rich.
q. si forte de p̄pino expectet aliū cui deuotus
et securi' cōfiteat' nullo iure cōicare p̄-
hibet' si vere p̄nitet. scdō ē rōe piculi ut qñ
ē in mortali et imminēte piculo mortis. terci' ē
rōe cōfite scz qñ cōfiteat' statim teneat'
cōfiteri d. necessitate. qrtus rōe dubij scz qñ p̄-
babiliter vidz se āpli' āno illo copā cōfessoris
habē n. posse q. ipm possit absolue. et h. opi. ē
p̄babilior szm rich. tho. et pe. Bon. vō de hō
dicit q. gñaliter asserere q. hō p̄t differre cō-
fessionē vsqz ad pasca videt' piculosū. Silr q.
teneat' sp cōfiteri qñ se offert optunitas vide-
valde dux. idō videt' rōnabiliter sentiendū
mediū scz q. optunitas tps loci et p̄sbiteri p̄t
triplex se offerre. scz aut ita q. time' ne vnq. se
offerat. ut cū aliq. gñiter infirmat' et tūc te-
net' statim cōfiteri. Aut ita q. maior optunitas
expectat' vñ q. ad locū vñ p̄sbiteri. et tūc dif-
feret' p̄t sine p̄tō. Aut ita q. nūq. rōnabiliter
maior optunitas expectet' et tūc sine p̄iudicō
tenet'. hec bon. Sz nūq. religiosi tenent'
statim cōfiteri. Sz aliq. dicūt q. sic. si mortali-
ter peccauerit et p̄sbiteri copā habeat. Et in-
telligūt statim sicut dicit recta ratō. vñ szm
eos refert iter seculares et religiosos. qz illi
nō tenent' ante q̄dragesimā cōfiteri q. ē eis tps
penitētie. isti vō statim tenent' qz eis tps peni-
tētie ē totū tps vite sue. Si dicat' q. statim
obligat aliquē nisi p̄ mandatū. Rñdet q. sta-
tus nō obligat sed mādātū oibz datū. ad nūc
aut vel tūc obligat optunitas q. offert se di-
uersimode diuersis. et hoc vñ ē in oibz p̄ce-
ptis a ffirmatis q. ad aliq. tps obligat' vñ
ad qd nō obligat' ali' ut patz in honore pa-
rentū. et h. sñie ē bon. Itē dicūt ali' q. nō re-
fert quo ad hō iter seculares et religiosos. qz
religiosi nō tenent' ad alia q. ali' hoies. nisi ad
q. se obligat ex voto. et hec ē opi. tho. Potest
tñ dici szm rich. q. religiosi rōe suoz statuto-
rū et sui status tenent' cōfiteri frequē' q. sta-
tuat cōfiliū gñale. Nec tñ p̄pter hoc sequit' q.
teneant' statim cōfiteri habita cōfessoris optu-
nitate. nisi assit dies quo szm statutū religio-
nis sue tenerent' cōfiteri. Cōfiliū tñ oibz sanū
szm bon. ē q. omēs qui cadūt p mortale q̄cūq.

pnt cōfitean'. nō em videt' vere cōfiteus q. tam
diu portat mortale vuln' peccati occultum.
Vñ cōstitutōz penalē supradictā inno. terci'
cōtra negligētes cōfiteri sua p̄tā credit' ema-
nasse. ex de pe. et re. que dicit sic. ois vtriusqz
sexus fidel' ex quo ad ānos discretōis puene-
rit omia peccata sua solus saltē semel in āno
fideliter cōfiteat' p̄prio sacerdoti. et iniūctam
sibi penitentiā p viribz studeat adimplere. suf-
cipies reuerēter ad min' in pasca eucharistie
sacmētū. n. p̄prij sacerdotis cōfiliū ob aliquā
rōnabile cāz ad tps ab ei' p̄ceptione duxerit
abstinent. alioqñ et viues ab ingressu ecclesie
arcea' et mories ecclesiastica careat sepultura.

**De obiecto cōfessionis. i. de his que
debz quis cōfiteri. c. xij.**

Postea cōsiderandū ē de his q. dz qz cō-
fiteri. Et circa hō q̄runt' plura scz dato
q. hō teneat' cōfiteri peccata mortalia. vñ
teneat' etiā cōfiteri circūstantias p̄tōz. Sz
circūstantiaz q̄daz trahūt in aliud gen' vel
in aliā spēm peccati. ut coire cū muliere dū-
gata. et istas tenet' hō cōfiteri. Nō em suffice-
ei qui centuz marcas habuit de alieno dicere
ego accepi alienū cū hoc posset esse vñ si ac-
cepisset vnū denariū. Sz tñ szm aliquos cū hō
p̄ceptū sit affirmatiuū nō obligat ad sp sz p
loco et tpe scz qñ hō eas cōgnoscat vel p se vñ
p inq̄sitōez alienā. Vñ sapiens et intelligens
tenet' cōfiteri si inq̄ran' ab eo. Scdō vñ alios
cōmuni' sz nō tūc opīnātes nō optet eas cō-
fiteri. qz sufficit notificare quantitātē peccati
in specie licz nō p̄cise. qz hoc nō p̄t fieri. Nec
optz szm totā quantitātē peccati penitētiā taxa-
re. hoc tñ ē bonū et cōgruū. et quāto sūt mag
sapientes et p̄fecti tāto mag debēt eas di-
stinctius explicare. sz nō tenent' ad hoc nisi
forte ex p̄pria cōficia obligent'. Quedā vñ cir-
cūstantie alleniāt et has nō debz qz p se cō-
fiteri qz cōfessio eaz nō facit ad accusatōez pec-
cati. et peccator in cōfessione debet se accusa-
re et nō excusare. Per accidēs tam ne cōfessor
scandalisat' vel etiā ut ei' inquisitōi satisfas-
ciat. vel si tantū deuia q. sit in gñe venialis
qz tenet' dicē gen' peccati. bonū est aliq. ta-
les cōfiteri. ut siq. comedat carnes in quadra-
gesima ex dispensatōne et cā. hec bon. et pe.
Quedā vñ aggrauāt in eadez spē. et illaz q.
dam nō aggrauāt notabiliter sicut scia et inq̄-
tudo. et has nō tenet' quis cōfiteri. qz sūt q.
vālia peccata. quedā aggrauāt notabiliter
et istas szm mgrm vilhel. alsi odoren. optet
cōfiteri. Sz cōtra p̄dicta obicitur. quia aug'
p̄mo enumeratis multis peccatorz circūstā-
tijs. omīs inquit illa varietas cōfitenda est et
deflenda. Sz q. illud ē de p̄fectōe penitētie
nō de necessitate. Itē obicit' qz delectabile
carnis szm plm. iij. et bi. quāto mag in picu-
lari cōsiderat' tāto mag appetitū mouet. ergo
nō videt' q. ad mi' p̄tōz carnaliū aliq. de
beat oēs singulares circūstantias cōfiteri. Sz
circūstantie piculares peccati carnal' q. tra-
hūt in specie peccati mortalis sp sūt cōfite-
de qz gratia que in sacramēto dā' restaurat si qua

inclinatio a peccato ex taliu cogitatioe pueniat
vñ in confitente vñ in confessoze. Vñ dicit greg.
in pastoralis. fit plerūqz vt dñi rectoris anim⁹
aliqua temptamēta cogitat auditis tēptatōi-
bus etiāz ipe pulsar. sed hec nequaquā pastori
timēda sūt. qz tāto facili⁹ a sua eripit quāto
misericordi⁹ ex aliena temptatōe fatigat. Si
tñ sacerdotē lasciuū ad peccatū hñmōi pñū vide-
re dñi accipe licentiā confitēdi alteri sacerdoti.
et si nō dederit licentiā dñi ad supiorē recurrē.
Si ac hñmōi circūstātie nō agguāt in infinitū
nouā spēs mortal peccati cōstituēdo qñz lau-
dabiliter renicent⁹ adhibita debita discretōe
sñm cōsideratōz turpitudis circūstātie et pñi-
tate inclinatiois ad peccatū ex ei⁹ cōfessione in
ipso confitēte vñ sacerdote. h. tho. **¶** Vñ tēgat⁹
quis confiteri peccatū pcedētia tanqz circūstātiis
agguātes. **¶** h. sco. in q̄rto di. xxi. dicit qz licet
forte hō sit vñle nō tñ videt⁹ necessariū eē con-
fiteri ea i spēali qz in quātū agguāt pñt expmī
sufficiēter in cōfessione i gñali scz dicendo de
multis et magnis peccatis alias penitui. et ideo
nūc in peccado magis ingrat⁹ fui. **¶** Vñ te-
neat⁹ qz confiteri peccatū venialia. **¶** h. qz nō nec pñt
peccati venial⁹ morib⁹. cū em sint de sui natu-
ra venialia p se pñt veniā cōsequi. siue p peni-
tentiā interiorē siue p exteriorē assūptāz siue
etiā p penā purgatoriā siue p aliud remediū
opetēs et ydoneū vt dictū ē sup. Nec eē pñt
statutū ecclie sñm sco. qz cū ex de pe. et re. ois
zē. dicat⁹ oia peccatū sua. Aut ē ibi distributō p
peccatis venialib⁹ aut nō. si sic. ergo habes
mortalia tene⁹ ex vi pcepti confiteri venialia si
nō. ergo habes tñ venialia nō tene⁹ confiteri
ea. Et sic videt⁹ cōtradictio dicere qz ille tene⁹
confiteri venialia et ille nō. Et sic ex statuto ec-
clesie gñali nullus tene⁹ venialia confiteri in
quocūqz casu. **¶** Si quera⁹ quō pñbiter agno-
scet eū nisi confiteat⁹ qui hz tñ venialia. **¶** h. ve-
niat tñ ad pñbiter et dicat ei dñe ex quo fui
confessus p gratiā dei nō habeo cōscientiā d pecc-
cato mortali et sic agnoscat euz sufficiēter. h.
et plā alia dicit sco. in q̄rto di. xvij. Licet autē
de rōe sui generis nō sit necessariū ea confiteri
tñ est agnū maxime viris pfectis qz vñle est
multū et pena eis debita minuit⁹ ex vi clauū
Decipue autē confitenda sunt peccata venialia
frequēter iterata. vt etiā dicit mgr sen. li. iij.
di. xxi. et hoc ppter vitandū piculū qz cōfessio
do frequēter ducit in libidinē et cōtemptum.
Et sufficit stare in gñalitate et nō oportz ad
singula descēdere. Si tñ qz velit descēdere
multū ē laudabile et vñle et necessariū volen-
ti ascendere ad pfectōez. hoc igit⁹ ē dictū de
venialib⁹ gñaliter sñm bon. In casu tñ cōgic-
qz hō te⁹ ea confiteri siue ppter dubiū siue ppter
ecclesiasticū statutū. ppter dubiū qñ dubitat
pbabiliter vñ sit veniale vel mortale. ideo
si nō penitet sic de mortali discrimi se exponit
et ideo dñi confiteri illd nō quidē asserēdo ipsuz
esse mortale. qz vt dicit aug. xv. de tri. nō tñ
est mēdaciū dicere falsū hz etiā asserere dubiū
hñ dñi confiteri illd sicut iacet in cōscia et iudicio
sacerdotis relinquat vñ sit veniale vñ mor-

tale. sicut em dubitat ita dubitādo confiteri dñi
Debet tñ cōteri et penitentiā sustinere ac si eē
mortale. et tūc mēs assecurat⁹ et nullo mō ve-
ritati pñdicat⁹. hec bon. **¶** Si obici⁹ qz glo.
sup illd iaco. v. Confitemini alterutrum peccatū
vñ zē. peccata inq̄t que ex hūana ignorantia
vel infirmitate veniūt. dicit et pñcipit confiteri.
hñmōi aut peccata sūt venialia. ergo tenet⁹ ea
confiteri. **¶** h. qz si hoc intelligat⁹ de venialib⁹
tūc sumit⁹ ibi pñcipe p docere. sñm illd luce. v.
pceptoz p totā noctē labo. zē. verbū aut bea-
ti iacobi licet sit ppositū p modū imperatiuū
tñ p mortalib⁹ tñ tenet⁹ impatiue. p venia-
lib⁹ vero magis exhortatiue. vñ pceptū ē quo
ad mortalia. et cōfiliū quo ad venialia. hec tñ
nō pcedūt sñm sco. vt patz ex dictis. **¶** Obici⁹
etiā illd aug. Si cepisti fluctuare confiteri mo-
tū ne plangas ruinā sñm hoc ruere videt⁹ qz nō
confiteri venialia. **¶** h. nō ē pceptū hñ cōfiliū. vñ
dicit hoc nō qz nō posset aliter nisi p cōfessio-
nē vitare ruinā. hñ qz hec via est sobria et pdo-
nea. **¶** Vñ aliqz posset licite confiteri peccata
qz nō fecit. **¶** h. peccatū qz qz nō fecit sñm rez fecit
tñ sñm suā estimatōz pñt qz confiteri. qz vero neu-
tro mō fecit nō pñt licite confiteri. pmo mō facit
cōtra veritatē rei nō tamē cōtra veritatē cōscie.
scdo mō facit cōtra vtrūqz. **¶** Quid de gñali
cōfessione in qua sñm morē aliquarū ecclesiarū
pñbiteri et alij cōfitent⁹ se cōmisisse oia pec-
cata dicētes. peccaui in oib⁹ vicijs quib⁹ hō
peccare pñt. **¶** h. taliter cōfiteus loqñt⁹ in pso-
na ecclesie. vel sicut dicit aug⁹ in vno pecca-
to possūt multa notari. vel qd dicit in oibus
vicijs cōprehēdit gñā singulorū et nō singu-
la generū. q. d. locutōe. cogitatioe. opatioe. o-
missioe. h. tho. Et qñ eadē dicit host. et addit
vitupadi tñ sunt pñbiteri qz addūt d pollutōe
credētes hoc sufficere sibi p cōfessioe qd non
est verū qz ad hui⁹ mortalia requirit⁹ cōfessio
specialis et sacramental. **¶** Vñ liceat i cōfessio-
ne aliena peccatū referre. **¶** h. aliena peccatū aut nō
pñt ad peccati accusatōez sed magis ad ex-
cusatōez ei⁹ qz confiteri ex qdaz associatōe aliorū
qz solaciū ē miseris habere socios penarū. Si
cut qñqz aliqui simplices confitēdo omēs vici-
nos suos accusant. dicendo omēs sum⁹ latro-
nes vsurarij pñuri et siliā. Et hoc mō peccata
aliena in cōfessione referre nō licet et a cōfesso-
re talis cōfiteus corripi pñt. Aut sūt peccatis
nñis cōiuncta ita qz sine eis nō pñt bene explica-
ri culpa pñria. et tūc licet ea in cōfessione di-
cere eo mō quo sine ipis nō pñt culpa pñria ex-
plicari. Vñ sufficit aliqñ dicere in gñali vt si
mulier sit ab episcopo cognita qd absit suf-
ficienter dicere se esse cognitāz ab aliquo magno
pñlato. vel a pñona religiosa. quia satis ap-
paret gen⁹ culpe. Si vero descenderit ad pñso-
nā specialē increpari debz. Similiter nec cō-
fessor debz inquirere d pñona curiose. Si tamē
suspiceret qz sit pñona cui potest pñdesse et con-
ueniens et vñle sit ipaz scire. pñt eē cōfessionis
forz de illa inquirere. Nā talia sūt sepe occa-
sio frangendi sigillū cōfessionis. vbi ē maxi-
mū piculū vt infra patebit. Si vero peccatu.

explicari nō possit sine psona. ut si mulier sit inordinata a viro suo agnita. tūc si de viro dicat nō peccat qz nō potest aliter confiteri ppiā culpā. hec bon. In hoc tamen mēbro ultimo subdistiguit pe. scz q aut imminet piculū illi psonē p h qd maifesta. et tūc nō d3 maifestari s3 sufficit sine hmoi circūstantia pētū dicē aut nō. et tūc d3 maifestari. h pe. Sic gō gna liter ē veyz q pētā aliena nō sūt dicēda in cōfessione nisi inqntū sūt ppa. psal. dix. Cōfitebor aduersū me iniusti. m. dno glo. pētā mea nō aliena. nec confessor de ill inqre debet Vñ illi q ramūcl os i cōfessioe inqrit et d alijs malū audiūt et sustinēt. vix aut nūq a detrahtōe excusari pnt. et aiab9 mederi nesciūt dū patiūt veniētes ad medicinā alios accusādo sibi infligē graue vuln9. h bon. Rod. tñ dic q si confites psonā expmat cū q peccauit bona intētoe penitētiario q pē et vult pdesse et nō obesse. n vt pdat ipm peccatozē s3 vt pñari9 ozet p eo vel secrete laborer ad correctōem ei9 nō peccat s3 poti9 meret. ar. ad hō vi. xj. q. v. h vide. Silr si pñari9 inqrat d illa psona bona fide. scz vt ozet p ea aut eā corrigat in occulto credit q nō peccet dū tñ confitentē nullo mō cogat ad noīand eā aut ei9 expssio: nē extorqueat ab innito. h rod. Scdm vō rich penitēs celare te psonā cū q peccauit nisi in trib9 casib9. Vñ ē qñ hoc ē necessariū ad expmēdū ppiū peccatū. tūc em te eā expmē confessor eo mō quo dictū ē sup. Ali9 ē qñ est vtile ad correctōez vl pseruatōez illi9 a recidiuo. tūc em confites bñ facit si dicat ex cōfessio nē alicui psonē q possit et velit illi pdesse et nō obesse. s3 hac de cā nō expedit eā in cōfessione noīare qz p hoc nō posset ad correctōem illi9 pcedē. Terci9 ē qñ ē vtile ad pseruādū penitētiā a recidiuo. tūc em expedit confitentē expmē confessor illā psonā. pē em dtingere q confessor p agnitōz illi9 psonē monita dabit p q a recidiuo meli9 pseruari poterit.

Cui est confitendū ti. xij.

Deinde considerandū ē cui sit confitendū. Et circa hoc qrun9 p la scz vñ sit confitendū pfbitero soli. h de cōfessione possum9 loq duplr. vno mō put ē op9 vtrius dī recte repugnās pocrisi in qō qd seipm accusat ne ali9 sit q appareat. vel mala sua aperit ad morbi inuestigandā curatōez. Et hoc mō cōfessio pē fieri cuilibet q pē adiuuare instrūēdo vl ozādo de quo hō pē erubescē et huiliari et ille exēplo huilitatis meliorari n peccatoz agnitōe deprauari. et sic qd pē pētū suū cuilibet confiteri siue clerico siue layco. Sicut em dicit bñ. sup canti. vir pfectus ē veritatis amator et oīs vellet noscere sua mala dū tñ nō eēt cā mali s3 boni. Alio mō cōfessio ē opus sacramentale put ordinat ad recōciliatōez que fit p absolutōz et ligatōez. et qz hec ptās colata ē solis pfbiteris. vt habitū ē sup ti. qrtō h9 libzi. et hēbi9 ifra ti. xxxvij. iō hec cōfessio nulli n pfbitero est faciēda. hec rich. Vñ in casu necessitatis quo pfbiter deessz sit necariū layco confiteri. h tho. in. iij. suo vi9 dicē

q sic. s3 tenendū est q nō qz confiteri pfbitero n aut layco ē pceptū vt patz ex pdictis imo ali qñ esset valde piculosus et stultū qz tali laico pē aliqz confiteri q cōfessionez reuelaret ex quo forsan magnū malū eueniret. vñ in tali casu ē ita iudicandū sic qñ nō hēt copia confessoris. Est tñ licitū et si assit layco pdone9 ogruū. et hō mō intelligit mgr sen. li. iij. di. xvij. c. v. d. Si defuerit pfbiter pxiimo ē faciēda cōfessio. sic eē debet intelligi auctoritates et iura q hoc dicūt vt de pe. di. j. penitet. et di. iij. qui vult. Et h9 opi. ē rich. sco. et pe. Ad qd valz cōfessio layco facta. h baptism9 h3 efficaciam ex sanctificatōe materie. et iō a quocūqz confiteat alicui ille recipit sacrm. S3 vis pñie sacramentalis cōsistit i sanctificatōe mistri. Et iō q layco confiteat licz impleat ex pte sua qd ē d cōfessione sacramentali. sacramentū tñ absolutōz n cōsequit. Et iō aliqd valz ei ad diminitōz pene q fit p cōfessioe meritū et penā. s3 nō cōsequit diminitōez illā pene q fit ex vi clauū. et iō sic cōfessus mag punit9 p istā vitā q cōfessus sacerdoti. hec tho. Vnde. iij. q. v. qlis dē q tāta ē vis cōfessioe vt si desit pfbiter confiteat hō pxi et si ille pātē absoluēdi n hēat sit tñ dignus mia ex desiderio sacrdotis q socio cōfiteat suā turpitudinē et ita ē mia dei ubiqz q et nouit illi pcere et si n tā cito q si absolueret a sacrdote. hō ē ar. q layco n pē absolue in ncititate qd eā ē veyz s3m inno. vñ male sensit bñ. ex. de offi. ordi. pastoral. dicēs q layco absolueret pē in necessitate. et hoc nō tñ a peccatis sed etiā ab excōcātōe.

Cui pfbitero est confitendū ti. xij.

Postea considerandū ē cui pfbitero sit confitendū. Et circa hō qrun9 p la scz vñ pfbiter pxiimal n posset audire cōfessionez nisi pns data sit sibi ptās ab epō vel a papa. Rñd3 rap. q n. s3 dicendū q sic qz tal re cepit pātē clauū qñ ordiabat. Iurisdicōem vō recipit qñ ab eo q pēst pxiome pfbiter instituit. q duo requirūt et sufficiūt ad ligandū et soluend. Prētea eoipō q alicui omittit cura alicui9 pxiome h3 pātē ligādī et soluēdi a iure de pe. di. j. multiplex. et. c. vñ. et iō nō indiget alia licētia spēali scz epī vl pape et h9 finē ē gōf. et host. Vñ necesse sit confiteri pxiio pfbitero. h vt dictū ē sup cōfessio nō sacramental sine licētia et mandato alicui9 fieri pē cuilibet ad libitū dū tñ sit fidel. et n sit excōcāt9 vl pcisus. Cōfessio vō sacramental nō pē fieri nisi pfbitero q pē absolvere. tal at est pfbiter pxi9. ex d pe. et re. oīs. et di. vj placuit. alias d3 itez. confiteri. Ad effectū em aliquē requirunt duo scz potētia actia in agente et materia debita in recipiēte. Hinc ē q ad ligandū et soluend requirūt ptās clauū. q dā in ordinatōe et materia debita. i. subdit9 que habet ex iurisdicōe. vñ oportet confiteri pxiio sacerdoti. Proptius vero sacerdos est triplex vel ex iurisdicōe ordinaria vt sacerdos pxiobialis epus vel papa. vel ex iurisdicōe delegata. vt ille cui omittit potestas audiēdi ab aliquo isto9 triū vel a legato domini pape.

Vel a iurisdicōe a iure concessa siue pmissa. sic
dicūz ppij sacerdotes illi quos epi vel abbates
exempti in sacris eligunt confessores. Et illi q sub
ditos alienos audiūt in cāibus a iure concessis
quos cāus require infra versus finē huius titu
li. primo mō dicitur ppius p̄s b̄r. 2º magis p̄prie
3º mō p̄prie. Sumēdo igitur ppiū p̄s b̄m pro
p̄s b̄o iurisdictionē hñte aliqº triū dictorū mō
dōz nō est confessio faciēda nisi p̄prio sacerdoti
ad hoc ut hō nō transgrediat p̄ceptū et cōse
tur confessionis effectū. Sumēdo vō ppiū sacer
dotē primo mō licet sit ei regulariter faciēda
confessio. In multis tñ casibz nō oportet ut cñ
sum ē p̄ decre. hec rich. Potest ec archiep̄s dñ
visitat puitiā suā subditos sui suffraganei ad
confessionē audire absolueret et eis p̄nias saluta
res iniungere. liº. vii. de censibz p̄petuo. et ē p̄
tpe illo p̄s b̄ter p̄p̄i h̄m primū modū. Ad hº
vō nūc iure nouo ē exp̄sum q̄ fr̄es minores et
p̄dicatores audire pñt confessiones. Illi scz fr̄es
q̄ sunt ad hoc electi et ep̄o p̄sentati. ex. vii. li.
de sepulchris sup cathedrā. Quid si sciat pec
cator suū p̄s b̄ter hereticū esse aut sollicitato
rē ad malū. aut fragile et pñū ad p̄ctm q̄ quis
confiteri v̄l reuelare confessionē p̄babiliter existi
mat. vel si p̄ctm contra eū commissū sit de quo q̄s
confiteri debet. **H** in huiusmodi casibz a prochiāli
vel eiº supiori petenda ē licētia alteri confitēdi
q̄ si neget sufficit p̄nta licet nō obtēta. qz in
tali cāu nō tenet p̄prio sacerdoti confiteri d̄ pe.
di. vii. placuit. etiā si nō hz aliū cui confiteat in
telligit in hoc cāu h̄m aliquos nō h̄re copiaz
p̄s b̄teri nec i hoc transgredi p̄ceptū ecclesie qz
p̄cepta iurisp̄siti nō extēdūt vltra itētionē p̄
cipiētis q̄ est finis p̄cepti. **H**oc autē est caritas
scdm aplm. nec aliqua iniuria fit in hoc sacer
doti. qz p̄uilegiū amittere meret q̄ concessa si
bi abutit p̄tate et huius finē ē tho. et pe. et silr
innoc. et host. sup iº. c. om̄s. **V**trū p̄s b̄ter
prochiālis debeat faciliter dare licētiā suis
subditis alteri confitēdi. **H** qz multi sūt adeo i
firmi q̄ potiº sine confessione decederēt q̄ confite
rent tali p̄s b̄tero. vñ illi q̄ sunt nimis solliciti
ut scias subditorū sciant multis laqueū dam
natōis iniūt et p̄ oñs sibi p̄p̄is. hec bon. **H**o.
etiā cōsulit q̄ si prochiāli aliquā latente casū
nō confitēdi p̄prio sacerdoti habeat licētiā ei
nullatenº denegat s̄z cōcedat. Sed si forte con
temni visibiliter se p̄sumat negare p̄t. de scia
tñ caueat. hec host. **S**z nūq̄d dicēti se h̄re li
cētiā a suo prochiāli cōfitēdi alteri credē
dū est sine lris. **H** q̄ sic. licet em̄ in iudicō cō
tentioso nulli sit credendū sine p̄batōne. ar
gumentū ex. de foro compe. significasti. In pe
nitentiali tñ credendū ē cui libet si dicat se li
cētiā h̄re a suo iudice h̄m host. et jo. **S**z rod.
dicit q̄ nō tenet ei credere q̄ sit supiori confessus
et ab eo absolutº nisi hoc ei cōstet p̄ lras supi
oris vel alio mō legitio qd p̄t intelligi veruz
esse de p̄ctis manifestis. v̄l qñ hz p̄babiliter su
spectū subditū suū. **V**trū sacerdos prochiā
lis possit audire subditū suū extra territorii p
rochie sue. q̄ nō arguit. ff. de iur. oi. in. l. fi.
sed illd̄ habz locū in his q̄ sunt cōtentiose iuris

ditōis. Porro cū p̄nia sit de iurisdictionē volun
taria quilibz p̄s b̄ter curat p̄t ubiqz subditū
p̄p̄iū expedire. ff. de offi. p̄consul. l. ij. Et in
fra de loco nihil exprimit cōsiliū generale hec
tho. **V**trū p̄s b̄teri seculares vel etiā regula
res siue monachi quibz nlla cura cōmissa ē ab
ep̄o vel alio supiori audire possint subditos p
rochiālis p̄s b̄teri de licētia eius. **H** bñ. vide
t̄ dicere q̄ nō. ex. d̄ pe. et re. ois in primº glo.
magne sup illd̄ alieno sacerdoti. s̄z tenendū ē
q̄ sic. cū em̄ quilibz p̄s b̄ter recipiat p̄tatem sol
uēdi et ligandi in ordiatōne si materiā. i. sub
ditū habeat. soluere p̄t et ligare ut dictū ē s̄.
talis autē hz materiā ex quo de licētia p̄p̄i iur
dicis aliquē audire. **H**ec requirit in hoc licen
tia ep̄i s̄z tñ p̄s b̄teri prochiālis ip̄iº cōfiteas
ut patz in. c. om̄s n̄ in cāibus ad ep̄m sp̄eali
ter p̄tētibz. Et huius op̄ionis ē host. **S**ed
p̄dictis obuiare videntur gos. et ray. dicētes q̄
religiosi vel reclusi nō hñt p̄tates soluēdi vel
ligandi nec baptisandi p̄dicandi nec alia que
ad curā aiaz p̄tinet faciēdi n̄ fuerint electi a
p̄p̄o vel ab ep̄o et cū assensu sui supioris insti
tuti. xvj. q. j. alia. et. c. puenit. Sed dicendum
h̄m host. q̄ illa iura et s̄ilia intelligi debēt de
religiosis qui volunt sibi usurpare prochiā
sine licētia supioris sui et sine auctoritate ep̄i
ut etiam bñ innuit in eisdem verbis. vel quā
do volūt aliquem audire sine licētia iudicis
eius vel etiā sine licētia supioris sui nulla a
lia necessitate instāte ut innuit. xvj. q. j. placu
it. **V**trū i arº. necessitatis teneat quis cōfiteri
heretico scismatico vel cōsili. si catholicº nō
possit h̄re. **H** q̄ nō qz nullº habz clauē eccle
siē nisi sit catholicº. de pe. di. j. verbū dei. et. c.
quē penitet. Sūt etiā tales excoicati excoica
tōe maiorē q̄ absolueret n̄ pñt xij. q. j. audiuiº
Quimo cōsulerē q̄ nulloº confiteri eis d̄ p̄ctis
sed de p̄ctis doleret et qz tñ distulit confessio
et confiteat i corde bene deo et sufficit ei. **T**a
les em̄ ponerent ip̄m defacili in aliquo erro
re vel desperatōe sicut pharisei iudam dicētes
cū confiteret eis p̄ctm suū. **M**. xxvij. qd ad nos
tu videris. de pe. di. vii. c. j. **T**alibz vel etiā
notoriz peccatoribz nullū sacramentū ē reci
piēdū p̄ter baptismū. xxxj. di. vii. vñ. et. j. q.
j. sacramēta. **S**ilr credo q̄ ec in articulo neci
tatis nullº debet confiteri excoicato maiorē ex
coicatōe qz talis soluere nō p̄t ut dictū ē. **C**uz
p̄dictis dueniūt host. ray. et alij. **Q**uid si q̄
est fornicatus vel aliqd tale fecit occulte i p
rochia aliena p̄pter qd sit excoicatº a p̄lato il
lius loci. Nunquid debet de illo peccato confi
teri p̄prio sacerdoti vel illi in cuiº prochia fe
cit id. **H** q̄ p̄prio. **S**i at sit excoicatº p̄pter id
peccatū sic consuevit fieri i furtis. rapinis. et
huiusmodi quorū ignorat actores. mittendº ē talis
ad excoicantē absoluedº ab excoicatōe huius
qz nō potest absolui p̄ p̄prio sacerdote. Et illd̄
qd dicit ius q̄ rōne delicti sortit quis forz in
telligendū est quo ad p̄tinentia ad forz cōten
tiosum. qz p̄t ibi de crimie cōmissio publice due
niri iudicari et puniri. Secus ē de occulto h̄m
rod. **S**cdm tñ aliquos illd̄ intelligitur non tñ

de foro contentioso s; etiā de pñiali. **Q**uid de
pgrinis et rempueis. **S**i accepit perā et
bactm a sacerdotib; pñis vel ab alijs cū li-
centia pñior. vel iter iam arripuerūt eo ipso
psumendū ē esse datam eis licentiā alij pñbi-
tero ofitendi de his q; omiserūt in via vel etiā
que p obliuionē ofiteri omiserūt. aut ec sciens
ter dū tñ de illis ofiteri pponāt postq; redie-
runt pñio sacerdoti. **T**ales ec itelligo hñe licē-
tiā recipiēdi eucharistiā in pasca. hec rod. et o-
uenit cū eo inno. sup. c. omis. **E**t addit ibidez
q; si sine licentia pñbi pñij pgrinant; absol-
ui nō pñt a pñbiteris alijs n in necessitate. et idē
est de negociatorib; et alijs viatorib;. **V**n tu-
cius ē in huiōi semp petere licentiā. et idē di-
cit host. ibidē. **Q**uid si tale ē pñm cui; abso-
lutionē sibi epus opocesan; retinuit. nūquid
poterit de illo in via vel ante iter arceptū cō-
misso absolui dum ē i pgrinatōe a simplici sa-
cerdote. **S**i credo q; sic maxie si insisterit tps
generalis ofessionis in pasca. debz tñ ei iniun-
gi a pñario q; cū habebit copiā epī sui iteruz
ofiteat; et peccatū i; et ab eo pñiam recipiat
de illo. hec rod. **N**ūquid vnus pñbiter audi-
re pñt et alius absolvere penitentē. **S**i q; nō qz
facim pñie nō est diuidendū. sic dicit de epō
qui manū in ordinatōe ponebat et alius pñbi-
ter verba pferebat. xxij. di. quorūdam. **V**tz
ofessi nō sacerdoti quem prochialis sacerdos
loco sui posuit credēs eum esse sacerdotē tene-
atur illa eadem pñtā iterz ofiteri postq; cōsti-
terit eis illum cui cōfessi fuerūt nō esse sacer-
dorem. **S**i q; tales tenent; illa eadē pñtā si il-
lorz sunt memores iterz cōfiteri sacerdoti qz
sūm rei veritatē de illis nō sunt rite cōfessi nec
facim suscepērūt. nec tñ iudicandi sunt peccat-
se tanq; transgressores statuti. de ofitendo qz
ignorantia eos inuicibilis seu pñabilis excu-
sant. **E**t dico q; illa ofessio fuit eis meritoria
non tñ tam utilis eis ceteris pñibus sic si ofessi
fuissent sacerdoti. qz nō sacerdos nō pñt oferre
penitēti illō beneficiū qd sacerdos ex vi clau-
um ministrat. **V**tz sacerdos prochialis tenea-
t; audire ofessiones prochianor. suoz quoti-
enscūq; voluerint in eodē anno. **S**i q; hec q;
sūo pñt intelligi. aut de tentōne necessitatis. aut
cōgruitatis. primo mō nō credo q; ordinariē
teneat; audire ofessiones prochianor. suoz.
nisi qñ illi tenent; de necessitate ofiteri qd ē sal-
tem semel i anno. et qñ sunt in infirmitate sui
ofituti vel imminet eis aliqd piculū mortis.
Si tñ plures voluerint cōfiteri et sacerdos cu-
ratus noluerit eos audire. tūc libere pñt sub-
ditū aliū sacerdotē adire. et eidem ofiteri et il-
le pñt eos absolvere. nisi prius eoz sacerdos
eos quos audire noluerit ad aliquē determinā-
tum sacerdotē miserit. qz si nō vult eos audire
nec ad aliquē sacerdotē determinatum mittere
eos implicite licentiat ut illa vice ofiteantur
cūcūq; sacerdoti voluerint. **L**oquēdo aut de
tentōne cōgruitatis. tūc dico q; sacerdos te-
net; eos audire quotiescūq; voluerint ofiteri
qz tali tentōne tene; laborare p pfectū aiaz.
suoz prochianor. q; tuncūq; et quotiescūq;

potuerit. hec rich. **N**ota tñ q; et si pñbiter p
prochialis ad audiendū ofessiones prochianor
nō obliget; explicite p statutū eccie nisi semel
in anno tñ p illud statutū obligat; implicite.
et etiā iure nature et diuino. ad audiendū eos
quotiescūq; tenent; de necessitate ofiteri. etia;
si multotiens occurrūt in eodē anno casus i q;
bus tenent; ofiteri de necessitate. **S**i rich. **V**tz
possit aliq; ofiteri alij q; pñio sacerdoti. etiā
ex privilegio vel mādaro superioris. **S**i aliqui
dixerūt q; nō et hui; snie fuit bñ. ut p; extra
de pe. et re. omis. in glo. sup illud alieno sac-
doti. ubi ipse dicit q; nō sufficit privilegiū sine
licentiā pñij pñbiteri. pñiū pñbiteri intelli-
gens pñbiteri prochiale. **S**ed firmiter ē contra-
rium tenendū scz q; sufficit privilegiū sine licē-
tiā pñij pñbiteri. et hoc pbat; sic. dupli; pñt i;
pediri aliquis sacerdos ne audiat ofessionem
alicui;. **V**no mō ppter defectū iurisdictionis.
Alio mō ppter impedimētū executōis ordinis
ut excōicati de gdati et huiōi. quicūq; aut ha-
bet iurisdictionē ordinariā omittere pñt ea que
sunt iurisdictionis alij bñi ordinē ouementem
ad illud officiū exequendū. ex. de ofe. aqua.
et ideo siq; impediāt; p iurisdictionis defectū
ne ofessionē alteri; audire possit. pñt sibi p que-
cūq; iurisdictionē bñtem immediatā in illū siue
habeat ordinē siue nō omitteri q; ofessionē au-
diat et absoluat siue p ipm sacerdotē siue per
epm siue p papā. **S**i aut ppter impedimētū ex-
ecutōis ordinis audire nō possit pñt cōcedi sibi
q; audiat ofessionē p eū qui impedimētū remo-
uere potest gō rē. **P**reterea quidq; pñt inferor
pñt superior. sed prochialis sacerdos pñt dare li-
centiā subdito suo alteri ofitendi. gō et hoc pñt
ei; superior scz papa et epus multo magis. **P**re-
terea pñt qz qz sacerdos in pñlo habz ab
epō. sed ex illa pñtē pñt ofessione audire. ergo
et eandē rōne alius cui epus hoc cōcedit. **P**re-
terea privilegia sic sūt interpretanda ut aliquid
valeant. nō ut peant. sed si prochialis pñbi-
re possit tales talibus ofiteri. vel si nō liceret
eis ofiteri nō de licentiā pñior. sacerdotū pñt
privilegia gō hoc nō est dicendū. **I**nsup q; p-
dictis omib; pponderat dñs papa. clemens
qr. in quodā privilegio fratrib; minoribus
ab eodē cōcesso hanc finiam approbās et contra-
riā tanq; temerariā et erroneā cōfutans. decla-
rat q; pñcti frēs si detur eis licentia cōmitta-
vel cōcedat; a legato sedis aplice. ordinariis
locoz. vel etiā a papa. subiectos eisdem sibi
cōfiteri volētes pñt audire absolvere et pñal-
eis innigere salutes. irreqlito pñior pñbiter-
rozz assensu. **S**i obici; contra pñctā multipli-
citer. primo sic. nō pñt aliqd privilegiū indul-
geri in alteri; pñdiciū. sed hoc ē in pñdiciū al-
teri; sacerdotis si alius subditi sui audiat con-
fessionē ergo hoc non pñt p privilegiū siue licē-
tiā siue mandatū superioris obtineri. **S**i pñt;
diciū nō fit alicui nisi ei subtrahat; qd est in
fauorē iurisdictionis ei; indulgē. **P**luri; autēz
pñt nō ē cōmissa alicui hoi in fauorem suum
sed ad dei honorem et ppli utilitatē. et ideo
si superiorib; pñtis expedire vidat; ad hec duo

promouenda qd alij ea que sunt iurisdicōis dimit-
tant. i. nullo p̄iudicat inferioribz p̄laas nisi
querētibz q̄ sua sūt nō q̄ ihu xpi. et q̄ gregi p̄:
sunt nō vt pascant sed vt pascant ab eo. hec
tho. **Secundo** obicit sic. i. per quod impe-
dit diuinū mandatū nō p̄t p̄ priuilegiū alic⁹
hois dēdi. s. p̄uer. xviii. mādat deus rectori
bus ecciāz vt diligēter vultū pecoris sui ag-
scant. et impedit si ali⁹ q̄ ip̄e eius cōfessionē
audiat g. 2c. Vñ dicit glo. sup̄ illo verbo pu.
xviii. diligēter agnosce vultū pecoris tui. Pa-
stori ecciē d̄r. diligētē curā adhibe his quibz
te p̄esse d̄igerit. aios actusqz singulorū. d̄side-
rans diligēter vt si qd vicij reperis statim emen-
dare memēto. ergo vultus iste nihil aliud ē n̄
d̄scia subditi quā sacerdos non poterit agno-
scere si ali⁹ eū audiat. **¶** Et q̄ ip̄e absoluitur ab
illo mādato dum ali⁹ supplet vicē ei⁹. et hoc
qñ supior p̄latus vel hñs licentiā ab ip̄o tali
p̄lato audit. et ideo ip̄e nō tenet audire. nec a-
lius d̄fiteri. **¶** Vel dicēdū qd duplex ē vult⁹ sub-
ditorū. scz exterior qd d̄fistit in cōuersatōe mani-
festa. hūc tenet p̄latus diligēter agnoscere et
si errat corrigere. qz ecciā tñ iudicat de maife-
stis. secretorū aut d̄gnitor et iudex ē deus. vt
dicit ḡg. di. xxii. erubescant. **¶** Vultus interior
est d̄scia hanc nō tenetur nec p̄t agnoscere. **¶**
Tercio obicit sic qui audit alicuius d̄fessionē
ē p̄p̄io iudex ei⁹ alias nō posset euz ligare et
soluere. s. vñz hois nō p̄nt esse p̄les p̄p̄ij sac-
dotes vel iudices. qz tūc teneret p̄libus obe-
dire qd est impossibile si p̄cipient d̄traria l̄ im-
possibilia g. 2c. **¶** Et icōueniēs essz si essent duo
quorū vterqz eque sup̄ eandē plebē d̄fiteret
s. si sunt duo sup̄ eandē plebē imēdiate sic p̄s-
biter p̄ochialis et ep̄us et papa q̄libet eorū
p̄t ea q̄ sunt iurisdicōis ad ip̄m p̄tētia alteri
d̄mittere. **¶** Sed si sapior d̄mittat duobz quorū
vnus principalis altero sup̄ eandē plebē d̄fite-
ret nō est incōueniēs. **¶** Et s̄m hoc qd p̄inci-
palior ē dupli⁹ p̄t d̄mittere. **¶** Aut ita qd eū vice
sui d̄ficiat. et tūc talis ē principalior qd p̄lat⁹
inferior sic p̄nari⁹ pape qd ep̄s et p̄nari⁹ ep̄i
qd p̄ochialis sacerdos. et magis tenet eis cō-
fiteri obedire. **¶** Alio mō eum i coadiutorē illi
vs p̄sbi. d̄ficiat. et qz coadiutor ad eū ordia⁹
cui adiutor dat⁹. ideo coadiutor ē min⁹ p̄inci-
palis. et iō penitēs nō tñ tenet ei obedire qz
tūm p̄p̄io sacerdoti. hec tho. **¶** **Quarto** obicit
sic iniuriā facit sacro qui sacm iterat sup̄ ean-
dē materiā vel ad min⁹ inutiliter facit. s. qd cō-
fessus ē alteri sacerdoti tene⁹ iterz d̄fiteri p̄p̄o
sacerdoti si petat. qz nō est absolut⁹ ab obedi-
entia qua tenet ei. g. 2c. **¶** Et null⁹ tenet d̄fite-
ri peccata qd nō hz. **¶** Et ideo siqz p̄nari⁹ ep̄i vñ
alij ab ep̄o d̄missionē hñti d̄fessus fuerit cum
sint sibi peccata d̄missa et quo ad deū et qd ad
ecciam nō tenet d̄fiteri p̄p̄o sacerdoti q̄tūcūqz
qz petat. s. p̄pter statutū ecclesie de d̄fessionē
facienda p̄p̄io sacerdoti semel in anno eodez
mō debet se h̄re sic hñs tñ venialia. **¶** Talis em̄
debet tñ venialia d̄fiteri vt dicūt quidā et p̄-
fiteri se a peccato mortali immunē. et sacdos
ei in foro d̄scie credere d̄z et tenet. **¶** Si tñ iterz.

d̄fiteri tenere⁹ nō frustra primo d̄fessus fuisse
qz q̄to quis p̄libus sacerdotibz d̄fiteret tanto
p̄lus ei de pena remittit⁹. tñ ex erubescētia cō-
fessionis q̄ in penā satisfactoriā d̄putat⁹. tñ ex
vi clauū s̄m aliquos. vñ tocies p̄t cōfiteri qd
ab om̄i pena liberat⁹. **¶** Nec reiteratō facit in u-
riam sacro nisi illi in quo sanctificatō adhibe-
tur p̄ caracteris imp̄ssionē vel p̄ materie cōse-
cratōz quorū neutz ē in p̄nia. vñ bonū est qd
q̄ audit d̄fessionē aucte ep̄i inducat d̄fitemem
vt d̄fiteat⁹ p̄p̄io sacerdoti qd si noluerit nihil
om̄in⁹ eū absolueret d̄z. hec tho. **¶** **Quinto** obi-
cit sic aut sacerdos p̄p̄ius p̄hibere p̄t ne cō-
fiteat⁹ alteri qd sibi. aut nō. si p̄t ergo i tali cāu
nō debz d̄fiteri nisi hñtibus p̄riuegiū d̄fessi-
ones audiendi. si nō ergo videt⁹ exempt⁹ a p̄-
p̄io sacerdotē. **¶** Et cū nō habeat imp̄iū par i pa-
rem aut minor in maiore p̄hibere nō p̄t. nec i
hoc subditi obedire tenent⁹. hec pe. **¶** **Sexto**
obicit. aut debz iterz d̄fiteri suo p̄sbitero aut
nō. si sic g. nō fuit sufficiēter absolut⁹. si non
ergo sacerdos tenet ei tradere eucharistiā c⁹
nescit d̄sciam. **¶** Et sic iam dictū ē nō tenet d̄fite-
ri peccata qd nō habet qui aut ē absolutus a
p̄nari⁹ ep̄i vñ pape iam nō hz ista peccata. iō
nō tenet ea cōfiteri. tenet tñ si p̄sbitex exigat
peccata si qua hz qd nō sit d̄fessus ei cōfiteri p̄-
ter statutū ecciē. l̄ saltē se p̄ntare corā eo et di-
cere se fuisse d̄fessū et ip̄e debz ei credere et eu-
charistiā dare. sufficit em̄ sic ei⁹ d̄sciam scire.
cū aliā certitudinē de p̄ctis eius nō possit h̄re
Si tñ p̄sbitex aliq̄ p̄babilia signa h̄ret qd iste
vex nō diceret nō tenet sibi eucharistiā dare
nisi fidē ei sufficiēter faceret qd alicui potēti
eum absolueret d̄fessus essz. hec rich. **¶** **Septio**
obicit sic inno. 3. in cōcilio generali d̄t sic.
em̄is vtriusqz serus fidelis ex quo ad ānos d̄t
secretōis p̄uenerit. oia p̄ctā sua sol⁹ d̄fiteat⁹ p̄-
p̄io sacerdoti. et in eadē decretali dicit. siqz
ex cā voluerit d̄fiteri alij p̄p̄o licentiāz petat
et obtineat a p̄p̄o sacerdotē. si ergo sacerdos
p̄p̄io nō dat licentiā videt⁹ qd nullo mō possit
cōfiteri alteri. **¶** Vñ bñ. glosans i⁹ verbū p̄p̄io
sacerdoti dicit sic. **¶** Et ecce fr̄es miores et p̄di-
catores et alij r̄ligiosi nō hñtes p̄p̄m hñt p̄ri-
uilegiū vt alicōs p̄ochianos possint recipe ad
p̄niam. **¶** Nūquid sufficit p̄riuegiū ad hoc. vt
alienos p̄ochianos possint recipe sine licen-
tia p̄p̄ij sacerdotis. **¶** Dicas qd nō sufficit p̄ri-
uilegiū sine licētia sui sacerdotis. p̄riuegiū em̄
nō equiparat eos illis qd a p̄p̄o vñ ab ep̄o sūt
electi. vel illis qd ab ep̄o vel alias a p̄p̄o p̄fi-
ciūt. **¶** Et dat eis p̄riuegiū solā executōez. et
ita ad hoc ē nēcia licētia p̄p̄ij sacerdotis. **¶** Nā
licet eque om̄es sacerdotes in ordinatōe reci-
pian p̄tatem ligādi atz soluēdi. **¶** Ligata tñ est
in eis qd nō p̄nt eam exequi nisi data sibi post
ea aucte et p̄tate ab ep̄o dyocesano vel a sede
ap̄lica. **¶** Hoc et intelligas de sacerdotibz reli-
giosis ac reclusis. qz nec illi i n̄t in iūgere p̄ri-
uilegiū nec baptizare nec p̄dicare et silia qd p̄ri-
uent ad curā aiaz. n̄ electi fuerint a p̄p̄o vel
ep̄o cū cōsensu sui p̄lati. xv. q. j. alia p̄uēit. g.
ecce in b. c. qz posito qd alicui data sit ab ep̄o

nō p̄t ppter hoc iudicare p̄ochianos alterius
ix. q. ij. p. totū. **S**ed dico q̄ rō tangit in eadē de
cre. q̄ aliq̄ nō p̄t absoluerē. vñ nō loq̄t de eo
q̄ nō h̄z iurisdīctōz aliquā sup̄ penitēte. n̄ p̄ cō
missionē sacerdotis. h̄. pe. **A**d bñ. **N**egādo sim
pliciter glo. suā. sic negat m̄te alie q̄s fecit
sic p̄z ex de sū. m̄. ubi enumerās articulos fidi
dicat q̄ scd̄s ē baptis̄m. **S**ilr d̄ aquā baptis̄mi
esse sac̄m et iō ut dicit timendū ē ne alin̄ b̄r
bat sac̄m qd̄ ē ridiculū. patz. 8° q̄ irōnabili
loquit̄ q̄ dicit q̄ p̄ p̄uilegiū fr̄es miores et
p̄dicatores nō eq̄pant̄ hīs sacerdotibz q̄ a p̄
pulo vel ab ep̄is sūt electi q̄ p̄uilegiū d̄ cō
trariū p̄nt inq̄ens cōfessōes fidelīz audire et
inūgere p̄niam salutarē. **V**ñ notādū sic in na
turalibz ad quēlibz effectū duo req̄rūt̄ scz p̄
tētia actiua i agēte et materia disposita i patiē
te. **S**ic ad effectū ligādī et soluedī requiruntur
p̄tās clauīū q̄ dat̄ in ordinatōe. et materia. i.
subdit̄ q̄ dat̄ in iurisdīctōe. **I**urisdīctō aut̄ ē du
plex ordinaria et delegata. **O**rdinaria ē quā h̄z
papa ep̄us et p̄ochian̄. **D**elegata quā h̄nt il
li quibz papa vel legat̄ vel ep̄s cōmittunt vi
ces suas ut iudices delegatī et p̄narij pape l̄
ep̄oz. vñ sic vere p̄t absoluerē iudex ordinari
ita et vere delegat̄ auct̄e delegata q̄ delega
tus vicē gerit delegātis. ut p̄z ex. d̄ offi. iudi.
dele. q̄ sane di. xxiij. c. vln. et iō q̄ ip̄i p̄uile
giatū vere gerūt vicē illorū quorū auct̄e cō
fessōes audiūt. idōq̄ et eorū auct̄e absoluerē
p̄nt. **E**t sic p̄lati sup̄iores nō tenent̄ requirere
cōsensū inferiorū in p̄dicatōibz et cōfessōibz
audiēdis cū nō habeat impiū par in parē nec
multo magis mior in minore. ex. de elec. inno
tuit. ita nō tenentur hanc licentiā p̄uilegia
ti requirere ab ip̄is sacerdotibz p̄ochialibus
q̄re. **O**ctauo obicit̄ sic. d̄z ex de p̄uilegijs
pastoralis. q̄ quidā monachi hēbant p̄uile
giū ut p̄ochias suas decedētibz eaz p̄sonis
in p̄prios vsus ouerterēt. tñ nō poterāt h̄ face
re irrequisito. et. ff. de serui. v̄ba. p̄diorū. si dō
mus tua. ubi d̄z si dom̄ alicui dñi vicini sui
sit obligata in duabz seruitutibz scz q̄ nō alci
us edificet̄ et q̄ stilliciidia sup̄ tectū illius de
domo illa nō cadant si remittatur seruit̄ vna
manet altera. et iō dicit̄ in decretali. p̄prio
sacerdoti scz cōfiteat̄ nō alieno. hec bñ. vñ de
ip̄e vult q̄ p̄uilegiat̄ debz h̄re collatōz cla
uīū in ordinatōe. executōz eorū in p̄uilegijs
dacione si executōis materiā. i. subditū in p̄o
chialīū sacerdotū licētiatōe. **S**ed p̄ solū textū
p̄z q̄ hoc nō habebāt ex p̄uilegio. ut p̄pria
auct̄e in possessōz illarū ecciarū mitterēt. q̄ si
habuissent ex p̄uilegio tūc potuissent ut ibid̄
dicit̄. **I**stū vero h̄nt p̄uilegiū hoc. ideo p̄nt.
Ad illud de duabz seruitutibus. **S**ed q̄ hoc
v̄z est ubi seruitutes nō sunt cōnexę ut sunt
iste s̄m accursiū ibid̄ in glo. qui glosat illā le
gem sic. q̄ licet domus alciōz sit edificata. tñ
nō sequit̄ necessario q̄ stilliciidia p̄pter h̄ ca
dant sup̄ tectū alteri. q̄ p̄nt p̄ canales dedu
ci. **S**ed ubi seruitutes cōnexę sūt oīno vna sub
lata tollit̄ et altera. ut si cōcedis mibi quorū
die ire p̄ agz. tuū cōcedis mibi ec̄ semitā facē

p̄ eū. **S**ic est in p̄posito q̄ h̄re executōes nēcio
sequit̄ h̄re materiā executōis scz subditū. q̄ a
liter friuola esset executō. **E**t iō cū p̄uilegia
to executō dat̄. datur sibi ec̄ auct̄as vtriusq̄
scz executōis et subditū ut possit fieri executio
q̄ cui dat̄ auct̄as absoluedī dat̄ et audiēdi cū
sint cōnexę inseparabiliter. **N**ono obicit̄ sic.
deu. xxiij. p̄cepit dñs ut null̄ falcē suam mit
tat i alienā messēz cū ip̄i facit iniuriā 8° nec il
li debent audire subditū alteri. xxiij. q. j. g. h̄is
ita. **S**ed talis nō mittit falcē i messē alie
nā s̄ p̄pria q̄ facit hoc auct̄e sup̄ioris cuius ve
rius ē illa messis q̄ inferioris. **N**ec p̄ hoc fit i
feriori iniuria q̄ ius suū p̄sequi nō est alteri
facere iniuriā. xxiij. q. j. h̄is ita. **N**emī facit ini
riam q̄ v̄t̄ iure suo. et ex. de elec. cū ecciam.
q̄ dicit̄ anaclet̄ papa post xp̄z dū a petro ice
pit sacerdotalis cōdo. q̄ ip̄i p̄mo p̄tificat̄
in eccia xp̄i datus ē dicēte dño ad eū tu es pe
trus et sup̄ hanc petrā zc. **H**ic ergo ligādī sol
uedīq̄ p̄tēz accepit a dño p̄mo p̄m̄ ad dicēte dño
tibi dabo clauēs regni celoz. zc. p̄m̄usq̄ ad
fidem p̄l̄m virtute p̄dicatōis sue adduxit. ce
teri vero apli cū eodē pari cōsortio honorez et
p̄tatem acceperūt. ip̄m̄q̄z p̄ncipē esse suū vo
luerūt. qui ec̄ iubēte dño in toto orbe disper
si euangeliz p̄dicauerūt. xxiij. di. vidētes at̄ apli
messē multā. oparios aut̄ paucos rogauerūt
dñm messis dicēte dño rogate dñm messis zc.
vñ de nō dixit rogate dños sed dñm. nec dixit
ut mittat oparios in messē alienā s̄ suā. et h̄
insinuās q̄ ip̄e xp̄us esset verus dñs messis c̄
figurā in tēris gerit p̄prie dñs aplicus verus
dñs messis scz vniuersalis eccie. 8° quē ip̄e ro
cat in messē eccie ille ē verus messor in agro
dñico. ergo nō mittit falcē suā in messē alte
rius. **D**ecio obicit̄ sic de pe. di. viij. d̄ d̄stic
tio dñi v̄bam pape sedi. placuit ut nulli dein
ceps sacerdotū liceat quēlibet cōmissam alteri
ad p̄niam suscipere sine cōsensu ei⁹ cui se p̄p̄ cō
misit. nisi p̄ ignorātia illi⁹ cui cōfessus ē. **E**t q̄
d̄tra hec statuta facere p̄sumpserit grandi sui
piculo subiacebit. **S**ed q̄ loquit̄ ibi de sacer
dotibus nō p̄uilegiatis q̄ nō p̄nt absoluerē
subditū alteri cū nihil hēant iuris i cōis sup̄
eum nec in cāu ignorātie. **V**ñ decio obicitur
sic bñ. dicit̄ ex de auto. et vsu. pallij. ex. m̄az
in glo. licet papa det p̄uilegiū nō tñ vult ut
aliquis v̄t̄ in p̄iudiciū alteri. **E**t intēdit lex
q̄ sic sunt interpretanda bñficia p̄ncipis ut nō
incipiāt esse iniqua et ē optimū argumētum q̄
papa nō intēdit facere p̄iudiciū ali⁹ p̄ suū p̄
uilegiū ex de eccle. edi. ad audientia q̄ cōdo
eccie multū cōfundit̄ cū cuilibz nō seruat̄ ius
suū. xj. q. j. p̄uenit. **S**ed q̄ illud intelligit̄ de p̄
iudiciū multū enozm. ut ibidē dicit̄ bñ. ex de
cōsue. cū olim. nō de leni q̄ aliter om̄e p̄uile
giū dat̄ in p̄iudiciū. nec ei p̄uilegia aliq̄b̄
cedunt̄ nisi p̄ter generale legē aliq̄d sp̄iale
indulgeret̄. xxv. q. j. c. h̄is ita in fi. ex. de ver.
fig. q̄ aut̄ papa det p̄uilegia in satis magna
p̄iudicia p̄bo q̄ in aliquo ep̄atu h̄nt religiosi
grangias quas ip̄i excolūt forte v̄tētes. x. mi
lia marcaz. et tñ papa dedit eis p̄uilegium

de nō dandis decimis. p qd̄ p̄uilegiū aufert
papa illi ep̄atui mille marcas annuatim. **N**un
qd̄ g° nō est mai⁹ p̄iudiciū auferre mille mar
cas q̄ dare p̄tēz audiēdi subditū alterius. et
tū papa ad vni⁹ eccie subleuatōz dat p̄uile
giū in p̄iudiciū alteri⁹. Sic ē in p̄posito qz p̄i
uilegiū audiēdi cōfessiōes et p̄dicādī nō datur
in p̄iudiciū clericorū. s; in valitatē eccie. cum
prochiani nō p̄nt sufficere p̄p̄o vel rōne i ḡo
rantie vel negligēcie. et p̄pter maliciā aliquo
rū sacerdotū datū ē h̄ p̄uilegiū q̄ cū soli nec
sibi sufficiāt nec alijs p̄nt sufficere. Et p̄pterea
irreglitis eis p̄nt hoc facere. Et credo hoc p̄i
uilegiū in extremis t̄pibus emanasse. qz iā ve
rificatū est i⁹ osee. **E**rit sic p̄p̄us sic sacerdos
qz multi prochianos suos trahūt plus ad mā
lum q̄ ad bonū. **Q**uoddecio obicit⁹ sic. qz ex
hoc ius sacerdotū notabili⁹ lederet⁹. vñ d̄ am
bro. li. de offi. **D**eniqz si nō p̄t alteri subueni
ri nisi alter leda⁹ cōmodi⁹ est neutri iuuari q̄
grauari alteri. xiiij. q. v. **H**ic qz sacerdotes ex
hoc nō ledunt⁹ nec in iure sp̄uali cū nō teneā
tur reddere rōem deo de his q̄ subditi eorū. ta
libus p̄uilegiatis cōfiteri. nec in iure t̄pali
qz p̄pter hoc nec decime eorū nec debite obla
tiones vel hui⁹ eis subtrahūt. s; sup̄ hec oīa
estimāt sibi fieri p̄iudiciū. Nec ut boi gaudēt
de p̄silio eis adiutorio s; ut illi q̄ q̄ sua querūt
nō q̄ ibi xpi magis volūt pasci a grege q̄ eū
pascere. **X**iiij. obicit⁹ sic. ex de proch. et alieis
par. c. null⁹. dicit⁹ qz null⁹ ep̄s alteri⁹ proch
ianū iudicare p̄sumat qz ec̄ ep̄i n̄ iurati fuerūt
vltra d̄pocēsim accedere nō debēt p̄ aliq̄bus
ecclesiasticis negocijs disponēdis. ix. q. ij. nō in
iurati. ergo zc. **H**ic qz tales nō audiūt proch
ianū alteri⁹ s; illi⁹ q̄ dedit eis p̄uilegiū. **X**iiij
obit⁹ sic. d̄ ex d̄ vsu pallij. ex tuarū qz nllī ep̄o
vel archiep̄o licet vti pallio in eccijs nō sub
ditis iurisdicōi sue n̄ heat licentiā ab illo cui
subest illa eccia. ergo multomin⁹ illi debent
audire aliquē sine licētia sui p̄p̄ij sacerdotis.
Hic nō est s̄c̄e de vsu pallij et aucte cōfessionis
qz nemo p̄t vti pallio in aliena p̄uita. etiā il
lo archiep̄o cōfessionē sine licētia pape. qz tal
cōsuetudo d̄ potius corruptela ut ibidē dicit⁹
in textu s; religiosi p̄nt sine licētia pape de so
lo cōsensu ep̄orū audire cōfessiōes et p̄dicare. et
iō cū habeāt licentiā pape ut legati. illa licē
tia eximit eos a req̄rendo cōsensu ep̄orū vel in
feriorū. Et p̄terea papa p̄cepit ibi ut i vsu pal
lij debeat req̄ri cōsensu archiep̄orū. **H**ic d̄ qz
nō ē necē req̄rere licentiā inferiorū. platon. ha
bita licētia a sup̄iorib⁹. g° ibi d̄ req̄ri h̄ vñ n̄
Xv. obit⁹ sic. xj. q. j. deueit. d̄ sic qz si sua vni
cuiqz ep̄o iurisdicō nō seruat⁹ ecclesiastic⁹ ordo
cōfudit⁹. g° s̄c̄r si nō seruat⁹ prochiali p̄sbitero
ergo p̄tuncqz aliq̄s sit cōfessus ep̄o vel alicui
de licētia ei⁹ nō min⁹ tenet⁹ cōfiteri suo pro
chiali p̄sbitero. **H**ic cū ep̄us cōcedit alicui p̄t
tem audiēdi cōfessiōes nō aufert⁹ inferiori cu
rato iurisdicōi sua ad executōz officij qd̄ sibi i
cūbit ex sua iurisdicōe. quo p̄cipali⁹ ē ep̄i q̄
illi⁹ sic i angelica gerarchia dona ordinu i f̄e
nōz. excellētius sunt in sup̄ioribus. **P**terea

ista officia in eccia militate fuerunt distincta
eccia latēter pregnāte religionib⁹ vtilib⁹ ad
hui⁹ officia exequēda. vñ post q̄ p̄dierūt in
lucē. conueniens fuit ut illorū officiorū aliquo
mō scz ex cōmissiōe eēnt p̄cipes sic p̄sbitum⁹
p̄t accipit bonorū q̄ an natiuitatē suā alijs fi
lijs erant diuisa. **C.** de postu. l. j. b. rich. **S**z
nota qz licet sit necessariū cōfiteri regula⁹ p̄o
sacerdotū ut dictū est. fallit tū in p̄lib⁹ casib⁹
Vn⁹ est cū q̄s ē in necessitatē arti⁹ tūc si desit p̄
p̄i⁹ p̄sbit p̄t cōfiteri cuiuslib⁹ et absolui a quoli
bet p̄sbitero. et nō tū a p̄tis s; ec̄ ab excōica
tōe quacūqz de pe. di. iij. q̄cūqz p̄sbit. qz ut d̄
aug. tanta ē vis cōfessiōis qz si imineat articl⁹
necessitatis et desit p̄sbit cōfitea⁹ p̄ximo. et ita
posset tūc cōfiteri laico de pe. di. j. quē penitet
sed hoc ē cōsiliū nō p̄ceptū. **S**ed nūquid abso
lut⁹ a p̄sbitero nō suo in tali cāu si euadat te
net⁹ recurrere ad p̄p̄iū p̄sbitm. **H**ic qz nō tenet⁹
ut itēz in p̄tis a quib⁹ tūc fuit absolutus ab
soluat⁹. sed ut ei notificet qz ē absolutus. **N**ec
s̄c̄r oportet qz absolut⁹ ab excōicatōe vadat
ad iudicē qui eū alias potuisset absolvere pe
rens absolutōz. sed offerens satisfactōz ex de
sen. ex. puenit. q̄cito cōmode p̄t. alias in eandē
finitiam recidit. li. vj. e. eos qui. **S**cdus casus ē
cū p̄p̄i⁹ p̄sbit est indiscret⁹ de q° dic ut infra
de q̄litate cōfessionis. ti. xvj. vbi dicit⁹ qz cōfessio
debet esse frequēs. **T**erci⁹ ē h̄m gōf. et rap.
cū aliquis mutat domiciliū i prochia alterius
sic d̄ qz forz cōtrahit q̄s rōne domicilij. ff. de
iudi. heres absens. **S**z tū h̄m host. talis iā nō
est prochian⁹ alien⁹ s; p̄p̄ius ex de proch. c.
fi. **Q**uart⁹ ē cū q̄s extrane⁹ in prochia alie
na deliquit. vj. q. iij. placuit. et ex. de rap. c. j.
Sz hoc intelligit⁹ h̄m aliquos tū de foro cōte
riose. ut dictū est supra. q. qd̄ si fornicat⁹ ē zc̄
et sic h̄m eos iste casus nō ē genera⁹ recipiēd⁹
h̄m alios vñ intelligit⁹ nō tū de foro cōtentio
so sed ec̄ p̄niali. **Q**uint⁹ ē cū q̄s ē vagabun
dus ut d̄ in. l. p̄dicta heres absens. **S**ext⁹ ē
cū quis relicto p̄prio domicilio iter faciendo
vel nauigādo q̄nt quo se cōferat et vbi se cōsti
tuat. ff. ad municipales. l. labeo. i. p̄n. et. l. ciul
f. cellus. **S**epti⁹ est cū p̄sbit extrane⁹ audit
subditū alienū sub spe ratihabitōis sacerdotis
p̄p̄ij argumētū. ix. q. ij. ludinēsis. et tūc d̄ t̄z
dicere cōfiteri qz se plato suo p̄cito poterit re
p̄ntet et qd̄ actū ē significet argumētū de sen. ex.
decetero. et si ratū habuerit bñ quidē. sin autē
p̄niam recipiat ab eo. Et breuiter i quocūqz ca
su q̄s audit cōfessionē alteri⁹ prochiani sine li
centia ei⁹ bonū cōsiliū est ut ei dicat⁹ qz cū po
terit suo p̄sbitero cōfitea⁹ argumētū di. vj. pla
cuit. b. host. et rap. **Q**uid si cōfitem⁹ ē excōica
tus a p̄po sacerdote. **N**ūquid sacerdos extra
neus poterit eū absolvere nomie sui sacerdotis.
Hic credo qz nō. vñ si de facto absoluat nomie
p̄sbiteri sui credo qz nō debet se gerere p̄ ab
soluto an ratihabitōem p̄p̄ij sacerdotis. nec
ante intrare ecciam et ingerere se cōmunioni fi
deliū si excōicat⁹ erat excōicatōe maior. nec
recipe eucharistiā si erat mortale p̄ctm d̄ quo
cōfessus ē alieno sacerdoti. h̄c red. **O**ctau⁹

est rōne studiū ut cū clerici de licentia suorū p
latoz ad studiū se transferūt tūc em fiūt pro
chiani illi p̄s biteri ad cui⁹ prochiā accedūt
dū ibi manēt. ff. de iudi. l. longi⁹. §. j. **S**ed
nūquid quilibz p̄s biter p̄t audire cōfessionē et
absolvere i p̄dictis oib⁹ cāibus sic p̄t in p̄io
cāu scz necitatis. **S**ed q̄ nō nisi sit talis p̄s b̄r q̄
hēat auctem audiēdi cōfessionē ordinariā et d
legatam. Cui⁹ rō est duplex. vna q̄ p̄pter has
cās nō dat⁹ iurisdicō ei q̄ alias eā nō h̄z. Alia
est q̄ licet ip̄i p̄cētes hēant a iure q̄ p̄nt con
fiteri p̄s bitero nō p̄prio. Illi tñ p̄s b̄r q̄bus nul
la cura ē omissa nō h̄nt q̄ possint eos audire.
hec ray. **S**ed nūquid aliq̄s p̄s b̄r excōicās sub
ditos suos p̄ eo q̄ cōfitem⁹ s̄ibus miorib⁹ v̄l
alijs p̄uilegiatis sine licētia sua tenet ne ta
lis excōicatio. **S**ed q̄ nō q̄ ip̄o iure nulla ē. ut
p̄z i interpretatōe clemētis pape q̄rī q̄ illā cōsti
tutōz. om̄is v̄riusq̄. interpretat⁹ aliter q̄ glosa
ut habet⁹ i noua cōstitutōe sua q̄ est inserta i ru
brica de p̄uilegijs vbi d̄r sic. Quidā temē as
serūt q̄ f̄res miores de licētia v̄l omissiōe pa
pe. vel legatorū sedis aplice vel ordinariorū
locoz nō possint p̄dicare cōfessionē audire et
absolvere sine licētia p̄ochialiū sacerdotum
Nos ergo assertōz tam temerariā cōfutes de
claram⁹ v̄ritatē q̄ si eis det⁹ licētia seu omissa
aut ocedat⁹ a legatis sedis aplice aut ordina
rijs locoz necnō a papa de quo estz erzoneum
dubitare. an in om̄es sine cōsensu alicui⁹ imo
mutis q̄buslibz hui⁹i possit ocedere p̄tatem
p̄p̄lis legatis et ordinarijs eisdem subiectis li
bere p̄dicare. audire cōfessionē et absolvere eis
cōfiteres. ac p̄nias eis cōfiterib⁹ iniungere salu
tates. alioz i ferioz p̄latoz et rectorū eccia
rum ac sacerdotū p̄ochialiū assensu nullate
nus req̄sico. illis cāibus exceptis q̄ de iure v̄l
cōsuetudie seu retentiōe ab eis facta sp̄ealiter p̄
dictis legatis et ordinarijs sp̄ealiter relinquū
tur ad quos nō licet eis manū mittere nisi eis
sp̄ealiter omissa. ideoq̄z districti⁹ ihibemus
ne quisq̄ sup aliquo p̄dictorū aliquē eorūdem
f̄m aut eis cōfiteres vel ad p̄dicatōz eoz acce
dētes cōtra p̄missē declaratiōis et cōstitutōis for
mam aliquaten⁹ molestare p̄sumat decernētes
irritū et inane quidq̄ a quoq̄ cōtra declarati
ōnē et inhibitiōem hui⁹i dūgerit attemptari.
Cōstat ergo q̄ f̄res miores vel alij p̄uilegia
ti h̄ita supiorū licentia nō tenent⁹ in p̄missis re
quirere cōsensu inferiorū p̄latoz s̄z sūt ab ea ex
empti auctē hui⁹i interpretatiōis cum interpretatio
principis ius faciat. **C**. de legi. l. j. et vlt. Idē
est si p̄dicti f̄res h̄nt a legatis tūc nō oportet
eos req̄rere cōsensu ep̄oz. si aut ab ep̄is tunc
nō indigent de cōsensu inferiorū p̄latoz vel
sacerdotū p̄ochialiū sic ergo p̄z q̄ excōicatio
talīs nulla ē p̄pter p̄iculā illā scz decernētes
irritū rē. posita in dicta interpretatiōe. **S**ed ar
guit⁹ cōtra q̄ adhuc talis excōicatio teneat q̄
sic habet⁹. xj. q. iij. Snia pastoris siue sit iusta
siue iniusta semp est timēda. hoc idē habet⁹. xj. q.
iij. si q̄s ep̄s. **S**ed q̄ hoc nō s̄p tenet s̄z fallit i a
liq̄lib⁹ cāibus. **Q**uim⁹ ē si p̄cipiat⁹ aliq̄d cōtra
statuta generalia eccie. et filia. xxij. q. q̄ cul

patur. et xj. q. iij. q̄d ergo. **S**cdus si p̄cipiat⁹
aliq̄d q̄d ē ap̄te cōtra iura l̄ cōtra deū xj. q. iij. n̄
semp. et ex. de simo. ne dei glo. nā cōtra. **T**er
cius si snia cōtineat itolerabilē errozē. Intole
rabilis aut erroz p̄t dici q̄dlibz p̄ctm mortale
ut si p̄lat⁹ ferat sniam i aliquē subditū q̄ non
furat⁹ vel mecha. l̄ q̄ obediēs ē rē. ex. de sen.
ex. p. tuas. **E**t itellige quoties p̄lat⁹ p̄cipit lici
tū. i. s̄m deū q̄d p̄nt exercere d̄z cōa correctōz
et salutē aiax obediēdū ē ei. **S**i aut p̄cipiat a
liq̄d q̄d ē cōtra deū nullo mō obediēdū ē. q̄
obedire oportet d̄o magis q̄ hoib⁹ act. iij. Rō
cōm taliū ē. q̄ p̄lato obediēdū ē in his q̄ spe
ctāt ad efficiū suū. nō in his q̄ nō spectāt ar
gumētū. xj. q. j. ff. de re. iur. l. factū. **N**ō tñ qñ
cūz maior et mior p̄lat⁹ cōtraria iubet tūc obe
diēdū ē maiori. xj. q. iij. q̄ resistit. **V**tz ep̄s
posset dare auctem audiēdi cōfessionē subdito
rū suorū. et absolūdi eos nō solū illis q̄ sunt
in ep̄atu suo. s̄z eē illis q̄ sunt i ep̄atu alieno.
Sed q̄ nō s̄m ray. argumētū. xvij. q. j. **P**uenie
et. q̄. ecce in hoc. et. q̄. hoc idē. **R**ed. tñ credit
q̄ eē illis q̄ sunt i alieno ep̄atu p̄t omittere ea
q̄ p̄tinet ad volūtariā iurisdicōz s̄z ad suscipiē
dum cōmissionē nō p̄t eos cogere.

**De q̄busdā sp̄ealib⁹ p̄sonis quib⁹ debeant
confiteri titulus. xv.**

Deinde cōsiderandū ē in sp̄eali descēden
do ad p̄sonas sp̄eales quib⁹ p̄s biteris
debeat cōfiteri et incipiendo a capite q̄r
tur p̄io cui papa debeat cōfiteri. **S**ed quidq̄
sup hoc dixerint alij dicendū q̄ p̄t p̄ cōfessione
eligere p̄s b̄m quēcunq̄ voluerit. **N**ā et h̄o re
ceptū est in iurisdicōe cōtentiosa. iij. q. v. māda
tis. et. c. auditū. q̄ ē multo fort⁹ cūlibz p̄s bi
tero p̄t se submittere in iurisdicōe volūtaria q̄
quo ad hoc quilibz p̄s biter tenet locū dei et
loco dei p̄t absolvere penitētes. xj. q. iij. absit
et d̄ pe. di. iij. inter hec. sic i foro p̄niali papa
est minor et cōfessor maior ut p̄z in dictis. c. et
hoc innuit crisō. xl. di. multi sacerdotes. hec
host. **C**ui debet cardinalis cōfiteri. **S**ed aut ē
absens a curia pape cā legatōis et tūc p̄t sibi
eligere cōfessore argumētū ex de pe. et re. ne p̄
dilatōne. **A**ut est p̄ns et tunc de p̄ctō publico
debet cōfiteri pape de occulto sufficit sibi cō
fiteri p̄nario pape. **A**liqui tñ dicūt q̄ in vtro
q̄z sufficit sibi cōfiteri p̄cētario pape quo ad
salutē aīme. nō tñ quo ad dispensatōz quā p̄c
tentari⁹ nō poterit facere nisi de sp̄eali māda
to pape sic curia tenet. **S**ed tūc p̄t p̄t quili
bet cardinalis licentiā habeat a papa ut possit
sibi cōfessore eligere cū tales subsint sibi imedi
ate. argumētū de pe. et re. om̄is p̄s biter ep̄s
qui sunt om̄es in hoc p̄uilegiati. e. ti. si. quo
ad peccata occulta non publica. hec host. **C**
Cui debent capellani et alij curiales cōfiteri.
Sed illi qui sunt de familia dñi pape cōfitebū
tur p̄nario eius nō alij. Illi vō qui sūt eū car
dialib⁹ p̄nt de licētia dñi sui qui curaz habet
de cōsuetudine curie eū aliter cōfiteri argum
ētū di. vj. placuit. et ex. de pe. et re. om̄is scdm
host. **C**uīl tñ durādū nō credit q̄ cardiales fa
milie sue curā habeāt. q̄ ei sacra nō ministrant.

et de elec. dudum. ij. tñ penitentiario pape pñt
omnes sine licētia cōfiteri argumētū. di. xciij. c.
fi. et iij. xciij. di. c. j. **V**l etia pñbitero i cui⁹ p
roch a oegūt ut in. c. ois. et. c. placuit. **C**ui
cōfitebūt epī et supiores. **H** q epī et supiores
etiā nō exempti et iferiores pñti et epī exēpti
pñt eligere pñdū cōfessores. ex de pe. et re. ne
p dilatoe. **E**t hoc vñ ē de pñtis occultis g
uib⁹. et publicis leuib⁹. **S**ec⁹ ē in publicis
grauib⁹. **E**t cū hoc pñctis omib⁹ cū p spēa
le pñuilegiū nō expirat. etiā si q⁹ eorū ad cu
rā romanā accedat. v. q. ij. f. j. et. c. se. **Q**uid
si aliqua eccia sit exempta nūquid pñt hoc
etiā singuli de collegio illi⁹ eccie pñt sibi cō
fessores eligē. **H** q nō ex q⁹ hñt pñorē abbatē
et decanū nñi n hui⁹i pñt cōfiteri debēt vl
ali⁹ de mādato ei⁹. **S**i aut hui⁹i pñtus taliū
de cōfessore nō hñt curā illorū nec ordian⁹
nec aliq⁹ ali⁹ n papa nihilom⁹ nō possent si
bi eligere cōfessores. qz illd capitulū. ne p dila
tōe. loquit⁹ de solis pñtis. **V**n in hoc cāu re
currendū ē ad papā q pñdeat talib⁹ de cōf
sore sñm rod. **S**z quā potestātē hz cōfessor ele
ctus ab epō. et videt⁹ q illā quā hz ep⁹ i sub
ditos suos quo ad absolutōz pñtōz. nō ergo
poterit secū dispēsare sup irregularitate i cā
bus q pñt ad papā qz in electōne quā facit
nō pñt ampli⁹ sibi cōcedere pñtis quā hz. ff. di
re. iur. nemo. **N**ec obstat q dicas talē cōfessorē
ordinariū qz a iure recipe videt⁹ hanc pñtem
electōe facta p ep⁹. ex de pe. et re. c. vlt. qz ta
lis iurisdicō saccedere sp videt⁹ loco ei⁹ quaz
habz eligens. iō eiusdē nature d3 esse argumē
tū. **C** de iurisdicōe. l. apūssim ad fi. **S**z cōtra
qz ep⁹ et exēptus cōfessore sibi eligit de licen
tia pape. ut habet⁹ in c. ne p dilatoe. ergo cō
fessor electus eandē auctem hz cū papa. nā cō
fessor electus de licētia pñi pñbiteri eandēz
auctem hz cum pñio pñbitero et in qbus pñb
pñti pñt absoluerē. pñt et elect⁹. argumētum
xcij. di. c. fi. ex de offi. dele. sane. potest autē
dici qz ubi exēpt⁹ cōfessore sibi eligit ille ele
ctus habz pñtem pñiarij pape. ubi vero ali⁹
eligit habz pñtem iudicis illi⁹ cui subest eli
gens. ut in. c. pñmo allegatis habet⁹. semp tñ
publicis gñibus exēptis. h host. **V**ñ ele
ctus a pñto in cōfessore possit eū absoluerē nō
tñ a peccatis s3 etiā ab excoicatioe. **H** rap. sen
tire videt⁹ q illud. c. ne p dilatoe. loqitur tñ
de absolutōe pñtōz nō excoicationū. **R**od. tñ
credit p etiā loquit⁹ de absolutōe excoicationis
maioris dñmō absolutōem hui⁹i nō reseruaue
rit sibi papa. et nisi snia illa lata sit ab hoie qz
tūc ab excoicatore absolutō est petenda qz be
neficia pñcipū late sunt interpretāda. **Q**uid
si excoicat⁹ sit vel pñtus vel ille quē eligit i
cōfessore. **H** si ille q eligit⁹ in cōfessorem sit ex
coicatus excoicatione maiori nō poterit eum
absoluerē sic ligat⁹. si aut minori poterit **S**z p
lat⁹ excoicat⁹ excoicatione maiori eligere n pñt
sibi cōfessore qui absoluat eū ab excoicatione il
la. sñm qz videt⁹ sentire rap. ut dictū est pñus
excoicat⁹ vero miori pñt. ad hoc argumētū. ex
de cle. exco. c. si celebrat sñm rod. **V**ñ ep⁹

possit diuersos cōfessores eligere et sepi⁹ vari
are. **H** host. nō cōsultit qz hoc faciat qz diu pñt
habere copiam illi⁹ quē eligit. qñs possit in
subsidiū alteri cōfiteri. ita tñ q si sit mortale cō
fiteat⁹ ei quē eligit qñto copā ei⁹ hēbit. **S**e
cus est i venialib⁹. **S**ed si nō habz copā pñi
cōfessoris puta qz obijt vl ab eo recessit. secure
eligat sibi aliū. **S**i tñ ep⁹ diuersos cōfessores
hñt quib⁹ integre oia pñtā cōfiteri veller lau
dāz eff. detestādus tñ si hoc in fraudē face
ret. hec host. **V**ñ ep⁹ eoipō q cōfiter⁹ ali⁹
ipm in cōfessore eligat. videt⁹ q nō. argumētū
ex de elec. eccia. i. h3 dicēs ē cōtrariū **I**n talib⁹
em plus est standū mētis intentōi et factis qz
verbis. ex de maio. et obe. legabat⁹. et brem
ter in his omib⁹ accēdenda ē fides et intentō
bona. ex de pñbīto nō bap. c. j. et. i. h3 host. **V**ñ
archiep⁹s debeat scire qz sit cōfessor epī
h3 ho. dicit q sic velit nolit ep⁹. et pñt ec ipz
cogere cōfiteri secum si suspectū habeat cōfesso
rem. qz ab ipō de aia epī rō exigitur. ar. ex de
offi. or. pastoralis. **N**ec istud pñbitero. c. ne
p dilatoe. sed potius hoc admittit cū intēdat
occurrē picul aiaz h3 host. i. sū. **D**istig⁹ tñ inter
crimīa publica. et idem dicit in glo. sup. c. ne
p dilatoe. **C**ui cōfitebi⁹ abbas. **H** si h3 abba
tam aliū sup se siue sit exēpt⁹ siue nō d3 ei cō
fiteri. ar. ex de cōf. cū dilectus. et de r. sig.
abbate. **S**i vero nō h3 aliū abbatē sup se et sit
exēptus. potest sibi eligere cōfessorem **S**ed si
nō habet aliū abbatē sup se. nec sit exēpt⁹
debz cōfiteri epō. qz est iudex su⁹. lxx. di. obitū
nisi forte scdm regulā p sedem aplicaz azuba
tam posset sibi eligere cōfessore. aliter autē si ne
licentia h⁹ facere nō posset ut habet⁹ in. c. ois
homo. **C**ui cōfitebunt⁹ monachi. **H** abba
ti qui eos nō tñ exterius sed etiā interi⁹ cog
scere debet. ar. ex de tempo. ordi. ad aures **A**b
bate tñ absente vel pñte de eius licentia l cō
suetudine vel scdm itatuta regule pñiari potes
runt cōfiteri. hec host. **E**t sic ali⁹ religiosi pñ
latis suis vel de licentia eorū ali⁹ fratrib⁹
eiusdē ordinis. xvj. q. j. c. de sta. monacho
rū. c. ij. q si illos nō pñt habere debēt d iure
cōfiteri pñchiali ut habet⁹ in. c. ois. sñm
vj. audi. **S**ed nūquid pñt epō cōfiteri. **H** q
sic si volūt. qui etiā pñt relaxare pñiam abbat⁹
qz supioris auctas semp videt⁹ excepta. ar. ex
de iureiur. venietes. decet tñ q ipcs semp ad
abbatē remittat. ar. ex de offi. or. qñto h3 host.
Notat etiā rod. qz de sententijs q licet abbas
pñt bēre nō possit monachū ne confiteat⁹ epō
dñmō hoc nō sit cōtra cōstitutiones monacho
rū a papa cōfirmatas. tene⁹ tñ monach⁹ abba
ti suo vel alteri de eius mandato cōfiteri. si h3
ei pñcipiat. etiā postq confessus fuerit epō vel
eius pñiari. nec eum pñt ep⁹ eximere ab obe
dientia sui abbatis nisi forte ex causa iusta. ut
si timere⁹ de scādalo abbatis si cōfiteret⁹ sibi.
Cui cōfitebi⁹ decan⁹. **H** epō suo vel alteri
de licētia eius. ut dicit⁹ in. c. ois. di. vj. qui
vult. **E**t idem dicendū est de archidiacono et
archipñbīto tam de archipñbītero ciuitatis qz
de rurali qui etiā vocat⁹ aliqñ archipñbī ex. d

offi. archiepiscopi ad hoc. §. si. aliqui plebanus
ex. de offi. ordi. cum ab ecclesia quibus abbas licet
imprope. ex. de renu. transmiss. Et idem dicendum
est de sacrista siue thesaurario et de magistro sco-
lariu et de catore et de canonicis. hec host. **C**
Cui confitebitur ppositus sine prior. na et ppositus
dicitur qui quidam priorat. curam per alios gerit.
ex. de o. sig. quis. **S**i sit religiosus confitebitur
suo superiori qui eum corrigere debet. ex. de maio. et
obe. cu in ecclesiis. **S**i vero sit secularis episcopus vel
episcopus priuilegiatus. ex. de cle. excori. m. ppositus. c. j. l.
alij qui curam eius habent vel de licentia eius alij ut
habet in. c. omis. hec host. **C** Cui confitebitur
presbiter parochialis. **S**i episcopus suo vel alij cui for-
te spiritualiter et temporaliter subest vel presbiter parochi-
ales sibi inuicem confiteri possunt de licentia prelati sui
quod tamen non multum expedit. ne scilicet filium criminum
ad inuicem deferant sibi. ar. xxi. q. ij. visis post
mediu. hec host. vñ presbiter vñ parochie non potest
absolvere alium sacerdotem vicinum a mortali sine
licentia superioris generali vel specialiter tacita vel
expresse. Tacita dico quod si episcopus scit talia fieri
quiter a presbiteris et sustinet presumendum est huius
modi absolutio tacite approbare et presbiteris de
se inuicem licentiam dare. hec gof. **C** Cui confite-
bitur impator. **S**i quod impator et impatrix de con-
suetudine antiquissima cuius memoria non extat
certos habent confessores scilicet prelatos qui sunt magni
capelle sue et sub ipsis tenent capellanos alios
quotidianos quibus confitentur et qui curam habent ani-
marum suarum de consuetudine non reprobata per dominum
papam. ar. ex. de foro ope. cum contingat. papa
tamen si vellet posset illam consuetudinem reprobare et
interhibere ne sine sua licentia eligerent confessores.
Tunc est quod tales per se et sua familia impe-
trent sibi licentiam eligendi confessorem nisi alio
priuilegio sint muniti. hec host. **D**e iure tamen com-
muni videtur quod debeant confiteri illi episcopo in cuius
sunt dyocesis. lxxij. di. valentinianus et ex. de iudi-
noui. lxxij. di. durandi. **C** Cui confitebitur rex.
Si si habet domiciliu propriu et principale in
aliqua ciuitate tunc subest ei episcopo de iure domini
nisi secus obtineat de consuetudine cuius non extat
memoria vel de priuilegio speciali sic dictu est
de impatore. Et quod dixi de consuetudine intelligat
que alicui ecclesie certe hoc priuilegiu dat. **N**am
quod possit quicumque eligere non puto quod consuetudo
posset sibi cedere quod ecclesiis onerosa esset et in de-
trimentu ecclesiastice discipline qua iura diripi
contingeret. ex. de consue. c. j. et eum fieri acepha-
lu quod irrationabile esset. xcij. di. nulla ratio. et hoc
quo ad personalia. **N**am quo ad res quas in diuer-
sis dyocesibus tenet cuilibet suo dyocesano sub-
iacet. **I**tem de personis in diuersis locis commissis vi-
detur quod possit confiteri illorum locorum episcopo. ita tamen
quod omnia confiteatur semel proprio sacerdoti vel de li-
centia eius alij. ut habet in. c. omis. aliter con-
fessio integra non esset. hec host. **C** Cui confitebitur
dux. **S**i illi episcopo in cuius dyocesi habet domiciliu
principale et breuiter idem dicendum est quod de re-
ge est dictu. **S**i idem dicendum est de omnibus
hominibus latas iurisdictiones in episcopis diuersis
siue sint monachi siue marchiones. siue baro-
nes quoniam sunt tales et tanti quod ciuitates vel ciui-

rates habent sub se. alias si tamen habent castra debet illi
presbitero confiteri in cuius parochia habent domicili-
um propriu et principale. vel de eius licentia alij
ut habet in. c. omis. hec host. **Q**uid si castra
et domicilia in diuersis episcopis habent. **S**i ab utroque
episcopo impetret. ar. ex. de sen. ex. cu illorum.
§. si vero claustralis vel ad metropolitanu res-
currant. ar. ex. de fo. ope. **S**ane. h. host. **Q**uid
si sint diuersarum prouinciarum. **S**i recurrat ad pri-
matem vel ad papam. ar. ex. de iurepa. c. nullus
In his tamen casibus tunc est recurrere ad papam
quod illud est sine questione. ix. q. iij. cuncta. hec host. **C**
Cui confitebitur doctor vel scolarius. **S**i presbitero
in cuius parochia morantur et alij de licentia eius
ut dicit in. c. omis. **C** Cui pueri. **S**i per proprio sacer-
doti vel alteri de licentia eius. ut dicit in. c. omis.
Et hoc intelligo de capacibus doli. et intelligi-
tur capax doli quoniam est proximus pubertati. ff. de
ac. et obli. l. j. **S**ed dicendum quod hoc potest per exte-
riora vir bonus existimabit. ar. ex. de presum. ex
studijs. **S**i vero non sint doli capaces non tenentur
confiteri. et ideo non est curandum cui confiteantur. ta-
les enim furiosos operantur quod etas eorum quod videat
ignorat. **C** de fl. a. mo. l. j. hec host. **C** Cui con-
fitebitur rustici in alienis parochijs hyemantes
vel estiuantes. vel se transferentes ad parochias
alienas non aimo ibi remanendi sed forsan ad te-
pus aliquibus magistratibus obsequendi. **S**i tales
si laici sunt se transferre possunt quo voluerint dum tamen
sint liberi. **E**t si se quoque transferant aio perpetuo
remanendi facti sunt eorum parochiani in quorum dyo-
cesibus vel parochijs morantur. ex. de parochijs.
§. si. **S**i vero tales non intendunt relinquere domici-
liu antiquu debet antiquo presbitero confiteri de
licentia eius alteri. **E**t enim consiliu bonu quod tales
a iudice suo spirituali licentiam obtineant vel sal-
tem confiteantur sub spe quod iudex ratificet. **E**t idem di-
cendum est de familia nobiliu nisi ipsi habeant
a papa per se et familia sua priuilegiu. h. host.
Quid de familia episcopi vel archiepiscopi. **S**i si sit
de aliena dyocesi idem est dicendum sic de fami-
lia principis laici. **S**i vero sit de dyocesi propria
confiteri debet vel ipsi episcopo vel ei cui mandauerit
per etiam proprio sacerdoti de cuius parochia est con-
fiteri. hec host. **Q**uid de his qui hanc actenus
formam non seruauerunt sed simpliciter cui volebant
confessi sunt. **S**i simpliciter et ignoranter hoc
fecerunt non credentes peccare non accuso sed ex-
cuso. sed decetero ex quo certificati sunt si contem-
nerent. damnarentur. ex. de conse. ec. cle. aqua. di.
viii. consuetudo. hec host.

**Qualis debet esse confessor et qua-
liter se debet habere ad confitezes. xi. xvi.**

Prostea considerandum est qualis debeat esse con-
fessor et quomodo se debeat habere ad con-
fitezes. **C**irca quod sciendum quod confessor de-
bet esse iustus. **V**nde aug. li. de pe. c. ix. et ha-
bet de penia di. vi. c. j. sacerdos in nullo sit in-
dicandus qui alio est iudicare promptus. iudicans
enim alium qui est iudicandus condemnat seipsum. **E**t
est hic argumetu quod existens in mortali mortali-
ter peccat absoluenso a mortali nisi peniteat
prius. **D**ebet esse discretus. **V**ñ aug. ibidem et
habetur di. vi. de pe. qui vult. **C**auet spiritualis

iudex ut sic nō cōmisit crimē nequicie ita non
careat munere scie. oportet em̄ ut sciat agno-
scere quidq̄ debz iudicare. **S**ed quāta siue
que et q̄lis discretō siue scia est nēcia cōfessori
¶ q̄ siue ang. sumat in dicta aucte sciam pro
elane scie siue p̄ hitu scie. nēcia tñ est tāta scia
cōfessō q̄ sciat discernere in pētis qd̄ est veni-
ale et qd̄ mortale. p̄ eo q̄ alia pnia debz impo-
ni p̄ veniali et alia p̄ mortali. Et q̄ sciat ad q̄
peccata ptās sua extēdere se p̄t alioqui in pi-
culū aime sue et cōfessionē audit cōfessiones. Et
si subditi ei simpliciter agnoscat p̄tos cōsulere
tenent. alioqui uterq̄ ipe scz et eū substituēs
graniter peccat. et de hac discretōe loq̄t̄ aug.
¶ Preterea tenent scire canones penitenciales a
liter vix in eo nomē p̄biteri cōstabit s̄m ang.
di. xxviii. que ipis et. c. nulli. Est aut̄ alia di-
cretio qua q̄s scit p̄ habitū acq̄sitū discernere
inter pplexitatē pētōz et hoc ē de bene eē in
his aut̄ securiore viā debet tenere et cōsulere
sapientes hec bon. Et p̄t addi s̄m aliquos q̄ te-
ne scire pplexa esse difficilia. nec i eis eē p̄ce-
dendū sine cōsilio supiorz et aucte canonū.
¶ Ad hoc nota s̄m aliquos q̄ tria sunt q̄ de eē
cōfessōis sine q̄bus nō p̄t aliq̄s eē cōfessor sine
pētō scz scia discernendi inter pētā ut dictū ē
causa inq̄sitio de peccatis. et discreta inuēctio
satisfactōis Req̄rūtur etiā p̄les alie additōes i
cōfessōe quas ponit aug. ibidē. Habeat inq̄t
dulcedinē in affectōne. pietatē in alterius cri-
mie. discretōz in varietate. adiuuet cōfessionem
orando. elemosinas et cetera bona p̄ eo faciē-
do. semp eum iuuēt leniendo cōsolādo spem p̄-
mittendo. v. Cōfessor dulcis affabilis atz be-
nignus. Deudens discret̄ mitis pius atz sua-
vis. Hec om̄ia supradicta et p̄la alia de hac
materia habēt de pe. di. vii. q̄ vult. et. iiii. sen-
di. xvi. et. xix. ¶ Ad sciendū autē plenū quō
cōfessor debet suū officiū exercere. nota q̄ de-
bet primo penitentē interrogare si sciat p̄ n̄r
et credo in deū. **A**ue maria. Et si nesciat eū do-
ceat v̄l saltē moneat ut discat. ex de pe. et re-
is qui. deinde dicat ei q̄ humiliter sedeat ad pe-
des p̄biteri quoties cōfiteat. Si femia ē eā mo-
neat q̄ sp̄ se ex trāsverso teneat. nec ei facies
ispiciat q̄ ut de abac. j. facies eaz. v̄t̄ v̄t̄
deinde debz dulci et suavi eloq̄o inducere eū
ad cōpunctōz et cōfessionē pponēdo ei benefi-
cia que deus sibi cōtulit qui ip̄m creauit. aiam
eius sua imagine insigniuit. ip̄m gubernat et
pascit. suo p̄cioso sanguine redemit vitā eternā
ab initio mūdi p̄parauit. et nisi p̄ ipo remāse-
rit. pponat sibi mūdi defectibilitatē. dyabolū i
temptatōz. p̄cti momētaneā delectatōz. p̄ quā
cōsequitur hō eternā cruciatōz vite breuitatē
anime eternitatē. extremū iudiciū examinatōem
penarū inferni acerbitatē. xpi pietatē qui non
venit p̄pter iustos s̄ p̄pter peccatores. sic patz
in petro. paulo. latrone. ac maria magd. hec
et his s̄ilia sicut et q̄n videt̄ expedire pponat
ut eum ad cōfessionē et cōfessionē alliciat. post
ea eius cōfessionē audiat ordinate et discrete
ab ipo de peccatis p̄q̄rat de quo in sequenti. c.
dicet. Si vero p̄biter habeat aliquē prochia-

num peccatōz qui nōlit cōfiteri neq̄ penite-
re p̄missa monitōe debz eū excoicare vel supio-
ri denūciare. ij. q. v. p̄ceptū. Et si habeat odiūz
cōtra p̄mū. dz eū ad cōcordiā cogere. di. lx.
placuit. Debet eē ip̄m cogere ad agendā peni-
tentia de p̄urio fornicatōe adulterio et de a-
lijs criminibus. ex de spō. ad audiam in fi. Et si
inobediēs fuerit ab eccia expellat. xij. q. iij. q̄
iubente. licētia delicta vindictā nō habet. vi.
q. j. si om̄ia. b̄ host. Circa aut̄ hāc cōpulsionem
debet sequi doctrinā aug. et greg. scz q̄ p̄rio
arguat oportune scz admonēdo et corripiēdo
¶ Scdo impoortune suspēdendo iterdicēdo. Ter-
cio crescēte otumacia excoicando. xiiij. q. iij.
forte. Si aut̄ nō posset hoc fieri cōmode p̄pter
forte multitudinē et p̄tatem hoim. eos verbis
q̄tam p̄t moneat et terreat et q̄tum in se ē qd̄
quid p̄t faciat et sic aiaz suā liberat. xli. di. qd̄
attinet. ¶ Scz pone q̄ p̄biter habeat aliquos
prochianos surdos vel mutos. vel furiosos l̄
siles et sciat eos esse in pētō mortali qd̄ faciet
¶ debz facere posse suū ut inducat eos ad cō-
fessionē et p̄niam s̄m qd̄ est possibile scz verbis
aut signis vel nutibus vel scriptis et alijs s̄ili-
bus modis q̄bus p̄t. et si non p̄t p̄ficere oret
ad deū et faciet orare p̄p̄m ut deus illustret
corda eoz ad p̄niam. Et cuz nihil omiserit de
cōtingentibz nō imputabit sibi. eze. iij. Si an-
nunciaueris impio iniquitatē suā et ip̄e nō fu-
erit cōuersus ab impietate sua et a via sua ma-
la. ip̄e quidē in impietate sua moriet̄ tu aut̄ ani-
mā tuā liberaſti. Tradit aut̄ aug. p̄ regula in
talibz q̄ diuinū iudiciū in talibz p̄ alicui re-
uelatōis oraculū cōcordi orē e gemitibz ē im-
plozandū de de. di. iij. solet q̄ri in fi. ¶ Sed
quō p̄biter debet se ad ifirmos tenere. ¶ q̄
p̄biter ad infirmū vocat nō debz p̄niam de-
negare. dicit em̄ iulij papa Si p̄biter denega-
uerit p̄niam morientibus reus erit aimaz. qz
dñs dicit eze. xvij. quacūq̄ die cōuersus fue-
rit p̄ctōz ad p̄niam vita viuēt et nō morietur.
¶ Vera em̄ cōfessio in vltio tpe p̄t esse. ij. q. vii. si
p̄biter. et. c. cognouim̄. et. c. p̄biter. q̄ autē
dicit reus aiaz erit. v̄t̄ est q̄tum ē in se vel
hoc intelligit̄ quō ad p̄biter. ¶ Nā infirm̄ si
p̄ eum nō stetit qui cōfiteretur et cōfiteat fuerit
decedens saluū erit. Infirmit̄ nō est p̄nia in
iungēda sed innotescēda quātitas et qualitas
penitētie dicēdo sic. si sanus esses talem p̄niam
agere deberes sed qz infirmus es nō iniungo
tibi eam. Sed si decesseris tñ p̄ aima tua faci-
as p̄ hac pena dari. et si cōualueris eaz ages
scdm̄ guil. durādī. xvij. q. vii. c. j. vel s̄m alios
iniūget ei q̄ p̄cto cōualuerit anq̄ ad alia ne-
gocia diuertat ad eū vel ad aliū p̄b̄m rede-
at et itez de nouo cōfiteat et de nouo p̄niam
accipiat. ut in p̄dicto. c. dicit̄ ibi. a quo picu-
lo zc. hoc tñ nō est necessariū s̄m guil. durādī
Si sic decesserit erit amicorū orōnibz et elemo-
sinis adiuuandz oleo ante mortē vngendz. et
sacro viatico reficiendz. Si aut̄ cōualuerit ite-
ram cōfiteat et iniunctā sibi p̄niam agat si vo-
luerit vel agat p̄niam q̄ sibi p̄ei p̄ cōfessōem
inotuit Causa aut̄ q̄re tali p̄nia nō sit iponēda

est qz p hoc qd alicui aliqua pnia imponit ad eam obligat. Nullus aut ad id obligari debet qd facere non potest. talis aut non potest agere pnia exte- riore sed tamen interiore. Illud ergo circa eum fieri debet qd pertinet ad p motus pnie interioris tamen si est ei innotescenda pnia exterior ut possit de peccato dolere et possit pniaz elimosinis redimere et si euaserit ea implere pponat. innotescenda vero est p modum solatioris ostendendo benignitatem mie dei peccata remittentis magis quam p modum terro- ris ostendendo seueritatem iusticie punientis. **Q**uid si eger petat p se brem et interim dum venit obmu- tescat vel fiat amens vel freneticus. **R**espondeo p biter veniens vel ad nutum infirmi vel ad testium eo- rum qui audierunt ipsum petere pnia vel p biter debz ei quidquid per humanitatis impedire. absol- uendo reconciliando et si fieri potest sine piculo ori eius eucharistiam infundendo. et si supuixe- rit amoneat a peccatis testibus penitenti satisfacere et subdat statutis pnie legibus quod si ba- uerit p biter. xxij. q. vij. si quis de corpore et. c. qui recedunt. et. c. is qui in infirmitate. et. c. is qui in tpe. **Q**uid si talis decedat contritus vel cum certis signis contritionis antequam p biter ve- nerit. **R**espondeo etiam post mortem ab ecclesia absoluitur id est absolutus fuisse ostenditur. sic potest videri ex de sen. ex. a nobis. ij. et ut oblatio p talibus fiat. xxvj. di. si quis. hec host. **S**ed nuquid requiritur p ples sint qui testificent se audiuisse eum petere pnia vel p brem. **R**espondeo in tali casu cum nul- li fiat piudiciu satis sufficere potest unus fide di- gnus testis. non enim precedit hoc ex iudicio cer- titudinis sed psumptionis. hec pe. **I**tem adiudica- tis mortis petentibus non debet denegari pnie sa- cramentum. Et iusticiarios et dominos hoc impedi- entes ordinarij monere debent. ut hoc facere dis- sistant. et si oportuerit censura cogere debent li. vij. de penitentis. cum secundum et in cle. **A**d hanc nota statutum pape innocenij tercij districte in- quit precipimus medicis corporum ut cum eos ad infirmos vocari duxerint ipsos ante omnia mone- ant et inducant ut medicos aduocent aimam. **E**t scdz host. ibidem transgressor huius statui mor- taliter peccat cum dicit precipimus. nec potest contra sta- tutum illud p scribi. nec aliqua contraria consuetudi- ne tolli cum sit p aimam. salute introductum et in- fra. **S**i quis aut medicorum huius nostre consuetudinis transgressor extiterit tamdiu ab ingressu ecclesie arceat donec p transgressionem huius satisfecerit oportenter. arceat glo. p finiam non ipso iure quod male vel nullo modo seruat. Postea subditur ibidem. cum anima sit multo preciosior corpore sub in- termiatione anathematis prohibemur nequis me- dicorum p corporali salute aliquid suadeat quod in p- iculum anime conuertat. ex de pe. et re. cum infir- mitas.

De interrogacionibus faciendis a confessore ti. xvij.

Quando considerandum est de interrogacionibus faciendis a confessore aliquando de his breuiter pstringendo. Circa quod sciendum quod confessor interrogare debet confitentem. Cuius ratio est quia de- bet scrutari conscientiam peccatoris in confessione quasi medi- cus vulnus. et ut iudex causam quia sepe quod p confu-

sione vel simplicitate confitens tacet. interrogatus reuelat. unde aug. et habet de pe. di. vij. di- ligens inquisitor subtilis investigator. sapienter et quasi astute interroget a peccatore quod forsitan ignoret vel per verecundiam velit occultare. In in- terrogacionibus autem faciendis tria debent attendi. Primo ut penitens interrogetur de peccatis omnibus sic sunt transgressio. x. preceptorum. commissio septem capitalium viciorum. abusus. v. sensuum. Interrogetur etiam de circumstantiis aggravantibus omnibus de quibus infra dicitur. Interrogetur etiam de peccatis quod sunt lent in hominibus illius additionis abundare. Non enim oportet a milite querere de peccatis religio- sorum aut e converso. Secundo ut non interrogetur ex- plicite nisi de peccatis omnibus notis. De alijs autem peccatis adinventionibus. et de peccatis incognitis et enormibus et contra naturam non inquirat nisi in gna- li et alonge et per quasdam circumlocutiones ut si di- misit dicat et si non dimisit non discat. de talibus enim dicit puer. xj. q. investigator malorum est. oppri- metur ab eis. **R**espondeo huius est quia penitens sepe p hoc di- scit quod non nouit. In huius est contingit deuti confes- sores. Tercio ut non descendat nimis ad pericula res circumstantias peccatorum precipue carnalium. quia de lectabilia quanto magis considerantur tanto plus con- cupiam sunt nata mouere ut dicitur. iij. et b. Et ideo potest contingere quod confessor talia queres et sibi noceat et confitentem. Ut autem melius scias quos de quibus in- terrogabis. **N**ota quod interrogandi sunt prin- cipes de iusticia. milites de rapina. mercato- res. et officiales. et mechanici de iuramento. do- lo. mendacio. furto. et similibus. burgenfes et ci- ues contra de usuris et pignoris. rustici de in- uidia et furto. maxie circa decimas tributa p- micias et census. clerici seculares de simonia negociatione et alijs ad auariciam pertinentibus. de dilapidatione si administratores aliquam habent. vix in- tersint diuino officio et si ipsi dicant. vix poterit coronam et bitum congruere. Item de luxuria aduo- catore. ludo alearum et similibus quibus sepius offen- dere solent. Religiosi de. xij. abusionibus clau- stri. que sunt plures negliges. discipulus inobe- diens iuuenis ociosus. senex obstinatus. mona- chus curialis. monachus seu canonicus regula- ris causidicus. habitus preciosus. cibis exquisitis rumor in claustris. lis in capitulo. dissolutio i- choro. irreuerentia circa altare. Item de tribus sub- stancialibus regule scilicet obedientia castitate et pau- prate. Item de simonia et alijs quod a talibus sepi- us solent committi. Circumstantie autem quas precipue debet attendere confessor sunt septem quas etiam ponunt tullius et boetius et continentur in his ver- sibus. Quid quis ubi per quos quotiens cur quo- quid. Quilibet obseruet anime medicamina dando. Vna ibi supradidit illis septem scilicet quotiens. **A**ttendat etiam ipse confessor quod sit ipse peccator. et scilicet sexus et etatis. si nobilis vel ignobilis vel seruus. in dignitate siue officio constitutus. an p- uarus. sane mentis vel insanus. sciens vel ignarus solutus vel coniugatus. laicus vel clericus vel reli- giosus. extraneus vel affinis vel consanguineus. Quid scilicet est illud quod dimisit scilicet adulterium vel fornicatio et filia. peccatum primum vel mediocre vel enorme occultum vel manifestum. recens vel iueneratum

et filia. Vbi scz in loco sacro vl' pphano. i. nō sacro. publico vl' pnuato. Per quos seu qbus auxilijs. p quos scz mediatores iternuncios. qz omēs tales piceps sunt criminis dānacōis et ipse ē reus et obligatus p eorū peccatis. Item p quos. i. cū qbz dtra quos. Notandum autē q sicut cōfiteri nō dī nōiatim specificare pso: nā cū q peccauit. ita nec circūstācias p qz intelligi possit nisi forte notoriū esset vel aliter recte nō possit cōfiteri ut dictū est sup. d. hīs que qz cōfiteri tenet i. questioe. vtrū liceat aliena pcta in cōfessioe referre. Similiter nec p sbitur debz specificare psonas in interrogacione. vterqz insistat caute cca q̄litate psonae. vnde tñ de hoc i. dicta q̄stione. Cur scz q̄lī tēpta cōne hō fecit. et vtrū tēptacōz puenit l' ab ea pūctus fuerit vtrū spōte aut coacte. ex cupiditate et paup̄tate. ludo an nocēdi aimo et filia. Quō scz de mō agēdi qd meli' actu q̄ locucōne scit. Qñ scz in tpe sacro ut in festis. xl. et alijs ieiunijs. vel nō in sacro ut in dieb' alijs nō sacris. Quociēs hoc patz p se. Sūt aut alijs versus in quib' circūstācie. xiiij. cōtinent. f. Aggrauat ordo loc' psona sciencia tps. Etas cōdicō numer' mora copia cā. Est mō in cl. pa status altus lucta pusilla. His nō curo ppter breuitatē insistere cū ec' ex sup̄dictis sint satis manifeste. Ad hec etiā nota q peccator dī dolere cōfiteri de boīs omīssis scz de tpe male expēso. Itē qz aīas p̄rimoz a deo eripuit et e reptas a se vel ab alio in malo cōfirmavit. q multis mali nō boni exēplū fuit qz bonis peccādo tristitiā intulit qz iniustissime deū offendit. hō oīa et alia multa habet ab aug. de pe. di. v. cōsideret. et ex de homicidio sicut dignū. Nō est aut intelligēdū q oīa hec sup̄iora et inferiora semp ad vnguē sint seruāda. sed cōfessor discret' eliget sūm q̄ q̄litas psonae et vborum exiget. et qd expedire sibi videbitur. hec em' dicim' ad erudicionē simplicium.

Qualis debz esse cōfessio ti. xiiij

Postea cōsiderādū ē de q̄litate cōfessionis. Qualis autē deat esse cōfessio a magistris in his versib' cōtinet. Sit simplex humilis cōfessio pura fidelis. Vera frequēs nuda discreta libēs verecūda. Integ' secreta lacrimabilis accelerata. Eortis et accusans et sit pere pata. Hanc aut cōdicōnū quēdā sunt tñ de bñ esse cōfōis scz q sit frequēs et et accelerata. reliq' sunt de necessitate. Debet igit' cōfessio esse primo simplex siue ppa. vt. f. hō seipm tātum accusat nō aliū. p̄. de' vitaz meā annū. t. de hō habitū est sup. vbi agit' de his q debz quis cōfiteri. q. vtrū aliq' i cōfessione debeat aliena pcta referre. Scdo debet esse humilis eccl. iij. an p̄biterū huilia aīam tuā. ppter qd dētū ē sup q sedere debz ad pedes p̄biteri. Accedit etiā hec humiliacō in hō qd se bñ accusat et cōfiter' miser' qz qnto sibi in hoc hō min' p̄cit. tāto ei de' facili' ignoscit. vñ sup i' p̄. iusticiā meā nō abscondi. dic' glo. qd hō detegit deus tegit et qñ hō tegit deus detegit. Tercō debet esse pura scz quo ad i tencōnez ut fiat ex timore filiali nō seruali et

ad dei honorē et nō ex fictōe sicut qdam cōfitentur peccata sua et tñ redire pponūt ad illa de quib' dicit' p̄sa. xxx. popul' hic labijs me honorat. cor autē eorū lōge est a me. tales deum derident. vñ p̄sidoz irrisor est et nō penitens qui adhuc agit qd penitet. nec deū videtur poscere subdit' sed subfannare supb'. nō fiat etiā ex p̄pocrii vl' elacōne sicut quidā in confessione se extollunt et alijs p̄ferunt. sicut p̄biter' qui dicebat luc. xiiij. grācias ago tibi dñe. qz nō suz sicut ceteri homines. Quar to debz esse fidelis scz ut tā cōfiter' q cōfessor sint in fide. Et fiat cōfessio sub spe venie alias nō valet de pe. di. i. quē penitet et di. vi. qui vult. vnde nō dī peccator quātūcūqz magn' desp̄are de venia sicut chayn despauit et iudas. qz pl' p̄t de' dimittere q hō possit peccare. dicit em' jero' sup p̄. viij. q iudas magis peccauit in hoc q se sup̄edit q q tradidit cri tū. Quito debz esse vera. i. nō tacens veruz nec admiscens falsum etiā cā humilitatis. vñ aug' in li. de p̄nā. Cū humilitatis cā m̄ris si non eras peccator an' p̄ m̄riteris m̄ciendo efficietis qd p̄i' vitaueras. i. re non est veritas nisi ita te dixeris peccatores ut etiam esse cognoscas. veritas aut ipa est ut qd est dicas nā quō ē humilitas vbi regnat falsitas. S3 contra. prima. jo. i. dicit' si dixerim' qm p̄ctm nō habem' ipi nos seducim' et veritas i nobis non est. h' debz se dicere p̄ctōrem in genere qz nemo sine crimine viuit. in sp̄e aut nō dicat se peccatū aliqd p̄petrasse. nisi sciat vel credat sic eē. Quō ergo vtrū ē illd qd dicit greg. bonarū menciū est ibi agnoscere culpaz vbi culpa nō est. h' hoc p̄t dupli' intelligi. vno mō quo ad substāciā act' et sic nō est verū. non em' ad bonā p̄tinet mentē sed ad erzātem ut actū aliqū se cōmississe cognoscat quē nō omisit. Alio mō quo ad cōdicōz act' et sic est verū qd dicit. greg. qz iust' in actu qui bon' n' videt' amet ne defect' aliquis fuerit ex pte sua et sic dicit' job. ix. verebar omnia opera mea. Et ideo ad mentem bonā p̄tinet ut istam formidinem quā corde tenz lingua accuset et sic ibi sumit' agnoscere p formidare sūm tho. Vel potest dici breuiter q loquit' de agnicōe dubia non de assertoria sūm pe. S3 nunquid est cōmendādus qui ex humilitate reputat se deteriozē aliq' qui est manifest' peccator. h' iust' qui est vere humilis nō reputat se deteriozē quo ad p̄petracōz actus qui sit p̄ior ex genere. sed qz timet ne i his que bñ agere videtur p superbiāz graui' delinquat sūm tho. Quid dicemus ad augustinū. qui in li. confessionum ex humilitate dicit. Si queras a me vtrū iustus sim respōdeo q nō. cōstat autē q aug'. erat iust'. g. 2c. h' fateri se reuz vel iniustum est dupliciter. Aut p̄out iniusticia p̄t nat simpliciter iusticiā et sic non debz quis fateri se iniustum nisi habeat cōscienciam peccati mortalis. aut put p̄uat p̄fectionem iusticie et sic q̄libz p̄t fateri se eē iniustū sūm illd p̄sa. liij. Omīs iusticie nre qī p̄n' menstruate. nec iustificat' homo cōparatus deo sūm jcb. et

hic loquitur aug⁹. h. bon. **Sexto** d³ esse frequē
qd ē itelligēdū dupliciter. vno mō vt quociē
q⁸ p pētū mortale ceciderit toties p ofōnez
resurgat in illud puer. xxij. **Septies** in die
cadit iust⁹ et resurget. q⁸ em vult man⁹ habe
re mūdas oportet q⁸ frequēter abluat eas. **Se**
cūdo mō vt eadē peccata diuersis p⁸ biteris o
fiteat⁹ s³m ofiliū aug. et hētur de pe. di. i. quē
penitet. q⁸nto q⁸ plurib⁹ cōfite⁹ sub spe venie
turpitudinē criminis. tāto facili⁹ ofequet⁹ grāz
remissiois. **Nota** tū q⁸ si cōfessio legitime fctā
sit et pūnēcia ad eā s³uata nō oportet necessa
rio iter⁹ ofiteri q⁸ al⁹ sum⁹ ofessi. s³ lingua cor
dis nō carnis apud iudicē ver⁹. ea iugiter cō
fiteri debem⁹. de pe. di. i. q⁸. his autozib⁹. **Sz**
q⁸ q⁸q⁸ prima cōfessio v⁹ q⁸ primo facta fuit
irrita fuit. v⁹ fuit postea irritata. iō oportet eā
aliq⁸ iterari. **Sūt** aut q⁸tuor casus cōes et v⁹si
tati in q⁸b⁹ doctores dixerūt cōiter cōfessioez
iterādā esse. **Prim⁹** est ppter enormitatē de
licti ob quā oportet pētōre ad supiorē remitti
qui cōfessioez remissi d³ audire et absoluere n⁹
si malit alteri cōmittere. ar. xxij. q. ij. latozē
et ex d³ pe. et re. significauit. **Sec⁹** d³ ē ppter igno
rāciā p⁸ biteri. vt cu⁸ p⁸ biter cui q⁸ ē cōfessus
ē ignar⁹. q⁸ri em debz p⁸ biter tūc ligare et sol
uere sciēs. et ei iter⁹ ē cōfite⁹ ex licētia vel
p⁸ p⁸ sacdotis vel supioris de pe. di. i. quem
penitet. et di. vj. q⁸ vult. **Et** si neget⁹ licēcia
et nō assit supioris copia. sufficit licēcia pēti
ta licet nō obtēta ar. ex. de regularib⁹. licz et
de iurepa. null⁹ iudex i glo. **Si** tū ofitēs p⁸u
dens essz et cōfessorē instruerz put sue ofessio
ni expēdiret eū iter⁹ cōfiteri nō oporteret. **Terc⁹**
ē ppter fictōz. vt si scienter pētū aliqd
mortale i corde retinuit v⁹ si cū volūtate pec
cādi accessit. **Quart⁹** ē ppter cōtēptū satis
factōis vt q⁸ negliget⁹ et dēpnerz facere pe
nitēciā iniūctā sibi. **Et** idē ē de eo q⁸ dēpat
satisfacere et oblit⁹ ē p⁸iaz iniūctā ar. de pe.
di. iij. si apl⁸. si em sciret eā et impleter iterar
ri nō oporteret. **Et** itelligūt⁹ istū duo casus vltimi
q⁸ ofitēs p⁸ biterū mutat. si ei ad eūd reuerta
t⁹. aut ē recēter cōfessus et sic nō tene⁹. aut il
le de peccatis ei⁹ ē oblit⁹ ppter diuturnitatē
tpis et tūc tenet⁹ eadē dicere sibi q⁸ p⁸ dixe
rat. **Rod⁹** tū dicit q⁸ si penitēs recolat p⁸iaz i
iūctā sibi quā facere cōtēpsit suffic⁹ q⁸ idē pe
nitēs eā explicat p⁸ bitero cui de nouo cōfite
t⁹. nec tenet⁹ ofiteri pētā q⁸ alias ē cōfessus. et
de q⁸b⁹ fuit iniūctā p⁸ia illa. h. rod. **Sūt** at
ali⁹ duo casus. **Vn⁹** est ppter pēti oblit⁹ recoz
dacōz. alter ppter recidivacōz. **In** q⁸b⁹ sanū o
filiū essz q⁸ oia iterarz q⁸ sacerdotē mutat. vel
q⁸ reuertit⁹ ad eūdē q⁸ pētā ei⁹ oblit⁹ ē ppter
diuturnitatē tpis. **Nō** credo tū q⁸ teneat⁹ dice
re alia pētā nisi i generali vt si dicat alias se
peccasse et cōfessus fuisse et sibi talē p⁸iaz ini
iūctā fuisse. et sic satis poterit ei⁹ cōdicō et i
gratitudo agnosci. deinde addat se nup hoc
peccatū omisisse v⁹ recordatū esse. h. bon. **Vn**
si q⁸ p⁸ ofessioez etiā añ p⁸ie iniūcte explecōez
recidivacōz nō tene⁹ pētā sibi p⁸ d³ dimissa ofite
ri. s³ ei sufficit p⁸iaz sibi p⁸ iniūctā explere

h. tho. **Nā** aliud dicere ē viā cōfōis et salu
tis multis auferre cū multi aliq⁸ cōfiteat⁹ ali
qd pētū enorme qd postea vix dicerēt alicui
sacerdoti. **Nec** autoritates scōz hoc dicere
opellūt. q⁸ hoc nō ē ofessioz diuidere. prima
em fuit integra et scda similiter. q⁸ hūc nō opor
tet de alijs hēre nouū remoesum nec nouā ab
solucōz. h. bon. **In** cau tū in quo notabilis et
p⁸iculosa gūitas pēti nō possz exp⁸imi nisi di
cendo aliqd peccatū p⁸ cōfessum et remissū
teneret⁹ penitēs illd pētū iterū dicere sacdo
ti. **hec rich.** **Aliq⁸** tū de eo q⁸ recordat⁹ ē pec
cati oblit⁹ sic distinguūt. s. q⁸ aut tpe cōfessio
nis penitēs adhibuit diligēciā put d³ lege cō
muni humana p⁸mittit fragilitas vt memoriā
haberz oim suoz pētōz mortaliū. **Sūt** fuit
ignorās ignorācia affectata v⁹ crassa. si scdo
mō credo q⁸ recta rō exig⁹ vt i⁹ idē peccatū o
fiteat⁹ eidē sacerdoti si illū omode p⁸ iuenire
et nō sit ab illo sacerdote postea iterdicta ab
soluēdi p⁸as. aut p⁸dictū pētū et oia alia pec
cata mortalia p⁸iori sacerdoti cōfessa put p⁸
recolere ofiteat⁹ alteri sacerdoti. **Si** primo mō
nō credo q⁸ p⁸iori sacerdoti teneat⁹ tēcōne ne
cessitatis illd pētū cōfiteri sed ali⁹ sacerdoti
quis em de isto fuerit absolutus q⁸ru ad iudi
ciū ecclesie triūphātis et militātis q⁸ sacerdos
absoluere p⁸ de cōfessis et p⁸dicto mō oblit⁹
tū q⁸ absolutio de oblit⁹ debet intelligi sub
hac o⁸dicōe. s. vt q⁸ reducta fuerint ad memo
riā dicāt⁹ illi sacerdoti i ofessioē q⁸ ab illis p⁸
absoluere. tenet⁹ illd cōfiteri v⁹ est ei⁹ remota
obliuioē. et sic distinguūt rich. **De** recursu
aut ad supiorē ppter enormitatē delicti distin
guendū est q⁸ aut recurrat ad eū ppter abso
lucōz a pena v⁹ penali vinculo puta excōica
cōis vel irregularitatis et tūc sufficit q⁸ cōfi
tea⁹ sibi i⁹. **Sūt** ppter absolucōz cō a culpa. et
tūc si supior nō remittat ad p⁸m sacerdotē cō
filiū sanū ē q⁸ ei dicat oia de q⁸b⁹ h⁹ remoesus
et p⁸ illis oib⁹ absolucōz et p⁸iaz recipiat ge
neralē. **Si** at hēat aliquā excusacōz rōnabile
rōne c⁹ vult postea ali⁹ cōfiteri tenet⁹ illd re
uelare supiori et illud et oia alia inferiori. et
ille ex tūc euz ab oib⁹ peccatis absoluere p⁸
dūmō faciat p⁸iaz a supiori sibi iniūctā p⁸ il
lo peccato. q⁸ qdā pētā absolucōi supiorū re
seruat⁹ magis ppter taracōz pene quā superi
or iniūgere d³ discretē q⁸ p⁸ alio. h. bon. **Vn** i
hoc cau absolucō p⁸ p⁸ biteri et supioris v⁹
nā o⁸plene sufficiētē absolucōez. pcedere tū
debz absolucō supioris s³m rich. **Thomas** vo
dicat⁹ i qdā questōe d³ quolibz q⁸ p⁸ biter inferi
or ab oib⁹ a q⁸b⁹ p⁸ debz absoluere eū. deind
debz eū ad supiorē remittere de residuo ab
soluēdū. **Si** tam ille q⁸ cōfiter⁹ essz excōicat⁹ n⁹
p⁸ vt idē dicat in. iij. di. xvj. q. fi. absolui a cl
pa nisi p⁸ sit absolut⁹ ab excōicacōe. q⁸ ex
cōicat⁹ nō ē p⁸iceps sacramtōz ecclesie. **hec**
tho. **Vn** n⁹ bñ dicit rod. dicēs in glo. ti. d. sen
ex. q. xxvij. **Sz** nūquid erūt sup illd quo ad il
lā. q⁸ cōfessor p⁸ absoluere excōicatus a pēti
p⁸iusp sit ab excōicacōe absolut⁹. **Licet** autē
quis non teneat⁹ necessario confiteri peccata

que alij legiti me e confessus. e tñ valde vtile et
quide quo ad diminuēz pene ex vi clauium
Sed ad hoc nichil pdest secundū aliquos qe
in prima absolucōe tñ dimittit ex vi clauium
qñtū dimitti pē. pdest tñ ad intercessōz mul
tiplicacōez. humiliacōz. instructōz. grē augmē
tacōz. verecūdie meritū et maiore certificacō
nez qz si nō habuit effectū prima absolucō et
cōfessio pē esse qz scda hz. qz inuenit meli9 dis
spōitū. et h poicō vide9 sco. phabilior. **C**auē
re tñ d3 penitēs ne a diuersis qbz cōfiteri nū
mio onere pñie obzuar. **C**ōtingit em q qñ mē
ti ponūt sal i eadē cibo cib9 nimio sale destrui
it. vñ sufficit q alij cōfessōes pñiam sibi in
iunctā a primo cōfirmēt dūmō sit discreta. et
si volūt pñie desup imponere aliqd facile. ut
pater noster. **A**lij vñ vident q et si pñicta rō
esset rō iteradi cōfessōz n tñ absolucōz pñipue
in eo q nō habz cām aliquā dubitacōis d3 pri
ma absolucōne. **I**ta em potēt dubitare p9 se
cundā absolucōz sicut post primā. sicut vides
mus q extrema vñctō non iterat. s3m eundem
motū qz totū qd p eā fieri potuit semel fctm
est. **E**t pñerea in scda n reōreret q ille habet
claves. cui sit cōfessio si nihil ibi vis clauū o
par. p hoc etiā facere videt de pe. di. i. c. di
gnas est. vñ dicit q qñto qz plurib9 sacra
dotib9 cōfitebit in spe venie turpitudinē cri
minis. tāto facili9 cōsequet grām. remissiois.
Ipi em sacerdotes pl9 pñt pñficere p l9 iā cōfi
tentib9 pñere qbz em remittit remittit deus.
In his verbis innui videt q facilitas cōsequē
di grām remissiois p cōfessōz turpitudinis plur
tib9 sacerdotib9 factā. intelligi debz ex vi sa
crāmē respectu eiusdē pñti. ideo dicūt q etiā
in scda absolucōe cōfert grē augmētum et qñ
to maior grā recipit. tāto mi9 de impunitate
pñctis pñti manet. et iō mior pñia purgās d
bet. vñ etiā i prima absolucōne alicui pl9 et
min9 de pena dimittit. s3m q pl9 et mi9 ad g
ciā se dispoit. **E**t pñesse tāta dispoicō q etiā ex
vi cōfessiois tolli. tota pñia ut dētm ē sup. **S**3
otra s3m hoc aliqz possz toties cōfiteri et abs
solui eadē die q remitteret sibi tota pena oī
bz peccatis suis debita et ita quissimū peccat
ū remitteret cū pena modica. **S**acramētum
penitēcie respectu eiusdē pñti i numero pluri
es repetitū n hz. qificaciā ex vi clauū nisi ser
uata reuerēcia debita sacro. **S**ed qd requirit q
respectu eiusdē peccati nō iteret. nisi adueniē
te nouo motu deuocōis vñ noua erubescencia
et p hūc modū toties posset recipi q tota pñia
remitteret. **N**ec tñ dici pñt pñtm remitti sine pe
na qz xps sustinuit penā p pñtis nñis. erube
scencia etiā et labor et sollicitudo in penitēdo
et cōfitendo ē magna pena. et hui9 secūde o
pi. est rich. et pe. **S**epimo cōfessio d3 esse nu
da et hoc dupli9 qz qz nō d3 cōfiteri p nūciū
nec p exlam s3 viua voce et pño ore. et pñens
cialiter ut q p se peccat p se erubescat. vñ au9
d pe. di. i. que penitēs di9 sic pñep dñs munda
tis leuiti. xij. ut cōnderet ora sacdotib9 docēs
corpali pñcia cōfiteō n p nūciū nec p scriptum
Sacō hui9 ē qz cōfō nō tñ est act9 vñctis s3 em

am ē pñ sacramti. et licet ad eā s. m. q. est act9
vñctis sufficeret qñtercūqz fieret. et si nō essz
tāta difficultas i vno mō sicut i alio mō. tñ se
cūdu q ē pñ sacramti h3 determinatū actū sicut
et alia sacra hñt determinatā materiā. et sicut
i baptismo ad significādū iteriore absolucōz as
sumit elementū illd cui9 ē maxia vis i abluēdo
ita i actu sacrali ad maiestacōz act9 ille assu
mit ordinatē quo maxie maiestare solem9. s.
pñu vñ. **A**lij em mōi iducti sunt ad supple
mentū hui9. **S**i tñ pñbiter iterzget cōfiteri et
ille ad interrogata rñdeat sufficit qñtū ad ea
de qbus interrogat. nisi sit talis q pri9 dimit
teret cōfiteri q ore pñio cōfiteret pñtā. h em
ex supbia. essz de pe. di. i. vñsus si. hec rōd. **S**3
qo d eo q nō intelligit a pñbitero. **S**3 aliqbus
videt q in illo cau n tenet peccator cōfiteri
nisi qñtū p signa pñt cōndere sacerdoti. p interp
tem vñ cōfiteri pñt s3 nō tenet iure diuino nec
pñino. et cū cōfiteri sit multū difficile. nō vi
det cūtu pl9 artare cōfessōz q pñis diuinum
et pñitū arcet. qz ut dicit puer. vñ. q vñctis
menter emigit elicit sanguine hñt. et cū eo
cōcordat sco. s3m quē etiā tal cōfessio i magnū
piculū cedere pñt. **Q**uid de eo q nō h3 copiā
pñbiteri nūqd tenet ei p lras cōfiteri. **S**3 q n
tenet tencōe necessitatis qz ad hō nō obligat
hō iure nature nec iure diuino nec pñitū et
h est rōnabile. sacm em penitēcie n ē de iudi
cō publico s3 secreto in quo pñbiter tenet cō
fiterem diligenter examiare ut prudēt intel
ligat qñle debeat ei cōsiliū et remediū adhibe
re ex. de pe. et re. ois. **S**i aut teneret tencōe
necessitatis absenti pñbitero cōfiteri p scriptū
imineret piculū. ne aut essz defect9 in pñicta
examiacōe. aut de pñctōz penitētis reuelacōe
litere em pñt facili ter pñt. aut p nūciū malici
ose apiri. aut p nūciū ignoraciā tradi illi cui n
mittunt q eas apiret. aut sacerdos si essz ma
liciosus possz tradere cōfōis vñ. et otra penitē
tem p manū suā pbare talia pbacōe pñabili
absqz hoc q ius hois possit in iudicō depñen
di. **E**t hec rō vñtima cōcludit q sacerdoti pñti
penitens q n. c. vñq. nec nūtu possz cōfiteri n
teneret tencōe necessitatis cōfiteri p scriptum
vñde si hoc faceret nō essz necessitatis sed sup
erogacōis. hñt rich. **D**icitur etiā. xxx. q. ij. qñs.
q pñia adultere p scriptū est recipiēda. et hō
est verū s3m jo. ibidē. si sit pñs. nō aut si sit ab
sens possz tñ penitēs cuiqz viderz expedire
pñtā sua p literas insinuare p cōsilio recipiē
do. sed hoc nō sufficeret ut dictū ē ad pñie sa
crāmē. **S**cdō debz cōfessio esse nuda qz nō d3
fieri vñbis vñ noib9 criminū palliatib9. s3 qñl
bet pñtm debz exprimi suo pño noie qñtūcum
qz sit turpe. sufficit tñ illd exprimere p verba
honestā ita q pñbiter possit intelligere maife
ste. puta dormiui cū tali vñ cognoui talē. vñ
non oportet cōfiterem turpiter loq ut ribald9
debēt etiā exprimi oīs circūstācie q vident
agguare qñtūcumqz sint turpes et abhominabi
les. et maxie ille q ponūt actū in alio genere
pñti d pe. di. v. cōsiderz. **O**ctauo d3 cōfō esse
discreta. et h dup9. primo ut distincte sepatim

singula pēta dīteat sūm illō pē. lauabo p singulas noctes lec. me. i. p singula pēta cōfiteā meaz. **S**cdō ut index pītus eligat de quo habitū est sup̄a. **N**ono debz esse volūtaria ut nō sit sicut cōfessio. achar. ioseph. vij. q suū peccatū noluit cōfiteri donec forte dephēsus fuit sed sit sicut cōfessio dexteri latronis in cruce. pē. volūtarie sacrificabo tibi et cōfiteā. **D**ecimo d3 esse verecūda qual fuit dō publicani. de quo dicit luc. xviij. q stās a lōge nō audebat leuare oculos ad celū. zc. vñ dicit aug⁹ et habetur de. pe. di. i. quē peitēt laborer mens paciēdo erubescēiam. **E**t qz verecūdia magna pena est. qui erubescit p xpo fit dignus mīa. seruare tñ debz verecūdia in cōfessione nō dñari. ut. s. nō reddat peccatorem mutū. sed poti⁹ absoluat eū i magna pte a pena cui⁹ debitor erat. **V**ndecimo d3 esse integra ut scz oia pēta mortalia simul vni dīteat quoz est memor de qbz alias nō fuit legitīe cōfessio. p̄biter em̄ aut ab oī aut a nulla culpa absoluit. null⁹ aut p̄biter inrēdit absolue re penitētem ab eo qd celat eū. **E**t voco legitīme cōfessionem qñ nihil interuenit qd irriter abso lucōz qd cōtingit in qtuor casib⁹ supradictis ubi agit de frequēcia cōfessiois. **S**i aut ē cōfessio legitīme nō oportet iterare cōfessioz nisi in vniuersali. h. bon. **S**i etiā aliqd pētm omisit qd alias omittere cōfessio iterāda ē cōfessio de illo pēto licz cōfessio. et hoc in qdā generalitate dicēdo scz peccatū illd se alias omisisse. **C**ui⁹ rō est. qz pēritū peccatū agguat sequēs. sicut ergo oportet in medicina corpali qz medicus nō tm mēbzū qd mederi debet cognoscat. sed etiā vniuersaliter totā hūcudinē infirmī. qā vn⁹ morbz ex adiūctōe alteri⁹ agguat et sepe medicina que vni morbo ouenit nō ouenit alteri. **S**imiliter intelligēdū est in spūalibus morbis cū qñqz aliqs peccatis cōtrarijs sit infect⁹ ut greg. docet in pastorali et ideo necesse est qz hō oia pēta q cōfiteri tenet vni cōfiteat. alias nō est cōfessio s3 cōfessiois simulacō. vñ aug⁹ in li. de. pe. et habet d. pe. di. vij. c. i. **C**aveat penitēs ne verecūdia duct⁹ diuidat apud se cōfessioz. ut diuersa diuersis vel manifestare qd ē se laudare et ad p̄pocrisim tēdere et semp venia carere. **S**i nūqd cōfessioz tene⁹ ad memoriā reducere cōfiteā pēta q sciuit vel audiuit eū omisisse. **S**i de his certaz h3 scientiam aut p̄babilē opī. reducere d3 ad memoriā cōfiteā cōfessioz si recolit. qz p̄t timere ne cōfiteā sup hoc laborer ignorācia crassa q nō excusat. vl q nō adhibeat debicā diligētiā ad recolendū pēta sua. h. rod. **Q**uid si p̄ rochialis p̄biter sciat vl credat esse p̄petuū impedimentū in matrimonio aliquoz suozuz prochianoz nūqd tenet eis reuelare in foro penitēciali vel ex. **S**i aut scit aut p̄babiliter credit q illd ipedimētum p̄bare possz aut nō In primo casū debz eis reuelare. ut vl ipi p̄curent diuorciū. vel se habeāt ut frater et soror vel ipē p̄biter denūcet hoc supiori et submi stre p̄bacōes si oporteat. qz cū sit p̄lat⁹ tene⁹ ad id iuxta id. si peccauerit i te. zc. In scdo ca

su nō tenet eis dicere nisi credat qz semp laborer ignorācia crassa q nō excusat. in quo casū debz eis dicere si p̄babiliter credat q pati sint sup hō acq̄escere cōcilio bonoz viroz. alias eis nō tenet dicere. h. rod. **D**uodecimo debz cōfessio esse secreta. s. ut hō cōfiteat vni soli p̄bitero et in secreto pēta sua nisi sit peccatū adeo enorme qd totā omouerit urbē vel etiā totū orbē qd qdem d3 qā in publico dīte ri ut in publico solēnis sibi p̄nia imponat. et reum se cognoscat vel fateat. **S**ic igit qntuz est de lege cōfessio debz fieri in secreto vñico sacerdoti sicut exp̄sse dicit illa decretalis omīs vtriusqz zc. **P**acō est qz si publice fieret infinita mala oriretur. puta rix discordie et infamie. vñ tūc cōfessio esset valde onerosa ignominiosa et piculosa. ut p̄z. **N**ec obstat illd au⁹ nemo dicat sibi occulte p̄niam ago. qz loquit de occultacōe respectu p̄biteri. **Q**uid si penitēs simul plurib⁹ p̄biteris cōfiteat et ab eis absoluat. nūqd tūc recipit p̄nie sacramentum. **S**i qz sic. nō credo em̄ qz mō⁹ exp̄imendi p̄sonā absolūtem vl actū absolucōis in singulāri vel in plurali de necessitate requiratur ad efficiētiā sacramēti sūm rich. **N**ec tñ possint plures simul vni p̄bitero cōfiteri. qz hoc magis est oera secretū qd in foro p̄nie debet seruari. qz vñ plurib⁹ cōfiteri. qz illi plures p̄biteri ita obligātur ad celādum pētm cōfessionem sicut vnus sol⁹. sed plurū cōfiteāciū simul nō ita stricte obligatur vn⁹ ad celādum pēta alterius. **C**redo tñ nō nisi penitēs vel duob⁹ dīte ri ut cerci⁹ cōfiliū beat ab ambob⁹ qz ab altero solum. duo p̄biteri simul audiētes vnū cōfitem et simul absolūtes peccat. qz faciūt contra cōsuetudinē ecclesie et oera statutū. h. rich. **A**lij dicūt qz sacramēti p̄nie suscipi non p̄t nec administrari nisi in foro secreto. qz ibi agitur d occultis cōfiteācijs. p̄biter etiā ibi xpm rep̄sentat q est vn⁹. vñ dicūt q plurib⁹ p̄biteris sil cōfiteri nō videt esse cōfessio sacramentalis. et hui⁹ cpi. est leo. qz cōfessio sacramentalis secretissima debz esse. **T**redécimo d3 esse lacrimabilis. i. amara tren. ij. deduc qz torrentem lacmas p di. et noctē. **V**ñ amb⁹. et habet de pe. di. i. lacrima lauāt delictū qd voce pudor est cōfiteri. i. qd cū rubore et verecūdia est cōfiteāciū. p̄sa. xxxij. recoctabo tibi oīs annos me. in amar. aie mee. **D**ecimo q̄rto d3 esse festina. ecē. vij. ne tardes querti ad dñz et ne differas de die in diē. subito em̄ venit ira illius et temp⁹ vindicte dispdet te. **V**ñ aut peccator statim cum p̄t teneat cōfiteri habitū est sup̄a. **D**ecimo q̄nto debz esse fortis. s. ut vincat pudorē exemplū p̄z i maria magda. **D**ecimo sexto debz esse accusatoria. ut dicat se cōmisisse peccatū ex p̄pria malicia se fortiter accusando nō p̄tēdens excusacōz in peccatis sicut primi pētes. puer. xvij. Iustos prioz accusator est sui. **D**ecimo septimo debz esse p̄parere. vñde augustin⁹. ponat se penitēs ommīno in iudicō sacerdotis nihil sui reseruās sibi ut omnia iubente eo paratus sit facere p recipienda vita anime quecunqz faceret pro

enitāda corpis morte. de pe. di. i. cōsiderz. **Su**
pradictis. xvij. cōdicōibz cōtēis in versibz ill
quidā supaddūt qz d3 esse morosa. s. vt n̄ dicā:
tur pētā in trāscursu sicut opūtāt cāpsorel nū
mos s3 cū mora et deliberacōe vt ex hoc deuo
cō accēdat et maior verecūdia et cōtricō hēa
s3 hoc magis requir̄ de ogruo q̄ d̄ necessitate
Sed nūqd cōfessio debz esse informata cari
tate. **H** sacra qdā ordiata sunt ad grāz acq̄rē
dā vt baptis̄m et p̄nia. quedā ad grām pmo
uēdā siue augēdā vt cōfirmacō et eucharistia
dico ergo qz sicut scda sacra nō habent effica
ciā nisi i hūabz caritatē. sic nec prima nisi in
disponētibz se ad caritatē. Et sic dictū est sup
qz tenemur accedere ad eucharistiā cū carita
te n̄ qdem necessario s3m veritatē s3 sufficit se
cundū pbabilitatē. sic n̄ ē necesse qz accedēs
ad cōfessōz hēat caritatē vel dispoicōz ad cari
tate sufficientē s3m veritatē. s3 sufficit qz s3m
pbabilitatē. h̄ aut dispoicō ē attricō. qz sepe
in cōfessōe et absolucōe p̄sbiteri format p̄ g
ciā vt cōtricō fiat vl̄ ad eā cōtricō subsequat
vñ sufficit qz hō pbabilitē se disponat ad g
ciā p oim peccatorū detestacōz. qd si nō facit
s3 cū volūtate peccādī accedit. mortaliter pec
cat. qz sacm̄ iritū facit qntū ē in se qd nō est
sine cōtemptu. ar. de pe. di. iij. inter hec. et. c.
sane. vbi dicit qz sicut veniā pmeret p̄nia vā
sic deū iritat si lata id ē ficta. vñ tenet reuer
ti ad sacerdotē et petere absolucōz. **S** q̄ritur
vñ requir̄ h̄ dō. **H** qz ē op̄ sacrale ad iustifi
cacōz cōdiatū. **V**nde h̄mōi cōfessio ē ad abso
lucōz ordiata. nō tenet ḡ qz cōfiteri ex cari
tate s3 tenet cōfiteri ex caritate l̄ ex dispo
sitiōe ad caritatē sufficientē. s3m veritatē vl̄ se
cundū pbabilitatē. hec bon̄. Et cōuenit en3 eo
rap. d. p. si qz cū p̄posito peccādī cōfiteri itez
cōfiteri tenet. et hoc credit esse vey. xod. si o
fiteat alicui q̄ alias eū nō audiuit vl̄ etiam si
prim̄ sit oblit̄ q̄ audiuit si aut̄ primo qui ad
huc ē momoz n̄ tenet de h̄. s. e. q. vj. v. terci
Si vero obicit qz recipiēs sacmētū tenet se
disponere ad recipiēdū effectū ei3 alias fictē
acced̄ et mortaliter peccat. s3 effect̄ cōfōis
nō est nisi in hūte caritatē. ḡ tenet hō cōfite
ri ex caritate. **H** nemo recip̄ ei3 effectū nisi
hēat caritatē saltē in p̄cipio cōfessōis l̄ i me
dio vl̄ in fine. multi aut̄ hūte i fine q̄ nō habēt
in p̄cipio. Et etiā aliq̄ credūt se hēe in p̄in
cipio et i fine q̄ forte nō hūte. Et aliq̄ n̄ habēt
nec hēe credūt. **P**rimi nō incurrūt offēsā. s3
acq̄rūt grām. **S**cdi euadūt offēsāz lic3 nō acq̄
rāt grām. **T**ercij acq̄rūt irā secūdū bon̄. **A**liq̄
vō dicūt qz lic3 dō fētā i mortali pētō scien
ter nō valeat ad remediū nisi dispositiue. tam̄
adhuc valz. s. p. talis nō est p̄cepti trāsgressōe
essentiā em̄ actū p̄ceptoz nō s3 tenemur ex
plere ex caritate ad vitādū demeritū. lic3 sine
caritate act̄ nō mereat p̄miū. vnde talis non
tenet necessario eadē pētā in numero cōfiteri
p̄sbitero. qz lic3 tūc nō recipiat fructū absol
cōis. recedēte tñ fictōne incipiet p̄cipe sicut
est i alijs sacris. et sic q̄ fictē acced̄ nō tenet
cōfessōz iterare s3 tenet postea cōfiteri suā fi

ctōnē. Et p̄ hac opi. facit illd̄ qd dicit̄ (x. de
pe. et re. qd qdā. de illis q̄ veniūt ad cōfessio
nem et nō penitēt qz eoz cōfessio est admittē
da et crebris et salubribz monitiis ē p̄nia in
iūgēda. absolucōi tam̄ nō sunt. vñ si absoluci
onem nō recipiāt nō cōtemnit̄ sacramtūz nec
a confessorē nec a cōfessio. **P**ro hac etiā opi. ē
illd̄ de pe. di. iij. c. vlt. hoc etiā sentiūt rich.
tho. pe. et bern. sup dēt̄m. c. qd qdā et jo. **S**e
cus aut̄ est de cōtricōe et satisfactōe qz hec fi
unt deo. et cōfessio fit homini. et ideo d̄ rōne
illarū est qz homo sit deo p caritatem vnitus.
non autem de racōne confessionis.

De cōfessionis effectū ti. xix.

Deinde cōsiderādū est de effectū cōfess
ionis. Et circa h̄ q̄ritur plura. s. vñ
cōfessio liberet a morte pētī. **H** p̄nia
in qntū est sacmētū p̄cipue p̄cipit̄ in cōfessio
ne qz p̄ eā hō miltis ecclesie se subdit q̄ sunt
sacramtōz dispēatores. **C**ōtricō em̄ vōtū cō
fessōis annexū h3. Et satisfactō p iudicō p̄sbi
teri cui fit cōfessio taxat̄ qz in sacramtō peni
tēcie gracia infūdīt p quā pētā remittūtur si
cut in baptis̄mo. **E**odē mō cōfessio ex vi abso
lucōis cōiūcte culpā remittit sicut et bapti
sm̄. et sicut baptis̄m liberat a morte pētī nō
em̄ s3m q̄ actu p̄cipit̄. s3 etiā s3m q̄ i voto ha
bet̄. sicut patz in illis q̄ iā iustificati ad bapti
smū accedūt. Et si quis obicē nō p̄staret ex ip̄a
suscepōe baptis̄mi grām cōsequeret̄ remittē
tem pētā si p̄zi nō fuissent remissa. **S**imiliter
dicēdum ē de cōfessione adiūcta absolucōi.
qz s3m qd in voto penitentiā p̄cessit a culpa li
berauit. **D**ostea vō i actu cōfessōis et absolu
cōis gracia auget̄ et etiā pētā remitteret̄ si p̄
cedēs dolor de peccatis nō suffecisset ad con
tricōz et ip̄e tūc obicē graciae nō p̄beret. et iō
sicut d̄ baptis̄mo dicit̄ qz liberat a morte ita d̄
cōfessione dicit̄ p̄. **S**3 obicit̄ qd habet̄. iij.
sen. di. xvij. qz p cōfessionē fit veniale qd p̄zi
erat mortale. ergo videt̄ qz p cōfessionē non
remittat̄ culpa. sed qz poci3 culpa mutetur in
culpam. **H** veniale nō sumitur ibi p culpa. s3
p pena defacili expiabili. **V**eniale em̄ dicit̄
tripliciter. vno mō ex genere. vt verbū mēdo
sum. **A**lio mō ex cā. i. in se causam venie h̄is
ve p̄cām ex infirmitate. **T**ercō mō ex euentu et
sic sumit̄ hic qz p cōfessōz hoc euenit. s. qz
p̄terita culpa veniā cōsequat̄. **H** tho. **V**ñ
cōfessio liberet aliquo mō a pena. **H** qz sic. nā
cōfessio simul cū absolucōne h3 vim liberan
di a pena dupliciter. **V**no mō ex vi absolucōis
et sic ip̄a cōfessio ex n̄s in voto liberat a pena e
terna sicut et a culpa. q̄ quid pena est pena dā
nans et ex toto exterminans. **A** q̄ liberatus ad
huc manet obligat̄ ad penam temporalem se
cundū qz p̄ea est medicina p̄mouēs et purgās
Et hec p̄ea restat in purgatorio paciēda etiāz
his qui a pena inferni sunt liberati. q̄ quidez
pena est improporcionata viribz penitentiis in h̄
mundo viuētiis. sed per vim clauum intan
tum minuitur qz remanet proporcionata viri
bus penitentiis in hoc mundo viuētiis. ita qz
satisfaciendo in hac vita purgare se potest.

Alio modo dimittit penam ex ipsa natura actus confitens quod penam habet annexam erubescit. et ideo quanto aliquis plures de peccatis confitetur tantomagis pena minuitur. **S**ed contra voluntas per factum reputatur. ergo secundum hoc tamen valet contritio et propositum confitendi quantum confiteri. et ideo post voluntatem confitendi nichil de pena dimittitur per confessionem. **N**on illud non intelligitur in his que sunt ab alijs ut in baptismo. sed in his que sunt omnino ab homine est verum quo ad proprium essentiale. non autem quo ad pene remotionem et homini respectu quorum attenditur meritum accidentaliter et secundum quod. **E**t ideo confessus et absolutus in purgatorio minus punietur quam contritus tamen. **H**oc. **U**nde confessio generalis sufficit ad deleendum mortalia oblita. **N**on quod sic aliquo modo. **N**am confessio operatur presupposita contritione que culpam delet. et sic confessio directe ordinatur ad dimissionem pene. quod quidem facit etiam erubescit quia habet. **E**t ex vi clauium quibus se confitens subicit. **C**ontingit autem aliquando per contritionem precedentem peccatum aliquod est deletum quo ad culpam siue in generali si eius memoria non habeatur siue in speciali si eius memoria tunc habeatur. et tamen ante confessionem non illius peccati aliquis est obligatus. **E**t tunc confessio generalis sacramentalis operatur ad dimissionem pene ex vi clauium quibus se subicit confitens nullum obstaculum quantum in ipso est ponens. sed ex ipsa parte que erubescit confessio peccati penam dimittit. pena istius peccati de quo specialiter quis non erubescit coram presbitero non est diminuta. **S**ic ergo per confessionem non generale cum generali contritione remittitur peccata oblita quia deus ab homine non requirit vltra id quod prestat de obliis autem quantum obliis sunt homo in speciali non potest confiteri neque contreri. **N**ec est intelligendum quod ad remissionem mortaliu obliorum sufficit generalis confessio non sacramentalis si homo habeat copiam presbiteri et facultatem confitendi quia his habitis tenetur de mortaliu obliis generaliter confiteri et a presbitero petere absolutionem. **H**oc. **U**nde confessio generalis deleat peccata per ignorantiam commissa. **N**on ignorantia iuris non excusat quia ipsa peccatum est. sed ignorantia facti excusat. unde aliquis de hoc quod non confiteretur peccatum que nesciat esse peccatum propter ignorantiam iuris diuini non excusatur a fictione. excusatur autem si nesciret ea esse peccata propter ignorantiam facti in particulari. ut si cognouit aliquam quam credit esse suam. sed obliuio de actu peccati habet ignorantiam facti. et ideo excusat a peccato fictionis in confessione que quidem absolutionis et confessio non impedit fructum. **H**oc. **U**nde generalis confessio valeat ad venialium remissionem. **N**on venialia non opponuntur directe caritati quia non auerunt ab ea sed indirecte quia disponunt ad auersionem hinc est quod non requiritur ad eorum deletionem noue gratie infusio nec penitentia specialis. sed sufficit ad eorum deletionem contritio et confessio generalis. **H**oc. **A**ntecedendum tamen quod confessio generalis est duplex. quidam sacramentalis que fit in secreto sacerdoti de generibus singulorum et non de singulis generibus. et valet ex quantum ad remissionem venialium quantum ad culpam et penam vel in parte vel in toto. sed ex contritione confitens humilitate confessionis. oratione sacerdotis in quantum est quidam persona. et ex vi clauium. **Q**uidam autem est non sacramentalis que fit publice coram multis et cum multis

in ecclesia. **E**t tunc est efficax ex tribus primis. scilicet non ex quarto et ideo non subiungitur etiam in prima et contritorio absolucio nec satisfactio iniunctio sed tamen oratio secundum misericordiam nostri. **H**oc.

De confessionis sigillo ti. xx.

Postea considerandum est de sigillo confessionis. **E**t circa hoc querunt plura. scilicet. **U**trum sigillum confessionis sit de iure nature. **N**on quod sic quod probatur aliquo sic. eadem persona secundum naturam vere affirmare potest aliquod loquens in persona alterius quod vere negat loquens in persona propria. unde angelus loquens moysi in persona dei vere dixit. ego sum dominus deus tuus que eduxi te de terra egypti. exo. xx. quod vere negasti loquens in persona propria. ergo a simili homo representans personam dei in foro confessionis vere aliquod potest affirmare quod ex foro confessionis quoniam loquitur et gerens personam propriam vere negat. **V**erum ergo dicit negando se audiuisset vel scire quod ad noticiam eius non deueniret nisi in quantum representabat personam dei. **E**x foro ergo confessionis dicendo se audiuisset illa vel scire mentis. sed vitare mendacium tenetur de iure nature. ergo etiam sigillum confessionis. **H**oc. **S**ed contra hanc rationem sic arguitur. quia secundum eos qui adducunt predictam rationem et secundum veritatem ut probatur postea. licet peccatum in confessione detectum in vniuersali dicere et in particulari non relata ad personam confitentem. hoc etiam probatur per illud ex de pe. et re. officij. ubi inno. tercius respondet cuidam cardinali legato que scripsit sit casus que in confessione audierat et petijt consilium que tamen papa non redarguit de reuelacione illa in vniuersali etiam per scripturam et respondet quod talis persone confitenti sit consilium. hoc per etiam ex eodem usu confessionis. que etiam in eodem simone et in predicacione dicunt aliqui tales casus contingit. aliqui enim personam sic vel sic peccauit. **P**robatur ergo ista propositio quod confessor licite potest dicere peccatum ex confessionis sibi detectum in confessione ita tamen quod nullo modo referat ad personam confitentem ut possit deueniri ad noticiam eius. **S**ed si ratio predicta valeret hoc non liceret quia mentiretur probacum. quia non sciens particulare nisi per determinatum singularem si nesciat illud singulare nescit particulare illud. sed iste non scit aliquam personam fecisse tale peccatum nisi per hac personam sibi confessa et de hoc peccato sibi confessio. **I**gitur sicut mentiretur de hoc et hac que nesciens. similiter et de alia. unde presbiter in confessione nec audit nec loquitur in personam dei sed in personam propriam licet autoritate dei et ut mister dei. **E**odem modo est in alijs sacramentis. unde mister dei baptizat et consecrat et homini. et tamen ut homo. et in personam propriam sicut se baptizare et sine mendacio potest dicere se baptizare. **T**enendo ergo quod sigillum confessionis sit de iure nature potest ad hoc assignari alie rationes quibus prima sumitur ex ratione caritatis. secunda ex ratione fidelitatis. tertia ex ratione veritatis. **P**rima est talis. **L**ex nature de caritate firma exprimitur. **M**at. vij. oia quecumque vultis ut faciant vobis homines facite illis. hoc enim est lex et propheta. et luc. vij. put vultis ut faciant homines vobis et vos facite illis similiter. **E**t dicitur intelligi ista propositio que vultis. id est velle debetis secundum rectam rationem. et includit in ista propositio illa propositio. **M**at. xxij. diliges proximum tuum sicut teipsum. sed quilibet secundum rectam rationem debet diligere propriam formam igitur et

celacō: peccati sui cōfessi et p dñs cōfessor dñs
idē diligere et velle ipi cōfesso sed reuelacō
tolleret a cōfesso fama-ergo zc. **S**ecūda racō
quilibet d lege nature debet seruare fidelita-
tem proximo suo-quam vellet et velle debet
sibi seruari. **S**z omittēs alteri secretū maximū
vellet sibi seruari et deberet velle tanq secre-
tū. **S**z alter cui omittō tenet seruare illud. hec
rō tāgi puer. xj. qui abulat fraudulēter reue-
lat archana. q aut fidelis ē celat amici omisi-
sum. **T**ercia rō ē qlibz de lege nature tenet s-
uare pmissum licitū s recipiēs secretū maxie
in cōfessōe detectū. et si nō explicite tñ impli-
cite pmit se suaturū. qz sine tali pmissio sal-
tez sub intellectu nō omittēret sibi tale secretū
ergo zc. **N**ec rō p accipi ex illo verbo loqui-
mini veritatē cū pximo suo vnusquisqz. **N**ō so-
lum aut celacō cōfessōis est de iure nature sed
etiā de iure positio diuino qd sic pz. qlibz ē
slian? tenet nō dare occasiōz alteri q reuocē
a lege xpi sed lex xpi ē de cōfōne faciēda sicut
tactū est supra. vbi agi de institucōe ei. igitur
qlibz ex lege xpi tenet nō retrahere aliquē
a cōfessōe faciēda s reuelās cōfessionē occasi-
one data retrahit alios a cōfessōe gō zc. **E**st
etiā de iure positio ecclesiastico vt pz ex. de
pe. et re. ois. **V**erū in aliquo cau liceat pbsi-
tero reuelare cōfessōz. **N**ec q in nullo cau licet
sine pñtēs peniteat siue nō. siue cōfiteat pe-
catū iā ope ppetratū. siue ppetrād siue sit pec-
catū i morib? siue i fide. vñ flla ē snia h? vs?
Est heres? emē qd nec cōfō celat. h? at pbat pē
auctoritate et rōe. **A**uctoritate qz ex d pe. et re.
cōm dicit. **C**auet sacerdos ne vbo vel signo
vel alio quouis mō pdat pñtōez. sed si pñt-
dencōis cōfiliū indiguerit illd absqz vlla pñ-
ne expñsione reqrat. itē pbat p illd. c. de pe.
di. vi. sacerdos. **R**euelacō em cuiuscūqz pñti
in foro pñie solū cogniti. phibet generaliter
rōne multiplici. prima ē qz sicut baptis? est
sacm licet qd fict? accedat nec ppter hoc est
immutādū aliqd de essenciali? sacm. ita cōfes-
sio nō desinit esse sacralis licet cōfites emēda-
cōne nō pponat. **E**t iō nichil em? celādū est
peccatū. **N**ec tale confessionis sigillū oīra ca-
ritatē militat qz caritas nō reārit qz remediūz
apponat pñtō qd scit talī nō. qd aut hō p cō-
fessionē scit q nescit. qz nō scit illd vt hō s vt
de? **S**ecūda rō est qz si liceret reuelare cōfessōez
vilis redderet et mi? i reuerēcia hēret et po-
pul? retraheret ab ea. **T**ercia est qz via frau-
dib? apiret. cū em multū credat homi i cōfō-
ne multi mali se iustos cōderēt vt a pñtō
landaret vt sic possent postea pmoueri et ho-
norari. **Q**uarta est qz si liceret reuelare cōfōne
celacō cōfessōis d iure nature nō est qd i pñ-
dēt. q. est pbatū. **Q**uita ē qz forma pñie ca so-
ro exteriori cōfūderet. **D**ebz tñ cōfessor cum
maxia diligēcia pcauere p posse ne pñtū ppe-
trādū i cōfessionē sibi detectū. ope perpetrēt
i. cōfiteas mēdo et alijs diligētiā apponē-
do ne p heresim corūpant. **P**otest etiā dices
re plato vt diligēter vigilet sup gregē suū
cōseruata tñ discrecōe vt nullo mō dicat vel

faciat aliqd p qd vbo vel signo aliquo cōfite-
tem pdat vel aliquā malā suspicōz vel opicōez
de eo alijs faciat. h? oia nich. **E**x pñctis patet
qz ray. nō bñ dixit dices q cōfessor nō tene? ce-
lare pñtū i fide. **N**ec rōd. dices q cōfessor te-
celare pñtū omittit. nō aut omittēdū. **M**orum
aut oīrariū sensēt nich. bon. host. sco. tho. et
pe. vt patz i cor. scriptis et cōiter cōm docto-
res. **Q**uid si pñtū papa cōfessor? q dicat
id qd p cōfessōz scit. **N**ō tene? sibi obedire
qz sacerdos nō tñ tene? celare cōfessōz d pñ-
pto ecclesie sed etiā de iure nature et diuino
vt dñm est supra. sup q iura nō est papa. vñ
si pñtū sibi sub pñā excōicacōis late snie q
dicat illd nō tene? qz dñs estimare q pñtēs i-
cedat qd dicat id si sciat vt hō. si etiā pñtū
de cōfessōe. dicere nō dñs nec excōicacōz incurrit
qz nō ē subiect? suo supiori nisi vt hō. hoc at
nescit vt hō s vt de? hec dñs. h? tñ vltimo dñ-
ctū impbatū est supra sūm sco. **Q**uid si pñtū
ter hēret aliqd pñtū mortale de quo cōfiteri nō
possz nisi cōfessōz sibi fctām reuelaret. **N**on
debz cōfiteri illd pñtū. durāte ei tali cau sibi
sufficeret de illo peccato cōteri cū pñtō il-
lud cōfiteādi qn possz hoc facere sine reuelacō-
ne pñone sibi cōfesse et sine pñudicō quacūqz
sigilli cōfessōis. **E**xcōicacō em viculo ligat cō-
fessor ad celādū q pñtēs ad cōfiteādi. h? nich.
et cōuenit cū eo sco. **D**one q aliq adixerit
interficere pñtē. cū eis eūtem i nemore quo
rū vñ an nemois igressum penitet et cōfite-
t illi. nūqd ille pñtē nem? igrediet? vt q sic.
qz nō igrediendo videt? reuelare fctō cōfessōz
isti? cōfessō alijs scis nō penitetib? **N**ec pñtū
ci q sacerdos iste multiplicē occasiōz hēre pñ-
nō intrādū nem? aliā ab ista p latrone sibi de-
tectā et ad mi? multiplicē aliā pñt cognoscere
et dicere corā illis scz volo hoc vel illud face-
re ad illū l ad aliū locū decliare anq pcedaz
vñtē. **E**st ex tali occasiōe allegata videat
diuertere tūc nec verbo nec fctō reuelat cōfes-
sionē. **S**i aut nō possz ex alia occasiōe diuertere
qn appareat illis alijs q ppter cōfōnez di-
uerterit et in hoc fctō reuelat cōfessionē. dic-
qdā p debz intrare nem? et si exponat se mor-
ti hoc ē p iusta cā vt seruet legem dei de sigil-
lo cōfessōis. et p cōsequēs si moriet? martir ē
Alter dicit pñtū q nō dñs reputari reuelator cō-
fessōis nisi faciat aliqd qd ex natura sua pdat
pñtū cōfessū s diuertere a nemore nō ē hñmōi
ergo zc. **E**t generaliter dicit pñtū q signūz qd de
se est mñfferēs ad significādū tale peccatū
fuisse cōfessū vel nō fuisse. licz aliqb? sit signū
mñgis determinatū ex aliquo pñsupposito. nō tñ
est ex se signū reuelatū cōfessionis nec p dñs
simpliciter illicitū cōfessor. h? sco. **Q**uid si
pñtū cōpelleret? dicere. vñ de aliq pñona
sibi cōfessa audiuit? aliqd crimē. **N**ec i cau isto
tenet? dicere se nūq audiuisse et se de hoc ni-
hil scire et vñ dicit vt pz ex solucōne prime
qñstōis h? tituli. **N**ec ē dicēdū vt qdā dicūt
q pñtū interrogat? nūq aliquā prem dñs di-
cere s tacere qz possz casus cōtingere i quo p
sua taciturnitate vel fugā rñdēdi de pñtū sibi

confessa mala suspicio generaret h. rich. **P**otest
etiam dicere q. de eo nihil scit etiam p. confessio
subintelligit ut h. vel nihil scit p. confessio
ne quod sit reuelandum. sicut dicitur. **Matth.**
xij. de die illa et hora nemo scit nec angeli i
celo. nec filii h. et subintelligit q. nichil
sciunt qd sit reuelandum nobis h. m. ro. **C**redo eti
am q. si q. exp. d. scia p. confessione quereretur q.
cuq. ille esset griter obiurgari deberet. **E**t ad
uerte q. in hac m. sione dicit aliqd qd n. e. ver.
secund. sco. s. q. ill. qd nouit h. p. confessione n.
nouit ut h. **Q**uid si q. detexit confessor. cri
me aliqd in confessione ppter qd e. excoratus
qd null. ali. scit. nuquid tenet e. sol. vita
re. videt. q. sic. ex. d. sen. ex. cu. n. ab h. oie. **E**
q. n. nec hoc dicit illa decretal. dicit em sic
a cione ei. q. p. sacrilega manu iniectione
in clericu. i. edictu. excoracōis i. curat. licet d.
nuciat. n. sit d. bes. abstine. nisi forte i. p. ubi so
li pater. **I**n quo etia. cau. ipm. priuati. tmm. o
vitabis. **N**o aut. b. n. p. t. scire crime alteri. p. ali
am via. q. p. confessio. h. rich. d. h. o. dicit sco. sic
scz. q. illud. c. cu. n. ab h. oie. n. loq. tur. exp. se
de illo q. nouit p. confessio. aliqd esse excoraca
tu vel p. via. secreta. sibi comissi. s. de eo q. nou.
priuati. i. sic scit q. cōitas. nescit l. cōitate. ne
scire credit. et sic sciēs priuati. d. vitare pri
uati. q. n. e. debitor illi alteri hui. tan. p. se
creti. **S**z. qd. si sciret t. m. p. via. cōfōis. qd. faci
et. **E** si p. t. e. vitare p. alia. via. q. ex. vitatiōe
p. dēdo. ei. excoracōis. d. vitare. **S**inaut. n. t. m.
vitare n. debz. p. mo. nec vitare licz. qz. vitacō
t. m. est de iure pōitūo. ecclesie. s. ill. d. tenet. n.
p. dēre de iure nature et pōitūo. diuino et ecc
lesiastico. **E**sto q. p. biter. sciat. p. certo q. a
liq. alicui. dānū. intulit. qz. e. h. o. facere vidit
vel ab eo in cōfōne. audiuit. qd. faciet. si. dāni
ficat. ab eo. requit. q. illū. excoracet. **E** p. t. e. ex
coracōe. p. dāno. sine aliq. determinacōe. dicēdo
sic. quicūq. fecit tale factū. sit. excoracōis. n. t. m.
debz. e. nōiatim. cōione. priuare. sed in secreto
monere. ne se. ingerat. cōioni. qz. nec. xps. iudā. a
cōione. remouit. ex. de offi. o. si. sacerdos. **Q**
Quid. si. sacerdos. sciat. p. cōfōne. q. aliq. d. o.
miuit. in ecclesia. cū. muliere. aliq. nuquid. p. t. h.
epo. reuelare. **E** q. n. nec. obstat. q. ecclesia. se
mine. polluta. est. recōciliāda. qz. illud. intelli
gi. p. t. q. n. e. diffamatū. alias. p. t. p. biter. ille. sal
ua. d. scia. celebrare. ar. ex. de sen. ex. cu. non. ab
hoie. **V**l. dicendū. q. tuci. est. q. epo. reuelet. in
genere. dicēdo. talis. ecclesia. recōciliacōe. egz.
ar. de adult. sig. ficali. ex. d. offi. ordi. si. sacer
dos. **I**n. h. moi. em. n. solēt. testes. induci. **E**t. de
cretalis. ex. de. d. se. ec. si. ecclesia. loq. t. indisti
cte. h. m. host. **Q**uid. si. aliq. abbas. vl. ali. p.
lat. p. cōfessio. scit. aliqd. subditū. suū. vti. ma
le. offi. suo. vl. etia. scit. p. cōfessionē. alic. p. prio
ris. sibi. subiecti. p. t. m. cui. occasio. iducit. eum
ad. ruinā. nuquid. e. remouere. p. t. **E** q. n. qz.
p. lat. remouēdo. ab. offi. subditū. illū. et. si. faci
at. vtilitatē. ei. facit. t. m. dānū. cōitati. qz. ali. p.
relacōis. remou. ab. offi. sciētes. q. p. sua. offe
remot. essz. a. suo. offi. redderēt. p. niozes.
qd. n. d. ficēdū. et. ille. idē. mi. reuereret. d. fōis.

et p. nioz. esset. ad. p. t. o. z. suoz. celacōis. **N**ā. sine
lesione. d. scie. p. t. plat. d. mittere. p. t. m. impu.
tū. qd. scit. ut. de. vl. sine. aliquo. remedio. qz. n.
tenet. adhibere. remediū. nisi. eo. mō. quo. defor
t. ad. eū. vñ. in. his. q. deferūt. ad. eum. in. foz.
p. nio. in. eodē. foz. d. z. q. n. t. p. t. remediū. adhib
ere. s. ut. eū. moneat. in. cau. p. d. i. cō. q. offi. cō.
ue. p. nioz. tui. resignet. vl. saltē. q. b. n. le. h. eat. et
a. malo. sibi. caueat. et. h. moi. **S**i. tñ. sup. i. o. z. possz.
eū. ab. offi. cō. remouere. sine. h. o. q. ille. vl. quicū
qz. ali. suspicari. possz. eū. p. his. q. dixit. in. cōfō
ne. ab. illo. offi. cō. remouē. esse. licet. sup. i. o. z. vñ.
dicūt. aliq. ipm. ab. offi. cō. remouere. hec. rich.
Ali. vero. dicūt. q. si. ille. resignare. nolit. n. d.
eū. remouere. nisi. sit. tal. religio. i. q. subditū. p. t.
mutari. sine. nota. infamie. h. bon. et. cōuenit. ei.
eo. sco. **Q**uid. si. q. p. cōfessio. alic. que. aud. i.
cōfiam. acq. rat. q. sit. indign. placōe. nuquid.
si. inter. t. p. m. cō. ei. tenet. d. tradicere. **E**t. vñ.
q. n. qz. d. tradicō. videt. de. p. t. o. suspicōnem.
iducere. et. sic. qd. amō. d. fessio. reuelare. **E** q.
multis. alijs. de. causz. est. aliq. indign. placō
ne. q. ex. p. t. o. ut. ex. defectu. scie. etatis. vl. ali
cui. h. moi. **E**t. ideo. q. d. tradicō. nec. de. crimine.
suspicio. generat. nec. d. fessio. reuelat. h. d. o.
Quid. de. p. bitero. q. scit. p. cōfessio. familiari
tatē. inter. duos. cōtractā. p. fornicacōis. affinita
tem. esse. et. postea. eos. velle. matrimoniū. d. tra
here. in. facie. ecclesie. **Q**uid. etia. de. decano. q.
audit. cōfessionē. h. n. tui. irregularitatē. et. debet.
eos. ordinādos. epō. p. n. t. are. **E** p. biter. dissua
dere. debet. cōfessio. et. similiter. d. can. clerico.
et. si. ille. petat. differre. debz. **E**t. nisi. p. sup. i. o.
rē. cogat. vel. p. scandalū. populi. n. debz. tale.
matrimoniū. b. n. dicere. nec. illos. clericos. p. n. t.
re. extūc. aut. p. t. qz. non. ipe. sed. ecclesia. facit. q.
iudicat. h. m. exteriora. **C**ōsiliū. tñ. est. q. vtrūq.
faciat. p. vicariū. tñ. ppter. d. fessionē. illoz. oc
cultā. tñ. ppter. crimis. h. erorē. si. tñ. faciat. p. se.
n. credo. q. peccz. dū. tñ. vltro. n. offerat. se. h. co
act. sustineat. h. bon. **Q**uid. si. q. reuelat. p. b.
tero. in. cōfessio. ea. q. debz. et. ea. q. debent. sibi.
et. ipe. recipiat. oia. sub. sigillo. d. fōis. **Q**uid. etia.
am. si. q. habeat. pecuniā. alienā. i. depōito. re
ceptā. sub. sigillo. d. fessiois. si. fiat. inq. nio. de. p.
dictis. debitis. a. p. bitero. p. d. i. cō. aut. de. pecu
nia. aut. depōitario. qd. faciet. **R**od. dicit. q. si.
q. d. fiteat. p. bitero. se. h. tē. pecuniā. p. furtū. vel.
per. rapinā. vel. alias. cū. p. t. o. p. biter. tenet.
celare. **S**i. q. aut. ea. q. debz. l. sibi. debet. dicat.
p. bitero. n. debz. ill. d. recipere. sub. sigillo. d. fessio
nis. si. tñ. p. indiscretōis. recipiat. n. tenet. cel
lare. nisi. p. modū. d. filij. vel. secreti. **E**t. iura. q. p.
niūt. reuelātes. d. fessiones. n. extendūt. nisi. ad.
peccata. vñ. si. autoritate. epī. vl. iudicis. sup. b.
ptatem. h. n. tui. cogat. p. biter. iurare. vl. dicere.
verz. de. h. moi. debito. sibi. taliter. reuelato. vel.
depōitari. de. pecuia. apud. se. depōita. tenet.
vterqz. dicere. verz. quocūqz. mō. iuste. inq. nio.
fiat. p. iudicē. vl. occupacō. h. moi. debitoz. aut.
rerū. depōitari. ut. qz. cessat. bonis. is. cui. debi
tū. debet. aut. q. depōsit. aut. alia. iusta. rōne. d.
fiscantur. aut. occupantur. huiusmodi. bona. n.
obstante. q. p. indiscretōis. sub. sigillo. d. fessiois.

alia sunt recepta. qz q sic recipit de h^o cau nō
cogitavit. et si cogitasset v^l e^l iurasset q i h^o mōi
cau non reuelaret iuramentum esset illicitum
vñ nō esset obligatoriu nec h^uadū in alieni iu
ris pⁱndiciū. Si aut p^odo v^l tiran⁹ h^o mōi debet
tū v^l depoiū iniuste req^uerz cōsci⁹ hui⁹ dⁱbi
ti v^l depoiū requisit⁹ deberet tacere v^l ad a
liud sⁱmonē trā^l ferre v^l s^ophistice mⁱndere. h
rōd. Ego aut satis credo q q^ucūqz cōfite^rs dic^t
cōfessor in cōfessione sacramentali ea celare tē^t
si cōfite^rs h^o intēdebat et volebat et exp^rime
bat. Hoc etiā sentire videt^r rich. et tho. v^l par
tebit infra i illa. q. v^lz cōfessiois sigillū. 2c. **C**
Vz p^sbiter de licēcia cōfite^rs poss^z reuelare
cōfessio^z. **S** ill⁹ qd p^sbiter scit tñ p cōfessione
nullo mō d^z dicere. s^z cōfite^rs ei p aliū modū
intimare p^t qd facit dādo ei licētia v^l dicat.
Nichlomi⁹ tñ d^z scādalu vitare. ppter duo ei
tē^t cōfessor celare cōfessio^z. s. ppter vitād scāda
lū et ppter sacramtū. qz qⁱ de esse sacmētū ē ce
lacō cōfessiois. Et hoc tollit^r p licētia cōfite^r
tis. s^z primū remanet. Et ideo vbi timet^r scāda
lū nō debz v^l tali licētia. tūc aut p^t scādalu
timet^r qñ p^babiliter p^t cōnici q p^sbiter cōfes
sione reuelet. vñ si dicat ei cōfite^rs q p^tm su
um referat ali⁹. p^sbiter d^z ipm cōfite^rez nūciū
suū cōstituire nō se internūciū facere et sic vi
tat scādalu. Et intelligat^r h^o cū illa sup^one
general^z q p^tm alic⁹ nulli ē manifestādū nⁱ
si ei q p^odesse poss^z et nō velit obesse. Intelliga
t^r etiā h^o de p^ris p^ris nō de alienis. Aliēa
em p^rta nō p^t dicere nec d^z p^rntēs alicui con
mittere nisi forte in cau i quo deberet ip^e di
cere. et meli⁹ p aliū q p se p^t bonū illi⁹ p^ocu
rare sp adhibita cautela v^l nō scādalisent^r ce
teri. h^o bon. pe. et tho. Et sⁱm tho. ille cui reue
lat^r p^tm ex ali⁹ cā de licēcia cōfite^rs tenet^r
ill⁹ celare. sicut etiā dicet^r dⁱ inter^rpte nisi for
te p^rtor velit q ip^e sciat absolute et libere. **C**
S nūqd p^sbiter si post cōfessionē sibi factā re
uelet^r sibi ex omē secretū p^tm qd audiuit in
cōfessione. dicere p^t audiui h^o in cōfessione. **S**
sⁱm aliquos hec sola vba audiui hoc p^tm in
cōfessioe et h^o mōi p se inducūt p^tm mortale
qz includūt reuelacōz hui⁹ v^l cogniti eo mō
quo reuelare nō licz. Vñ caueat p^sbiter in mō
narzadi. s. ne narzet hoc tāq^z sibi dictū eo mō
quo reuelare nō licz. **S**z o^rtra hoc arguit scō.
d. q licet ill⁹ narzatu ex cōfessionē dicere q
bus ille vult qz nō ē specialis narzacō p hoc
q dicit sibi hoc esse cōfessum. igit^r licet sibi di
cere ill⁹. **V**z scies aliqd p cōfessionē et p
aliā viā teneat^r ill⁹ celare. **S** de hoc est mul
tipler opi. verior tñ et securior et cui iurisp^ri
magis cōfenciūt est q si q^s sciat aliqd p viā cō
fessiois et p aliā viā v^l qz audiuit vel vidit.
eo mō quo scit p cōfessionē oimode et sp debet
celare. qz sic nouit v^l de⁹. eo vō mō quo scit
p aliā viā p^t et d^z reuelare si coga^r. v^l qz p su
p^rore ei p^ripit^r v^l veritatē pⁱndiciū generat^r
Nō tñ oportet dicere q hoc audiuerit i cōfōe
sⁱ tñ sic. s. ego hoc vidi v^l audiui. Aliiter non
debz nec cōpulsus ad scādalu euitādū. ppter
qd debz etiā cōfite^rs p^rtestari in cōfessioe qd n

debz ill⁹ celare. nⁱ q illa p^rtestacō acq^rat ius
reuelādi s^z qz aufert ipi p^rmo rōz scādali. h
bon. Et cōcordat cū eo tho. pe. rich. et jmo.
sup illo. c. ois. **S** obicit^r qz si q^s scit aliqd
et cū hoc ill⁹ idē recipit in secreto. tenet^r ce
lare ill⁹. g^o a simili p^rmo multo magis v^l vide
t^r si cōfessor p^ripit^r aliqd sciat et postea ill⁹ idē
sub sigillo cōfessiois recipiat celare tene^r. **S**
q qñ aliq^s in secreto recipit aliqd et ill⁹ ce
lare p^rmittit obligat^r ex sua p^rmissioe. **S**ec⁹ ē
de cōfessore qz nō p^rmittit celare. h^o pe. **C**redo
etiā q si cōfessor celare p^rmitteret vbi veri
tas ē obediā p^rcipet reuelare poss^z. et p^rmissio
v^l iuramētū nullū essz. vñ si vidissem p^rimum
peccatē p^rcto tali qd teneor dicere supiori.
si iure sibi nō dicere nō absoluo^r p^rmo teneor
Et p^ria faciēda est de p^rurio p eo q cōtra iu
sticiam iuravi et hui⁹ sentēcie est bon. **E**x hoc
aut qd dictū ē nō debz p^sbiter sumere audaci
am reuelādi v^l loquēdi de facili de eo qd scit
p cōfessio^z. qz cōfessiois sigillū adeo est custo
diēdū v^l nō tñ vitet^r fractō. p^rmo etiā dignū
est v^l dⁱ h^o tollat^r ois suspicō ne i cōtēptū v^l
at sacramentalis cōfessio. h^o bon. **Q**uid si dicat
cōfessor aliquē sibi cōfessum esse de p^ris ma
gnis et multis et h^o mōi. **S** q talis est reuela
tor cōfōis. si tñ dicat aliquē sibi esse cōfessum
de p^ris suis cū p^rpe cōfessio nō sit nisi de pec
catis nihil manifestat qd essz occultū. maxime
cū dicat^r prima. jo. i. Si dixerim⁹ qm peccatū
nō habem⁹ ipi nos sedū. et veri. in nobis non
est. h^o rich. **V**z sub sigillo cōfessiois cadat p
sona cū q cōfite^rs cōfite^r se p^tm fecisse. **S** q
sic et p^rmo declarādū q aliqñ ita est scō q
sp t^rco quomō. primū p^rz sic cū p^ria sit sac
mētū p^sbiter tene^r omē ill⁹ celare qd ad inte
gritatē sacramti p^rinet. sed penitēs nō poss^z a
liqñ suū p^tm exp^rimere nisi notificando p^ro
nam cū q peccauit v^l dictū est supra. ergo p
sona illa sub sigillo cōfessiois cadit. scdm de
clarari p^t p^rones poitas supra i solucōe qsti.
onis illi⁹ v^l in aliquo cau liceat p^sbitero f
uelare cōfōz q^rū rōnū applicacōz ad p^roitum
prudētī lectori reliquo ppter breuitatē. **C**irca
terciū sciēdū est q p^rta ipi⁹ p^rntētis in relati
one ad ipm cadūt sub sigillo cōfessiois de ne
cessitate et absolute. et p^rmo et directe et ex
p^ricite et ex oib⁹ causz. p^roā aut cū q penitēs
cōfite^r se peccasse cadit sub sigillo cōfessiois
de necessitate et absolute nō p^rmo s^z ex conse
quēti et indirecte et implicite nō ex oib⁹ cau
s^z s^z aliq^bz. **P**eccata aut ipi⁹ p^rntētis nō re
ferēdo ea ad determinatā p^rsonā sicut cū aliq^s
dicit. ego audiui tale qd tñ nō audiuit nisi in
cōfōne. cadūt sub sigillo cōfōis de necessita
te nō tñ absolute s^z sub cōdicōe. s. si ex placō
ne verborū taliū poss^z p se v^l p accūs directe
v^l indirecte aliq^z verecūdia v^l cōfusio vel sus
picō mala vel aliqd aliud nocumētū illi qui cō
fessus ē puenire. h^o rich. et cōcordat cū eo ho
sti. **V**z cōfessiois sigillū extendat se nō tñ
ad ea que sunt de cōfessioe v^l sūt p^rta s^z etiaz
ad alia v^l sunt illa que narzantur cū peccatis
S sigillum cōfōis non extendit se directe

nisi ad ea q̄ cadūt sub sacrali cōfessione. s̄z mōi recte illd qd nō cadit sub sacrali cōfessione p̄net etiā ad sigillū cōfessionis. ut illa p̄ q̄ dep̄ hēdi possz p̄t̄m v̄l p̄t̄ōz. Nichilomin⁹ illa sūt sumo studio celāda. tū p̄pter scādālū. tū p̄pter p̄nitatē q̄ ex cōsuetudie possz accidere. h̄ tho. vñ s̄m rich. ea q̄ penitēs dicit i cōfessione sua q̄ nō sunt p̄t̄a nec circūstātie p̄t̄i potentes dū cē i manifestacōz cōfiteōis. puta si interferat q̄ i tali terra sūt bōa vina v̄l aliqd simile non cadūt sub sigillo cōfessionis nisi de cōgruitate si i dicēdo illa nō dat intelligere cōfessori q̄ velit illa celare. **¶** Vt cōfessor qñ dicunt aliq̄ secreta sibi q̄ ip̄e recipit sub sigillo cōfessionis teneat ea celare. **¶** q̄ nō defacili debet q̄s ali qd recipit hoc mō si tñ recipiat ex p̄missione celare teneat ac si in cōfessione h̄et licz nō h̄eat sub sigillo cōfessionis. h̄ tho. et cōcordat cū eo hosti. sup. c. ois. **¶** Vt ali⁹ a cōfessore audiens ex p̄posito v̄l a caū p̄t̄a cōfiteōis ignorans q̄ ali⁹ a cōfessore audiat p̄t̄a sua teneat celare illa. **¶** q̄ sic et h̄ ex p̄cepto iuris nature et iuris diuini et positiui. primū p̄z sic. **¶** Naturale iudiciū rōis dicitur. q̄ hō debz illa alteri facere que sibi vellz ab ip̄o fieri in caū cōsimili ut habet di. i. c. 1. **¶** Sed quilibz hō dz velle q̄ si a caū v̄l ex p̄posito ali⁹ a cōfessore audiat p̄t̄a ei⁹ dū cōfiteret q̄ celz ea qz q̄libz debet celare p̄ cōseruacōe p̄p̄e fame q̄ntū p̄t̄. ergo quilibz p̄t̄a p̄ximi audiet dū cōfiteret teneatur ea celare siue audierit illa a p̄posito siue a caū. **¶** Scdm patz sic luc. xj. dicit p̄t̄ vultis ut faciāt vobis hōies et vos facite ill. di. etiā **¶** M. xvj. si peccauerit in te frater tuus vade et corripe eū inter te et ip̄m solū. si te audierit lucrabit tibi frater. **¶** Sed q̄libz dz velle ut ali⁹ celet peccata sua. hō etiā cū cōfiteat corrigit se aut ad correctōez disponit. ergo hō q̄cūqz sit ille p̄t̄a illi⁹ reuelas facit directe cōtra illud ius diuinū. **¶** Terciū p̄z sic. ex. de accu. q̄litter. et qñ nō. denūciacōz dz p̄cedere caritatiā amonico. **¶** Frustra aut p̄cederet si correct⁹ p̄ caritatiā monicoz et secretā postea publicari licite possz. cū ergo hō p̄ cōfessionē secreta corripit aut ad correctōez disponat nulli q̄littercū qz p̄t̄a ei⁹ audiat licitū ē illa reuelare nisi ex p̄sso ei⁹ cōsensu. **¶** Pre. illd p̄ceptū qd dat d̄ celādo p̄t̄a cōfiteōis ex de pe. et re. ois. datū ē in fauore cōfessionis et cōfiteōis. sed si ingerenti se sup cōfiteōez ex p̄posito v̄l a caū et sic ei⁹ p̄t̄a audiet liceret illa reuelare. hoc essz i p̄iudiciū et cōtra fauore cōfessionis et cōfiteōis. qz tūc licite possz cōfiteōis p̄ sua cōfōne infamari videt ergo q̄ quis illd p̄ceptū primo et directe et explicite liget cōfessore. tñ ex cōsequenti et implicite etiā ligat quēcūqz tūc p̄t̄a cōfiteōis audiet et ea p̄ viā aliā nesciet. h̄ rich et cōcordat cū eo sco. **¶** Est q̄ duoz p̄sbiteroz quoz vterqz est p̄sbiter insolidū eiusde p̄ochie vn⁹ a caū v̄l a p̄posito audiat cōfessionem ali⁹ p̄ochiani sui cōfiteōis locū suo q̄ moriet fctā cōfessione anq̄ absoluat penitētem nūquid ille q̄ sic audiat ei⁹ cōfessionē poterit eū absolvere. **¶** q̄ nō. **¶** Ad facmētū em penitē

cie necessaria ē intecō et ex p̄te cōfiteōis et ex p̄te absoluētis. cū ergo cōfiteōis vñ nullo mō intēdat cōfiteri ali⁹. ali⁹ nullo mō p̄t̄ eū absolueri v̄l ligare p̄ cōfōne fctā alteri. **¶** Pre. iudex nō p̄t̄ de iure dare sententiā diffinitiuā in iudicō cōtra reū vel p̄ reo p̄ cōfessione rei q̄ non fuit fctā corā eo ut corā iudice i foro illo dato etiā q̄ q̄libz sit curat⁹ illi⁹ insolid⁹. **¶** 8º etiā ille sol⁹ cui penitēs cōfessus est p̄t̄ illum p̄ illa cōfōne i illo foro ligare et soluere. h̄ rich. **¶** Vt ille cui cōfessor reuelat cōfessionē ali⁹ cōtineat illā celare. **¶** q̄ sic si sciat q̄ ille q̄ dixit sibi h̄ nesciebat illd nisi p̄ cōfessionē qd quid em hō scit p̄ cōfessionē sacramentalem siue mediate siue immediate celare teneat. **¶** Licet ille q̄ scit immediate magis obliget ad celādum q̄ ille q̄ scit mediate. **¶** Sed iste cui cōfessor reuelat cōfessionē scit p̄ cōfessore mediate ergo celare teneat. **¶** Pre. qui iūgit ad p̄mouendū crimen qd ali⁹ inchoauit p̄cipat cū eo in crimine. **¶** S̄z ille q̄ cōfessioz reuelat infamatiōz penitētis inchoat. et ille cui cōfessio reuelata ē si vltim⁹ eā manifestat infamatiōz p̄mouet penitētis. ergo talis essz p̄iceps i crimine cū illo q̄ sibi reuelat cōfessionē penitētis tē 8º eā celare qz tē n̄ p̄cipare i crimine. h̄ rich. et cōtē cū eo sco. **¶** Vt penitēs teneat celare p̄niaz sibi a cōfessore iniūctā. **¶** q̄ aut penitēs manifestādo penitētiā sibi iniūctā a cōfessore faceret p̄iudiciū fame p̄p̄e absqz aliq̄ vtilitate. aut faceret p̄iudiciū cōfessori qz forte talē iniūctā penitētiā p̄ q̄ si sciret ab aliquo v̄l ab aliquibus possz eoz malivolēciā incurzere. v̄pote qz iniūctā mulieri q̄ abstineat a familiaritate ali⁹ viri cui⁹ familiaritas erat calh tati sue piculo sa v̄l aliqd aliud iniūctā p̄ quo aliq̄ offederet cōtra cōfessore si sciret h̄. **¶** Aut penitēs i manifestādo suā p̄niam nec fame p̄p̄e nec cōfessori nec alicui p̄iudiciū generaret. **¶** In primo caū penitēs teneat suā penitētiā celare. q̄libz em teneat famā suā nō ledere siue aliq̄ vtilitate secundum illd eccl. xij. curā habe de bono nomine. **¶** In scdo etiā caū teneat etiā celare si em i qd cōfessore sibi iniūctā v̄l cōsuluit bōa fide et secreta p̄ salute aie sue ali⁹ reuelaret i p̄iudiciū cōfessionis crimē p̄dicōis incurzere et sigilli secreti fractōz. **¶** In terco aut caū eā nō tē celare nec teneat dicere s̄ de h̄ p̄t̄ facere qd i stoz duoz sibi magis placuerit. h̄ rich. **¶** Vt sol⁹ p̄sbiter habeat sigillū cōfessionis. cōfiteat em aliqñ nōnulli p̄ interprete. v̄l eum laico i caū necessitatis. **¶** h̄ sigillū cōfessionis cōpetit p̄sbitero igneū ē mīster sacri qd nihil aliud ē q̄ debitū cōfessionē celādi sicut clauis est p̄as absoluēdi. tñ sicut aliq̄s qui nō est p̄sbiter in aliquo caū p̄cipat aliqd de actu sigilli clauis cōfessionis ita teneat celare licz p̄p̄e loquēdo n̄ habeat sigillū cōfessionis. h̄ tho. et cōcordat cū eo immo. sup. c. ois. et hosti. ibidē. **¶** Et addit q̄ si talis p̄t̄ōz p̄dat. licet pena ibidē posita nō habeat locū qz nō ē p̄sbiter. tamē arbitrarie punietur ex de offi. dele. de causis. in fine. **¶** Que est differentia inter sigillū cōfessionis et sigillum secreti.

Hic qd hnt se sicut superius et inferius. Sigillū em confessionis ē sigillū secreti. s; n̄ om̄e sigillū secreti est sigillū confessionis. Cū em vnus ab alio petit cōsiliū et ille bona fide sibi cōsultat recōmendās sibi vt hoc celet vlt̄ psonā q̄ hoc cōsultat n̄ noiet. Ille q̄ cōsiliū petit obligat̄ ad celandū p̄ sigillū secreti qd̄ tñ n̄ ē sigillū confessionis. Et q̄muis frāgens qd̄libz istoz sigillorū mortali^r peccat et crimē pdicōis incurrat tñ multo gūi⁹ peccat frāgens sigillū confessionis q̄ sigillū secreti qd̄ est distinctū cōtra sigillū confessionis. Nec est estimandū q̄ hō reuelās illud qd̄ dictū est sibi soli. nunq̄m frangat sigillū secreti. n̄ ille q̄ h̄ sibi dixit adiūxerit ego trado tibi hoc sub secreto et ali⁹ sic receperit. q̄ si hō ab alio cōsiliū petit et ille bona fide cōsultat i secreto. q̄muis cōsultēs n̄ aduertat dicē illi q̄ sibi n̄ cōsultat n̄ cōsiliū recipiat in secreto. tñ ille cui cōsiliū datū est si videat q̄ ex reuelatōe p̄sone cōsultētis p̄sone cōsultēs dētrimentū notabile incurreret et reuelet crimen prodicionis incurrat et secretum sigilli frangit. quia materia et natura negocij requirūt q̄ ille cui fidele cōsiliū datū est p̄sonā consulētē in cāu pdicto sub secreto debet tenere minus tñ peccaret ceteris p̄buis q̄ si cōsultēs exp̄sse hoc sibi sub secreto tradidiss; et ille ad tenendum sub secreto se exp̄sse obligass;. Ille etiā a quo petitū est cōsiliū h̄mōi qd̄ sibi p̄pō sunt cōsiliū petens sub secreto tenere debz hec rich. et ouenit cū eo sco. **Q**ua pena est feriendus sacerdos cōfessionē reuelās. **H**ic vt dicit̄ i glo. bern. ex de. pe. et re. om̄is. talis p̄sbiter olim p̄ greg. a sacerdotō deponēbat̄ et vlt̄ impōnebat̄ sibi q̄ oibz diebus vite sue ignominiosus pegrinādo pgerz de pedibz sacerdos. Sed hodie p̄ jnnoc. tertium alia pena imponit̄ i dicto. c. om̄is. s. q̄ deponatur et in arto monasterio ad agendā p̄niaz p̄petuo recludat̄. hoc aut̄ intelligit̄ s; bonū. nō q̄ cogat̄ ad emittendū votū s; q̄ p̄ tanto crimie cōpelli debz ad penitēdū p̄petuo. loq̄tur etiā de reuelatōe peccati eatenus q̄tenus p̄ cōfessionē est scitū. Scdm̄ vō hosti. sup. c. ois̄ intelligi d; p̄nia greg. s; p̄gnatio q̄ diu ē in p̄nia tpali vt vsq; ad. vii. vel. x. annū. et huiusmodi s; p̄nia est limitata. xx. q. i. si q̄s sacerdos. quibz elapsis est in monasteriū detrudendz vt ibi p̄petuā p̄niam agat vt dicit̄ in. c. om̄is. et sic supplet̄ vnū ius p̄ aliud. et addit q̄ hāc penā ordinarie p̄sbiter paciatur in iudicio cōuictus. Si aut̄ p̄sbiter neget cōfessionis pdicōez nec ille p̄bare possit. nec ec̄ ille p̄sbiter p̄bare possit q̄ ad eius noticiam illud crimē puenerit. nec cōuincē ip̄m possit proclianū de crimie tūc arbitrarie punietur vj. q. ii. c. iii. et. c. placuit.

Quid est satisfactio. ti. xxi.

Consequēter cōsiderandū est de satisfactōe. Et p̄mo de eius q̄dditate. scdm̄ de eius possibilitate. tertio cui satisfactō p̄p̄e fiat. q̄rto de eius q̄litate. q̄nto de p̄buis eius. sexto de mēsurā siue q̄ntitate eius. septimo d̄ canonibz p̄nialibz. **C**irca p̄mū sciendū

q̄ iustitia n̄ tñ ad h̄ tendit vt ineq̄litate p̄cedente auferat puniēdo p̄teritā culpā. s; etiā ad hoc tendit vt in futurū eq̄litate custodiat cauendo culpā futurā. vñ s; p̄m. iii. et h̄i. pene sunt medicine. vñ et satisfactō q̄ est iusticie act⁹ penā inferētis est medicina curās p̄ctā p̄terita recōpensando. Et p̄seruās a futuris cauēdo. et idō qñ hō h̄i satisfactō p̄terita recōpensat et de futuris cauet. Et s; hoc pōt satisfactio dupli^r diffiniri. vno mō respectu culpe p̄terite quā recōpensando curat et sic dē q̄ satisfactio est iniurie illate recōpensatio s; iusticie eq̄litate. Et in idem dicit̄ re dire diffinitō ansz. in li. cur deus hō. Satisfacere inq̄t est debitū honorē deo impendē. vt cōsideret̄ ibi debitū rōe culpe om̄isse. Latria em̄ deo reddit. id ē soluit debitū rōe bñficij. recepti. Satisfactio vō deo debitū reddit ratione p̄cti in eū cōmissi. reddit siue impendit. id ē restituit nō tñ soluit. Alio mō pōt diffiniri respectu culpe future a q̄ p̄seruat. et sic diffinit̄ ab aug. q̄ satisfactio est p̄ctōz cās excidere et eoz suggestiōibz aditū n̄ p̄bere. Preseruatō em̄ a morbo corpali fit p̄ ablatōnē causaz q̄s morbus cōsequi pōt. Eis em̄ ablati n̄ pōt morbz cōsequi. s; in morbo spūali nō est ita q̄ libez arbitriū n̄ cogit̄. vñ causz p̄cedētibz pōt cauēri licet difficulter. et causis amotis pōt incurri. et ideo i diffinitōne satisfactōis duo ponit. s. abscisiōne causaz quo ad p̄mū. et p̄niam liberi arbitrij ad ip̄m p̄ctm̄ quo ad s; m̄. **S**ed obicit̄ q̄ fomes est causa peccatorū actualiū qui i hac vita abscidi nō pōt. Nō ergo bñ dicit̄ aug⁹ ibi causas peccatorū excidere. **H**ic causas vocat radices intrinsecas et p̄ximas scz libidinem ex cōsuetudine vel actu p̄cti relictā et reliq̄as p̄cti scz diffinitatē ad bonū et h̄mōi. occasiōes vō vocat oportunitates extrinsecas. scz tps. locū. societatē manifestaz et tales cause p̄ satisfactōez in hac vita tollunt̄. Fomes aut̄ est causa remota et cōis q̄ quidē in hac vita p̄ satisfactōez nō tollit̄ totaliter s; bene minuitur.

De possibilitate satisfactōis. ti. xxi.

Deinde cōsiderandū est de possibilitate satisfactōis. Et cca h̄ q̄runt̄ plura. scz vñ hō possit dō satisfacē p̄ p̄ctō. **H**ic hōiem satisfacē deo potest dupli^r intelligi. aut cū adiutorio alterius. aut sine eo. primo mō dico q̄ hō pōt deo satisfacē i vtute. s. meriti xpi cui⁹ hō ē p̄iceps p̄ verā fidē. 2° autē mō hō dō satisfacē nō pōt. vñ s; m̄ aug. in enchirid. vsus finē. Nec antiquoz q̄cunq; iusto rū p̄ter fidez xpi salutē potuit iuenire. hō em̄ p̄ se deo n̄ pōt eq̄le repēdere. nec h̄ ab eo exigit̄. s; si fecerit 1° qd̄ pōt plus ab eo n̄ exigit̄. **S**ed cōtra q̄ gūi⁹ ē p̄ctm̄ actuale mortale q̄ originale. s; null⁹ purus hō satisfacere potuit p̄ originali s; m̄ ansz. 2° li^o. cur deus hō erigo. 2°. **H**ic licz p̄ctm̄ originale n̄ sit ita gūe p̄sone sic actuale mortale. est tñ magis gūe natura. q̄ inficit n̄ tñ p̄sonā s; etiā naturā ita q̄ p̄sonā mediāte natura. et idō p̄ illo n̄ potuit satisfacere nisi aliqd̄ p̄ponderās toti nature

hūane. q̄ ppter ocludit anſ. 2. li. cur de? hō
c. vii. q̄re illū q̄ ſatiffactur? erat p pmo? pa
rentū pētōz oportuit eē pfectū deū et hoiez
Durus em hō toti hūane nature pōderare n̄
potuiſſ. Dōt tñ aliter dici. ſ. q̄ p pētō origia
li xps ſolus ſatiffecit vñ a nobis nulla requi
tur ſatiffactio p originali ſed tñ baptiſmi ſu
ſceptō p quē hō pmo efficitur piceps meriti
xpi. Deo actuali aut mortali cū ſatiffactione
meriti xpi requirit? d lege cōi aliq̄ ſatiffactio
puniens n̄ ppter impfectōez meriti xpi. ſ. q̄
deus vult et ppter ſui honorē et ppter bonū
nīm. ut p his q̄ volūtate p̄pria cōmittim? vl
omitim? volūtate p̄p̄a ſatiffactōez aliquā fa
ciamus. b̄ rich. **C** S̄ h̄m ſco. ē pmo ſciendū b̄
q̄d ſit ſatiffactō gñali? ſupta. **E**st em redditio
volūtaria equalētis alias indebitū. q̄ ſit red:
dicō p ſe patz. q̄ etiā ſit volūtaria p̄z q̄ alias
n̄ eēt ſatiffactō ſ. ſatiffactio. q̄ ſit equalētis
patz p ſe ſatis. q̄ etiā ſit alias indebitū p̄z q̄ ſi
eēt debitū n̄ ſatiffaceret p illo. **A**d p̄poſitum
pōt dici q̄ de? de potentia absoluta poſſz de:
diſſe pētōz p̄ attritōez tanq̄m poſt diſpoſitō
nem ograū et meritū de congruo grām p quā
eius motus fieret cōtitio. **E**t ſic p ſatiffactōz
potuiſſet dimiſſe pēt̄m. ſ. p actū reddētē dō
equualēs illi bono q̄d abſtulit pēt̄m q̄ q̄ntū
malū fuit pēt̄m auertens a deo tantū bonū ē
cōuerſio ad deū ex caritate. q̄ntū etiā bonum
natū fuit inelle actui meo tantū et nō pl? ab
ſtulit peccatū meū et tñ bonū pōt eſſe i actu
meo. et ſic p illū actū reddīt equualēs deo.
De potētia tñ ordiata nō diſpoſuit deus dare
grām ſine merito paſſionis xpi q̄ fuit ſine pec
cato et p̄coſeques de potētia ordiata non eſt
poſſibile ſatiffieri deo de peccato niſi i v̄tute
paſſionis xpi. q̄ ſine grā nulla oīno p̄t eſſe ſa
tiffactō. q̄ nec aliq̄ mō equualēs nec i acce
ptatōe dīma. b̄ ſco. **V**tr̄ deus poſſit remittē
pēt̄m ſine aliq̄ ſatiffactōe. **R** de remiſſione
pēt̄i dīngit loqui dupli? aut de lege cōi aut
ſp̄ali. pmo mō ſm oīs nunq̄z dimittit? actua
le mortale ſine aliq̄ ſatiffactōe. q̄ ad hoc p
requirit? actus penitēdi i quo p̄cipalior p̄s
ſatiffactōis cōſiſtit. **S**ed mō dicūt etiā m̄ti
q̄ nullo mō actuale mortale pōt a deo ſine ſa
tiffactōe remitti. q̄ de? pēt̄m tale nō pōt di
mittere ſine infuſione grē et q̄ hō mortaliter
peccādo oculū aīe clauſit ideo lumen grē ad
eū intrare n̄ pōt niſi apiat? p actū penitēdi. ſi
cut nec lumen ſolis p̄t domū intrare niſi apia
tur fenestra. **E**t p hac opi. videt? eſſe aug. ſu
per jo. ome. lxxi. ſup ill? jo. xiiij. maiora ho
rum faciet. dicēs. cū ex impio ſit iuſt? ſalutē
opat? xps in illo ſ. nō ſine illo. **E**t etiā anſ. di
ces primo li. cur deus hō. c. xi. **S**i pēt̄m non
punit? in ordinatū dimittit? **S**z cōtta hoc aliq̄
arguit ſic. **O**mnē effectū quē p̄t facē de? me
diatē cauſa efficiētē ſcda. facē pōt ſine ogra
tione illius. **S**z p̄paratio ad grām quā i ſe fa
cit pētōz penitēdo ē p̄cipal? a deo median
te opatōe penitētis q̄ ē cā ſcda. **V**n̄ dicūt aug
xxij. d̄ tri. c. iiii. q̄ merita n̄ra dona dī ſūt. g^o
p̄paratōz illā p̄t de? facē i pētōze n̄ mediatē

aliq̄ actōe ipius pētōis. **V**n̄ ſine p̄iudicō vi
det? q̄ p̄uis hōi q̄ndiu ſit i actu pēt̄i mortal
peccatū nō poſſit remitti. tñ hōi obdormiēti
in peccato mortali deus poſſz ſi velle hōtam
caritatis infundere. et ſic peccatum dimittere.
q̄nicq̄d em ēa peccatore dormiente bonū ē ex
cepta deformitate pēt̄i que niſil aliud ē q̄m
carētia boni debiti in volūtate ut i 2. li. oſtē
ſum eſt. nullū aut bonū p̄hibet aīaz ſuſcipere
caritatē. **E**t licet malus actus volūtatis quo
peccator priuat ſe bono debito p̄hibeat dūz
durat aīaz ſuſcipe caritatē. tñ carētia boni de
biti p̄hibere n̄ pōt aīaz ſuſcipe p̄ntiā boni de
biti oppoſiti ſi fuerit agēs q̄ reſtituat. ſic nec
carentia lūmis i aere pōt p̄hibere aerē a ſuſcep
tōe lūmī cū ſol irradiat. alias em pueri non
recipent debitā iuſticiā q̄ an̄ baptiſmū carē.
Et ſic ſi de? pēt̄i a dormienti dimitteret nullam
iniuſticiā faceret ut patebit iā. **R**uctes nō p
alia opi. adducte intellige p̄nt de remiſſione
ſecundū legē cōmunē. et ſuppoſito q̄ i pētōze
nec i alio p̄ eo eēt punitū pēt̄m. **A**liq̄d aut fa
cere ex p̄uilegio ſp̄ali et raro iuſto oedū nō
derogat q̄d tñ dicit factū derogari. vñ ſi q̄z
rex ut oſtedat plenitudinē ſae potētie et ben
gnitatē ſue clemētie ut magis timeat? et dili
gat? p̄t aliq̄ hōi ſclerato n̄ derogat iuſto
regimi ſui regni. imo q̄z cōfert. q̄d tñ ſepe
factū derogari. q̄z etiā iuſte et i cau p̄t pōt
filio ſclerato cui? p̄ volūtarie mortem ſuſti
nuit p v̄litate regni. **S**i dīco q̄ ſi deus ab
oīdendā ſua oīpotentiā et ſumā ſue boītatīs
miam aliq̄ dimitteret? alicui ſine ſatiffactōe
pēt̄m nullā iniuſticiā faceret. q̄ ſicut dīc anſ.
p̄ſol. c. iiii. ad deū. **C**ū p̄uis malos iuſtū ē q̄
illoz meritis ouenit. cū vō p̄cis malis iuſtū
eſt n̄ q̄ illoz meritis ſ. quia bonitati tūc cō
decens eſt. **E**t infra. facis q̄d decz te ſume bō
nū ſic itaq̄ ſine repugnātia iuſte punit et iu
ſte p̄cis. **N**ec ſic p̄cedo relinq̄re? pēt̄m totali
ter impunitū. q̄ xps nō tñ p pētō n̄ro origi
nali ſ. etiā p pēt̄is actualib? hōiz p̄teritis et
ſequētib? mortē ſuſtinuit. **S**i obicit? d̄ ſcō
paulo q̄z act. ix. iuſtificauit de? dū eſt i actu
p̄ſe q̄z dī xpianoz. dicēdū eſt q̄ de? imiſit ei
grām gr̄is datā p quā a p̄poſito peccādi ceſſa
uit et ita p̄fecte penituit q̄ q̄ſi ſtatim ſecuta ē
remiſſio peccatorz. **V**el pōt dici q̄ illa remiſ
ſio n̄ fuit ſm legē cōmunē ſ. ex p̄uilegio ſp̄
ciali. b̄ rich. **V**tr̄ poſſibile ſit dō ſatiffacē
de vno pētō ſine alio. **R** de p̄ nō. **N**ā ſatiffactō
nō tñ dicit tolerantia pene ſ. reconciliatōez
diuine amicicie. **E**t licet primū poſſet fieri de
vna culpa ſine alia. n̄ tñ ſm. tñ ppter dīectō
nem v̄tutū i vna grā q̄ delet oēz culpā morta
lem cū beat dīnēxā oēm v̄tutē. tñ ppter dīmaz
largitatē q̄ n̄ ḡtūficat ſm p̄tem imo omnē of
fenſā odonat. tñ ppter pēt̄a mortalia q̄ oīa ſūt
cōdicant i auerſione et cōtemptu dei et oīa ſūt
otra deū et otra vnū. **E**t ideo ſi de? remitteret
vnū peccatū ſine alio is cui remitteret? ſiml
eſſz amic? et inimic? cōuerſus et auerſus. vñ
dicit ḡg. q̄ ſic alia plāgit ut alia cōmittat pe
nitentiam agere aut ignorat aut diſſimulat.

Vtriusque possit satisfacere pro alio. **S**atisfactio est propter duo scilicet ad faciendam emendam pro peccato. et ut sit contra sequelas peccati medicamentum. que duo includuntur in descriptione satisfactionis superius posita que est peccatorum causas excidere et eis aditum non indulgere. Quam ergo ad effectum huius unus non potest satisfacere pro alio. quia caro unius pro ieiunio alterius non domat. nec pro elemosina et oratione unius alter ad filia bona assuescit nisi per accidens inquantum scilicet quis per bona que facit pro alio potest sibi mereri de operibus augmentum gratie qua facilius assuescit ad bonum faciendum et ad malum vitandum. sed hec subuentio non est per modum satisfactionis sed meriti. quantum ad primum effectum unus potest pro alio satisfacere utroque existente in caritate. Et debitor pro se satisfacere non potest in hac vita. Et observata debita proportionem pene. Opus enim factum a non existente in caritate non est satisfactorium pro aliquo quandoque non est in caritate. quia solis amicis dei bona facta in caritate communicari possunt. Qui etiam satisfacere potest per seipsum in hac vita et non vult. vere penitens non est. et ideo opus quod alius facit pro isto non satisfacit pro pena illius quous ipse possit iuvare per modum meriti de operibus. Et quia ceteris rebus magis satisfactorium est pro penitente opus factum pro ipso quam ab aliquo sicut efficacius ceteris rebus homo sibi magis meretur quam aliis aliis ideo proportionabiliter debet esse maior pena in satisfactione pro alio quam illa que sufficeret alicui si satisfaceret pro seipso. Caritas tamen satisfactoria pro alio posset tamen excedere caritatem illius pro quo satisfacit quod non oportet ipsum ad satisfaciendum pro alio soluere penam maiorem quam alius soluit si satisfecisset pro seipso. quia tanto opus est deo magis satisfactorium ceteris rebus quanto ex maiori caritate procedit. hec richardus. Et debet homini commutatio fieri auctoritate confessoris huiusmodi bonum. Sed alij dicunt quod non oportet quod maior pena imponatur ei qui pro alio satisfacit quam imponeret principali. quia pena habet vim satisfaciendi maxime ratione caritatis quam habet qui sustinet eam. et quia maior caritas apparere in hoc quod aliquis satisfacit pro alio quam si pro seipso satisfaceret. ideo minor pena requiritur in eo qui pro alio satisfacit quam requireretur in principali. unde dicitur in vitiis patrum quod propter caritatem unius qui caritate ductus de factis alterius penam fecit pro peccato quod non commiserat alteri peccatum quod commiserat est dimissum. Dicunt etiam quod non exigitur ad solutionem debiti quod ille pro quo fit satisfactio sit impotens ad satisfaciendum quia etiam si potens esset alio satisfaciendum pro eo immunis esset a debito. sed hoc requiritur inquantum pena satisfactoria est in remedium. unde etiam non est permittendum ut aliquis penam agat pro eo nisi defectus aliquis appareat in illo vel corporaliter quod sit impotens ad suscipiendum vel spiritualiter pro quo non sit promptus ad portandum penam et huius finis est theodoricus. Nunquid ex quo aliquis suscepit super se penam alterius si finaliter moriatur statim evolvabit. sed quod non tamen quod oportet quod scoria peccati prius purgetur. tamen etiam quod nullus padum ingreditur nisi sit ex omni debito ita quod nec

ipse sit debitor nec aliquis pro eo. **S**ed obicitur quod tunc deus punit bis in idipsum quia et moriens punitur in purgatorio et alius punit se pro eo in hoc mundo. **S**ed falsum est quia huiusmodi quod ille citius satisfacit liberatur citius et computat in sortem penam utriusque. soluto autem debito id quod postea fit pro eo est illius qui facit. oratio enim in sinu suo convertitur. si tamen non eget conversione in sinu ecclesie. hec bonum. Si vero ille qui super se satisfactoria suscipit pro illo etiam non faciat tunc uterque est debitor. unus pro commissio alter pro omissione. hec ebo. **V**triusque ille qui satisfacit pro alio etiam satisfaciat pro seipso. **S**ed aliquibus videtur quod non quia tunc tanta pena quod esset necessaria pro uno sufficeret pro duobus et eadem ratione pro tribus vel quatuor et deinceps quod esset contra iusticiam. tamen quia iste satisfaciendo pro alio meretur etiam augmentum substantialis premij quod multo plus valet quam pene remissio. **S**i dicas cum homo non possit mereri pro alio quandoque principali meretur pro seipso quod potest satisfacere pro alio nisi etiam satisfaciat pro seipso. Dicendum quod primum substantialis est bonum commune quod per conversionem non minuitur. sed remissio pene est bonum proprium. bonum autem proprium pluribus dicatur minus cuiuslibet efficitur. **A**lter videtur dicendum quod licet illi qui satisfacit pro alio illud opus non sit ex debito satisfactorium. est tamen huiusmodi quod pro ipso satisfactorium pro divina misericordia. vel huiusmodi alios quous non sit satisfactorium pro seipso pro modo solutionis pro quo modo est satisfactorium pro alio. Est tamen satisfactorium pro seipso pro modo meriti de operibus. hec richardus.

Cui debet fieri satisfactio. **q. xxiii.** **O**stea queritur cui debet fieri satisfactio. scilicet. **1.** vtrius ecclesie vel deo. **S**ed quod deo proprie. **N**am cum quis peccat ad eternam se pena obligat. cum autem eius misericordia dei iustificat remittit ei omnem culpam et reatum pene eterne quod inseparabiliter adheret culpe. sed quia iudicare non potest iusticie cuius est mala punire. ideo sic absoluit ab eterna pena ut tamen remaneat obligatus ad aliquam temporalem penam. **S**ed quoniam deum offederat et etiam ecclesiam eius deificaverat. dimisit dominus iudicariam preterea super peccatores rectoribus ecclesie. et in eos compromisit tanquam in arbitros. ut sic eius voluntas penitentibus per presbiteros manifestetur et pena imponatur. et sic satisfaciatur deo principali et ex ordine ecclesie. **U**n satisfactio proprie fit deo tamen per ecclesiam et in ecclesia unde antequam. dicitur quod satisfactio est honor deo debitum impendere ut dicitur etiam est. **S**ed obicitur quia tanta potest esse contritio in aliquo quod remittit omnem culpam et penam. et tunc deus nihil exigeret satisfactoria. et tamen tali venienti ad confessionem satisfactoria imponeretur. **2.** unde videtur quod satisfactio non fit deo sed ecclesie eius sponsa. **S**ed verum est quod tanta potest esse contritio quod totum remittit. **S**ed quia hoc non constat ecclesie. ideo debet imponi aliquam penam satisfactoria a presbitero. **S**i autem presbitero constaret. oino sibi satisfactoria reputaretur nec aliquam penam imponeret sed absolutum ostenderet. vere autem ecclesia in aliquibus decipit. sed huiusmodi deceptio est fructuosa quia super cumulatur merita et ecclesie imponetur et etiam ipsi satisfaciendi. quia enim deus non vult ultra sortem reliquum in meritum satisfaciendi et in ecclesie thesaurum deponit. hec bonum.

De qualitate satisfactoris. ti. xliii.

Deinde considerandum est de qualitate satisfactoris scilicet per qualia opera habeat fieri satisfactorius. Et circa hoc quatuor plura scilicet videntur habere fieri per opera penalia. **¶** Et quod sic quod patet per hoc quod dicit augustinus quod penitere est penam tenere. Sciendum tamen quod opus penale dupliciter potest intelligi. primo ratione generis operis et sic satisfaciendum est per peccatum per opera penalia et propter emendationem culpe preterite et propter preservationem a futura culpe emendationem debet pena. pene autem secundum philosophum. ii. ethicorum. c. iii. medicine sunt non tamen curative sed etiam preservative. Alio modo ratione operis operantis et sic non oportet satisfactorius esse per opera penalia. quia frequenter opera quantum sunt ex genere suo sunt penalia quod tamen ratione ferventis caritatis in opere sunt ei delectabilia. huius est satisfactorius fieri per opera contraria peccatis. ut dicitur infra de mensura satisfactoris post secundam questionem. Sed quia satisfactorius ut dictum est supra est deo debitum honorem impendere. hoc autem fit per omnia opera bona non tamen per penalia. ergo etiam debet honoris vel venit ex bono collato et sic debet per gratiarum actionem. vel ex mandato iniuncto et sic debet per obedientie subiectionem. vel ex maiestatis imperio et sic debet per latrie adorationem. vel ex peccato dimisso. et sic debet per sui punitionem et hoc in satisfactorio. **¶** Verum flagella quibus a deo punimur in hac vita possunt esse satisfactoria. **¶** Et recompensatio offensus preterite potest fieri ab eo qui offedit et ab alio. quando fit ab alio tunc magis huius rationem medietatis quam satisfactoris. quando autem ab eo qui offedit rationem satisfactoris huius videtur si flagella que per peccatis infliguntur a deo sint aliquo modo ipsius patientis. rationem satisfactoris accipiunt et sunt eius in quantum ea deo acceptat ad purgationem peccatorum eis utens patienter. **¶** Sunt autem talia flagella materia satisfactoris. sed formaliter ipsa satisfactoria consistit in actu voluntatis. Si autem eis oino per impatienciam dissentiat ut sunt aliquo modo eius. et ideo tamen habent rationem vindicationis. unde secundum philosophum. ii. ethicorum. sicut ex eodem igne aurum rutilat et palea fumat. ita etiam eis de flagellis et boni purgantur et mali magis per impatienciam inficiuntur. Et augustinus. li. i. de civitate dei. c. xx. Cum deus aduersum me rebus exagitat. aut merita examinat. aut peccata castigat. et ideo licet flagella sint contra satisfactoria tamen tamen est bonorum. Sciendum tamen quod flagella que deus imittit maiorem efficaciam habent inclinandi voluntatem ad bonum quam illa que non imittit sed imitti permittit. sic ergo flagella patientia aut sunt oino ex causa extrinseca et sic non sunt meritoria. Aut cadunt aliquo modo sub voluntate patientis et tunc illa voluntas vel est informata caritate et tunc sunt meritoria ut in bonis. aut non et tunc non sunt meritoria nec satisfactoria ut in malis. Nec obstat illud naum. primo non iudicabit deus bis in idipsum per hoc enim videtur quod flagella patientia minuunt futura. Ad quod dicendum quod naum. intelligit de iudicio sufficienti. vel dicendum quod pena temporalis non continuatur eterne ad augendum eternam sicut nec punctus lineae. quia nullus quantumtatis est respectu eterne. peccator etiam utriusque est debito. Nam et si statim

moreretur iuste extunc penam eternam sustineret. 3. multo magis toleratus ad vitam iuste interim omnem penam temporalem improportionabili minores sustinet. Quod autem dicit hieronymus. quod deus humanum genus diluvio. sodomitas igne. egipcios mari. israelitas in heremo perdidit. citare illos ideo temporaliter per peccatis puniuisse ne eternam puniret. quia non iudicabit deus bis in idipsum. Intelligendum est de illis qui inter ipsa flagella contriti fuerunt ut ipsemet exponit di. iii. Item opponitur de hieronymo. **¶** Verum pena mortis diminuat aliquid de pena per peccatum actuali debita. **¶** Et secundum hoc. quod non. quia mors temporalis siue naturalis est pena contra originale peccatum et quasi iam in natura versa sit originale peccatum. et ideo per mortem naturalem non purgatur aliquis de peccato actuali. sed per mortem illatam bene potest purgari. unde si quis mortem illatam patienter sustineat. etiam si per alia criminibus sit illata videtur ad diminutionem pene. et etiam ad liberationem a tota pena secundum quantitatem culpe et patientie et contritionis. Dicit tamen secundo. in. iii. di. xxi. q. i. in fi. per hoc potest concedi quod mors naturalis quam sit necessaria tamen voluntarie acceptata sit pena sufficiens per omnem peccatum venialibus. Et forte per magna parte pene debite per mortalibus dimissis quo ad culpam per quibus tamen non est plene satisfactoria. **¶** Verum satisfactoria possit fieri per opera que sunt in peccato mortali. **¶** Et quod non. deus enim cum omnibus bonorum non eget opera hominis non acceptat tamen quam remanentem dignam. nec tanquam satisfactoria nisi acceptet operantem. unde gen. iii. post respectum deus ad abel. et post subiugitur et ad manum eius. sed deus non acceptat hominem exente in peccato mortali. quia in illo statu est inimicus dei. 3. opera exentis in peccato mortali non sunt accepta tamen quam satisfactoria. quia sine dei acceptatione non potest esse satisfactoria sicut dicitur. i. cor. xxi. Si distribueris cibos pauperum omnes facies. et si tradideris corpus meum ita ut ardeat carni. autem non habueris nihil mihi prodest. **¶** Et obicitur quod nemo scit vixit odio aut amore dignus sit. ecc. ix. 3. si non potest satisfactorie in quo est in caritate tunc nullus scit se satisfactorie quod est inconueniens. ut videtur. **¶** Et sicut hoc nescit per certo vixit caritatem habeat vel habuerit in satisfactorie. ita etiam nescit per certo vixit plene satisfactorie et ideo ecc. v. de dei propiciatione peccatorum. nolite esse sine metu. Nec tamen exigitur quod hoc propter hunc metum satisfactorie iteret si conscientiam peccati mortalis non habet. licet enim non expiet penam per hominem satisfactorie. non tamen incurrit peccatum omissionis ex satisfactorie neglecta quia ad hoc vitandum non queritur certitudo scire sed sufficit certitudo probabilis coniecture. **¶** Verum opera in caritate inchoata et in mortali peccato completa sunt satisfactoria. videtur quod sic. quia vnum totum opus est meritorium in virtute bone intentionis per quam fuit inchoatum 3. si si hoc satisfactorie inchoet in caritate et peccet mortali ante complementum in virtute principij totum residuum erit satisfactorium. **¶** Et opus inchoatum ex bona intentione meritorium est in virtute illius nisi interrumpatur per actum contrarium. ut illud quod sequitur non continetur cum intentione prima nec secundum actum nec secundum habitum. facta autem est interruptio

illud quod sequitur actum non esset meritorium in virtute prime intentionis. Satisfactio autem inchoata in caritate per peccatum mortale interrumpitur ita quod illa opera que sequuntur non continentur cum prima radice. nec secundum actum nec secundum habitum. nec mediate nec immediate. **h. rich.** **V**erum opera satisfactoria ex caritate facta vivificant adveniente caritate et debeant computari in sortem. **h. e.** quidam dixerunt quod opera in caritate facta que dicuntur vana sunt meritoria vite eterne et satisfactoria respectu pene dimittende. et quod per caritatem sequentem opera ex caritate facta vivificant quantum ad hoc quod sunt meritoria vite eterne. **h. b.** non potest esse quod utrumque habent ex eadem ratione. scilicet ex hoc quod deo sunt grata. unde sicut caritas adveniens non potest ea significare quo ad unum. ita nec quo ad aliud. Nam caritas non potest vivificare nisi actum vel a se elicitum vel a se impatum. opera vero facta in mortali non sunt a caritate elicitum nec impatum. non vivificantur ab ea. unde versus. **illa reuiuiscunt que mortificata fuerunt.** Vivere non possunt que mortua nata fuerunt. Quia tamen quanto maior est contritio tanto magis minuitur pena. et quanto plus quis plura bona facit in peccato ex his tantomagis ad contritionis gratiam se disponit. probabile est quod sit debitor pene minoris. et ideo probabiliter debet eis iniungi minoris penam. **hec tho.** **N**ec obstat predictis id quod super illud luc. xxv. si attenuatus fuerit frater tuus etc. dicitur glo. quod fructus bone conversationis computari debet ab eo tempore ex quo peccauit. Hoc enim intelligitur si statim incipiat ceteri per peccatum. et tunc opera fuerunt satisfactoria ab illo tempore etiam antequam absolueretur a sacerdote. vel computantur fructus quo ad supererogantiam usurarii quod merito illorum fructuum non traxit dyabolus illum ad multa scelera. **hec bon.** **E**sto quod alicui per peccata commissis iniuncta fuerint multa ieiunia et in peccatum cecidens profecerit ea. nunquid ei cum iterum confitebitur iniungetur ut iteret illa. **h. e.** aliquid satisfactorius fuit ex quibus manet aliquis effectus in satisfaciendis etiam postquam satisfactorius actus transiit ut ex ieiunio manet corporis debilitatio. **E**x elemosinis datus substantie diminutio. et tales non oportet iterare. quod quo ad illud quod de eis manet deo per penam sunt accepte. quod autem non reliquit aliquem effectum oportet quod iterentur sicut est de oratione et similibus. **h. e.** etiam interior quod tota liter transiit nullatenus vivificatur. **h. b.** oportet quod iterentur. **hec tho.** **S**cotus autem dicit sine prouidenciam quod qui semel de penitentia et recipit penam condignam impositam sibi ab ecclesia clauem non errante quantumcumque postea recidit non tenebitur per illis peccatis per quibus illam penam recepit nisi ad illam penam sibi impositam. **E**t si impleat eam in caritate non tamen soluit penam sed etiam meretur gratiam. Si autem impleat eam ex caritate voluntarie soluit penam sed non meretur gratiam. Si vero illa pena ab eo ex caritate exigatur. pena quidem soluitur licet ipse non soluat. **E**t primo est satisfactio simpliciter. quia reconciliatur et placatur. In secundo est satisfactio quod voluntaria reddicio. etc. sed non simpliciter. quod nec reconciliatur nec placatur. In tercio autem est satisfactio ultra quam non exigatur ulterius pena.

Ex secundo membro sequitur quod si magnam prem satisfactiois imposita compleuit in peccato mortali et postea iterum peniteat de peccato non est iterum sibi imponenda satisfactio per primis peccatis de quibus ipse satisfecit licet ex caritate sed tamen de peccatis novis. **E**xemplum huius est. si alicui offensa facta in regem corrumdeat precise secundum legem absconditio manum si isti qui fecit offensam inuito abscondat manus satisfaciatur et satisfactio regi sufficere. quia secundum iusticiam exigere non debet ab eo ulterius penam. et tamen non recipit eam in gratiam et amicitiam. multo igitur magis sufficere posset per punitionem culpe si aliquis penam debitam infligeret sibi sed non ad gratiam vel amicitiam regis offensi. **E**x tercio membro possit dici quod talis si propter novum peccatum in quo recidit daretur antequam tota penam sibi impositam compleret. puniretur in inferno pena corrumdente illi quod non fuit soluta non tamen perpetua sed tamen usque ad tempus aliquod duratura. **E**x quarto enim secundum plenam iusticiam puniatur semel est imposita pena temporalis sed pro peccato de quo vere penituit nunquam isti pro illo peccato debent nisi pena temporalis et illa soluta nulla alia. **hec sco.** **V**erum opera ex caritate facta sunt alicuius boni meritoria saltem temporalis. **h. e.** meritum ipse dicitur actio que fit ut ei qui agit sit iustus aliquid dari. sed iusticia dicitur dupliciter. **V**no propter se que respicit debitum ex parte recipientis. **A**lio quasi similitudinarie que respicit debitum ex parte dantis. aliquid ei decet dante dare ad quod tamen recipiens non habet debitum recipiendi. et sic iusticia de decencia diuine bonitatis. sicut antequam dicitur quod deus est iustus cum peccatoribus propter quod decet eum. **E**t secundum hoc etiam meritum de dupliciter. **V**no actio qua fit ut agens habeat debitum recipiendi sed hoc vocatur meritum condignum. alio modo meritum dicitur actio qua fit ut sit in dante debitum secundum decenciam eius et hoc dicitur meritum de congruo. **C**um autem in omnibus illis que dantur gratis prima ratio dandi sit amor impossibile est quod aliquid esse sibi debitum faciat qui amicitia caret. **E**t ideo cum omnia et temporalia et eterna ex diuina liberalitate nobis donentur nullus acquirere potest recipiendi debitum aliquid eorum nisi per caritatem ad deum. et ideo opera ex caritate facta non sunt meritoria ex condigno alicuius boni nec eterni nec temporalis apud deum. sed quod bonitatem dei decet ut ubicumque inuenit dispositionem adiciat perfectionem. ideo ex merito congrui deus aliquis mereri aliquid bonum per opera ex caritate facta. **E**t secundum hoc illa opera valent ad tria bona scilicet ad consecutionem temporalium. ad dispositionem ad gratiam. et ad assuetudinem bonorum operum. de i. psal. i. Si volueris et audi. me bona terre commendabis. de 2. ioseph vi. ubi dicitur quod raab inuenit gratiam coram deo propter bona que nuncijs fecit. de tercio tre. iii. bonum est viro cum pro. iu. ab adole. s. bona ergo opera ex caritate facta mihi bona merentur de condigno sed solum de congruo. quod vero meritum congrui non deest propter meritum ideo magis cedendum est quod homini opera non sint alicuius boni meritoria quam quod sint. **V**nde dicit augustinus. quod peccator non est dignus pane quo vescitur. meritum ergo congrui operum merito caritatis est improporzionabile sicut linea superficies. unde sicut

linea nihil ē respectu superficie est tñ aliqd in
se sic ē de pctōre ad iustū et de ei⁹ amore ad
amōre caritatis. et d̄ merito ad meritū. b̄ bonū
Verū opa p̄dicta valeāt ad pene infernalis
mitigatōez. **H**ic q̄ diminutō pene infernalis
pōt intelligi dupli. vno mō q̄ q̄s liberetur a
pena quā iā meruit. et sic cū nullus liberet⁹ a
pena n̄ sit absolut⁹ a cl̄pa. q̄ effect⁹ n̄ minu-
unt⁹ nec tollunt⁹ nisi diminuta vel ablata cā
Sed p̄ opa ex caritatē facta q̄ neq̄ p̄ culpam
dimittē neq̄ tollē p̄nt inferni pena nō potest
mitigari. **A**lio mō pōt intelligi meritū q̄ me-
ritū pene impediāt⁹ et sic h̄mōi opa minuunt
penā inferni. p̄mo q̄ reatū omissionis euadit
qui h̄mōi opa p̄ficit. 2º q̄ h̄mōi opa aliquoº
ad bonū disponūt. i. ut h̄mōi minori contemptu
pctā faciat et etiā a m̄tis p̄tis p̄ h̄mōi opa
retrahat⁹. et sic dicit aug⁹. in encl̄. q̄ ad hoc
profūt ut sit plena remissio v̄l ut tolerabilior
fiat dānatio. **S**ic ergo h̄mōi opa valēt ad di-
minutōez pene eterne nō quidem debite s̄ de-
bende q̄ loco eorū vel ex eorū amissione fie-
rent aliq̄ mala. **D**iminutōez aut vel dilatōez
pene t̄pal merent⁹ h̄mōi opa sicut legit⁹ d̄ ac
bab. iii. re. xxi. sic et bonorū t̄paliū d̄secutōez

De p̄tibus satisfactoriis. ii. xxv.

Deinde cōsiderandū est de p̄tibus satisfactoriis. **E**t p̄mo i cōi. scđo i sp̄ali. **C**irca
p̄mū querūt⁹ p̄la. scz quot et que sint
partes satisfactoriis. **H**ic q̄ tres. s. ozo ieiunij
et elemosina. **A**d cuius euidentiā sciendū
q̄ sicut edificij materiales quedā sūt p̄tes in-
tegrales p̄me et principales ut fundamentū
parietes et tectū. quedā remote nec eque p̄ri-
cipales ut lapides et ligna. sic satisfactoriis
tria p̄dicta sūt p̄tes principales. q̄dam vero
alie sūt scđarie q̄ scz ad illa reducunt⁹ ut vigi-
lie. p̄gnatōes. discipline. **E**t oia opa carnis
afflictiva ad ieiunij. **O**mnia opa misericordie
ad elemosinā. **O**mnia vero opa sp̄alia ad ora-
tionē. **S**ciendū etiā q̄ q̄libz p̄dictorum su-
mitur p̄pe et cōiter et cōissime. **P**roprie ozo ē
ascensus mentis in deū ad aliquid degustan-
dum. vel impetrandū vel exoluendū. **C**ōiter
d̄ s̄m q̄ cōprehendit omnē actū cōtemplati-
ue ad deū relatū. **C**ōissime d̄ s̄m q̄ cōprehen-
dit omnē actū bonū sicut oñdit⁹ in glo. p̄ma
ad thess̄. v. nō cessat orare q̄ nō cessat b̄nfacē
Sic ieiunij p̄prie dicit⁹ carnis afflictō. s̄ cō-
muniter d̄ ois afflictō q̄ cōsistit i vigilijs fla-
gellis et ieiunij p̄prie dicit⁹. cōissime d̄ ab-
stinētia ab omī mortali p̄sa. lviii. nōne hoc ē
ieiunij qd̄ elegi dissolue colligatōes. **S**imil⁹
elemosina p̄prie dicit⁹ opus pietatis impensū
p̄mo ad releuandā indigentiam corpalem
Cōiter omē opus pietatis impensū p̄mo si-
ue corpale siue sp̄uale. **C**ōissime dicitur omē
opus mie siue p̄mo siue sibi impensum scđm
q̄ dicit aug⁹. q̄ elemosina hoīs incipe debet
a seip̄o iux illud eccl̄. iii. misere aie tue placēs
deo. **I**stis ergo suppositis dicendū est q̄ tria
p̄dicta s̄m q̄ dicunt⁹ p̄tes satisfactoriis accipi-
unt⁹ tñ cōiter. **E**t distinctō et sufficiētia eorū
p̄tes et pōt sūi s̄m appropatōez et s̄m p̄prietatē

Secundū appropiatōez sic triplex est radix
peccati. ut dicit⁹. i. jo. ii. scz cōcupiscētia car-
nis et cōtra istā est ieiunij cōcupia oculorū
cōtra quā est elemosina. **E**t supbia vite cōtra
quā ē ozo. hoc dico s̄m appropatōez q̄ vnū
qd̄q̄ istorū v̄z cōtra illa tria. vñ ei qui n̄ vnū p̄t
ex his p̄ficē inuigetur aliud. **E**t p̄cipue vices
aliorū elemosina pōt explere inq̄ntū p̄ eā q̄s
q̄s sibi meret⁹ qd̄ammō i illis quibus elemosi-
nam tribuit. **A**ppropate tñ magis opponunt⁹
sicut dictū est. **P**er p̄prietatem vero sic. op⁹ pe-
nale aut ordinat nos ad deū et sic est ozo aut
ad nos et sic est ieiunij. aut ad p̄ximū et sic ē
elemosina s̄m illd̄. ii. thi. i. sobrie et pie et iu-
ste vi. i. hoc secl̄o. 2c. b̄ bonū. **C**uiusmōi par-
tes satisfactoriis sūt tria p̄dicta. **H**ic dicit pōt q̄
potēciales. **E**fficacia em̄ satisfactoriis inuenit⁹
in illis tribus sicut v̄tus totius potēcialis in
eius p̄tibus q̄ cōplete inuenit⁹ in vna et i alijs
diminute. **E**lemosina em̄ includit i se v̄tutem
ozone et ieiunij duplici rōe. p̄mo q̄ consti-
tuit eum cui dat⁹ debitorē ad orandū et satisf-
faciendū alia bona q̄ pōt p̄ eo qui dedit. scđo
quia elemosina p̄pter deū data est q̄si quedā
oblato deo facta. vñ dicit etiā p̄ba. iij. et b̄.
q̄ dona h̄nt aliqd simile dō sacratis. **O**blatō
aut deo facta habz vim ozone. **E**t simil⁹ sub-
tractō bonorū exteriorū p̄ elemosinā inq̄ntū
ordinat⁹ ad corpis cōseruatōez q̄si v̄tuali iei-
unij cōtinet q̄ macerat⁹ corpus. **S**ic etiā ozo
virtute cōtinet ieiunij q̄ intentio interi⁹ ad
deū debilitat⁹ corpis parit. **E**t sic patz p̄ ele-
mosina cōplectus h̄z vim satisfactoriis qm̄ ozo
et ozo qm̄ ieiunij. **E**t idō dicit⁹ p̄ma thi. iij.
corpalis exercitatio ad modicū valis est. **E**t
p̄pter hoc elemosina magis indicit⁹ ut vñm̄
salis medicina peccati qm̄ alia. luc. xj. date
elemosinā et ecce oia m̄da sūt vobis. et dāñ.
iij. pctā tua elemosinis redime. et. i. thi. iij.
pietas ad oia v̄z glo. ois sūma discipline xp̄ia-
ne est i mia et pietate. **S**ed qd̄ istorū trium
est magis satisfactoriū. **H**ic illius q̄stionis p̄
ex r̄sione q̄stionis p̄cedentis. p̄t etiā dici q̄
vnūqd̄q̄ istorū est magis satisfactoriū secun-
dum suā appropatōez. **S**i tñ ḡnaler loquim⁹
dicendū ē q̄ i satisfactoriis sūt tria. s. vitacō el-
pe. augmentatio gr̄e. et solutio pene. et hoc ter-
tiū est infimū i satisfactoriis et alia duo p̄p̄-
derāt. **A**d p̄mū v̄z ozo. ad s̄m maxime v̄z ele-
mosina qua q̄s facit sibi amicos de māmōna
iniquitatis q̄ ipetrāt ei gr̄az. **A**d tertiū v̄z ieiuni-
ū. **S**i obicit⁹ q̄ n̄ sit mētio de el̄ia. **M̄. xvii.**
hoc gen⁹ demoniorū n̄ eicit⁹ n̄ i ozone et iei-
unio. **H**ic satisfactoriū ē medicīa p̄seruans a pctō
futuro et expiās a p̄terito. et l̄z el̄ia h̄at vim
expiādi qd̄cūq̄ p̄ctm̄ p̄teritū n̄ tñ h̄z vim p̄ser-
uādi a quocūq̄ p̄ctō futuro. q̄ ozo et ieiunij
p̄seruāt a q̄busdā p̄ctis n̄ tñ p̄ modum meriti
qd̄ etiā el̄ia facit. s̄ etiā p̄ modū cōtrarie assue-
tudinis. et sic d̄z **M̄. xvij.** h̄ gen⁹ demoniorū 2c.
et dicit ibi glo. ieiunio sanant⁹ pestes corpis
ozo pestes mētis. et s̄m b̄ intelligit⁹ q̄ aliq̄
pctā tñ ozo et ieiunio sanant⁹. **V**erū resti-
tutō sit p̄s satisfactoriis. **H**ic id̄ opus penale ē

ps satisfactōis p qd hūm diuinā iusticiā soluitur vel remittit^r ps pene debite p peccato. hūm ansz. li. p sol. 7. c. iusticia in deo sub duplici rōne considerat. vno^o dē iusticia dei ad centia bonitatis eius. Alio mō restitudo voluntatis in volēdo unicuiqz tribuere hūm merita sua. dico ergo q restitutio est aliq ps satisfactōis p opationē ad iusticiā pmo modo dictā cōdecz e m diuinā bonitate vt hōi faciēti actum quē deus pcepit nō tantum imputz sibi illū actū ad meritū grē s; etiā p illo remittat sibi aliquā prem pene pro peccato debite sic videmus q rex liberalis militi suo sibi re cōciliato obligato tñ ad aliquā e nendā ppter aliqd forisfactū qd fecit aliqū rēmittit partem pene siue emēde ppter hoc q fideliter ex hibz regi obsequiū qd alias impendē tenebatur. Der opatōez at ad iusticiā scdō^o dictāz restitutio n ē ps satisfactōis. Scdm rī gōzē em iusticie n pōt hō satisfacē p opus illud ad qd faciendū erat obligatus etiā si n peccasset vñ si totā penā pētis debitā exoluisset. vñ ansz. li. i. cur de hō. c. xx. dicit sic. cū reddis aliquid qd debes deo etiā si n peccasti n debes hoc oputare p debito qd debes p pētō. Plus aut tenet^r ille qui penā pētō debitā nō exoluit qm ille q eā exoluit. Dicendū g^o euz p restitutōe de n remittat aliquā prem pene pētō debite iuste facit iusticiā cōpensante valore meritorū. Et ab hac positōe parū aut nihil discordare videt^r illa opimo q pōit q restitutō est ps satisfactōis ex mia magis q ex iusticia. Licz aut restitutio p opatōez ad iusticiā scdō^o dictā n sit ps satisfactōis tñ est aliqd pambulū ad satisfactōez. Non em pōt hō sufficiēter satisfacē p pētō qndiu nō vult restitue rē alienā. vñ etiā q n hz vñ restituat tenet^r hōe voluntatē restituēdi si possz. hec rēls.

De eleymosina. ti. xxvj.

Postea cōsiderandū est de pūbz satisfactōis i spālī. Et pmo d eleymosina. scdō de ore. tēcō d ieiunio. et pto d restitutōe. q vt habitū ē s ē ps satisfactōis aliquo^o. vel saltē pambula ad satisfactōez. Circa eleymosinā vō pmo cōsiderandū ē de ei⁹ qdditate. 2° de eius differētijs siue distinctōe 3° d nēcitate faciēdi eleymosinā. qto d qbz boīs sint faciēde elie. qnto quoz ē dāe eleymosinas. sexto quibz sūt eleymosine dāde. septio quomō debēt dari elie. octauo d fructu eleymosine et vtilitate. nono d eleymosina p cōpatōez ad satisfactōez. Circa primū que runt pla. s. qd est elia p diffinitōez. Elia sic describit^r a qbusdā q est opus i quo datur aliqd ex cōpassione idigēti ppter deū. Dicit^r em elia ab eleo qd est vbu grecū. et ē idēz q miserioz cui⁹ impatiū⁹ est elepson. i. misere a quo elos. id ē mia. et idē eleymosina. i. mia Vñ n d; dicit eleymosina sine p greco sicut pferunt qdā corrupte. s; eleymosina sicut pferunt illi q sūt pici i greco. mia aut miseri ē nēcia. Sicut aut aliqz miseriā a se expellit qntā pōt ita misericors miseriā remouet ab alio ei subueniēdo. id est p bonoz suoz cōcatōez. hec

aut cōcatio nō pōt esse meritoria et virtuosa nisi qñ sit ppter deū. Et ideo in pdicta descriptione tangunt^r oia que cōcurrūt ad pfectōz eleymosine hūm quod ē meritoria. Ipa em miseria aliena que ē motuū mie tangit^r p h qd dicit^r indigēti. mia aut que nascit^r i nobis ex aliena miseria tāgit^r p hoc qd dē ex opassioe mie vero effect⁹ i releuatione al iene miserie cū dicit^r opus in quo aliqd dat^r. Nec em est essentia ipius eleymosine. s; intēcio directa i deū q dat ei rōez merendi tangit^r cū dē ppter deū. Diffinit^r at hic eleymosina put significat ipam datōez et nō put significat ipam rē datam. Cuius vntis actus est eleymosinā dare. Et q actus liberalitatis qz quis n omnis liberalitas indigentiā attendat illius cui dat^r tñ vna spēs eius h accēdit et illa ē mia cuius est actus eleymosinā dare. et sic cum liberalitas sit aliquo^o ps potēcial iusticie. dare eleymosinā magis videt^r pūne ad iusticiā q ad aliquā aliaz qtuor cardinaliū vntiū. Quia etiā mia est effectus caritatis vt dictū est s. ideo ex dñi dare eleymosinā est act⁹ caritatis mia mediāte ad qd fac i^o. i. jo. iij. q habuerit substantiā hui⁹ mūdi et viderit frēm suū nēcitate paciētem et clauseric viscera sua ab eo quomō caritas dei manet i illo.

Equit^r vidē d 2° articlo. s. de distinctōe vel pūbz eleymosine. Et circa h qrun^r pla. s. quot sūt eleymosine corpales. Et q septe q dñent^r i hoc vñ. Visito poto cibo redimo tego colligo condo. Visito infirmū. poto sicientē. cibo esurientem. redimo incarceratū. tego nudum. i. vestio. colligo. i. recolligo. s. hospite. cōdo. i. sepelio mortuū. Et obici^r M. xxv. dñs inter opa mie n oputat sepulturā. g^o 2°. Et p dñs enūat eleymosinas illas i quibz maior indigentiā apparz. vt euidentior appareat iusticia iudicātis dum hos p eleymosinis remunerat et illos p omissione condēnat. Et tñ i alijs scripture locis elis eleymosina cōmendat^r sicut patz in thobia q pen tibus et frībuz suis sepulcra solēnia edificauerit. Et etiā de ioseph qui corp⁹ xpi sepeliuit et inde laudat^r. Vñ nota q omīs alie nēcitates ad pdictas septe reducunt^r. Nā cecitas et claudicacio sunt quedā infirmitates. vñ dirigere cecū et sustētare claudū reducuntur ad visitatōez infirmoz. subuenire aut hōi cōtra quācunqz passionē extrinsec⁹ illatā reducit^r ad redēptōez captiuoz. Quot et q sunt eleymosine spūales. Et q etiā sūt septe q continent^r in hoc vñ. Cōsule castiga solare remitte fer ora. Cōsule. i. doce ignorātem et dirige dubitantē. Intelligit^r em i hoc duplex spūal eleymosina. s. doctrina et cōsiliū. Castiga delinquentē. Solare. id ē dsolare tristē. Remitte delinquentibz in te. Et h est maxima eleymosina. Vñ aug⁹ in ench. xl. c. Et eleymosina nichil est maius qm illa q ex corde dimittimus qd i nobis quisqz peccauerit. Fer id est porta infirmitates alioz et guamīa. Ora p oibz. Vñ eleymosine corpales sint potiores q eleymosine spūales. Et opatio istaz

elemosinarum potest attendi dupliciter. uno modo simpliciter loquendo. et secundum hoc elemosine spiritualis preminet triplici ratione. primo quidem quia id quod exhibetur nobilius est. scilicet donum spirituale quod preminet corporali. 2° ratione eius cui subuenitur quia spiritus nobilior est corpore. unde sicut homo liberiori magis debet providere quantum ad spiritum quam quantum ad corpus. ita et primo quod debet tanquam seipsum diligere. 3° quantum ad ipsos actus quibus subuenitur primo quia spiritualis nobiliores sunt corporalibus qui quodammodo sunt serviles. alio modo possunt operari secundum aliquam particularem causam in quo quodammodo particularis elemosina alicui spirituali preferretur. puta melius est pasce re famem morientem quam docere. sicut et indigentia secundum plures melius est dicitur quam prebui. quantumvis hoc simpliciter sit melius.

Equitur videtur de 3°. scilicet de necessitate faciendi elemosinam. Et circa hoc quatuor prela. scilicet. vtrum dare elemosinam cadat sub precepto. 1° quod dare elemosinam cadit sub precepto legis nature legis divine et legis positivae. Lex enim naturalis precipit ut diligamus proximum non tantum affectu sed etiam effectu. quod non est verum affectus non sequitur effectus si possibile est. Si quis ergo indigentia fratri non subveniret non veraciter eum diligit. quod volens innuere iohannes dicit in prima. canon. c. in. filioli non diligamur verbo neque lingua tantum sed opere et veritate. Lex etiam divina precipit hoc. quod de habetur. Mat. xxv. christus improprie reprobus maxime defectus operum mie quod non faceret non opera mie caderet sub precepto. Reducitur autem omnis subventio proximi ad preceptum de honore patris. sic et apostolus interpretatur. 1. thess. iii. dicentes pietas ad omnia verba promissionis habens vice quam nunc est et future. quod ideo dicitur quod in precepto de honore patris additur promissio ut sit longevus super terram. Sub pietate autem comprehenditur omnis largitio elemosinarum. In iure etiam canonico precipitur ut de lxxxvi. fratres nostri de de quodam episcopo largamur manum habeat. Necessitate patientibus succurrat. Alienam inopiam suam credat. quod si hoc non habet episcopus vacuam non tenet. Et i. e. di. n. satis. q. pasce sic de quos in pascedo homines suare poteris si non pauperis occidisti. Et iii. q. i. c. dicitur quod qui negat miam faciendam indigentibus et necessitate patientibus ipsum christum negat qui est mia. Sed cum sit preceptum affirmativum et obliget ad se non tantum per se sed per loco et tunc consideranda est facultas hominis et miseria indigentis. si enim homo habeat aliquid quod non sit necessarium sustentationi sue nature nec illorum quibus tenetur providere. sicut est vxor. filij. servi et ancille. et sit notabilis necessitas seu indigentia ex parte illius cui dandum est ita quod appareant probabilia signa extreme necessitatis. nec apparere in promptu quod subveniat. tunc hominis tenetur ex precepto subvenire indigenti. Non enim est expectanda necessitas ultima quod forte tunc iuvare non posset natura iam fame vel siti consumpta. Dicit enim crisostomus. super ioh. non oportet pauperem ululantem deceptorum vocare. Si autem habeat aliquid superfluum non tantum sustentationi nature sed etiam decentie sue statim tenetur de illo elemosinam facere indigentibus etiam si non inveniuntur tales qui essent constituti in necessitate predicta. Et si plures occurrant indigentes quibus omnibus subvenire non posset tenetur ceteris prius

magis indigentibus subvenire. Nec oportet quod consideret ad omnes casus qui possunt in futurum accidere hoc enim esset de crastino cogitare quod dominus prohibet. Mat. vj. sed diiudicare debet superfluum et necessarium secundum ea que probabiliter et ut in pluribus occurrunt. Sed obicitur quod licet cuilibet retinere sua. sed homo facit elemosinam de suo. ergo licet homini non dare elemosinam quod verum non esset si dare elemosinam esset sub precepto. 1° quod superfluum sustentationi tue nature et si sit apud te quantum ad deum dispensationem seu auctorem administrationis quantum ad deum est illorum in quibus vides signa probabilis necessitatis extreme non subveniatur eisdem. Respondeo si dico aliquo modo de superfluo decentie tui status respectu indigentium contra predictam necessitatem. unde contra illos qui de superfluo modis predictis indigentibus subvenire nolunt. de di. plon. sicut. Esurientium panis est quem tu detines. Huiusmodi vestimentum est quod tu recludis. Misericordiam redemptoris et absolutio pecunie quam tu in terra defodis. Et in hoc apparere quod elemosinam dare eo modo quo cadit sub precepto multum participat de ratione actus iusticie. unde glo. super illud. Mat. v. cum facis elemosinam dicitur. per elemosinam est pars iusticie. Et quibus huiusmodi precepti transgressores non sunt puniuntur lege humana. puniuntur tamen lege divina. Secundum enim sententiam aug. li. i. de li. arbitrio. multa impunita iuste relinquuntur lege humana quod cum iuste iudicantur lege divina. Nota tamen quod sicut dare elemosinam coram hominibus non cadit sub precepto obligate nisi per tunc necessitatis et ut alicui in necessariis vice subveniat. ita ad doctrinam alterius non obligatur homo propter debitum officii in his quod sunt de necessitate salutis et quod non esset qui instrueret vel quod aliquis videret aliquem errare et non esset alius qui teneret illud facere. aliam autem doce est consilium et superrogatio quedam. Vtrumque ille qui nihil habet obligatur ad dandum elemosinam. 1° multiplex est donum scilicet maneris a manu de quo deuter. xj. precipio tibi ut apias manum tuam egeno et pauperi. Compassionis a corde. psal. lxxi. cum effuderis esurienti aiam tuam etc. verbi dulcis et consolatorij ab ore ecc. xviii. Nonne ardorem refrigerabit ros sic et verbum melius quam datum. Obsequij et opere ex. xxij. si videris alium odientem te iacere sub onere non praesibis sed subleuabis eum eo. Ad primum non tenetur manes pauperem cum non habeat aliquid ad manum quod possit dare. sed tenetur ad tria ultima per loco et tunc. unde Mat. v. dicitur glo. si desit facultas. da affectum et obsequium vel verbum. hec alex. de an.

Equitur videre de quarto scilicet de quibus bonis debeat vel possit fieri elemosina. Et circa hoc quatuor prela. scilicet. vtrum possit fieri de necio. 1° nec necessarium debet dupliciter. uno modo sine quo aliquid esse non potest. et de tali necio elemosina omnino dari non debet. Preterea si aliquid in articulo necessitatis constitutum habet solum non posset sustentari et filij sui vel alij ad eum pertinentes. de hoc enim necio dare est sibi et suis vitas subtrahere nisi forte talis casus immineret ubi subtrahendo sibi daret alicui magis persone per quam ecclesia vel res publica sustentaretur quod per elemosinam persone liberationem seipsum et suos laudabiliter periculo mortis exponeret cum bonum

comune sit pprio pferendū. hoc tñ facere essz
pfectōis nō nccitatis. Alio mō dici^r aliquid
esse necessariū sine quo n̄ pōt ouenienter vita
deduci s̄m cōditōez et statū psonē ppe et ali-
arū psonaz q̄rū cura ei icūbit. hui⁹ nccij ter-
min⁹ n̄ ē i idiuisibili cōstitut⁹. s̄ mltis additū
nō p̄t diiudicari esse vltra tale necessariū. et
mltis subtractis adhuc remanet vñ possz ali-
q̄s oueniēter trāsire s̄m statū p̄m. De hmoi
g^o eliam dare est bonū et n̄ cadit sub p̄cepto
s̄ sub cōsilio. Inordinatū autē essz si aliq̄s tñ d
bonis pprijs subtraheret vt alijs largiret^r q̄
de residuo n̄ possz trāsigē vitā oueniēter s̄m
p̄m statū et negocia occurrētia. null⁹ enim
incōueniēter viuē d³. S̄ ab hoc tria sunt exci-
pienda quoz p̄mū est qñ aliq̄s statū mutat
p religionis ingressum. tunc em̄ oia sua ppter
p̄m largies opus pfectōis facit se i alio sta-
tu pōnēdo. Scdm qñ ea q̄ sibi subtrahit. et si
sint nccia ad cōueniētiā vite p̄nt tñ defacili
resarciri vt nō sequat^r maximū incōueniens.

Tertium quando occurrit et extrema neces-
sitas alicui⁹ puate psonē. vel aliqua magna
nccitas reipublice. In his em̄ casibus lauda-
biliter aliq̄s p̄t p̄mittere id qd ad decētiā
sui status p̄tinere videtur. vt maiori nccitati
subueniat. **V**tz elia possit fieri de illicite
acquisitis. **E** tripl^r pōt aliqd esse illicite ac-
quisitū. vno mō id qd illicite acq̄rit^r ab alio
et debet^r ei a quo est acquisitū nec pōt ab eo
res teneri qui acq̄siuit sicut cōtingit i rapina
et furto et usura. Et de talib⁹ cum hō teneat^r
ad restitutōez elia fieri nō pōt. vñ dicit aug⁹
in li. de verbis dñi nolite velle elias facere
de fenore et usura. de pecunia tñ tal^r acq̄sita
pōt eliaz facere si pponat restituere eq̄pollēs
et ppter illā eliam nō fiat impotēs. Scdo mō
est aliquid illicite acquisitū qd qdēz ille qui
acquisiuit retinere n̄ pōt n̄ tñ debet^r ei a quo
acquisiuit. quia scz cōtra iusticiā accepit et al-
ter cōtra iusticiā dedit. sicut cōtingit i symo-
nia. in qua dans et accipiens cōtra iusticiā
legis dei agit. vñ n̄ d³ fieri restitutō ei qui de-
dit s̄ i elias erogari. Quid tñ debeat fieri de
pecunia sic acq̄sita dicit^r infra vbi ager^r ple-
nius de symonia. Et eadē rō est i similibus in
qb⁹ datio et acceptio ē cōtra legē dei. Tercio
est aliqd illicite acquisitū n̄ quidē qz ip̄a acq̄-
sicio sit illicita s̄ qz id ex quo acquiri^r est il-
licitū sicut p³ de eo qd acquiri^r p meretriciū
vel lenociniū. Et hoc ppe vocat^r turpe lucrū
In eo em̄ q mulier meretriciū exercz turpiter
agit et cōtra legē dei. s̄ i eo q accipit n̄ agit
cōtra legē. Vñ qd sic illicite acq̄sitū ē retineri
pōt et d eo elia fieri. nō autē sic de eo sacrifi-
ciū vñ oblatio ad altare p̄cipue manifeste. tñ
ppter scandalū. tñ ppter sacramētoz reueren-
tiam. cum ppter horz ozē sceleris. vñ deu. iii.
nō offeres mercedē p̄stibuli i domo dei tui.
Nota hic q qñ lucrū est lege phibitū vt in
rapina. usura. symonia et hmoi. de lucrū non
tñ turpe s̄ etiā iniquū. qñ autē actus q^o q̄s lu-
cratus est ē lege phibit⁹ nō autē ip̄m lucrum
vt i meretricio et silib⁹ tñ vocat^r turpe lucrū.

Ite nota qsi meretrix sit occulta vel peni-
tens potest eius oblatō recipi ne p rubore de-
speret et hoc cōfirmat^r exemplo dñi qui h̄ su-
scepit a magdalena locionē pedū et vñctōez
vnguenti. luc. vii. **S** obici^r i^o luc. xvi. facite
vobis amicos d māmona iniquitatis. māmona
significat diuicias. ergo de diuicijs iniquit⁹ acq̄-
sitis p̄t aliq̄s sibi spūales amicos acq̄rere ele-
mosinas largiendo. **E** q sicut dicit aug⁹ in
li. de verbis dñi. quidā male intelligēdo res
alienas rapiūt et aliq̄ d inde paupib⁹ largiū-
tur et putant se facere qd p̄ceptū est. intelle-
ctus iste cōrigend⁹ est. Oms autē diuicie in-
iquitatis dicunt^r vt ip̄e dicit in li. de q̄stioni-
bus euāgelij. quia nō sunt diuicie iniquit⁹ n̄ ini-
quis qui in eis spez cōstituūt. vñ s̄m ambro.
iniquū māmona dixit quia varijs diuiciarum
illecebris n̄ros temptat affectus. vñ qz i plu-
ribus p̄decessorib⁹ quib⁹ p̄monio succedit.
aliquis repitur qui iniuste v̄surpauit aliena.
q̄uis tu nescias vt basil⁹ dicit. vel oms diui-
cie dicunt^r iniquitatis. id ē ineq̄litas qz nō
eq̄lites sūt oib⁹ distribute vno egente et alio
supabundāte. **V**trum ille qui obuiat alicui
paupi nccitatem extremā patienti furari pos-
sit vt ei subueniat de alieno si nō possit d suo
E q inextreme necessitatis articl^o omia sūt
cōmunia. vñ licz ei qui talem necessitatē pati^r
accipe de alieno ad suā sustentatōez si n̄ inue-
niat qui sibi dare velit. Et eadē rōe licet hñi
aliqd d alieno de hoc eliaz dare. imo accipe
si al^r subuenire n̄ possit talē nccitatē paciēti.
si tñ fieri pōt sine piculo paupis req̄sita dñi
volūtate. et siue ille licentiā dederit siue non
debz puidere paupi i vltima necessitate exn-
ti nisi etiā ille cui debz in sil^r necessitate esset
quia etiā tūc ei puidere teneretur si nihil ab
eo habuisset. Et qui puidet tali de alieno nō
teneat^r ad restitutōez. s̄m tho. in. iiii. Aliqb⁹
autē videt^r cōtrariū. s̄. q si sine cōsensu veri dñi
mini faciat tenet^r ad restitutōez. ip̄i vero dñō
si hz vñ restituat. si vñ n̄ habz ad p̄ns tene^r re-
stituere cum ad fōrtunā venerit pinguiozem.
Et h^o dicit esse p̄babilius vñl^r de militona
ppter pl^a. p̄mo qz nō remittit^r p̄ctm nisi resti-
tuatur male ablatū. 2° qz alia est obligatio q̄
teneat^r sic indigēti. et alia qua tenet^r vero do-
mino. et ideo satisfaciendo paupi nō satisfac-
vero dñō cum paup veri domi vicem n̄ gerat
nec verus dñs illud ratū habeat. **E**si obi-
citur qsi talis paup accipet nō teneat^r resti-
tuere. Rñdent q secus est de ip̄o et d fure. qz
paup accipit qd suū est. s̄ fur accipit qd suū
n̄ ē pñ n̄ pōt transferre dñium sine cōsensu dñi
Sequit^r videre de q̄nto. s̄. q̄s possit facere
eliam Et cca h̄ q̄runt^r pl^a. s̄. vtrū illi qui
sūt i p̄tate alteri⁹ cōstituti eliam facē possint.
E ille qui est sub p̄tate alteri⁹ cōstitut⁹ inqñ
tū hmoi d³ regulari s̄m supiozis p̄tatem. hic
em̄ est ordo naturalis vt iferiora s̄m supioza
regant^r et regulen^r. et ideo oportz q ea i qb⁹
inferior supiozi subicit^r dispeset nō aliter qm
ei sit a supiozi cōmissū. Sic igit^r ille qui ē sub
p̄tate cōstitutus de re s̄m quā subicit^r supiozi

elemosinā facere nō debz nisi qntū ei a supio
ri fuerit dmissū. Si q̄s vero hēat aliqd s̄m qd
ptati supioris nō sublit. iam s̄m hō nō est ei
ptati subiectus. s̄ qntū ad hoc p̄prij iuris exi
stens et de hō p̄t facē eliaz. **U**trū monach⁹
vel ali⁹ religiosus eliam facere possit. **R**esp. q̄
n̄ quia nec volūtate nec p̄prij h̄z. xij. q. j. volo
et. c. nō dicatur. Et h̄ verū ē de puro claustra
li nullā admistratōez nullūqz officiū habēte
nisi hoc faceret de licēcia exp̄ssa vel p̄babil
p̄sumpta abbatib⁹ de reb⁹ d̄ibus. ar. xvj. q. i.
placuit. vel nisi videat hoīem ad mortē esuri
entē. tūc em̄ pōt hoc facē de licēcia abbatib⁹.
di. lxxvj. pasce. qz i tali casu sūt oīa cōmūia
xlviij. di. sicut h̄i. n̄ obstāte etiā cōtradictōne
abbatis inferioris. xj. q. iii. qui resistit. Si vō
admistratōez h̄z tūc n̄ t̄m pōt. s̄ debz quicqd
sup̄est paupib⁹ erogare s̄m rap. xij. q. j. quia
tua in fine. et di. lxxvj. nō sane. Et hoc ē ve
rū s̄m rod. n̄ sit admistratō de q̄ statutū est q̄
quicqd sup̄est necessitatib⁹ refūdāt i vsus cō
munes vel i aliquē vsuz cōmunem sp̄alem.

Quid si religiosus ad scolas vel ad pegri
nandū vadat de licēcia abbatib⁹. nūqd facere
pōt eliam. **R**esp. q̄ sic quia eoip̄o q̄ abbas licē
ciauit eū videt⁹ ei d̄cessisse q̄ faciat oīa bona
que honesti scolares et pegni cōsueuerāt fa
cere. ar. de offi. dele. p̄terea. ff. d̄ iur̄iur. l. ii.
Ita t̄m q̄ hoc faciat moderate cōformando se
ill̄ inter quos vinit di. xij. illa. hec hostiē. et
rap. **U**trū vxor sine licēcia viri eliaz facere
possit. **R**esp. si habz res p̄finales. i. p̄p̄as p̄ter
dotē pōt et d̄z inde eliaz facere etiā viro inui
to ex de pactis. cōnen. hac lege. Sed et de re
bus quib⁹dā viri. s. de pane vino et silib⁹ q̄
sc̄z bono et approbato more cōsueuerunt ad
dispensatōz vxoris p̄tinere pōt moderate dar
re p̄ deo s̄m facultatē viri et maiorē vel mi
orem multitudinē et necessitatē paupum for
mans sibi cōsciam q̄ maritus debeat h̄ ratum
tenere lic̄z forte aliq̄ ore p̄hibuerit. solēt ei
mariti talia p̄hibere ad terrozē. vt sic et si nō
in toto t̄m tempent se a tāto. Dōt etiā forma
re sibi cōsciam ex q̄litate paupis de quo cre
dit q̄ si maritus eū viderz ei porrigerz. ar. isti.
de obliga. que ex delic. nas. s. placuit. S̄z et
de licēcia viri hoc facere pōt et d̄z indistincte
Si aut̄ mōis oībus credat q̄ marito displice
ret si daret nec pōt suā cōsciaz informare tūc
doleat q̄ dare nō pōt. Nullaten⁹ em̄ dare de
bet cū scādalo viri sic intellige. xxiij. q. v. qd
deo et alia iura q̄ vident⁹ cōtraria. Et hoc ve
rum est nisi viderz paupem morientem fame.
tūc em̄ posset eliam facē de licēcia sūmi sp̄si
sicut de monacho dictū est s̄. Et hoc dicūt cō
muniter oīs doctores. Eodē aut̄ titulo d̄ ne
gocijs secularib⁹ dicit q̄ si mulier etiā latens
ter moderatas det elias p̄ se et viro suo vili
ter gerēdo cōe negociū nō peccat lic̄z credat
q̄ viro displicerz si scirz. Et sufficit i hoc caū
q̄ n̄ veniat oīa p̄hibitōez viri et q̄ eū n̄ scā
dalizet. Et nota q̄ sicut de reb⁹ mariti nō p̄nt
vxores dare elias sic nec de reb⁹ dotalibus
quaz dñs est maritus. **C.** de rei ven. dote. et

C. de inr. doc. i reb⁹. **I**tem teneat vxores a mē
datio sc̄z ne cū dederint. menciant⁹ dicētes se
n̄ dedisse forte p̄pter metū viroz. ne i tempa
lem eterna quā meruerāt retributō cōmutet.
sicut legi⁹ d̄ obketricib⁹. xxi. q. ij. si q̄libz. h̄
host. et rap. **S**z nūqd vxor pōt facere eliam
irrequisito viro de rebus q̄s h̄z ex p̄p̄o lucro. qz
est mulier lucratua. **R**esp. jo. decretista dicit q̄
sic. etiā ric̄s. et d̄ho. moderatas t̄m. vult. autē
de mili. pleni⁹ dixit distinguēs q̄ aut de reb⁹
illis seip̄az sustentat et viroz. aut sup̄abundat
In p̄mo caū nō pōt de eis eliam facere si sub
tractō sustentatōis viri d̄z inde se q̄ magis
tenet⁹ viro q̄ alij. In 2º caū p̄t viro etiā inuito
et idē dicendū ē de p̄fernalib⁹. **U**trū fili⁹
familias eliam facere possit. **R**esp. d̄ castreñi et
q̄si de castreñi peculio pōt facere eliam. Nam
qntū ad iº p̄familias censet⁹. ff. ad marce. l.
i. s. fi. de aduētico at l̄ p̄fecticō q̄uis p̄m̄z
Iau sit q̄ ad p̄prietatē. s̄m quo ad sp̄ez succes
sionis et sic intelligit⁹ qdā mō dñs rez. p̄na
rū etiā viuētē p̄re. insti. de here. q̄li. s. h̄ sui.
nec pōt nec d̄z eliam dare nisi sicut s̄ notat⁹
est de vxore et monacho. et in his casib⁹ i q̄
bus p̄t alias donare. h̄ host. et rap. **G**uill. aut
de mili. dicit q̄ sine p̄iudicio filius familias p̄t
facē modicas elias sine cōsensu p̄ris nō autē
magnas et notabiles. Si t̄m ei cōmissa esset p
curatio vel villicacō posset facere ampliores
dūmō n̄ cederet i p̄iudiciū p̄ris. **Q**uid si fili
us esset in scolis vel in p̄griuatōe vel i iunē
Bndēt rap. et host. p̄ sic ibi de licēcia p̄ris p̄t
etiā de p̄fecticō et aduētico eliaz dare. ar. ff.
ad marce. l. i. Itē si filius. sicut etiā d̄ monacho
dictū ē s̄. **U**trū sui ancille et famuli eliaz
facere possint. **R**esp. q̄ nō p̄nt elias dare de re
b⁹ dñoz sine cōsensu eoz. nisi panē et h̄mōi
q̄ n̄ inferūt sensibile nocumētū. qz est etiam
aliq̄s taliū sit disp̄sator rez. nō t̄m ponit⁹ di
sp̄sator q̄si p̄tatem h̄ns aliquā in re dñi. sed
quasi tractas ea ad utilitatē dñi. hec tho. in
iii. Sed guill. de mili. dicit q̄ sine consensu
dñi exp̄sso vel p̄sumpto vel ratihabitōe. su⁹
de rebus dñi facere n̄ pōt elias nec magnas
nec p̄uas. Nec est oīno silē de seruo et filio.
familias quā h̄ic et si n̄ actu t̄m h̄icu dñatur.
seruus aut̄ neutro mō dñatur. De p̄cio at sui
seruicij constat q̄ possz eliam dare.

Equit⁹ vidē de sexto. s. quib⁹ ē elia dāda
Et cca h̄ querunt⁹ p̄lā. sc̄z vtrū aliq̄s pos
sit facere eliaz sibiip̄i. **R**esp. cū elia sit op⁹ mie
sicut misericordia n̄ est p̄p̄e ad se s̄ p̄ q̄ndam
similitudinē vt dictū ē. l. ii. ita ec̄ p̄p̄e loquē
do nullus sibi eliam facit nisi forte ex p̄sona
alteri⁹ vt cū q̄s ponit⁹ eliaz distributoz p̄t ec̄
ipe accipe sibi si indigeat eo tenore quo alijs
ministrat. Dōt etiā distingui q̄ elia pōt du
pliciter fieri. s. vt p̄ collatōz alicui⁹ rei t̄pal
et hoc mō null⁹ sibiip̄i eliam facere p̄t. vt p̄
exerciciū alicui⁹ act⁹ sp̄ual v̄l corp̄al. Et qz
h̄s cū sit diuersarū p̄cium in seip̄m agere pōt.
sicut aia mouet corp̄us et vna ps aie aliā. et
vna ps corp̄is aliā. ideo t̄m eliam aliquis
sibi facere pōt. Sed qz ad subueniendū sibi in

corpali⁹ natura satis inclinatur. ideo de h^o nō oportuit dari pceptū s; solū de subueniendo aie ad qd nō ita multū inclināt. vñ dicit^r ecc. xxx. Misere aie tue placēs deo. ¶ **U**trū tā bonis q̄ malis sit danda elia. ¶ **H**ic q̄ sic si indigeat intuitu sustentande nature. cū p̄cipia^r nobis etiā bñfacere inimicis. qz hec oīa t̄palia sustentamētū et fulcimentū sūt nature rōnal^r q̄ est s; m se ordinata ad deū. q̄ et si qñq; erret a oditōze nequa q̄ tñ ē desperandū de ip̄a dū uiuit. Nō tñ ē danda elia malis intuitu fouē de malicie. qz s; m aug. sic diligēdi sūt hoīes vt nō diligāt^r eorū errozes et exhibicio beneficij cōrēdet dilectōz. ¶ **I**ntelligendū tñ est q̄ elia put est satisfactoria ē bonis ministrāda vt meritis eorū quib⁹ dferet^r sit celerior liberatio eorū a pena a q̄b⁹ dferet^r. Si aut elia nō fiat intuitu liberatōis a pena debita s; soluz liberalis ipi⁹ dantis. tūc nō optet q̄ fiat dīfunctio psonarū q̄b⁹ dat^r elia. vñ et executores testamētōz debent eligē bonos q̄b⁹ cōferāt res mortuorū ad expēditōez et liberatōz a pena. tū qz iusti vberiores sūdūt p̄ces p ill⁹ p quib⁹ dferet^r eis elia q̄ iniusti. tū qz ozoēs eorū sūt efficaciores apud deū. ¶ **D**icendū est ergo q̄ elia dāda est bonis et mal⁹ dūmō sine indigētes qz indigēti nō subuenire iniquū ē. vñ ambro. sup illd luce. xij. hoīs vberel fructus ager. dicit nec mīozis ē crimis tollē habenti q̄ cū possis et abūdans sis indigētibus denegare. et habet^r di. xlvij. sicut. d3 8° elia fieri indigētib⁹. ¶ **D**e mal⁹ tñ distinguēdū ē q̄ aut sūt in statu et volūtate peccandi aut nō. p̄mo mō nō est eis subueniendū ne det^r eis fomentū peccādi nisi in casu notabil^r necessitat^{is} in quo sp̄ ē nature subueniendū. vñ aug⁹ et habet^r di. lxxxvj. q̄ venatorib⁹ dāt q̄re dāt q̄ dāt histriōib⁹ et meretricib⁹ q̄re dāt. nō natura ibi accēdūt nō creaturā op̄is dei s; neq; ciā op̄is humani. et. j. q. v. nō oīs dīr q̄ vtili⁹ esurienti panis tollit^r si de cibo secur⁹ iusticiā negligat q̄ esurienti panis frāgit^r vt iniusticie seductus acq̄escat. ¶ **N**ec ē otrariū hoc qd dīr. lxxxvj. di. non satis. g. pascē. qz ibi loquit^r de esurienti ad mortē. ¶ **S**i vō sunt in volūtate dīmittēdi p̄ctm tūc dari p̄t. vñ ro. xij. si esuriet inimic⁹ tu⁹ ciba illū. hoc em faciēs carbonēs ignis scz diuini amoris dgeret sup caput eius. ¶ **U**trū elemosina licite dari possit histriōibus. ¶ **H**ic histrio dicit^r qui per aliqd instrumentū vel corporis gesticulationem homines intendit puocare ad varios risus vel ad ineptam leticiam et qui ob hoc ei dat imolat demoni. i. peccat. et sic dicit hiero⁹. q̄ mimis et histriōibus dare nichil aliud ē q̄ demonibus imolare. ¶ **S**ed si detur ei quia indiget bonū est. ¶ **I**cē si det^r ei qz scit viellare ad dīsolatōez nature infirme et desolate nō ē p̄ctm. ¶ **E**xemplū de dauid q̄ citharā pcutiebat qñ spūs malignus agitabat sant. j. regū. xvj. bonū ē ergo largiri oib⁹ si sufficim⁹. gal. vj. dū t̄pus habem⁹ opemur bonū ad om̄s. s; qz nō sufficim⁹ omnib⁹ addit matie ad domesti cos fidei quib⁹ magis tenemur q̄ extraneis.

Vñ. j. thi. v. si quis suorum et maxime domesticorum curam non habet infidelis est et infideli deterior. **N**otandum tamen quod sicut dicitur di. lxxxij. §. j. generaliter danda est elemosina pauperibus et his qui laborare non possunt suis manibus. qui enim laborare preestit se immiscere se elemosine impatoris redigit in servitutem. **C**. de medi. validis. l. j. Et dicit ibi glo. quod iustus feceris si penitentem iniuste exegeris quod si ei dederis. **Q**uibus magis elemosina sit danda. **R**. quod illi cui magis est benefaciendum. tamen dicit philosophus. ix. ethi. non est facile determinare propter multas diversitates boni et necessarii. tamen hoc est tenendum quod spiritus magis est reddendus debitum quam beneficium impendendum ut ipse dicit ibidem nisi ex parte altera assit maior bonitas vel necessitas vel utilitas. **E**t ideo parentibus et proximis et benefactoribus et eis a quibus spiritualia bona quos accepit magis debet facere etiam si indigeat et ceteris paribus mulieribus magis. **E**t magis etiam indigentibus et magis vilibus ad bonum commone. unde multo magis superiori egenti utiliori magis est elemosina danda quam proximiori. maxime si non sit multum distinctus cuius cura nobis specialis imineat etsi multum non indigeat. **E**t sic secundum has quatuor additiones debet gradus in elemosis constitui scilicet honestum vale necessarium et debitum. **A**ssignare autem in singulis quando unum alteri preferatur est impossibile quia singulares additiones que attendende sunt. sunt infinite. et non cadunt sub arte. de his autem unctio docet et prudentie consilium. **S**ed obicitur contra predicta et videtur quod elemosina sit magis data inimicis quam predictis personis. quia dare elemosinam inimicis est perfectioris operis quod est melius quam opus imperfectioris. **D**icendum est quod opus perfectioris est melius quam imperfectioris salvis gradibus per ambulationem ad perfectionem. **D**are autem amicis est gradus ad perfectionem. **V**ñ si quis inimicis potius daret quam amicis non perfectio sed stulticia esset. **A**d hanc etiam questionem valent illa que dicta sunt in li. ij. in illa. q. f. vñ. sic magis benefaciendus amicis. 22.

dextera tua. Item pietas. j. thi. iij. exercitatio ad modicum valet. pietas aut valet ad omnia. Item caritas. j. cor. xij. si distribuero in cibos pauperum. omnem facultatem meam. caritatem autem non habeam nihil michi prodest. Item ordo dandi. ecc. xxx. miserere anime tue scilicet pro placens deo.

Sequitur videre de octavo scilicet de utilitate elemosine. Et circa hoc quatuor proposita sunt. Primum utrum elemosine magis consistat in dato exteriori quam in affectu interiori. Secundum utrum elemosina habet efficaciam et ex ipso faciente in quantum est dicenda operis meritorium. Et ex ipso accipiente in quantum obligat ad orandum pro illo qui elemosinam dat. Si ergo consideret elemosine efficaciam ex parte recipientis sic maior efficaciam in maiori dato consistit in quantum per hoc plures et magis debitores efficiuntur. Si autem ex parte dantis sic respectu proprii essentialis efficaciam elemosine magis pensat ex affectu quam ex dato. Scilicet respectu proprii accidentaliter ut remissionis pene vel homini magis pensat efficaciam elemosine ex magnitudine dati. nisi ex parte altera intentio voluntatis magnitudinem exterioris dati preponderet. prout tamen esse tam intensa voluntas quam etiam omnem penam absorbet et reatum sicut de contritione dicitur. **Q**uod sit quod duo sint equales in caritate et elemosinas faciunt equales sed alter cum gravamine alter cum hilaritate. quod bonum magis meretur quantum ad remissionem pene. **S**ed si gravamen illud procedat ex radice avaricie vel de reliquijs eius. non est ex hoc magis satisfactoria elemosina sed minus. quod procedit ex radice pietatis ex quo non debet modum reportare. Si autem proveniat ex radice dilectionis proprie magis est satisfactoria et meritoria quantum ad dimissionem pene cum sit magis penalis. **S**ed contra hoc obicitur illud. i. cor. ix. hilariter dato: re de. de. Dicendum quod hoc intelligitur de dilectione qua deus eum remunerat in presenti dans sibi aliquod gaudium spirituale quod non habet qui dat cum gravamine. Vel prout dicitur quod hilaris ibi sumit pro voluntario et spontaneo. sicut inuit etiam apostolus ibi non enim inculpat colerem si non prout leniter ieiunare. sicut nec melancolicus si non prout leniter dare. hec villus. de mili. **A**d hoc nota quod est multiplex utilitas proveniens ex elemosina largitione. valz enim habet et in futuro. j. thi. iij. pietas ad omnia valet promissionem habens vite que nunc est et futura. **T**alem enim vitam conservat et promittit. psal. beatus qui intel. super ege. et pauper. et sequitur dominus operetur illi super leem. do. ei. Item temporalia augmentat puer. xj. Alii dividunt propria et ditiores sunt spiritualiter. Item a culpa liberat. luce. xj. date elemosinam et ecce omnia munda sunt vobis. Item liberatum defendit contra dyabolum ecc. xix. super scutum potentis et super lanceam pugnabis adversus inimicum tuum. Item protegit a peccato actu. iij. igne ardentem extinguit aqua et elemosina resistit peccato. Item illuminat intellectum et affectum sanat. psal. lviij. frange esum. pa. tuum. et sequitur tunc erumpet quasi mane lumen tuum ecce illustratio intellectus et sanitas tua cito orietur. ecce sanatio affectus. Item gratiam conservat ecc. xix. elemosina viri quasi saccus latus cum eo. et gratiam hominum conservabit quasi pupillam. Item a morte eterna liberat. tho. iij. elemosina ab omni peccato et a morte liberat et non patitur animam

ire in interitum. Item ad gratiam perducit. Mat. v. Veni te benedicti patris mei. etc. et sequitur esurienti etc. et psal. lviij. frange esurienti. et sequitur gratia domini colliget te. has autem utilitates maxime habet cum debitis circumstantiis vestita. **N**otandum etiam quod elemosina valz ad predicta non quod est secundum necessitatem sed secundum quandam dispositionem et per hunc etiam modum intelligitur in libro. super illo. j. thi. iij. pietas ad omnia valz. pietatem sequens si lubricum carnis patitur vapulabit sed non peribit quod per hoc quod aliquis pietatis operibus vacat existens in peccato mortali se disponit ad gratiam ut non facile permittatur in perditionem ire.

Sequitur videre de ultimo scilicet de elemosina per operatorem ad satisfactoriam. Et circa hoc quatuor proposita sunt. Primum utrum elemosina sit satisfactoria. Secundum vel sit intentio subleuandi necessitatem proximi et sic est operis meritorium. vel recopendendum debitum offensionis dei. et sic est operis iusticie et est satisfactoria. tertium primo modo prout ad meritum vite. scilicet modo ad meritum dimissionis pene. **U**t patet quilibet elemosina corporalis sit satisfactoria. **A**d primum delictum non est de essentia satisfactoris ut ex predictis patet. sed est perambulatio ad satisfactorium sicut est fundamentum. unde cum aliquis peccat eo ipso quod non facit quod facere tenetur constat quod illud quod quis tenetur alias facere non est de essentia satisfactoris sed perambulatio ad eam. unde cum ad elemosinam largitoris quicquid quis teneatur quicquid non. ut patuit super constat quod illam elemosinam largicio ad quod quis tenetur non est per satisfactorium. **A**lie vero sic cum sint opera bona et penalia quod erigitur ad operis satisfactorium. puniunt enim quod non tamen ex afflictione corporis sed ex subtractione rerum. hec tho. Quidam tamen ut bonum dicunt quod etiam ille elemosine ad quas quis tenetur sunt satisfactorie ex diuine misericordie largitate. **U**t patet elemosina ad hoc quod sit satisfactoria fieri debeat de necessarijs. **S**ed necessarium dicitur dupliciter vel secundum nature aritundinem vel secundum usum viuendi communem primo modo non tenetur nec debet imponi ei qui peccauit quod hoc est perfectionis et pertinet ad illos qui totum victum expectant a christo sicut viri qui sunt in statu perfectionis. Et ideo si fiat elemosina debet fieri de eo quod superest huic necessario. et bene est satisfactoria. Si autem dicatur necessarium secundo modo de quo dicit augustinus. multa superflua habere probabimur si sola necessaria teneamus. de tali fit proprie satisfactoria. de superfluo vero huic necessario non fit quantum est de rigore iusticie. Credo item quod diuine misericordie largitas est tanta quod totum acceptat et quasi per nihil nos saluat. hoc bonum. **U**t patet de proprijs vel alienis vel illicite acquisitis deat elemosina fieri require super. hoc autem ad primum dicit sufficit scilicet quod ad hoc quod elemosina sit satisfactoria. necesse est quod quod ea dat ipse iusto titulo habeat et teneat et posside valeat aliter tenetur potius reddere quam dare. hoc host.

De oratione ti. xxvij.

Deinde considerandum est de oratione. Et primo de eius quidditate. secundo cui dicitur orari. tertio cui dicitur orare. quarto qualiter debet orari. quinto quod in oratione debet peti. sexto per quibus debet orari. septimo de orationis utilitate et efficaciam siue virtute. octavo de orationis necessitate. nono de diuina laude que in orationibus inseritur. decimo de deuotione ex qua oratio virtuosius redditur. Oratio enim sine deuotione est quasi mugitus bouis. ut dicit augustinus.

Circa primū q̄runt̄ plura cui⁹ scz potēcie
actus sit ip̄a oꝛo vtz ratōis vel volūtatis.
¶ **O**zare dicit̄ dupl̄r. vno mō p desiderio ob
tinēdi aliqd a deo q̄ desiderās ordinē i ip̄m
Et sic oꝛo est qdā ascensū aie intellectiue ad
deū q̄ est volūtatis vt eliciēdis et intellectu
vt dirigētis et sic dicit̄ dām. li. iij. c. xxiij. oꝛo
ē ascensū intellect⁹ ad deū. et glo. sup illō
psal. accedite ad eū dicit̄. accedite fide inbe
rendo. et duob⁹ pedib⁹ gemie caritatis cur
rendo. primū pūnet ad directōē intellectus
scdm ad ascensū affect⁹. Et sic sumi⁹ oꝛo s̄m
qd. j. thi. ij. distigui⁹ oꝛa obsecratōz postula
tōē et grāz actōem. et in glo. sup illō psal.
Dñe ante te om̄e desideriu meū. vbi dr. nūq̄
desinit ozare q̄ nō desinit amare. Alio mō oza
re ē idē q̄ p̄dictū desideriu loquēdo ad deū
p modū pponere nō indicatiuū s̄ supplicatū
et sic est act⁹ intellectus vt eliciēdis. et volū
tatis vt mouētis. et sic dicit̄ psal. li. x. et d̄p.
q̄ ozare est dicē. Et autē. iij. metha. c. iij. dr.
q̄ hō p oꝛoē loquit̄ deo. et p̄s. j. et b. c. pe
dicat q̄ ad optima dep̄cat̄ ratio. hec rich.
¶ **V**tz oꝛo sit actus religionis. ¶ **S**ic q̄ sic qz per
oꝛoē hō deo rēuerentiā oꝛādo exhibet inq̄a
tū scz ei se subicit et p̄fitec̄ oꝛādo se indigere
eo sicut bonoz suoz auctore. hoc autē pūnet
ad virtutē religionis cui⁹ vt dictū fuit. ij. li.
est honorē deo debitū exhibere.

Equit̄ vidē de scdo scz cui dūeat ozari.
¶ **S**ic q̄ hoc dūenit deo et etiā sanctis eius
vñ iob. v. ad aliquē sanctoz dūertē. aliter tñ
de⁹ oꝛat̄ et aliter sancti ozant̄. De⁹ em̄ oꝛa
vt p ip̄m illō qd̄ peti⁹ impleat̄. Sancti autē q̄
sūt in patria petitiōes nras q̄s ad eos d̄migi
mas in vbo qd̄ ip̄i vidēt eis manifestate agno
scūt. Sancti vñ q̄ sūt in via vel in purgatorio
nōdū fruunt̄ verbi visione vt possint ea que
nos cogitam⁹ vel dicim⁹ agnoscere. Et ideo
imploram⁹ oꝛādo suffragia sanctoz existē
tū in patria. nō autē sanctoz existētū in pur
gatorio vel in mūdo. a viuis tñ petim⁹ collo
quēdo. ¶ **A**d hec nota q̄ qz spūsanct⁹ ex p̄so
nali p̄petate h̄z q̄ sit donū. ideo maḡ sibi cō
petit q̄ ip̄e petat̄ q̄ q̄ aliqd ab eo petat̄ quā
uis etiā ecclia aliq̄s oꝛoēs dirigat ad ip̄m li
cet nō eas q̄ loco orationū in ecclia recitant̄.
vt veni creator spūs mētes tuoz visita.

Equit̄ vidē de tercio scz cui dūeat oza
re. Et circa hoc q̄runt̄ plā. pmo vtz cō
ueiat soli creature rōnali. ¶ **S**ic q̄ sic vt patz ex
p̄dictis i solutiōe p̄me q̄stōis de oꝛoē. ¶ **V**tz
x̄p̄o op̄etat ozare p nobis. ¶ **S**ic q̄ x̄p̄us oꝛat p
nobis inq̄atū hō. s̄ ideo nō dicim⁹ x̄p̄m oza
re p nobis. qz x̄p̄s significat supplicū eternū
cui⁹ nō est ozare s̄ adiuuare. ppter qd̄ dicim⁹
x̄p̄e audi nos x̄p̄e miserere nobis. Et in h̄ etiā
vitam⁹ heresim arizij q̄ posuit psonā filij mō
rem patre et heresim nestorij q̄ distingit i x̄p̄o
psonā filij hoīs a psona filij dei. ¶ **V**tz vñ san
cti qui sūt in patria oꝛant p nobis. et vtrū
illi qui sūt in purgatorio sūt oꝛēt p nobis.

Require sup circa finē tercij libri.

Equit̄ vidē de q̄rto scz q̄liter d̄z ozari.

et quid de aliquib⁹ additōibus et p̄cipue de
illis q̄ rēq̄runt̄ in oꝛoē ad hoc q̄ sit impetra
tua dicit̄ infra ar. vij. tñ et hic circa hō que
runt̄ plā scz. ¶ **V**tz oꝛo debeat esse vocalis.
¶ **S**ic q̄ sic. est em̄ duplex oꝛo scz cōis et singu
laris. Cōis ē q̄ p multros ecclie in psona totius
populi fidelis deo offert̄. et ideo optet q̄ in
notescat toti populo p quo offert̄. qd̄ n̄ pos
set fieri nisi esset vocalis. et ideo etiā cantus
sūt ab ecclia instituti. vñ aug⁹ dicit de seipso
q̄ flebat vberzime in hymnis et canticis sua
uiter sonātib⁹ cantātis ecclie eo q̄ voces ille
influebāt in aurib⁹ ei⁹ et loquebat̄ veritas i
cor ei⁹. Oꝛatio vñ singularis offert̄ a singu
lari psona quacūqz siue p se siue p alijs oꝛā
te. Et de hui⁹ oꝛonis necessitate nō ē q̄ sit vo
calis. iūgit̄ tñ ei vox multiplici rōne. primo
ad excitandā interiōrē deuotiōē. Vñ in ea tñ
vocib⁹ et h̄mōi signis est vtendū quātū pdest
ad excitandū interi⁹ mentē. si vñ mēs p hoc
distrahatur vel q̄litercūqz impediatur ē a talib⁹
cessandū qd̄ p̄cipue d̄tingit in eo cui⁹ mens ē
h̄mōi signis sufficiēter ad deuotiōē pata. Se
cūdo q̄ deo aliqd debitum reddat vt hō deo
seruiat s̄m totū qd̄ a deo h̄z. i. nō tñ mente.
s̄ et corpe qd̄ p̄cipue dūenit oꝛoni scdm qd̄ ē
satisfact̄ oꝛia. Tercio adiūgit̄ et ex quadā re
dūdancia ab aia ad corpe et ex vehemēti af
fectōe. s̄m illō psal. letatū est cor. m. et exul.
lingua mea. et he tres rōnes cū alijs trib⁹ in
his vñsibus cōtinent̄. Collige sex causas quare
vocaliter oꝛas. Vt corpe cedat mētis deuoti
tio crescat. Vt cor mūdēt̄ et p̄xim⁹ edificet̄.
Lingua laudet̄ opifex demonqz fugetur. ¶ **C**
Si obicit̄ illō M. vj. tu autē euz oꝛaueris itra
in cubi. 2c. Dicendū sicut dicit ibi crisost⁹. q̄
dñs nō p̄hibet ozare manifeste. s̄ p̄hibet hō
fieri ea intentōe vt ab alijs videat̄. Vñ oꝛā
nihil nouū facere d̄z qd̄ aspiciāt hoīes vl̄ cla
mando vl̄ pectus pcutiendo vl̄ man⁹ expan
dendo. ¶ **V**tz oꝛo debeat esse diuturna. ¶ **S**ic
q̄ q̄qz sic. de oꝛone em̄ possum⁹ loqui dupl̄r
vno mō s̄m cām suā q̄ est desideriu caritatis
ex quo pcedere d̄z oꝛo qd̄ in nobis debet esse
cōtinuū vel actu vl̄ vtute. manet em̄ h̄mōi de
sideriu in om̄ib⁹ q̄ ex caritate facim⁹ in gl̄az
dei om̄ia autē q̄ agim⁹ debem⁹ ad gl̄az dei fa
cere. vt dicit̄. j. cor. x. Et s̄m hoc oꝛo debet
esse cōtinua. vñ aug⁹ ad pbā. nos ip̄a fide spe
et caritate cōtinuato d̄siderio sp̄ oꝛam⁹. Alio
mō s̄m se et sic nō p̄t esse assidua qz optz alijs
opib⁹ occupari. sed dūenies est vt tantū du
ret quātū ē vtilis ad excitandū interiōris de
siderij feruorē. cū vero istā mensurā excedit.
ita q̄ sine tedio durat̄ n̄ possit n̄ ē oꝛo vltēri⁹
ptendēda. vt etiā vult aug⁹ ad pbā. ostēdēs
hoc exemplo sanctoz qui morabant̄ in egip
to. Dicunt̄ inq̄ fratres in egip̄to h̄re oꝛones
crebras tñ breuissimas. et qdāmmō iaculatas
ne illa vigilāter erecta q̄ ozanti p plurimū ē
necessaria p pductōis moras euanescat atqz
hebetet̄ intencio. ¶ **S**ic p hō etiā ip̄i satis cōten
dūt istā intentōē sic n̄ eē obtūdendā sic dura
re nō p̄t. ita si p̄durauerit nō etiā rūpendā.

Et sicut hoc ē attendendū in orōne singulari p
opationē ad intentiōem orantis. ita in orōne
cōi p opatiōem ad populi deuotiōem. Et nota
rōne illi qd dicit dñs luce. xviij. oportet sp
ozare q aliq̄s dīnue ozat. vñ ppter dānuita
tē desiderij vt dictū ē. vel qz nō ptermittit qñ
ozet tpib⁹ statutis. vñ ppter effectū siue i oza
te q post orōez remanet magis deuot⁹. siue ec
in alio vt cū aliq̄s suis bñficijs aliū puocat
vt p se ozet. etiā qñ ipe ab ozo cessat. **S**ed
obicit⁹ oia hoc qd dicit q ozo debet aliqñ esse
diuturna qz xps dicit **M**. vj. ozātes aut noli
te multū loqui. **S**icut dicit aug⁹ ad pbā.
absit ab orōne multa loqui s nō desit multa
paciō si feruēs pferet intentiō. Nā multū
loqui in orādo ē necessariū rē supfluis vñbis
agere. plerūqz hoc negociū plus gemitib⁹ q
sermonib⁹ agit. **V**ñ de necessitate ozois sit
q sit attenta. **S**icut sic. Attenciō em hz p̄cipue
locū in orōne vocali. Actus em exterior non
ē moral⁹ nisi p opatiōez ad actū rōis interiorē
vñ nullū habz effectū vocali ozo si eā nō pce
dat vel comitet⁹ ozois intentiō aliter nō esset
moral⁹. **V**bi notand⁹ q aliqd dīr necessariū du
pliciter. vno mō p qd meli⁹ puenit⁹ ad finez
et sic attenciō necessaria ē absolute ozois. **A**lio
mō sine quo res nō p̄t dīsequi suū effectū. Est
aut triplex effectus ozois vñ cōis omib⁹
actib⁹ informatis caritate scz mereri. Et ad h
nō ē necessaria attenciō per totā orōez. s vñ
pme attenciōis qua aliq̄s accedit ad orandū
reddidit ozois meritoriā. sicut et in alijs actib⁹
meritorijs accidit. **A**li⁹ est ei p̄p̄i⁹ scz impe
trare. et ad h⁹ etiā sufficit p̄ma intentiō quā
de⁹ p̄ncipaliter attēdit. Si aut p̄ma intentiō
desit ozo nec ē meritoria nec impetratiua. **I**llā
em orōez de⁹ nō audit cui ozās nō attēdit. vt
dicit greg⁹. vñ si assit intentiō debita et actua
lis in p̄ncipio ozois vocali est meritoria et im
petratiua p virtutē p̄ime intentiōis n̄ postea
interūpat⁹ p oia ratiā intentiōem. sicut cū ali
q̄s incipit pegrinari l̄ elemosinā facē ppter
deū. tot⁹ act⁹ sequēs ē meritori⁹ vñ pme
intenciōis licet cesset sua intentiō actual⁹. ter
cius effectus ozois quez p̄ncipaliter efficit
est quedā spūalis refectō mētis et ad hoc ne
cessaria ē intentiō in orōe. j. cor. xiiij. Si orē
lingua tm̄ mens mea sine fructu est. **T**riplex
tm̄ attenciō adhiberi p̄t orōni vocali. vna ver
bis ne q̄s in eis erzet. scda sensui vñbz. ter
cia finī orōis scz deo et rei p qua ozat⁹ q est
maxime necessaria quaz etiā p̄nt habē p̄deote
et qñqz tm̄ abūdat hec intentiō qua mēs fer⁹
in deū vt etiā alioz oim obliuiscat⁹. vt dicit
hugo de san. vic. Et quocūqz istoz mōz assit
intenciō nō ē inefficax ozo ad satisfaciendū
nec ē reputāda inattenta. **Q**uid si q̄s in oza
tōe vaget⁹ mēte. **S**icut q ex p̄posito vagari mē
te in orōne est p̄ctm̄ et impedit ozois fructū
et oia hoc aug⁹ in regla dicit. cū ozatis p̄
et hymnis hoc verset⁹ in corde qd p̄fert⁹ in
ore. **E**uagacio vñ p̄ter p̄positū orōis fructū
nō tollit. **V**ñ basili⁹. si debilitatus a p̄cto ne
quis ozare quātūcūqz potes cohibeas et de⁹

ignoscit. qz nō ex negligēcia s ex fragilitate
non potes vt oportet assistere coram eo. **S**i
obicit⁹ illd hugo. de san. vic. di. si qñ orōem
fundim⁹ aliud qolibet in corde versam⁹ et si
illd b̄ m̄a sic a culpa liberi nō sum⁹. **S**icut q b⁹
intelligit⁹ qñ aliq̄s ex p̄posito mente ad alia
distrahic in orando. **T**uc em sine culpa nō est
et p̄cipue si in alijs sponte se occupat q men
te distrahāt vt sit exteriora opa. **E**tsi ad oia
rū mēs euaget⁹ culpa mortal⁹ erit. si aut sine
hoc qd p̄cipiam⁹ mens ad alia vaget⁹ vñ ca
ret culpa vel est mima culpa nisi pcedens co
gitacio ex qua dāngit talis euagacio dicatur
esse in culpa. hec tho. in q̄rto. **V**ñ attēcio
noceat orōni. **S**icut dicit⁹ est p̄i⁹. melior
ē scda attēcio p̄ p̄ma. et terciā p̄ scda. vñ
dicit hugo de san. vic. de vñute orandi. **D**ura
orō est qñ ex abūdancia deuotiōis mens ita
accendit⁹ vt cū se ad deū postulatura duerte
rit p̄ amoris ei⁹ magnitudine etiā petitiōis
sue obliuiscat⁹. hec hugo. **E**t qz aia nō p̄t esse
vehementer attenta ad diuersa. ideo p̄ia at
tenciō nocere p̄t vt sit mior orōis fructus si
scda attēcioez euacuat. vñ scda si terciā oī
no tollat sed nō ecōuerso. **S**i attēcio cōir ac
cipiendo nō obest sed multū p̄dest vt etiā ex
sup̄dictis patz. vñ hugo in dicto li. dicit. sic
orōni sancta meditatio ē necessaria vt ozo oī
no p̄fecta esse nequeat si eā meditatio aut nō
comitet⁹ aut nō p̄cedat. **A**ttenciō igit⁹ p̄ma
q est ad ipā vba sufficit q sit tāta quāta suffi
cit ad integrā placōnem verborū. alias si sit
nimia erit ozaciōis impeditiua. vñ qñqz b⁹ ex
pit⁹ q qñ vult nimis in p̄culari cogitare de
vñbis sibi min⁹ occurrūt vba dicēda et impe
diret etiā intentiōez scda et terciā.

Sequit⁹ videre de q̄nto scz qd in orōne sit
petendū. **E**t circa hoc q̄runt⁹ p̄la scz vñ
in orōne sit aliqd determinate petendū. **S**icut q
sic. vñ xps **M**. vj. docuit determinate petē ea
que dānent⁹ in orōne dñica. **D**ossum⁹ aut de
termine petere illa bona quib⁹ non dāngit
male vñ et q malū euentū habere nō p̄nt hec
aut sūt quib⁹ beatificamur et q̄bz beatitudi
nē meremur. que quidē orādo sancti absolute
petūt. s̄m illd. ostende faciē tuā et salui eri
mus. et itez deduc me in semita man. t. **A**lia
aut puta diuicie honores et h̄moi peti possūt
sub additiōe scz si deus scit esse vñlia. **E**t idem
est in dubijs. qz vt dicit⁹ ro. viij. quid oremus
nescim⁹ sicut optet. hoc aut scz determinate
petere valet ad tria. p̄mo vt orantis intēcio
ad aliqd determinet⁹ q determinatio ē in oza
tōne multū necessaria. scdo vt nobis innotē
cat nostrū desiderij quātū in ipō p̄fecerim⁹.
tercio vt feruenci⁹ petam⁹. qz bona quanto
p̄cularius inspicunt⁹ tanto feruenci⁹ cōcu
piscunt⁹. sicut dicit p̄bus. iij. et b̄. de delecta
tōib⁹ corp̄alib⁹. vñ aug⁹ in li. de adorando
deū ad pbā. dicit. ido p̄ certa iterualla tpm̄
ec vñbis determinatis ozam⁹ deū. vt illis rez
signis nosipos amoneam⁹ q ad p̄mū. et q̄tū
i ipō desiderio p̄fecerim⁹ nobis innotescam⁹
quo ad scdm. et ad b⁹ agend⁹ nosipos arcus

exercitem? quo ad terciū. **¶** **U**tq; hō orādo de-
beat a dō petē rpalia. **¶** **E**t sic. vñ pñ. xxiiiij
tñ victui meo tribue nēcia. et aug? ad pbā.
sufficiētiāz vite nō vult indecēter q̄sq; si eā
vult et nō ampli? que quide? nō peti? ppter
ipam s; ppter salute corpis et oꝝruentē habi-
tam psonē hominis vt nō sit incōueniens eis
cū q̄b? viuendū ē. ista ergo cū habent? vt te-
neant? cū nō habēt? vt habeant? orandū est. si-
cut etiā dicit ibidē. licet orare qd licet deside-
rare. rpalia aut licet desiderare nō quidē pñ-
cipaliter vt in eis finē dñitiam? s; sicut qdā
admicula q̄b? iuuamur ad tendendū in beati-
tudinē inq̄atū scz vita corpalis p ea susten-
tat? et inq̄atūz oꝝganice deseruiūt ad actus
vītutū vt dicit phus. i. ethi. **¶** **U**tq; in oꝝone
dñica duētiēter septē petant? **¶** **E**t circa oꝝoez
hāc pmo cōsiderāda ē ei? excellētia. scdō ē ex-
ponēda. Quantū ad primū sciendū q; hec oꝝo ē
alijs oꝝonib? dignior editōe q; est edita ab
oꝝe xpi. Item ē exp̄ssione cōioz. q; in ea nullū
verbū ppiū ponit? s; oīa cōia vt patz. Item
in vbiis opendiosior vt citi? addisceret? faci-
lius teneret? frequētūz diceret? et null? excu-
saret? **¶** **I**te in sentētijs pfūdior. q; hic dñet?
materia oīm petendoz. vñ aug? ad pbā. de
orādo deū si p oīa p̄cationū sanctorū vba dis-
curras quātū estimo nihil dñet? q; ista oratō
nō dñeat et ocludat. **¶** **I**te in efficacā virtuo-
sior. q; em̄ immediate a deo est edita. ideo ad
impetrandū efficacissima. ipe em̄ modū effi-
cacem impetrādi nouerat quē in hac oꝝoe cō-
cluse. Quantūz ad scdū sciendū q; in ipa oꝝoe
dñica pmo p̄mittit? exordiu in quo captat? be-
nivolēcia. ibi pñ. scdō addit? narratio in q;
exp̄mit? indigētia. ibi sanctificet? tercio po-
nit? oclusio in q; erigit? cōfidēcia. ibi amen.
Dicit ergo quātū ad primū pater. in quē cre-
dim? noster quē amam? q; es in celis. in quo
speram? vel p̄t dici q; ibi exercitur in nobis
postulandi fiducia q; p̄cipue exercitat? in nobis
cōsiderādo ei? ad nos caritatē qua vult bonū
nrm. ideo dicim? pater nr. scdō ei? excellētiāz
q; p̄t ipm. ideo dicim? q; es in celis. Sequitur
sanctificet? vbi exp̄mit? nra indigēcia. nec
instituit xps hāc oꝝoez vt in orando solū his
vbiis vti debeam? s; q; ad illa sola impetran-
da tendere d; intencio nre oꝝonis qlitercūq;
ea pferam? vel cogitem? Detunt? aut oīa ne-
cessaria petenti. **¶** **A**ut em̄ peti? acquisicio boni
et hō vel glie. et hoc tangit? ibi adue. re. tuū
vel grē et hō ibi fiat volūtas tua. vñ extēio-
ris substātie et h; ibi panē nrm quoti. aut amo-
cio mali et hō vñ culpe qd fit ibi dimitte no-
debi. nra. vel pugne ibi et ne nos inducas in
temp. vel pene ibi s; libera nos a malo. **¶** **A**ut
cōfirmacio in bono et sepacio a malo ibi san-
ctificet? nomē tuū. Dicit gō nomen tuū. i. ho-
nor et noticia nois tui sanctificet? i. firmetur
in nobis scz in intellectu p fidei integritatez
et in affectu p dilectōis caritatez. et in effe-
ctu p opis strenuitate. vel nomē tuū quo scz
dicimur xpiani sanctificet? p xpi imitacōez et
adhesione. **¶** **A**duēiat regnū tuū. i. ecclia mili-

tās p iusticiā. uēiat ad te p gl'am. vñ regnum
tue gl'e uēiat ad nos p assecutōz visionis ap-
te. fiat volūtas tua p tuorū p̄ceptoz et cōsi-
liorū adimpletōez. sic in celo et in terra. i. sic
fit in corporib? celestib? ita fiat in terrenis
vel sicut fit in ecclia triūphāte ita fiat in mili-
tante. **¶** **P**anē nrm quoti. scdū lucā q; quotidiē
indigem? vel s; m. **¶** **S**upsubstācialē. hoc at
intelligi p̄t et de pane sacmētalī cui? quoti-
dian? vsus pficit hōi. in quo etiā intelligit?
oīa sacmēta. **¶** **E**t de pane corpali. vt p panē in-
telligat? oīs sufficiētia victus vt dicit aug?
ad pbā. q; eucharistia est p̄cipuū sacmētū et
panis est p̄cipu? victus. vñ hoc qd dicit sup-
substācialē exponit hiero. i. p̄cipuū. vñ p̄t di-
ci panis supsubālis etiā panis corpāl q; sub-
stācie corpis supaddit? **¶** **E**t panis sacralis q;
omnē subāz et corpalez et spūalem dignitate
sanctitate et p̄tate supgredit? da scz tu q; dare
potes nobis indigētib? hodie. i. dñue q; s;
indigem? **¶** **E**t dimitte nobis debi. nra. i. p̄ctā
q̄b? obligamur ad penā vñ ipaz penā ad quā
obligamur p culpā **¶** **D**imitte inq̄a scz iniuriā
et offensaz relaxādo vindictāz nō expectando
de eis. **¶** **V**bi aug? si in hac petitiōe mentimur
toci? oꝝonis null? ē fruct? **¶** **I**deo nota q; ille
q; odiū h; ad aliquē aut dicit illā oꝝoez i p̄s-
na ecclie et sic eā dicē p̄t nō vt suā s; vt ecclie
¶ **A**ut dicit eaz in psona sua et tūc exponit? sic.
sicut et nos dimitim? i. sic et nos dimitte de-
bem? et tūc valet sic orāti. etsi nō de odigno
ad gl'am de odigno tū ad impetrandā grām.
¶ **E**t ne nos inducas in temp. i. induci p̄mittas
in temptacōez. i. delectacōez et cōsumatōz pec-
cati. **¶** **T**emptari em̄ ē in cogitacōe. dñi in de-
lectacōe. s; induci in cōsensu. **¶** **T**emptari est bo-
nū. s; dñi et induci malū. **¶** **I**deo primū nō pe-
tit amoueri s; scdū et terciū. **¶** **S**; libera nos a
malo scz culpe et pene. **¶** **A**men. i. fiat.

¶ **S**equit? vidē de sexto scz p q̄b? d; orari.
¶ **E**t circa hō querūt? pla scz vñ orandū sit
p alijs. **¶** **E**t sic iaco. v. orate p inuicem vt
saluemini. **¶** **I**llō em̄ debem? orādo petē qd de-
bem? desiderare. **¶** **D**esiderare aut debem? bo-
na nō tñ nobis s; etiā alijs. hō em̄ p̄inet ad
rōez dilectōis quā impedere debem? p̄ximis
et ideo caritas requit? vt orem? p alijs. **¶** **V**nde
criso? sup **¶** **M**t. p se orare necessitas cogit. p
altero aut caritas fraternitatis hortat? dul-
cio? aut ē ante deū oꝝo nō quā necessitas trās-
mittit? s; quā caritas fraternitatis cōmendat? h;
criso?. **¶** **O**randū ē i gīt? p alijs et p peccatozib?
bus vt ouertant? et p iustis vt pseuerēt et p
ficiāt. **¶** **O**rātes aut p p̄ctōzib? p̄destinatis tñ
exaudiūt? sicut correctio q; corrigim? fratres
effectū h; in p̄destinatis nō i reprobatis. s; m
illō ecclie. vij. nemo p̄t corrigere quē de? de-
spererit. **¶** **P**ro iustis aut ē orandū. tū q; p̄ces
multorū facili? exaudiūt? vñ sup illō ro. vij.
adiuuetis me in oꝝoib? vris. dñi glo. mltorū
p̄ces impossibile ē q; nō impetrēt i? qd ē impe-
trabile. tū vt nō supbiāt maiores dñi scz cōside-
rāt se minorū indigē suffragijs. tū eē vt p mltos
grē agāt deo de bñficijs q; cōfert iustis q;

que magis est gemibunda et in qua est maior
clamor cordis ad deū p pectōz venia. hec at
in aliquib⁹ est metal in aliqb⁹ vocal. **O**ratio
oratio sit meritoria vel ec impetratiua. **S**ic
sic. vñ sup illd psal. oratio mea in linu m. cō
uerteret. dicit glo. etsi eis nō pfuit ego tñ non
sū frustratus mercede mea. merces aut nō de
be nisi merito. ozo em vt dictū ē respectu fu
turi effect⁹ duplicē habz virtutē scz merēdi
ec impetrādi. vctutez merēdi habz sicut qlibet
actus vctutis inquātū scz pcedit ex caritate a
q quidē pcedit mediātē religione cui⁹ actus
est. vt dictū ē sup. **A**d religionē pñnet ozone
offerre. **A**d caritatem vō pñnet desiderū rei
cui⁹ oplementū petit ozo. fides aut necessaria
est ex pte dei scz vt credat⁹ ab eo posse obtine
re qd petit⁹. **H**umilitas vō necessaria ē ex pte
petētis q suā indigentia recognoscit. **E**st etiā
deuotio nccia sz hec ad religionē pñnet cui⁹
est pñm⁹ actus necessari⁹ ad oēs cōsequētes vt
dictū est li. ij. **E**st aut ozo impetratiua ex grā
dei q etiā nos ad orandū inducit. **V**ñ aug⁹ d
vobis dñi. nō nos hortaretur vt peterem⁹ nisi
dare vellet. **N**otandū aut q qñqz pñcipali
ter aliqd aliud respicit merit⁹ ozois q illud
qd petit⁹. **O**rdinat⁹ em meritū pñcipue ad bea
titudinē. sz peticio ozois directē extendit se
qñz ad alia. **S**i ergo illd aliud qd petit aliq⁹
p se nō sit ad beatitudinē ei vtile nō meretur
illd. sz qñqz hoc petēdo et desiderādo meritū
pdit. vt si petat a deo cōplementū alic⁹ pecca
ti qd est nō pie orare. **Q**ñqz vō nō est necessa
riū ad salutē nec manifeste detariū. et tūc li
cet orās possz orādo mereri vitā n tñ mere⁹ i⁹
obtinere qd petit. vñ aug⁹ li. sentēciaz. p spe
ri. fideliter deo supplicās de necessitatib⁹ lōz
vite et misericorditer audiet et misericorditer
non audiet. qd em infirmo sit vtile mag⁹ nouit
medicus q egrotus. et idō paul⁹ nō ē exau
ditus de amotōe stimuli carnis. **S**i vō illd qd
petit⁹ sit vtile ad beatitudinē hois qñ pñnēf
ad ei⁹ salutē meret⁹ illd nō tñ orādo sed etiā
alia opa bona faciendo. et idō indubitanter
accipit qd petit tūc scz qñ optet accipe. **Q**ue
dā em nō negant⁹ sz vt cōgruo dēnt tpe diffe
rūt. vt dicit aug⁹ sup io. qd tñ impediri pōt si
nō pseuerauerit impetrādo. **Q**uia vō hō non
pōt alij mereri vitā eternā ex cōdigno vt in .ij.
li. dict⁹ est. idō p cōsequēs nec ea q pñnent
ad vitā eternā pōt aliqñ aliq⁹ ex cōdigno alte
ri mereri. **E**t idō nō sp exaudiet⁹ orās p alio vt
dictū ē sup. **E**t idō ponūt qtuor cōditōes qui
bus cōcurrētib⁹ sp impetrat⁹ qd petit⁹ scz vt p
se petat necessariū ad salutē pie et pseuerāter
nō tñ ille qtuor cōditōes reqrunt⁹ ad efficaciam
impetrādi qñ nichil impetret⁹ si aliqua defic
qz etiā qñqz aliq⁹ orās p alio audiet⁹. sz quia
his positis oratio sp hz efficaciam impetrandi
hec tho. in qrtō. **N**ota etiā q oīs cōditōes
q reqrunt⁹ ex pte orātis inquātū est orans in
cludunt⁹ in hō q dicit pie. puta q ozet fide li
ter. iaco. j. postulet in fide scz cōfidenter nihil
hesitās. **I**tem humiliter. psal. **R**espexit in ora
tione humiliū. **I**te feruēter. vñ aug⁹ ad pbā.

dignior sequetur effectus quam seruientior precedit
 affectus. **N**otandum etiam quod oratio quantum ad ef-
 ficaciam merendi innititur principaliter caritati.
 quantum uero ad efficaciam impetrandi innititur prin-
 cipaliter fidei quia per fidem habet homo noticiam omni-
 potentie et misericordie diuine ex qua bene impetrat oratio quod
 petit. hec dicitur in quarto. **U**tque pettores orando
 impetrent aliquid a deo. **S**ic uero crisostomus super
 mattheum omnia que petit accipit. si uero iustus siue
 pettor. **E**t augustinus dicit super iohannem si pettores deus non
 exaudiret frustra publicanus sic dixisset. deus
 propitius esto michi pettori. **I**n pettore tamen duo
 sunt consideranda. scilicet natura quam deus diligit et
 culpa quam odit. **S**i ergo pettor aliquid petat in-
 quantum pettor. id est secundum desiderium peccati de hoc
 a deo non auditur ex misericordia sed quia auditur
 ad uindictam. quia ad uindictam deus permittit pec-
 catorem adhuc amplius ruere in peccatum. deus enim
 quando negat propitius quod dedit iratus ut dicit
 augustinus. **O**ratorem uero pettoris ex bono nature de
 siderio procedente deus audit. non quasi ex iusticia
 quia pettor bonus non meretur sed ex pura misericordia
 obseruatis tamen quatuor predictis conditionibus. **S**ed
 obicitur illud quod scribitur in iohanne. scimus quoniam pecca-
 tores non exaudit deus. **D**icendum quod sicut dicit
 augustinus illud uerbum fuit ceci adhuc non inunctum. id
 est nondum perfecte illuminatum. et ideo non est ratum. li-
 cet possit verificari si intelligatur de peccato-
 re in quantum est peccator. secundum quem modum dicitur
 puer xxviii. qui declinat aurem suam ne audiat
 legem oratio eius erit execrabilis.

Equit' videre de octauo scz de neccitate
orōis. Et circa h^o q^uant' pla scz vtz ofo
sit actus cadēs sub pcepto. **E**t q^u sic. vñ **M**.
viij. petite et dabi' vobis. et luc. xviij. Optz sp
ozare et nō deficere. optet aut vt dicat crisost'
dicat neccitatē. Nō est aut intelligend' q^u hō
teneat' ad ozandū p sp. Est em pceptu; affir-
matiuū q^u et si semp obliget nō tñ p sp. Cadit
autē oīo sub pcepto et determinate et indeter-
minate. **D**eterminate quidē ad aliq's ozoēs ex
pcepto tenent' illi q^u ex officio suo sunt mediij
inter deū et populū constituti. vt sūt ministri ec-
clesie quibz ex officio incūbit pcel ad deū in
psonā toti' ecclesie fundē. et idō dicē tenēt'
horas canonicas ex statuto. **I**ndeterminate vō
ad oīoz tenet' q^ulibet ex hoc q^u tenet' ad bona
spūalia sibi pcuranda q^u nō nisi diuinit' dan-
tur. **V**ñ aliter pcurari nō possūt nisi a deo pe-
tant'. **E**x hoc etiā q^u quilibet tenet' primū sic
seipm diligē tenet' ei in neccitatibz bñficijs
subuenire nō tñ p corporales elemosinas s; eē
p spūales. quaz vna ē oratio vt dictū ē pri'
Sz et omibz etiā q^u misterio nō fūgun' ecclie
videt' ab ecclia determinatū tpus ozādi statu-
tū esse cū sūm canones teneant' diebus festis
diuinis officijs interesse vt mistris ozātibz p
populo suā intentōz ofoiment. hec tho.

Equit' videre de nono sez de laude diuina. Et circa h^o q^uerunt' p^{ro}la. p^{ri}mo vtz de^o fit ore laudand⁹. **R** q^uo sic p^{ro} hoc em excitat' i deū affect⁹ laudātis s^{ecundum} psal. sacrificiū laudis ho. m. et illic. zc. Et affect⁹ audiētis etiā s^{ecundum} psal. sp^{iritus} laus ei⁹ in ore meo. et sequit' audiāt

mansueti et le. 2c. **N**otandum tamē q̄ de deo
possum⁹ loqui dupl. vno mō quo ad ei⁹ essen-
tiā et sic cū sit incōprehensibil⁹ et ineffabilis
maior est omni laude. Vñ etiā dicit phus. j.
eth. q̄ optimorū nō ē laus s̄ mai⁹ aliquid et
meli⁹. debet⁹ aut ei s̄m illā opatōez reueren-
tia et honor latrie. Alio mō s̄m effectus ei⁹
q̄ ordinant⁹ ad nrāz utilitatez. et sic deo laus
debet⁹. psa. liij. miserationuz dñi recordabor
laude dñi sup omib⁹ q̄ reddiderit nobis dñs
Vñ cantus sint assumēdi in laudē diuināz
q̄ sic scz vt infirmorū animi mag⁹ puocēt⁹
ad deuotōez. vñ aug⁹. x. dñf. adducor cantā
di osuetudinē approbare in eccia vt p aurū
oblectamēta infirmorū anim⁹ in affectū pie-
tatis assurgat nō aut ppter ostentatōez et de-
lectatōez puocandaz. vñ. x. dñf. dicit aug⁹.
cū michi accidit vt me ampli⁹ cant⁹ q̄ res q̄
canit moueat penaliter me peccare dñfiteor.
et tūc mallē nō audire cantantē. Quia tñ no-
bilior mod⁹ ē puocādi hoies ad deuotōz p
p̄dicatōez et doctrinā q̄ p cantū lōo diaconi
et p̄lati quib⁹ ouenit p doctrinā et p̄dicatōz
in deū aios hoim puocare nō debēt cantib⁹
insistere ne p hoc a maioribus extrahant⁹. vt
dicit greg. et habet⁹ in decretis. di. lxxij. c.
in sancta romana ecclesia. hec tho. Illā tñ p
hibitōez dicūt aliq̄ h̄re locū in eccia romana
ppter qd̄ ibi dicit⁹ in sede hac. Alij tñ de car-
dinalib⁹ intelligūt hug. bō dicit hō gñaliter
opacomib⁹ esse phibitū cū iduti sūt ad legē
dū enāgelij ppter hoc qd̄ dē inter missaz. Et
cā hui⁹ institutōis fuit honestas. hec habet⁹
in glo. ibidē. Nō aut assumit eccia ad dei lau-
dē musica instrumenta nisi p raro organa. q̄
magis mouēt aim ad delectatōz quā forment⁹
p ea interi⁹ disposicō bona. In veteri tñ testa-
mēto utebant⁹ eis. tū q̄ ille popul⁹ mag⁹ erat
durus et carnal. vñ erat p h̄moi puocandus
sicut et p pmissiones terzenas. tū etiā q̄ per
h̄moi instrumta aliqd̄ significabāt.

Equit⁹ videre de decio scz de deuotōe Et
circa hoc q̄runt p̄la scz bñz deuocio sit
act⁹ spūalis. **H**ic q̄ sic dē em a deuouēdo. vñ
denoti dicunt⁹ q̄ se deo qdāmō deuouēt vt ei
se totaliter subdāt. Et sic deuocio nihil aliud
videt⁹ esse q̄ volūtas quedā p̄mpte tradendi
se ad ea q̄ p̄tinet ad dei famulatū. manifestū
est aut q̄ volūtas p̄mpte faciendi aliqd̄ qd̄ p
tinet ad seruiciū dei est quidāz actus spūalis
volūtatis. hec tho. Et p̄dictis bene ocoadat
descriptio deuotōis q̄ ponit⁹ a quibusdā scz q̄
deuocio ē feruor bone volūtatis quē mēs co-
hibere nō valens certis manifestat indicijis.

Vñ deuotio sit actus religionis. **H**ic q̄ sic
ad eandē em v̄tutē p̄tinet aliqd̄ facere et ha-
bere p̄mptā volūtate ad illd̄ idem faciendū.
q̄ vtriusq̄ actus ē idem obiectū. opari autē
ea que p̄tinet ad diuinū cultū siue famulatūz
p̄prie p̄tinet ad religionē. vt ex dictis in scdo
li. patz. ergo etiā ad eā p̄tinet h̄re p̄mptā vo-
lūtate ad h̄moi exequēda qd̄ est esse deuotūz.
Et nota q̄ deuotio q̄ habet⁹ ad sanctos trāsit
in deū inquātū scz in eis deū veneramur. de-

uocio v̄o quā subditi dicūt⁹ h̄re ad dños spā-
les est alteri⁹ rōis sicut et famulat⁹ eorū di-
stignūt⁹ a famulatu diuino. **S**z obicit⁹ q̄ de
uocio vt dictū ē ad hoc p̄tinet q̄ aliq̄s se deo
tradat. hoc aut manifeste fit p caritatē. vñ di-
cit dpo. iij. de di. no. q̄ amor diuin⁹ excessi⁹
facit nō sinens amātes sui iporū esse sed eorū
quos amāt. ergo deuotō p̄ci⁹ ē actus carita-
tis q̄ religionis. **H**ic ad caritatē p̄tinet imme-
diatē q̄ hō tradat se deo inherēdo ei p qndāz
spūs v̄nionē. s̄ q̄ hō tradat se ad alia opa di-
uini cultus. hō imēdiatē p̄tinet ad religionē
mediatē aut ad caritatē q̄ est p̄cipiū religio-
nis. Vñ nota q̄ sicut pinguedo corpāl et ge-
nerat⁹ p calozē naturalē et ipm calozem dñer-
uat q̄li ei⁹ existēs nutrimentū. sic etiā caritas
causat deuotōez inquātū ex amore reddit⁹ ali-
q̄s p̄mptus ad seruendū amato. et p deuotōz
caritas nutrit⁹ sicut et q̄libet amicitia dñerua-
tur et auget⁹ p amabiliū opēz. exercitiū et
meditatōez. **V**ñ dēmplatio siue medita-
tio sit cā deuotōis. **H**ic q̄ sic scz cā extrinseca ex
pte meditātis. Dictū ē em q̄ deuocio ē quidā
actus volūtatis ad hō q̄ hō se tradat diuino
obsequio. Omis aut actus volūtatis p̄cedit
ex aliqua dñderatōe eo q̄ bonū intellectu sit
obiectūz volūtatis. vñ aug⁹ dicit li. de tri. q̄
volūtas orit⁹ ex intelligētia. Et ideo medita-
tio est cā deuotōis inquātū sp̄ p meditādem
hō dñcipit q̄ se tradat diuino obsequio. Ad q̄
qd̄m inducit cōsideratō duplex. vna ex pte
diuine bonitatis et bñficiorū ei⁹. psal. michi
aut adherere deo bonū est. 2c. Et hec excitat
dilectōez q̄ est p̄ima cā deuotōis. Alia ē ex
pte hois dñderatōis suos defectus ex q̄b⁹ in-
diget vt deo imit⁹. s̄m illd̄ psal. Leuavi ocu-
los meos in mōtes. 2c. Et hec excludit p̄sum-
ptōem p quā q̄s impedit⁹ ne se subdat deo dū
sue v̄tuti innit⁹. Cā aut extrinseca p̄cipalis
ē deus. de quo dicit ambro. sup lucas q̄ deus
quos dignat⁹ vocat et quē vult religiosi⁹ fa-
cit. **V**ñ leticia sit effectus deuotōis. **H**ic
q̄ sic. vñ in qdāz collecta dicit⁹ quos ieiunia
votua castigāt. ipa quoq̄ deuocio sancta le-
tificet. Ex dñderatōe em diuine bonitatis ex
qua p̄cipaliter puenit deuotio p se quidē se
quit⁹ delectatio. iux illd̄ psal. memor fui dei
mei et delectatus sū. p accidēs v̄o sequit⁹ tri-
sticia in his qui nondū plene deo fruunt⁹. s̄m
illd̄ psal. Sitiuit anima mea ad deū 2c. sequit⁹
fuerunt mihi lacrimę mee pa. 2c. Cōsideratio
v̄o p̄pōz defectū ex q̄ causat⁹ deuocio secu-
dario. vt dictū ē. p se quidē nata est causare
tristiciā. p accidēs v̄o leticiā scz ppter sp̄z di-
uine subuentōis. et sic patet q̄ ad deuotōem
primo et p se sequit⁹ delectatō. scdario aut et
p accidēs tristicia q̄ est s̄m deū.

De ieiunio ti. xxviij.

Propterea dñderandū ē de ieiunio. Et pri-
mo de ei⁹ quidditate. scdo de ei⁹ vti-
litate. tercio de ei⁹ obligatōe. q̄rto dē
ei⁹ tpe. q̄nto de his q̄ habet⁹ ieiuniū soluere.
Circa p̄mā q̄rūt⁹ p̄la. Primo qd̄ sit ieiuniū
q̄ ieiuniū vt dicit psal. ē p̄simonia victus

abstinentiaq; cibor. Ad e^o euidentia sciend^o p
ieiuniu dicit^r dupl^r scz ieiuniu nature et ieu
niu ecclesie. a pmo dicit^r q^s ieiun^o ante q^m ci
bu sumat. a scdo aut^r dr ieiun^o q^s ordinataz
ab eccia ppter p^rct^oz satisfact^oz abstinentia
seruas. In satisfact^oz aut^r p^rct^oz n^o t^m optet
q^d h^o abstineat ab illis q^u v^rutez corrupit euz
dicat^r p^rsimonia vici^o sed etia q^d abstineat ab
illis q^b alias v^r salua v^rute licet cu dicat
abstinentia zc. **V**tz ieiuniu sic act^o v^rutis
q^d sic. vⁿ dicit h^o ieiuniu e pfecta v^ru
tus et ceteraz v^rutu fudamentu. Ex hoc em
aliq^s e actus virtuosus q^d p r^oez ordinat^r ad
aliq^s bonu honestu. hoc aut^r duenit ieiunio.
vⁿ dicit aug^o in quoda sermone de or^oz et ie
iunio. Ieiuniu ment^e purgat. sensu subleuat.
carn^e spiritui subicit. cor d^ricu et h^uilicuz
facit. occupac^one nebulas dissipat. libidina
etia ardore extinguit. castitatis lumen accen
dit. Et itez ibide. ieiuniu verbositat^e n^o amac
dinicias supfluitat^e reputat. supbia spirit. hu
militat^e om^edat. pstat homini seipm intelli
gere infirmu et debile. hec aug^o. Ad h^o t^m q^d
ieiuniu sic actus virtuosus euz ieiunam^o ab or
bus dissolutioib^o abstineri debem^o. Quid em
pdest ieiunare v^riscerib^o et luxuriari venati
bus. abstine a cibis et errare p^rctis. di. lxxvi
qd pdest. **C**ui^o v^rutis act^o est ieiuniu. **E**
q^d abstinentie cu attendat^r in cibis in q^b me
diu adinuac^r abstinentia. dictat em recta rac^o
h^u quⁱ mediu famit^r v^rutis. vⁿ dicit^r. ij. eccl.
q^d h^o sumat min^o de cibo q^d sibi opeteret h^u
statu coez ppter aliq^s mala vitada et bona p
sequenda n^o t^m dictat recta r^o t^m de cibo sub
trahere vⁿ n^o posset natura d^reruari vel etia
h^o opa debita opari. Dicit em h^o ieiunio. q^d non
refert v^rz magno vel p^ro tpe te interimas.
Et de rapina holocaustuz offert^r q^d vel cibor.
nimia egestate vel m^aducadi v^r l^omai penu
ria corpus affligit. Et itez ronalis h^o digni
tat^e p^rdit q^d ieiuniu caritati v^r v^rigilias sentia
integritati pponit.

Sequit^r vide de scdo scz d^r v^rutitate ieiunij
Et circa h^o q^runt^r pla scz ad q^d ieiunius
sit v^rile. Ad q^d patz r^oho ex dictis sup in illa
q^stione v^rz ieiunius sit zc. Nec optet ad hoc
addere g^ra breuitatis. **V**trum ieiuniu sit sa
tisfactoriu. **E** q^d sic Mat. xvi. hoc gen^o de
monioz n^o eicit^r nisi in or^one et ieiunio. Est
inqua satisfactorius q^d et p libidine peccat^o
subtra^rct^oz delectat^ois rec^opensat afflictio
n^o etia add^res et futura peccata impedit. deu
piscenciaz debilitans. **V**tz ieiuniu q^d sub
pcepto cadit sit satisfactoriu. **E** pceptu le
gis nature n^o e nisi de eo q^d est necessariu ad
salute. et ideo q^d sub h^u pcepto cadit non
e satisfactoriu s^z p^rexigit^r ad satisfact^oem. et
s^z r^o e de elemosina p^rut cadit sub pcepto. sed
pceptu eccie ad id^e ordinari p^r ad q^d satisf
ctio ordinat^r. et ideo ieiuniu q^d cadit sub p
cepto eccie p^r esse satisfactoriu. hec tho. **Q**
uale ieiuniu e satisfactoriu. **E** i carne duo
s^z scz viciu q^d d^r domari et natura q^d d^r faste
tari. ieiuniu ergo q^d natur^a seruat et viciu

domat e deo acceptu et satisfactoriu aliud n^o
Sciendu t^m h^u bon. q^d si esset ieiuniu tale
qd induceret morte siue moris accelerat^oez
h^o aut^r ess^r ex intent^oz et sic esset p^rctm morta
le. vⁿ h^o iero. n^o refert v^rz p^ro tpe l^o magno
te interimas. Aut p^rter intent^oz et tuc v^rl d^r
do opam rei licite et sic n^o e p^rctm. Aut n^o d^r
do opam rei licite v^rl v^rili s^z supuacue v^rl ma
le et sic est p^rctm. Aliqui t^m dicut q^d abstinen
cia n^o accelerat morte. s^z h^u bon. ipam bene
accelerat penitencia grauis.

Sequit^r videre de tercio scz de obligat^oz
hoim ad ieiuniu. Et circa hoc q^runt^r pla
scz v^rz ieiuniu sit in pcepto. **E** v^r patz ex su
pradictis ieiuniu valz ad vitandu mala et p
sequend bona. Vnusq^sq^s aut^r ex naturali r^one
tenet^r t^m ieiunij v^r quatu sibi e necessarium
ad p^rdicta. Et ideo ieiuniu in coⁱ cadit sub p
cepto legis nature. **S**z determinat^o t^rpis et mo
di ieiunadi h^u queniencia et v^rilitat^e populi
xpiani cadit sub pcepto iuris positui q^d e in
stitutuz a p^ratis eccie ad quos p^rinet statuta
p^ricipere q^d p^rinet ad coⁱem v^rilitat^e fidelu in
spualib^o bonis. et hoc e ieiuniu eccie. d^r d^rse.
di. v. q^dzagesima. et. c. se. **S**z obicit^r q^dcuq^s
transgredit^r pceptu mortaliter peccat. si ergo
ieiuniu institutuz ab eccia cadat sub pcepto
tuc siq^s vnu die t^m q^dzagesime solueret mor
taliter peccat q^d vide^r durz dicere. **E** pce
pta iuris positui magis obligat^r ex intent^oz
legislatoris p^r ex ipis v^ris. et ideo trasgressoz
talis pcepti magis e reputadus q^d obuiat in
tent^oz legislatoris q^d qui deuat in aliquo ab
ordinat^oz legis. Intent^oz aut^r latois legis
obuiat q^d ex c^otemptu vel sine aliqua r^onabi
li causa ordinat^oz n^o seruat. Si aut^r in aliquo
casu ordinat^oz n^o seruat in quo p^rabiliter
p^re credi q^d si legislator adesset eu obligari n^o
vellz tal^r trasgressoz pcepti reputad^r n^o e^r. et
ideo n^o e necessariu q^d quicq^s die ab eccia
institutuz ieiunare omittit mortaliter peccat.
Potest em h^o oino sine peccato d^rigere. aliqⁿ
aut^r sine mortale cu veniali. aliqⁿ etia cu mor
tali. Et hoc h^u diuersas occasiones q^bus h^o
inducit^r ad frangendu ieiuniu. hec tho. i. iij
Vtz o^ms teneant^r ad ieiunia ecclesie. **E**
ieiuniu acceptu n^o h^u q^d est actus v^rutis sed
p^rcise r^oe eius q^d supaddit statutuz eccie n^o
est de iure nature nec de iure diuino s^z de iur
e posituo. tali aut^r iure p^rhiben^r v^rl p^rcipiunt^r
tal^r que alias bene et male fieri possent. Sic
aut^r supra dictu est statuta coia p^rponunt^r h^u
qd multitudini queniunt. et ideo legislator in
eis statuendis attendit illd^o q^d v^r in plurib^o
accidit. Si aut^r aliqd ex speciali ca^m in aliquo
mueniret^r q^d obseruacie statuti repugnet non
intendit talem ad statuti obseruancia obliga
re. vⁿ ex de obserua. ieiun. d^riliu. legi n^o subia
ceat necessitas. et ar. d^r d^rse. di. v. q^dzagesima
In hoc tam^e est distinctio habenda h^u tho.
Nam si sit euident causa p^r seipm licite potest
homo statuti obseruancia p^rterire p^rsertim co
suetudine interueniente vel si non posset defa
cili ad superioze recursus haberi. Si v^o causa

sit dubia debz ad supiorē recurri q̄ potestates
 habz in talibz dispensandi. Et hoc ē obseruā
 dū in ieiunijs ab ecclesia institutis ad q̄ om̄s
 cōiter obligant̄ nisi in eis fuerit impedimen
 tū aliqd speciale. Dicit aut̄ host. sup. c. dñiū
 q̄ in dispensatōe sup ieiunio nō sufficit licen
 tia simplicis p̄biteri etiā ex iusta cā nisi sum
 ma necessitas imineat ita q̄ ad ep̄m sine picu
 lo nō possit recurrere haberi. et vt dicit causa
 sufficiens ad dispensandū ē infirmitas. natu
 re debilitas. ciboz. caristia siue penuria. vel
 paup̄tas. pegrinatio. labor et ptractio mēse
 nimia. vt in seruientibz mense nobiliū et hu
 iusmodi. **S**z obicit̄ illd qd dixit xps luc. v
 nō possūt filij sponsi ieiunare q̄diu sp̄sū est
 cū ip̄is. Est aut̄ xps cū oibz iustis sp̄ualiter
 in eis habitās. vñ dñs dicit Matb. v. Ecce
 ego vobiscū sum vsqz ad d̄summatōem seculi
 ergo iusti nō obligant̄ ad ieiunandū. **S**z illd
 verbū p̄t exponi triplr. vno mō s̄m crisō. qui
 dicit q̄ discipuli q̄ dicunt̄ filij sponsi adhuc
 erāt imbecilli? dispositi vñ opant̄ vestimēto
 veteri. Et ideo in corpali p̄ntia xpi maḡ erāt
 fouēdi in quadā dulcedine q̄ exercendi in ie
 iunij austeritate. Et s̄m hoc magis ouenit vt
 dispēsent̄ in ieiunijs cū imp̄ctis et nouicijs
 q̄ cū antiquioribz et p̄ctis vt patz in glo.
 sup illd psal. Sicut ablactatus ē sup matrem
 suā. Scdo mō p̄t dici s̄m hiero. q̄ dñs ibi lo
 quit̄ de rōne veterz obseruanciaz. vñ p hoc
 dñs signat q̄ apli nō erāt in veteribz obser
 uācijs detinēdi quos op̄tebat gr̄e nouitate p
 fundi. Tercio s̄m aug. qui distinguit duplex
 ieiuniū quoz vñ p̄tinet ad humilitatem tri
 bulatōis et hoc nō ouenit viris p̄ctis q̄ di
 cunt̄ filij sponsi. vñ vbi lucas dicit. Nō pos
 sūt filij sponsi ieiunare. Matb. x. dicit̄ nō p̄nt
 filij sponsi lugere. Aliud ieiuniū est qd p̄tinz
 ad gaudiū metis in sp̄ualia suspēse et tale ie
 iuniū cōuenit viris p̄ctis. **V**tz pueri te
 neant̄ ad ieiuniū. **S**z q̄ nō. p̄mo qz nō est in
 eis sicut in p̄uctis ita necessaria repressio vi
 cioz. ad quā ē ieiuniū institutū. scdo qz indi
 gent multo cibo p̄pter necessitatē augm̄ti qd
 fit de residuo alimēti. tercio p̄pter nature de
 bilitatē ex q̄ puenit q̄ indiget frequēti cibo
 et nō multo simul assumpto. qz vtus natural̄ id
 ouertere nō posset. Et ideo dū sūt in augmēto
 q̄ s̄m pl̄m ē vt in pluribz vsqz ad finē tercijs
 septēnij nō tenent̄ ad ieiunia ecclesie. Cōue
 niēs tñ est vt etiā in hoc tpe se ad ieiunandū
 exercent̄ pl̄ vñ m̄ s̄m modū etatis sue. qñz
 tñ magna necessitate vel tribulatōe imminente
 in significatōez p̄nie artiozis etiā pueris iei
 unia indicunt̄. vñ Iohel. ij. dicit̄. sanctificate
 ieiuniū. Et postea sequit̄. Cōgregate puulos
 et sugentes vbera. sicut etiā de iumētis legi
 Ioh. iij. boies et iumēta nō gustēt quicq̄ nec
 bibāt aquā. **Q**uid de nouicijs et iuuenibz
 regularibz seu monachis vel religiosis. **S**z
 s̄m bon. q̄ sup soluēdo ieiunio vñ nō soluen
 do tenent̄ magis discretōi aut dispēlatōi suo
 rū p̄latōz acq̄scere q̄ p̄prio iudicio. **V**trū
 paupes teneant̄ ad ieiunia ecclesie. **S**z q̄ nō

Et ideo etiā in illis infirmitatib⁹ in q̄bus absti-
nencia ofert ad ieiuniū nō tenent⁹. Pro quāta
aut infirmitate vel debilitate solui possit iei-
niū ab infirmis et debilib⁹ poci⁹ s̄m rod est
limitādū arbitrio boni viri q̄ s̄m aliquam do-
ctrinā generalē. **¶** Vt senes excusent⁹ a iei-
nijs eccie. **¶** q̄ sic q̄ in eis calor et virt⁹ est
debilis et licet sint sicci siccitateo pposita hu-
miditati naturali. supabūdat tñ in eis humidi-
tas accēnalis ex indigestione causata. **¶** Vt si
totus cib⁹ quē natura eorū requirit p die natu-
rali sumeret simul ab eis nimis obtūderet in-
eis et grauaret calor naturalis et nō posset ci-
bum digerere conueniēter. hec rich. Dicit ec in a-
noc. sup titulū ex de obser. ieiuniorū. q̄ idē di-
cendū est de senib⁹ qd de infirmis et debilib⁹.
¶ Vt virores ppter viroz phibitōz dimitte-
re debeant ieiunia indicta ab eccia. **¶** s̄cōm
innoc. vbi supra q̄ nō. Dimittere tñ debēt ie-
iunia voluntaria. xxxij. q. vlt. manifestum. et tñ
forte in ieiunijs indictis posset p̄sbr ppter vis-
ri scandalū dispēlare. ar. di. l. nisi cōsuetetur
jdem host. in glo. **¶** Vt mulieres pregnātes
excusent⁹ a ieiunio eccie. **¶** q̄ sic. primo. de-
bent em accipere cibū non tñ p se sed ec p nu-
trimento fetus. s̄cō q̄ pregnantes hñt varia et
inordinata desideria ciborū diuersorū et qñqz
ita intensa q̄ nisi aliquo mō possent satisf face-
re appetitui piculū posset esse de picitatioe fe-
tus. Vñ s̄m rod. pregnātes et nutrices si time-
atur notabiliter de piculo eorū si ieiunauerit
de fetu in utero vel de puero ad vbera nō tñ
pnt sed etiam tenent⁹ ieiunia soluere.
¶ Equit⁹ videre de q̄to scz de t̄pibus ieiuni-
orū. Circa hoc querūt plā scz vtz debe-
ant esse instituta aliqua t̄pā determinata ad iei-
unia. **¶** q̄ sic duplici rōne. primo a pte t̄pis
quia vnā t̄pus est aptius ieiunio q̄ aliud t̄pā
s̄cō ex pte effectus ieiunij. Ieiuniū ei ad duo
ordinat⁹ scz ad deletōez culpe et ad eleuatōez
mentis in supna. Et ideo illis t̄pibus fuerunt
spēaliter ieiunia indicēda in q̄bus oportebat
hoiem a peccato purgari et mentē fideliū i de-
um p deuotōz eleuari. et hec p̄cipue iminent
ante pascalez solennitatē et an alias p̄cipuas
solennitates ad quas deuote suscipiendas op-
tet nos p ieiuniū pparari. In quo etiā dñōstra-
tur q̄ exremū gaudiū qd p festa t̄palia signi-
ficat⁹ ad tribulatōes hui⁹ vite quas sancti pas-
si sūt subseqt. **¶** S̄cōtra p̄dicta videtur q̄ qua-
dragesima statim inchoari debet p̄ ephiaz qñ
baptism⁹ xp̄i celebrat⁹. q̄. **¶** M. iij. legit⁹. xp̄us
statim post baptismū in deserto ieiuniū incho-
asse. **¶** q̄ xp̄us nō ieiunauit q̄si ieiunio indige-
ret sed vt ad suscipiendū eius grām nos exem-
plo sui ieiunij ppararet. Et ideo post baptismū
suum in quo plenitudo gratie ei⁹ fuit declara-
ta testimonio patris et spiritus sancti. et etiam
iobis. decebat exemplū ieiunij sui nobis ppo-
nere. Nobis aut conuenit ieiuniū vt pparem⁹
ad recipiendum grām eius. Et q̄ sacramenta
grē eius p̄cipue pponūt circa festū pasce. ido
immediate an ipm festū cōplet⁹ ieiuniū q̄drage-
sime. Et etiā q̄ t̄pus veris qd incipit circa p̄ci-

piū q̄dragesime est aptū occupare. Et etiam q̄
significat⁹ q̄ ad glām resurrectōis puenim⁹
p tribulatōes p̄nus vite sic xp̄us p passionem
crucis. **¶** S̄cōtra quare p̄dictū ieiuniū ē institutū
in numero. xl. diez. **¶** q̄ primo vt p hoc xp̄o
nos oforme⁹ qui eodē numero ieiunauit. Se-
cūdo q̄ in hoc iusticiā seruamus. p hoc em q̄si
totius anni decimā soluim⁹. annus em cōtinet
ccclxx. dies quorū ps decima sūt xxxvj. ita tñ
q̄ quinqz dies maneāt indecimati. q̄ decima
eorū nō est dies itēgra. quatuor vero dies ad-
dunt⁹ ad cōplendū numerū q̄dragesimū et assue-
faciendū ad sequēs ieiuniū. 8. ois dies dñi
q̄dragesima sūt ieiunadi. In diebus dñi dñicis q̄
dragesime nō est ieiunādū. de ose. di. v. q̄dra-
gesima. vbi dicit⁹ quadragesima. suma obserua-
tōne est obseruanda vt ieiuniū in ea p̄ter dies
dñicos nisi quē infirmitas impediuerit nulla
tenus soluat⁹. et ibidem. c. ieiunia dicitur. iei-
unia a sacerdotib⁹ cōstituta sine necessitate rōabi-
li nō soluant⁹. Et p̄dictis p̄ q̄ ieiuniū q̄drage-
sime vt videt⁹ est sub p̄cepto. et hui⁹ snie vidē-
tur esse doc. iuris diuini et canonici. vt patet
in eorū scriptis. vñ dicit host. q̄ quilibz tenet⁹
in q̄dragesima ieiunare nisi cā rōnabili excuse-
tur. Item nō licet soluere ieiuniū die iouis san-
cto. de ose. di. iij. nō liceat. et. c. non oportet.
Dicit tñ host. q̄ si quis tūc in sero ob deuotōz
in signū cene dñi aliqd modicū scz hostiā vnā
vel aliqd sile sumeret non solueret ieiuniū ar-
di. xlj. quibz. **¶** Sed nūqd ieiuniū est a quina-
gesima inchoandū. vide⁹ q̄ sic. di. iij. statui-
mus. et duob⁹. c. se. cōtrariū videt⁹ de ose. di.
iij. sacerdotib⁹. **¶** q̄ quidā dicūt q̄ prima capi-
tula sūt abrogata. alij dicūt q̄ intelligūt⁹ de
consilio. s̄m vero host. de p̄sbris loquūt⁹ ar-
di. q. j. viliissim⁹. viij. q. j. qualis. et. c. nec suffi-
cere. **¶** Insup statuit eccia q̄ in qualibz quar-
ta anni scz vere. estate. autūno. et hieme. trib⁹
diebus ieiunet⁹ scz die mercurij die veneris es-
sabbato. ita q̄ t̄pe moderno ieiuniū veris sit i
prima ebdomada q̄dragesime. Ieiuniū estatis
in ebdomada penthecostes. Ieiuniū autūni in
tercia ebdomada septēbris. Ieiuniū hiemis in
quarta ebdomada decēbris. di. lxxvj. c. j. et. c.
statuim⁹. Et hec ieiunia instituta sūt ad expia-
tōz peccatorū singulaz quartaz. et ad soluci-
onē quasi primiciāz. vñ versus. Vult crux lu-
cia cinis carismata dya. Vt pia det vota quar-
ta sequēs feria. **¶** S̄cōtra obicit⁹ t̄ra hoc qd dictū
est q̄ ieiuniū estatis sit i ebdomada penth. q̄
t̄pibus leticie nō conuenit ieiunare ppter qd nō
ieiunat⁹ in vigilia apl'orū p̄bi. et iacobi. q̄ est
in t̄pe pascali. sed infra octauā penth. adhuc
durat gaudiū pascalis festiuitatis. 8. o. **¶** q̄
vt dicit leo papa. et habet⁹ di. lxxvj. igit⁹. hoc
est factū vt siquis forte inter ipa festiuitatis
gaudia negligens libertate et licentia immo-
derata aliqua p̄sumpserit abstinentie cēsura ca-
stiget⁹. Est tñ ieiuniū exultatōis qd illis q̄ sp̄i-
tus sanctū acceperūt cōuenit. cū gaudio em sp̄i-
rituali se opatur afflictō corporalis. vñ i illo
ieiunio nō fit genuflexio et cantat⁹ alleluia.
qd in alijs ieiunijs nō seruac⁹. hoc tho. i. iij.

Est etiā ieiunandū in vigilijs oīm apl'orū non
obitāte cōsuetudie cōtraria nisi scōrū philippi
e. iacobi quorū solēnitās ē infra solēnitātē pa
scate. Et sancti iohis euāgeliste cui⁹ festū ifra
nati dñi celebrat⁹ et sancti barnabe. e. de ob
ser. ieu. dñi. vñ gōf. bñ. et dñiter oēs doc.
dicūt qd versū illi sūt insufficiētes qz nō cōti
nent sufficiē' apl'os in quorū vigilijs est ieiu
nandū scz. Petrus et andrea paul⁹ cū symone
iudas. Vt ieiunen⁹ nos amonet atz matheus.
Hic tñ sustinet ipos versū dicēs qd i vigilijs
apl'orū quorū noīa sūt ibi. cogi pñt hoies ieiu
nare cu genera' teneant⁹. in alijs vñ standū ē
cōsuetudini. ar. e. de cel. mis. pñciosus. et de
censibus ex pte. e. dñi. s. item de illis nī
si sacerdotes. i. dñi. cesari pñcipiāt cōtrariū qz
ieiunia ab his indicta nō sūt nisi nccitate istā
te soluēda de dñe. di. iij. s. ieiunia. hec host. Ie
iunandū est ec in vigilijs nati. dñi. penth. assū
ptōis beate virginis nati. bñ. iohis baptiste
sancti lauretj. et festi. oīm sanctorū. Et si solē
nitas in cui⁹ vigilia ieiunari debet sit in scōa
feria ieiunari dñ in sabbato. e. de obser. ieu.
dñi. s. sanctarū. j. cōsuetudo app̄ata obli
gat vt habet⁹ di. j. cōsuetudo. et di. xj. ecclesiast.
cax. et. c. in his. jdeo si in aliqua regione vel
dyocesi sit aliqd ieiunij cōsuetū qd tñ non est
pceptū p ius scriptū nihilomī⁹ ab exñtib⁹ ibi
dem est obseruandū. item in trib⁹ dieb⁹ roga
tionū ante ascensionē dñi debet ieiunari de cō
se. di. iij. rogatōes. sed vt d' glo. ibidē hoc nō
pñcipit⁹ sed suadet⁹ vbi tñ ē cōsuetudo app̄ata
illud ieiunij est p equolentiā sub pcepto. b⁹
etiā snie est host. In decretis ec inuenit⁹ qd ieiu
nandū est feria quarta qz dñs ead die fuit tra
ditus. qz iudas illa die tradit⁹ dñi cogitauit.
Et feria sexta qz illa die fuit pass⁹. Et sabbato
qz includit⁹ inter tristitiā passiois dñice et leti
ciā resurrexiōis. de dñe. di. iij. sabbato. et. c. ie
iunia. Ad min⁹ tñ in sabbato debet a carnib⁹
abstinere qd pñceps religiois xpīe desiderat
esse nisi. festum vel ifirmitas impediāt de dñe.
di. v. qz dies. In hui⁹ tñ cōsuetudo regiois ē
seruāda vt p. e. dñi. s. Item de illis. hec
host. vnde in sabbato abstinendū ē a carnib⁹
nccio vbi est talis cōsuetudo alias nō nisi de o
gruo. vñ glo. dicit ibidē qd dñi est nisi vbi ē
cōsuetudo qd a carnib⁹ abstineāt tūc est pceptū.
Sed qd est de ieiunio sexte ferie. Nō ē ne
cessitatis vt dicit inno. et host. alias nō lice
ret cisteriensib⁹ soluere illud. **Q**uid est de
aduentu dñi. Respōdet ho. qd circa hoc cōside
randa ē cōsuetudo regiois. scōm illud. Cum
fueris rome romano viuito more. Cum fueris
alibi viuito sicut ibi. vñ qz in aduentu dñi iei
i mar⁹ rome. e. dñi. s. responso primo in fi
ne. ieiunandū est ibidē. deficienti vero cōsuetu
dine cōsiderāda est indicio epōrū. licet bone
rū sit qd clerici ieiunent maxime p s̄biteri.
Vtrū ieiunij sit aliquo tpe interdicit⁹. Nō iei
niū quantū ē de se nullo tpe ē phibitū imo ē
laudabile. s. m. qd dicit hiero⁹ ad lucillū. vñ
nā inqt oīm tpe ieiunare possem⁹. Vnde dicit
phid. sancti p̄res in deserto tpe pascali ieiuna

bant p̄terq̄ in dñica resurrexiōis eo qd tota ec
clesia leticie festū agit. vñ nō ē duemēs ⁊ ali
quis illo die opibus afflictōis intēdat. quia
turpis est oīs p̄s que suo totū non dñicat vt
dicit aug. li. dñe. greg. etiā scōo dñal. ffere
quendā p̄b̄m dñi missū b̄o benedictō di
xist. Dies est resurrexiōis non licet tibi hodie
abstinere. Et qz in singulis dieb⁹ dñicis memo
ria resurrexiōis agit. ideo in eis scōm dñem
ecclesie cōsuetudinē nō ieiunat. de dñe. di. iij. ne
quis. et. c. ieiunia in fi. vñ si quis in dñica ie
iunandū esse dixerit studiose nō credit⁹ esse ca
tholic⁹. xxi. q. vlt. sacerdotes. Et si hoc p pe
nitētia a sacerdote accepta sine nccitate alia
fecerit. sicut maniche⁹ anathema sit. di. xxi.
e. vlt. Sicut feria quita qua deus ad celos asce
dit phibet⁹ quilibet ieiunare vt dicit⁹ de dñe.
di. iij. ieiunij. sed hoc de cōsuetudine nō seruat⁹
imo indistincte illa die ieiunat. Item inter pa
sca et penth. nō est ieiunandū. e. dñi. re.
sponso. j. lxxvj. di. s. nō aut. Et ratio est qd totū
illud tps est tps leticie in quo agit⁹ de ascen
sione et resurrexiōe. Illo ec tpe sponsa gaudi
bat de sponsi pñtia et ideo nō fuit sibi aliqā
sp̄ritas indicenda. Excipiūt⁹ tñ tres dies ro
gatōnū vt supra dictū est. et de dñe. vigilia
penth. Siquis tñ p̄dicto tpe ob deuorōz et car
nis maceratōz voluerit ieiunare nō imphat⁹.
hec host. vñ paul⁹ et alij heremite ieiunabāt
toto tpe illo nisi in die dñico. lxxvj. di. j. s. ne
cessario. vñ. nolle. Et sic patz qd ieiunij quantū ē
de se est oīm tpe licitū. p accēs tñ posset ee ie
iunij alicui⁹ in die festo illicitū. puta si a dō
ieiunij pñaciter teneret qd nō crederet p de
uorōz festū vultatē ieiunij cōpensari posse. hec
tho. in. iij. **S**z obicit⁹ qd scōm aug. de dñe
euāgelistaz sicut ē ieiunij afflictōis ita ē
ieiunij exultatōis. sed ieiunij exultatōis ma
xime dñenit in tpe pascali et in diebus dñicis
in quibus memoria resurrexiōis agit. ergo i
eis debet esse aliqua ieiunia instituta. Nō iei
unij exultatōis ex instinctu sp̄ritus sancti p
cedit qui est sp̄s libertatis. et illud tale iei
unij sub pcepto cadere nō debet. ieiunia tō
p ecclesiam instituta sūt ieiunia afflictōis que
nō op̄erunt i diebus leticie. et p dñe nec
in diebus illis de quibus obicit⁹.

Sequitur videre de quinto scz de his p q
ieiunij hz solui. Et circa h querūt p̄la scz
vñ anticipatō none soluat ieiunij. Nō hē di
ctū est ieiunij ordiatur ad culpe deletōz et co
hibitiōem. vnde oportet aliqd tps addere su
pra cōmune cōsuetudinem ita tñ qd p hoc nō mē
tum grauetur natura. Est aut debita et cōmune
cōsuetudo cōmedendi hominibus circa horam
sextam. tum qz iam videt⁹ esse cōpleta digestiō
nocturno tpe naturali calore itenius renocato
ppter frigus noctis circūstans et ppter somnū
i quo naturales virtutes excendūtur. tum etiā
qz iam videtur esse cōpleta humoris p mēbra
diffusio calore naturali vsqz ad extremas cor
pis p̄tes euacuato coopante ad hoc calore
diei vsqz ad sūmū solis ascensū qd cōplet⁹ circa
horā sextā. tum etiā quia tūc precipue natura

corporis humani indiget iunari contra exteriores
calorem aeris ne humores interius adurentur. Et
ideo ut ieiunans aliquam afflictionem sentiat pro
culpe satisfactione diuinitas hora comedendi ta-
xatur ieiunantibus circa nonam. unde de osee. di. j. so-
lent. oculum calcedonense dicitur in quadragesima
nullatenus ieiunare decedendi sunt qui ante come-
dunt pro vespertini officii celebretur quod tempore quadra-
gesime post nonam dicitur. Conuenit etiam hora mi-
sterio passionis christi quod completa fuit hora nona quando
inclinato capite tradidit spiritum. Ieiunantes enim dum
carnem suam affligunt passioni christi conformantur.
secundum illud gal. v. qui christi sunt carnem suam crucifi-
xerunt cum vitiis et concupiscentiis. **S**ed nota quod
in dicto. c. solent. et. e. di. j. i ieiuniis quatuor te-
porum nec vespertinas horas recte sub hora vesp-
tina comprehendendum est totum tempus ab hora nona
inclusiue et ultra. Non autem oportet horam nonam
precise accipere. Si enim per modicum tempus aut horam
none comedat non propter hoc soluitur ieiunium
unde licet hi qui comedunt statim post horam sextam
derogent in aliquo perfectioni ieiunij non tamen sunt
transgressores eius quod est necessitatis maxime quod iam
inualuit consuetudo in multis locis comedere quasi
statim post horam sextam non enim tante necessitatis
est in obseruatione ieiunij hora predicta sic come-
dere tamen semel. hec rich. **S**ed obicitur quod in ve-
teri testamento ieiunabant usque ad vespam. dicitur
enim leui. xxij. sabbatum est affligentis animas ve-
stras. et postea sequitur a vespere usque ad vesp-
eram celebrabitis sabbata vestra. **S**ed statim ve-
teris testamenti compari nocturni status vero noui
testamenti diei secundum illud ro. xij. non precessit. di-
es autem appropinqua. et ideo in veteri testamento iei-
unabant usque ad noctem. non autem in nouo. **V**nde
requiratur ad ieiunium quod homo comedat tamen semel.
Ieiunium ab ecclesia pro concupiscentia refrenanda
instituitur. ita tamen quod natura saluetur. Ad hoc autem
videtur sufficere continentia vna per quam homo et natu-
ra satisfaciatur et aliquid concupiscentie detrahatur.
Et ideo statutum est moderatione ecclesie ut come-
dat a ieiunantibus tamen semel in die. **S**ed quod
de famulis qui perstant cibos ante dominos. Rndz
innocentius. quod non soluunt ieiunium. **V**nde potius iei-
unium soluat. **S**ed duplex est ieiunium. Vnum nature
quod requiritur ad sumptum eucharistie et hoc soluunt
per quolibet potum etiam aquam. Aliud est ieiunium
ecclesie quod dicitur ieiunium ieiunantis et hoc non sol-
uit nisi per ea que ecclesia intendit interdiceret in
statuendo ieiunium. Non autem intendit interdiceret
sumptionem potus quod magis sumit ad alterandum
corpus et ad digestionem sumptuum ciborum quam ad
nutritiorem. licet aliquo modo nutriat. Et ideo licet
ieiunantibus plures bibere siue ante cibum siue
post ut etiam dicit innocens. Siquis autem potum utat
immoderate peccare potest et ieiunij meritum perde-
re. sicut et si sumat immoderate cibum in vna co-
mestione. hec tho. in suma. De bono tamen et equo
cauendum est a potu magis in mane quam in sero.
quod potus post prandium sumptus fit subuenit
et digestionem iuuat in quantum scilicet per potum facilius
et diuinentius deferretur cibum ad singula mem-
bra. sumptus autem ieiunio stomacho ut plimum no-
cet. hec rich. **V**nde sumptus electuariorum iei-

unium soluat. **S**ed electuaria et si aliquo modo nutri-
ant non tamen principaliter sumuntur ad nutrimen-
tum sed ad digestionem ciborum. unde non soluunt iei-
unium sicut nec sumptio aliarum medicinarum nisi
forte quis in fraude electuaria sumeret in ma-
gna quantitate per modum cibi. hec tho. in suma.
et rich. **V**nde esus carniū ouorum et huiusmodi sol-
uant ieiunium. **S**ed sicut supra dictum est ieiunium
institutum est ab ecclesia ad reprimendum concupiscentiam. Et
ideo cibos illos ecclesia ieiunantibus interdixit qui
in comedendo maxime delectantur et ad venerea
maxime prouocant. cuiusmodi sunt carnes lactici-
nia et oua ex auiibus per eos quod humano corpori ma-
xime conformantur. unde di. iij. denique par est ut qui
his diebus a carne animalium abstinemus ab omni-
bus que sementinam trahunt originem carnis ieiun-
nemus. a lacte scilicet caseo et ouis. quod tamen dicitur in di.
c. denique de lacte caseo et ouis non est necesse ob-
seruare nisi in ieiunio quadragesimo. nisi ubi
est consuetudo abstinere ab his in quolibet ieiunio
ecclesie. hec rich. **S**ed obicitur quod magis ex-
citatur concupiscentiam potus vini quam esus carniū.
Aliqui etiam pisces ita delectabiliter eduntur
sic carnes. ergo ecclesia non debuit magis inter-
dicere carnes quam vinum et pisces. **S**ed ecclesia ma-
gis prohibuit carnes quam vinum. cum quod difficilius
est abstinere a vino quam a carnibus et ideo si vinum
prohibuisset transgressionis periculum maius fuisset
cum quod ieiunium sepe tristitia excitat. et vinum
cor hominis letificat secundum psalm. **I**tem magis prohi-
buit carnes quam pisces quod esus carniū ut in plu-
bus magis delectatur quam esus piscium licet in quibus-
dam aliter se habeat. et leges dantur secundum ea que
ut in pluribus accidunt. **Q**uid si nati domini venerit in
sexta feria. **S**ed illi qui nec voto nec obseruan-
tia regulari ad carniū abstinentiam sunt astric-
ti tali die secundum consuetudinem ecclesie generale car-
nibus uti possunt. Nec tamen illi sunt reprehendendi qui
ob deuotionem voluerint abstinere vel etiam ieiuna-
re. ex de obserua. ieiun. explicari. **V**bi nota quod
ex hoc quod dicitur ibi nec ex voto. patet secundum glo.
quod illi qui vouerunt non comedere carnes in sexta
feria non debent tunc comedere carnes quod sine addi-
tione vouentur siue additione soluatur. xxxij. q.
vlt. c. vlt. quod ex quo voto emissio non exceperunt
generaliter tenentur. ar. ex de primis. quod circa. **Q**uo-
modo intelligitur verbum greg. iij. di. denique. ubi di-
citur quod qui a carnibus abstinet non sumptuosa diui-
tia beluorum maris preparet. **S**ed quod loquitur de bo-
no et equo quod contrarium de consuetudine tolerat
nam qui nimis emugit elicit sanguinem. **Q**uid de
ouis et lacticiis. **S**ed hec interdicitur ieiuna-
ntibus in quantum sunt ex animalibus orta carne huiusmodi
unde carnes principaliter interdicitur quam ipsa. In-
ter etiam alia ieiunia ieiunium quadragesimo est
sollemnius. cum quod ad imitationem christi seruat. tunc quod
ad celebranda deuote misteria redemptionis nostre
apertius per ipsum disponitur. Et ideo in quolibet ieiunio
carniū esus interdicitur. In ieiunio autem quadra-
gesimo interdicitur vniuersaliter et etiam oua et
lacticia de consue. di. 3. non oportet circa quorum
tamen abstinentiam in alijs ieiunijs diuersae consue-
tiones fiunt apud diuersos quas quilibet debet
seruare secundum morem eorum inter quos diuersat.

on hieo. loquens de ieiunijs dicit. vnaqueqz
puncta abundet in sensu suo et pcepta maio-
rum leges aplicas arbitret. hec tho. in su. Si
tn sic notauit host. ofessor certu modu abstinē-
tie miugeret illu penitens nulla obstante co-
traria consuetudie seruare deberet vt pbat. lxx
ij. di. p. biter. **I**nsup nota q. sm host. cuiu
q. cedit vsus ouoz et casei. intelligit. cef-
sum q. etiā sagimie pnt vt. ar. lxxij. di. p. biter
et sic vtu cluniacenses. sed cistercienses et qda
alij religiosi contrariu seruāt. **S**ed nūquid epus
potest in voto dispēfare. **A**rguit. q. sic ex d
voto. c. j. inspecta psona et rēemptōe scz vtz
redemptō vel ieiuniū debeat magis deo place-
re et scdm hoc dispēset vl nō dispēset. ar. ibi
de. c. magne. potest etiā epus dispēfare i qua
dragesima cū infirmis vt in eis vicer. mai. pi-
culu scz mortis. de dse. di. v. quadragesima. et
sitr tpe caristie. **V**nde q. in qdragesima carnel
coacte scz ppter famis inedia comederet puni-
end. nō esset. d. tñ ozō fieri apud deū ne ipu-
retur ipi q. bonaz. mentiu est ibi culpā agno-
scere vbi culpa nō est. vt dicit. ex. e. d. siliu. q.
cum aut. et. q. vlt. di. v. ad ei. b. host. **I**tem
scdm inno. e. ti. ieiunia indicta ab eccia n pnt
redimi pecunia vel alio mō nisi cā vel necessitas
in ieiunāte subsit. Ieiunia aut volūtaria redimi
pnt aucte supioris etiā sine cā que subsit in ie-
iunante dūmō alias sit vtile. lxxij. di. c. fi. **E**t
idem ē in ieiunijs p pnia impositis ar. ex. de
vo. c. j. et di. lxxij. p. biter in fi. cōuenit etiā
host. cum pdictis in glo.

De restitutōe in dñi ti. xxvj.

Postea considerandū ē de restōne. **E**t pñs
in dñi qrtum ad damna illata in diuer-
sis generibz rez. scdo qrtum ad acqsi-
ta in ludo aleaz. **C**irca primū pñs querit
qd sit restitutō et vtz sit necessaria. scdo q. de-
beat restitui. 3. qrtum d. restitui. qrtō qñ d. re-
stitutō fieri. **C**irca primū qrtū p. a. scz vtz
restitutō sit actus iusticie cōmutatie. **A**rg. q. sic
restituere ei est aliquē iterato statuere i posses-
sionē vel dñum rei sue. **E**t ita attēdit. ibi equa-
litas iusticie sm recōpensatōz rei ad rem q. pti-
net ad iusticiā cōmutatiā. **V**tz restitutō sit
nccia ad salutē. **A**rg. vt dictū ē restitutō ē actus
iusticie cōmutatie. ad obseruandā aut iusticiā
omēs tenent. quilibet ergo tenet. ad restōz rei
ablate iniuste. vñ aug. epla. ij. ad macedonez
et habet. xiiij. q. vj. c. j. nō remittit. pctm nisi
restitua. ablatū si restitui p. hec aug. **E**t si nō
p. idem restitui debet restitutō fieri in equalē
ti si sit possibile. ex ne lite pendente aliqd ino-
uet. ecclesia. ij. **S**i vero equalens reddi nō pos-
sit tenet. qui damnu intulit restituere quod p.
ad arbitriu bonoz viroz.

Equit. videre de scdo. **E**t circa hoc querū
tur p. a. scz vtz damnificās aliū i bonis
corpis teneat. ad restōz. **A**rg. sm sco. li. iij. di.
xv. damnificās aliū in corpe. aut infert vlti-
mū damnu scz mortē. aut aliqd dñū citra vl-
timū. **E**t hoc dupli. vl irremediabile vt in mu-
telatōe. aut remediabile vt i vulneratōe. l. alia
lesione curabili. **S**i i mutilatōe hoc p. ē dup.

vel q. ē enozmis q. ex toto ipedit aliquē actus
hūanū qui oporteret hoi sm istā prez amputa-
tā vt in amputatōe man. dextre aufert. oino
actus hūan. nat. oporteret sm illā manū. vl nō
est enozmis. i. nō impediēs actū hūanū. vt est
amputatō digiti vel alicui. p. s. eius. **D**e istis
omibz damnis videndū ē pñs qd possit iuste
statui. scdo qd statutū ē. **D**e pñs dico q. si sta-
tueret. lex talionis in oibz istis damnis iusta
esset q. nō ē facile vt p. tali damno illata fiat
recōpensatio equalis p. aliqua bona fortie q.
nō eqpollent. **D**e scdo scz qd statutū est dico
q. p. primo dāno et maxio scz vite ablatōne re-
gulariter in multis dñitatibus statuta est lex
talionis vt homicida moriat. **E**t rōnabiliter
q. hoc non solum oporteret legi moysayce et rōni
naturali sed ecz appbatū ē et cōfirmatū in lege
euāgelica a xpo. **M**. xxvj. omīs q. gladio occi-
dit gladio pibit et p. dñs vbi lex talis de vita
reddenda p. vita statuta ē iuste statuta ē. et d.
hō patienter soluere illā. q. si alicubi nō sit sta-
tuta null. d. eam sibi inferre. q. null. d. esse
homicida sui sine spēali pcepto dei. **S**i expedit
ei vt exponat vitam suā in cā iusta contra inimi-
cos eccie p. restitutōe faciēda illi cui. vitam
abstulit. q. si nō velit tantā restōz facere nō p.
esse imunis oino a restōne. sic qdā fatui absol-
uūt homicidas nō cōndentes eis restōz nccio
icubentē. q. facili. possit trāsire hoicida q. vt
ita dicā canicida. q. si aliqs occidisset bonē
canē p. ximi nō absolueret sine restōe. tene. 8.
ad restōz spūalem faciēdā eqpollentem vite
quā abstulit. sic p. esse equalentia in talibus.
Nec hoc solū s. si interfect. sustēcabat aliquos
puta p. m. et m. vel p. xios. tenet. interfici
ens omibz illis ad tantā restōz qrtam eis ab-
stulit p. interfectōz illi. p. sone. **E**t q. vir poss.
aliqs digne recōpensare p. actōes. id qd abstu-
lit hoicida. id expedire simp. a. ime cui. libz ta-
lis p. soluere p. passiones volūtarias vel patie-
ter susceptas vt scz occidere. p. hoicidio. **E**t id
optime p. uisū ē dñitati vbi statuit. lex taliois
in cā homicidij. p. em in dauid. qrtum de. de
testat. homicidiū q. volens edificare templū
deo p. hibet. ē a deo q. fuerat effusor multi si
guinis hūani licet iuste occidisset. **I**git. si iust.
occisor nō acceptat. ad cultū diuinū. iniustus
occisor vbi apparebit. hoc at. qd dictū ē dictū
ē de iniusto occidere. **D**e alia damnificatōne
scz mutilatōne enozmi et nō enozmi. dñter in
eccia nō est statuta restitutō nisi pecuniaria.
Et ista debet rñdere nō solū damno qd q. in
curzit p. mutilatōz p. toto tpe futuro quo vsu-
rus erat mēbro absciso sed etiā expēsis appo-
sitis in curatōne. **E**t hoc dicit. c. primū ex. de i-
urijs et dāno dato. et vltra placatōz ipi. le.
si que reqreret. ecz si nō esset talis mutilatō et
d. solatōz ipius sic afflicti. q. p. p. t. u. a. d. solatō
est sibi de tali mutilatōe. **P**lus etiā pōderāda
est mutilatō paupis q. diuitis q. magis indi-
gebat pte abscisa ad victum nccm cōquirendū
et ideo plus fuisse vsus pte illa ad nccia p. cu-
randa. licz ex alia pte sit aliq. dñitio p. ponde-
rans scz dignitas p. sone sed hoc p. p. ē respectu

prime additionis. hec omnia scio. **E**i vero percussus mortuus vel mutilatus non fuerit. in lecto tamen iacuerit. opas eius amissas et expensas in medicos et medicinas restituet qui percussit. ex de iniurijs. c. 1. **V**erum damificans alium in bonis anime teneatur ad restitutionem. **N**on sic multo magis quam damificans in bonis corporis vel in bonis exterioribus quia bona anime sunt multo meliora illis unde vij. q. j. sunt plerumque multum damna mortis distat a damnis rebus temporalibus. Nullus autem alium damificare potest in bonis anime nisi dispositiue. scilicet eu inclinando verbo vel exemplo ad peccandum. **E**t ideo talis tenetur ad restitutionem. scilicet eu dispositiue quantum potest ad bonum bono exemplo vel verbo per eo orando vel orationes per eo impetrando. **V**erum damificans alium in fama iniuste tenetur ad restitutionem. **S**ecundum scilicet triplici prout alius quis alium diffamare. vno modo scilicet crimine imponendo. secundo modo verum tamen occultum non seruato ordine iuris sed in publico proponendo. 3o modo verum tamen occultum sibi in publico impositum negando quod negans in hoc notat imponentem de calumnia. **I**n primo casu dicitur quod debet restituere famam simpliciter retractando verbum suum vel quod sibi imposuit. quod alias non seruatur iusticiam in reddendo primo quod suum est. **E**t si obicitur quod magis tenetur zelare per famam suam quam per alienam non autem posset illi reddere famam suam retractando verbum suum nisi seipsum diffamaret. **S**ed quilibet debet magis diligere famam eius cui prout iuste operetur quam illi cui non prout nisi iniuste. Ita est hic quod accusato de falso crimine iuste competit fama. si accusanti post tale accusatum non operetur iuste sed iniuste. non solum quod mentitur est in accusando sed quod publice mentitur est in quo sufficiens et radi caliter infamauit se. **E**t ideo postea ostendens innocentiam alteri cui tenetur in hoc et indirecte nocentiam suam non prope infamat se tunc sed amouet falsam laudem qua ipse post accusatum mendacem est indignus. **E**xemplum aliquis fornicatur tribus videntibus illi postea accusantes crimine non infamant eum. sed ipsemet infamauit se in facto isto publico quod breuiter committendo quodcumque crimen publice incurrit lesionem dignitatis et sic amittit famam quantum in se est. **N**ec publicatio illa per quam notificatur lesio illa aufert sibi famam sed solum facit deuenire magis in publicum quod tamen ex natura actus commissi erat prout simpliciter publicum. **E**t si queratur. vnde non impositum in publico tale crimine alteri. sed murmurat vel indiscrete loquitur vel alicui coram multis narcat tamen non tamen quod sibi certum sed sic se audiuisset nunquid tenetur restituere. **S**ed rara fides ideo est quod multi multa loquuntur. et ideo dicens se solum audiuisset non ex modo dicendi ostendat aliquam maiorem certitudinem quam ex diuina relatione non aufert ex natura actus in opinione aliorum famam istam. quod si illi firmiter accipiunt illud quod est sermo esse criminiosum leues sunt quod qui cito credit leuis est corde verum tamen quod a scandalo pusillorum oportet cauere. iuxta illud apostoli. j. cor. 13. **S**i proximum scandalizes non maleducabo carnes in eternum. et multi sunt tales pusilli leues ad credendum mala. ideo pusillum est talia audita ex relatu alius referre.

Et si hoc fiat malo animo sed ledendi illius de quo est sermo non est facile excusare quin sit contra caritatem et ita peccatum mortale. **S**i autem fiat contra talibus ex consuetudine durum est dicere quod exeat genus peccati venialis. quod lingua in lubrico posita est et quod non offendit in verbo sed perfectus est vir. iac. ij. **D**e secundo dicitur quod non tenetur retractare verbum suum quod proposuit in publico quod si faciendo mentiretur cum sciat illud quod proposuit esse verum. et non tenetur metiri propter quodcumque bonum reddendum alteri sed tenetur alio modo licito reddere sibi famam puta per huiusmodi verba. non credatis eu esse talem male sibi dixi vel fatue. quod non seruato ordine iuris. proposui enim in publico quod non est verum publicum. **E**t illa persuasio sed non reputetur eu tale bona est quod quilibet presumendum est bonus donec probetur contrarium iuxta illud ex de scrutinio in ordi. faciendo c. vnico. humana fragilitas quod indignum esse non nouit dignum estimare debet. sed iste non est probatur malum coram istis. igitur hoc est persuadendum eis. scilicet quod ipsi non reputent eu indignum nec malum. **D**e 3o membro dicitur similiter quod non tenetur retractare negationem suam qua negauit in publico verum sibi crimen impositum quod non tenetur aliquis statim in iudicio confiteri se reum non dum convictum. tamen tenetur per quedam verba sobria sic dictum est in secundo articulo restituere famam illi accusanti quem indirecte notauit de calumnia. dicens non habearis eu per calumniatore quod forte habuit bonam intentionem in proponendo vel forte credebat posse probare intentionem suam et deceptus fuit. **S**ed ille qui negat tale crimine verum licet prout in publico sibi impositum. nunquid mortaliter peccat. videtur quod sic quia mentitur mendacem pernitioso persone accusanti quod per hoc notatur calumniator. **S**ed quod hoc non est verum. quod ipsemet est sibi pernitiosus qui eo modo proponit quo non debet proponere. et ideo ipsemet est sibi causa si aliqua infamia sequitur. non autem ille negans quod defendit innocentiam suam in publico ubi non est nocens nec habendus per nocente donec fuerit convictus. **S**ed remanet difficultas an peccet mentiendo per se. dux enim videretur quod quilibet accusatus ab vno in publico teneretur statim de necessitate salutis confiteri illud in publico et sic statim exponere se patibulo in iudicio sanguinis. **S**ed et habendo oculum non tamen ad penam sed ad honestum et inhonestum non apparere quod ille honeste et secundum rectam rationem debeat confiteri coram tali iudice quod ipse est plus quam quicumque alius singularis accusans. **V**nde auferret sibi famam quia confitenti contra se in iudicio creditur. **Q**uid ergo. cauta est responsio iuristarum. hec sed nego proposita ut proponatur et hoc quidem sine mandatio potest fieri in proposito quod proponatur in publico et ut publice probanda. sic autem negare ea potest quilibet si scit non posse probari in publico. **Q**uid si iudex vergeat eum ut confiteatur propositum. vel publice neget. **R**espondere posset quod ipse respondit sufficienter ad accusationem secundum modum iurisperiti nec ab illa responsione vult declinare faciat iudex erga accusatum quod iuris est. **S**ed si non intendens tamen negare illud ut propositum est scilicet ut publicum sed sic sacerdos facit de confessio dicens. nihil mali scio istum fecisse quod loquitur

ut in publico sciuit aut in alio foro. nūquid te-
net iste negans de illa negatōe penitere. **¶**
bonarū mentiū est ibi culpā agnoscere ubi cul-
pa nō est. di. v. ad cui. et iudicat. gg. Et ideo
in tali cāu tutū est post talē negatōz penitere
et hoc indistincte tanq̄ de tali q̄le ē puta sub
tali distinctōe. si mortale ē tanq̄ mortale. si
veniale ē tanq̄ de veniali. hec omnia sco. de b.
vide supra li. ij. ti. de detractōe et infamia. **¶**
Verū aliq̄s debeat recōpensare damnū qd̄ i tu-
lit alicui impediēdo eū ne dsequeret aliqd̄ bo-
nū qd̄ erat in via acquirēdi. **¶** nō tene equa-
le tali damno recōpensare qz minus ē aliqd̄
hēre in potentia q̄ in actu. qui aut ē i via adipi-
scendi aliqd̄ habz illud tū in v̄tute vel poten-
tia. et ideo si redderet ei ut hoc hēret i actu re-
stitueret ei illud qd̄ est ablatū multiplicatū
qd̄ nō est de necessitate restitutōis ut dictū ē.
tenet tū reconpensatōz aliqd̄ facere scd̄z cō-
ditōz psonarū et negotiorū. **¶** Vñ s̄m hoc ille q̄
effodit in agro semina nō tenet satisfacere p
tota messe futura. qz nōdum habet n̄ virtute l̄
potentia hec tho. **¶** Quid de eo q̄ impediuit a-
liqd̄ a dsequendo aliqd̄ beneficiū ecclesiasticū
¶ scd̄m rich. et sco. hoc p̄t aliq̄s facere trip̄
vno mō intendens dei honorē vel v̄litate ec-
clesie. ut si p̄pter hoc p̄curet q̄ det p̄sone alij
digniori et tūc in nullo tenet ad aliquā resti-
tutōz vel recōpensatōz. **¶** Alio mō intendens p
p̄riā v̄litate et sic etiā nō tenet ad restitōz si
p̄curet p se licito mō. 3° mō intendēs alterius
damnificatōz p̄pter odium vel vindictā l̄ ali-
quid huiōi. et tūc si impediāt ne digno detur
anteq̄ sit firmatū q̄ ei det. licet nō teneat res-
tituere valorē beneficii. eo p nō est equal va-
loris hēre bonū in actu et esse p̄p̄e hēre maxime
qn̄ p̄t impediiri. tenet tū ad interesse damni-
ficato ad arbitriū bonorū. si aut iam dfirmatū
sit q̄ ei detur. idem ē ac si iam habitū ei aufer-
ret. et ideo tenet restituere equale s̄m tū suaz
facultatem. **¶** Exemplū si p̄cidam venas i fūdo
meo p̄ quas deriuat aqua ad puteū alteri in
tentōne nocendi sibi teneor ei restituere dam-
nū. si aut faciam hoc sine fraude dfulens v̄ti-
litati p̄p̄ie. eo q̄ scz est mihi v̄tile facere mu-
rum et non p̄t dvenienter fundari sine venarū
illarū p̄cisione nō teneor aliqd̄ restituere. qz n̄
damnifico aliū iniuste. qz ius habeo faciendi
bonū meū in fūdo meo. ff. de noui opib. nūci.
li. ij. et sic dicit. ff. de re. iur. nemo damnū fa-
cit nisi qui illud facit qd̄ facere ius nō habet
¶ Quid si cā mei edificij defendendi edificij
vicini orto incendio dissipē. nūquid teneor ei
reificare. **¶** **¶** q̄ nō ut dicit. **¶** Vulpian⁹ et rep-
bat labeonē q̄ dixit dtrariū ut habet. ff. de i-
cendio et ruina. li. iij. §. qd̄ ait p̄tor. vel dic la-
beonis sniam veram ubi iustus nō fuit metus
puta qz adhuc nō puenerat ignis vsqz ad do-
mum vicini quā destruxi. tūc em̄ teneor in sim-
plū act. legis acq̄l. **¶** Sed si puenerat l̄ iuste du-
bitabā an pueniret qz forte tūc tpus ventosus
erat tunc habet locū qd̄ **¶** Vlpianus dixit. neqz
em̄ damnū dare videor eque pituris edibus.
ut dicit. ff. qd̄ vi aut clam. si alius qd̄. ē et a-

lia exceptio. q̄uis etiā non pueniret si iuste tū
putabam ignem puenturū adhuc cessat actio
sic intelligit. ff. ad. l. acqui. quid fumo. §. qd̄
dicit. **¶** Sic etiā p̄citur ei qui gra mercū suarū
seruandarū alienas picit in mare ut habetur
ff. de p̄scrip. ver. qui seruandarū. responso. j.
¶ Sed nūquid a ciuitate d̄z emendari dom⁹ vici-
ni in p̄cedenti cāu. **¶** **¶** in sūma equitate consu-
lo iudici ut hoc officio suo fieri faciat. ar. ff.
ad. l. ro. de iactu. li. j. §. equissimū. hec host. **¶**
¶ Ad hui⁹ euidentia nota. p̄ ad hoc q̄ teneatur
qui damnū dederit vel iniuriā irrogauerit isti-
tuere. necesse ē culpā interuenire alias nō te-
netur. **¶** Vñ infantes et furiosi nō tenent si dam-
num dederint. impubes tū dolicapax tenetur
nō etiā de culpa qui ad sui defensioz et incōti-
nenti et eodē mō damnū dedit excusat etiā a
culpa qui alteri impulsu vel violentia veni-
damnū dedit. **¶** Non tū aut q̄ damnū dedit l̄ in-
iuriā irrogauit sed etiā qui opem tulit tene-
¶ Item si sine culpa siue impitia vel negligētia
damnū quis dederit vel iniuriā irrogauerit te-
net. **¶** Siquis etiā aliqd̄ ex negligentia minus
fecit et ad hoc damnū datum sit tene. **¶** Item n̄
excusat quis p̄ ignorantia si scire potuit ex fa-
cto suo d̄tingere iacturā vel iniuriā. puta cū
vellem p̄cutere me p̄cussi alium. imputat mi-
hi qz diligentia debita non adhibui. hec oia
ex de iniurijs. si in culpa. in tex. et glo. **¶** Item si
quis iumentū alteri occiderit foueā i quā ce-
cidit faciendo qd̄ mortuū est erit suū s̄z estima-
tōem dabit. ex de iniurijs. c. ij. qz qui dat oc-
casione damni tenet. ff. ad. l. cor. nihil inter-
est. hoc aut est s̄m bñ. in glo. **¶** Item si fecerit i
manifesto loco. sed si in priuato ubi talia fie-
ri solent. nō tenet. ff. ad. l. acqui. qui foueas.
¶ Item si bos meus cornupeta ē qz nō custodiui
eum bene occiderit tuū. reddam bouē p boue
sed mortu⁹ meus erit. e. ti. si bos. **¶** Sed et si in
agrū vel vineā tuā ego vel animalia mea dam-
num dederim estimatōz dabo et si leferit. hoc
aut intelligit s̄m host. si animal meū d̄tra na-
turā sui generis damnū dedit. puta bos cornu-
peta est qui d̄sueuit domestic⁹ esse tunc reddā
estimatōz vel animal p noxa tradā. e. c. si. §. q̄
si animalia. In animalib⁹ tū feris hoc nō habet
locū qz tale alias dando liberaris sed nihilo-
minus teneris si diligentia debita nō adhibuisti
scens. ē si nihil de d̄tingentib⁹ omisisti ut ibid̄
dicit. **¶** Quid de eo qui damnificat aliquā re-
ligionē retrahendo ab ingressu eius aliquā p
sonam eidē v̄tile. **¶** **¶** s̄m sco. q̄ talis si traxit a-
liqd̄ de religione iam obligatū ad religionē
obligatōe p̄fessionis tenet agere ad restitutō-
nem ut scz ille redeat ad religionē. **¶** Sed si ali-
quē dispositū ad intrandū retraxit ne intraret
quia interest inter habere et p̄p̄e esse nō tenet
ad tantā restōem religioni ad quātam tenere
si fuisset in religione sed ad aliquale. puta ad
inductōz alteri et equalenter ad igressū illi⁹
religionis. **¶** Et hoc intelligendū est si ipm̄ tra-
xit intentōne damnificadi religionē. **¶** Si autē
intentōne d̄fulendi v̄litate p̄p̄ie sine fraude
nō tenet religioni. sed in prio cāu et in scdo

tenet' p'sone quā retraxit ī p'suasionib⁹ et ali j's
bonis spūalib⁹ ad equivalentiā illis bonis a
quib⁹ eū retrahendo dānificavit. ¶ Quid de
eo qui vicupavit aliqūe iniuste. ¶ Et q' sic digi
tatem p'sone ei⁹ ī hōim opinione maculavit
p' illationē drumelie sic reparet eā p' exhibiti
onē reuerentiē. hec tho. ¶ Vt q' hō teneat' ea
restituere q' inuenit a fortuna. ¶ Et rex q'dam
sunt dūes oīm iure naturali vt volucres nō do
mestice et pisces maris lapilli et gēme q' inue
niunt' in litore maris et siltia insti. de rex di
uisione. §. et quidē et fere bestie. Et talia inue
niens restituere nō tenet'. vnde. e. §. dicit' q'd
null⁹ est naturalī rōne occupat⁹ esse cecedit'
Quedā vero sunt vniuersitates. et quedā sunt
p'p'e singl'on. Et his duob⁹ moīs res dictas si
q's inueniat' restituere teneat'. res coitatis dūitati
et res p'p'ias alicui⁹ ei cui⁹ sunt si scire possit
cui⁹ sunt. Et si cui⁹ sunt scire vel inuenire nō pos
sit ei restituat' cui de republica cura incūbit vt
dicit rich. vel vt dicit rap. si ip'e indigeat cuz
cōsilio et aucte sui p'narij vbi scz supior dispo
sitiōz talium retinuerit sibi retineat et p' eo c⁹
fuit oriet aut paup'ibus eroget et sic intelligit'
illud aug. xviij. q. v. si quid inuenisti et nō resti
tuisi rapuisti. et. xiiij. q. v. muli. Scd⁹ scō. vō
res inuenta tradi d⁹ alicui p'sone publice cu
stodiēda et ī locis publicis portari vt sic dñs
eius eam inuenire possit et si post talē p'clama
tōem dñs nō appareat paup'ib⁹ debet restitui
¶ Quid de eo qui accipit occulte d' bonis ali
cui⁹ sui debitoris ei soluere nolētis. ¶ Et rich.
q' talis peccat ppter indebitū modū accipien
di. tñ restituere nō tenet' vt habet'. xiiij. q. v.
non sūt sane. ¶ Quid de meretrice nūquid re
stituere debet q'd datum est sibi ppter fēnicas
tōz. Rñdet tho. p' nō. si tamē aliqd supflue ex
torssisset p' fraude vel dolum ei a quo habuit re
stituere tenet'. ¶ Quid de tenentib⁹ colūbaria
et guaranas. ¶ Et d' tenentib⁹ colūbaria dicūt
aliqui q' si nō possint tenere sine p'iudiciō et dā
no alteri⁹ mortaliter peccāt si tenent. quidaz
tñ credunt q' columbe plus p'ficiāt terzis q's
frequētant stercoreisando et mala semia come
dendo q' alias noceant. vñ nō videt' tutū sup
hoc aliquid affirmare De tenentib⁹ guaranas
credunt aliqui q' vbi dñi agroz vicinorū so
lebant agros in tāta libertate possidere q' nō
oportebat eos custodias suis agris p'atis et
satis adhibere ppter arcēda huiōi aialia gua
ranaz. peccāt mortaliter qui huiōi guaranas
de nouo cōstituunt in p'iudiciū et damnū ali
rum et tenent' qui faciūt eas damnificatis ad
interesse Idem etiā credunt de veterib⁹ guara
nis que sūt a tpe ex quo extat memoria. nisi p'
babiliter p'sumat' q' aliq' terzas vicinas huiōi
guaranis a dñis illaz guaranaz acceperit ex
colendas scientes additōnes guaranaz scz q'
hñtes p'dia vicina tenent' custodire lata p'p'ijf
expensis ab aimalibus huiōi guaranaz. et q'
non liceat capi ac interficere huiōi aialia q'
nis inuenta in p'dijs suis et damnū ibi facien
tia. ¶ Si querat' vnde hoc p'babiliter p'sumi
possit. ¶ Et q' ex multo comodo q'd cōsequi cōsue

Equit^{ur} videre de 3° scz q̄tum debz restitui
Et circa hoc querūt^{ur} p̄la. scz vtz sufffici
et restituere simplū qd est iniuste ablatū. Et
cum aliquis recipit iniuste rem alienā duo sūt
ibi quoz vnū est inequalitas ex pte rei q̄ qnz
est sine iniuria vt patet in mutuis. Aliud ē in
iusticie culpa que p̄t eē cū equalitate rei vt cū
aliquis intendant inferre violentiā sed nō p̄ua
let. Quantū ad p̄mū adhibet^{ur} remediū p̄ p̄
nam cui⁹ inflictio p̄inet ad iudicē. et ido an
te⁹ sit cōdemnat⁹ p̄ iudicem non tenet^{ur} plus
restituere q̄ accepit. sed post cōdemnatōz tene^{re}
soluere penā. Et scdm q̄ dicit host. ti. de p̄njs
anteq̄ res inuenta dico q̄ restituat^{ur}. si dubita
tur aut cui⁹ sit certificari et inueniri p̄t p̄ cir
cūstātijs rei. Qd aut dicit zachē⁹ dño luc. xij
si quē defraudauī reddo quadruplū dixit illō
q̄si superogare volens. vñ etiā p̄misit. ecce di
midium bonoz meoz do paupibz. Et recordat
rod. sup. 5. de pedagijs. dicens q̄ si quis faciat
aliqd p̄hibitu sub pena corpali vel pecunia
ria nō est iūgēdū ei i foro p̄niali q̄ soluat h⁹
mōi penā nisi tūc qñ cōdemnat^{ur} is erit ad illam
sed sufficit q̄ soluat interesse ad arbitriū boni
viri damnū vel iniuriā passō. Item dicit inno.
in glo. eē de emunitate. qz p̄liqz. p̄ condēna
tus ad aliquid iniuste nō tenet^{ur} illud dare spō
te licet pere debeat snie. **V**tz ille qui dam
num intulit non hñs vnde restituat seipm te
neatur facere seruū vt possit restituere. Rñdet
rich. q̄ damnificans aliū iniuste in sua liber
tate scz iniuste pcurādo eū in seruitutē redigi
tenet^{ur} se facere seruū p̄ eo si nō potest eum ali
ter restituere libertati. nisi forte esset talis cō
ditio p̄sone que intulit damnū q̄ hoc notabi
liter redūdaret in cūis boni p̄iudiciū. in quo
cāu nō teneret^{ur} se facere seruū qz vt dicit^{ur}. ff.
de re. iur. libertas inestimabilis res est. Illa āt
lex que habet^{ur} exo. xij. Si nō habuerit fur qd
p̄ furto reddat venūdabit^{ur}. licet tūc obligar^{ur}

inducos. nō tñ obligat nos qz nō fuit morale pceptum. **S**ic dicit pō legib⁹ illis i quib⁹ pū pūbat⁹ qz restitutio excederet damnu.

Sequit⁹ videre de iij. qñ debeat fieri restitutio. **E**t hic querit⁹. **V**trū sit statim restitutio. **R**espondeo sic recipere rem alienā contra iusticiā est pētm ita etiā retinere eam. qz p l. o. q. aliqñ inuito dño detinet rem alienā euz impedit ab usu rei sue et sic facit ei iniuriam manifestū est aut qz nec p modicū tpe licet morari in pēto mortali sed quilibet tenet statim peccatu excidere scdm illud eccl. xxi. quasi a facie colubri fuge peccata. **E**t iō quilibet tenet statim restituere qd si non posset statim ipa impotētia absolvere eam ab instanti restitutōe faciēda sicut etiā totaliter absoluit a restōe si sit oīno impotens. debet tñ p se vel p aliū petere remissioē vel dilatoz ab eo cui debet. **C**irca qd nota sūm sco. p non licet aliquo tpe detinere aliena inuito dño. i. nolente et scdm rōnem rectā nolle debente. **E**t oīsequēs regulariter restitū debet statim fieri. s. statim cessari debet ab actu peccati mortalis. nō tñ exteriori sed etiā interiori. **S**ed in casib⁹ licet exteri⁹ qñz exteriorem restōz differre. posita tñ interi⁹ restituenti voluntate qñ occurrerent circūstantie oportune. q. quidem casus sub hac regula continent⁹. q. scz licet detinere rem alienā qñ ille debet vel le rōnabiliter eam detineri ut qñ restitutō illius rei esset in pūdiciū dūitatis vel ipius recipientis vel etiā in infamiā vel in magnū damnum restituentis. debz em̄ hec oīa pōicta magis velle vitare p dilatoz restōnis sibi faciente dñ vitare suū mōmōdū puū vel nullū. vñ de ille tunc qui habet rem alteri⁹ tenet eā do mino volente et si nō actu elicitō tñ actu debitor. qz dñs illi⁹ rei debet velle qz hñs sua teneat ea donec oportūe possit ea reddere. **S**i dicat⁹ qz tenet aliena dño inuito qz nō vult qz teneat rem suā etiā p tpus pūcūqz modicū. **R**espondeo dicendū qz dño male et inordinatē volēte statim debere restituere sibi suū nō est tenere iniuste alienū. quia etiā depositū de cui⁹ redditiōne strictissima lex habet⁹ in cāu licite teneri pē do mino inuito inordinatā voluntate. **M**ulta alia de restōne notata sunt in primo li. hui⁹ opus que diligens lector inuenire poterit in plib⁹ eiusdem libri citatis.

De restōne acquisitorū in ludo aleaz et tarillon. ti. xxx.

Nunc est cōsiderandū in spēali de restitutōe acquisitorū in ludo aleaz et tarillon. **E**t ut plen⁹ hec materia tractet⁹ querit⁹ pūo. vtrū talis lud⁹ sit licitus. 2º qz sit pena eius. 3º vtrū in iudicio repeti possit illud qd qz in tali ludo pdidit. q̄to vtrū illa qz dñ est lucratus in tali ludo restituere teneat⁹ i foro dñcie. **C**irca primū sciendū qz ludus aleaz dñter dicit⁹ oīis lud⁹ qui innit⁹ fortūe vicibus. ut dicit rod. oīis aut talis lud⁹ est pūbitus ne fiat in penā vniuersaliter oib⁹ et maxime clericis nisi in cāu ut patebit. infra. ff. d. aleatoribus p totū in auct. de sanctis ep̄is. q. interdicti. di. xxxv. ep̄s. ex de vi. et hone. cle.

c. clerici. i. tex. et glo. vñ cū talis lud⁹ sit vtrū qz iure scz civili et canonico pūbit⁹ ostat qz peccant nisi in cāu qui ludunt tali ludo vñ ecē pūcipant. vñ hu. no. sup. d. c. ep̄us dicit qz ludentes mortaliter peccāt. **S**cdm vñ quosdam ut dicit rod. tūc primū peccāt mortali⁹ qñ ducunt hoc in cōsuetudiez. peccāt ecē admin⁹ re: nialiter inspectores ludi. ut dicit rod. **G**rauitas aut hui⁹ pēti patz pūo qz ibi ē cupiditas aliena lucrādi qz est radix oīm maloz. i. dñi. vñ. **E**t nō quecūqz cupiditas sed rapina. vult em̄ spoliare primū suis rebus. **S**cdm qz ibi est pūditō vult em̄ spoliare eū cum quo cōmedit et bibit. **T**ercio qz est ibi maria crudelitas. vult ei spoliare si pē eum ecē camisia et brāc. qd non facerent aliqñ latrones pegrinos i nemorib⁹ spoliantes. **Q**uarto qz ibi ē cōtemptus ecclie h⁹ pūbentis. patz ecē ex multis alijs malis qz pueniunt ex talibus ludis in pecūia fieri licite i cāu puta decurionib⁹ septē circūstantiis. oportz tam pūmo qz ibi sit pdonea psona qz hoc nō licet clericis etiā inspicere ut dicit⁹ e. **S**cdm agrua cā ut p dñi cōmūio faciēdo. ff. de ale. l. vlt. **T**ercio debitus finis ut scz nō ppter cupiditatē sed potius ppter recreatōz et socialitatem. **Q**uarto cōcessa mēsurā qz nō licet ludere ultra vñū solidū ecē si sit multū diues. **C**. d. usu. aleaz. **A**leaz ludus cōtōne greca. **Q**uinto opetēs tpe scz ut nō fiat tpe luctus vel pnie vñ dūionis. **N**umera⁹ em̄ lud⁹ inter impedimēta vere pnie **S**exto licet⁹ mod⁹ scz ut sine dolo ludat ita qz contra ludi legē nō faciat nec ludentē pūocet. **S**eptimo aptus loc⁹ qz in ecclia ludi nō debet ex. d. vi. et ho. cle. cū ad decore. vñ vsus. **E**mis psona materia sint aleati. **T**emp⁹ mēsurā sine modus atz locus. host. vñ dicit qz ex quo lud⁹ est illicitus et reprob⁹ bono animo fieri nō pē ff. de furt. in furti actōne in fi. et ex de re. iur. estote. **S**iquis ergo dicat qz hoc faciat interio ne bona vel recreatōis cā. aut ludat sine pecunia si ludat ad aleas vñ tarillos. aut accipiat vñū de ludis appbas alias ad minus in iudicio fori non credam ei qz nō ludat ex cupiditate qz sic fit ut in plib⁹. ar. ff. de legib⁹. nam ad ea. et ex de decimis. c. j.

Circa scdm sciendū qz pena hui⁹ pēti ponitur di. xxxv. ep̄us. **E**p̄us inquit aut pūbri aut dyaconus aleaz vel ebrietati deseruiens aut desinat aut certe damnet⁹. **S**ubdyaconus aut lector aut cantor filia faciens. aut desinat aut dūione priuet⁹. **S**ic etiā laicus. **N**ota qz ex hoc qz dicit deseruiens colligit⁹ qz si in cōsuetudine nō ducit penā pūictā nō sustinebit. licet etiā ludendo mortaliter peccauerit. **E**x hoc vñ qz dicit desinat colligit⁹ qz si durit in cōsuetudine moneri debet. et si amonit⁹ destiterit penam pūictā euitabit. debz tñ in vtroqz cāu penitentia agere de pēto. **E**x hoc aut qd dicit priuetur cōione colligit⁹ qz tale pētm sit mortale et graue cū tales pene nō sint impēdēde p leui crimie. xj. q. iij. nemo et. c. nullus. hec rā pūbent⁹ etiā ex de excessi. pla. inter dilectos qz publicus aleator a pūmotōne repellit⁹. **S**z vñ

q̄ primo sit monend⁹ ante p̄ puniat⁹. xxv. di. c.
.j. sed hoc ē vñ in beneficio obtento aliter ac
est in obtinēdo q̄ multa impediūt taliter lu:
dentes. q̄ que lucrāt⁹ restituere tenentur. tñ
de hoc postea queret⁹. **P**uniūt⁹ etiā ludi inspe
ctores sc̄z clerici q̄ tribus ānis a misterio des
bent arceri in auct. de san. ep̄is. §. interdicim⁹
Et etiā coopatores. q̄ hospes tenens lusores
actōz iniuriāz p̄uabit⁹. vñ. ff. de ale. l. j. dē
q̄ si quis eū apud quē est in alea lusū verbera
uit et dānificauerit siue ei ali qd qñ ludebat⁹
subtrahit dolo fuerit iudiciū nō dat⁹. **E**t intel
ligit⁹ sc̄dm azo. hoc. c. de eo qui d̄suenit luso:
res aleē cā sui emolumentū tenere. **S**ec⁹ at ē si i
cidenter apud aliquē ludere⁹. **I**tem emens rem
ludentis euictione nō tenebit⁹. vñ. ff. quarum
rexx actio nō datur. l. ij. §. j. q̄ dē si ex̄ns i alea
rem suam vendat nō tenet⁹ de euictione.

Quarta sciēdū q̄ sic dicūt rap. et ho.
q̄ illud doc. dūter fere omēs tenet⁹ qd a
liquis in ludo aleax vel taxilloz p̄diderit i
iudicō repetere p̄t et hoc p̄bant p. ff. de alea.
l. vlt. in fine. et p. legē grecā. **A**leax lud⁹. q̄
dat repetitōz in tali ludo vsqz ad. l. annos. **E**t
hoc intelligi debet de amissis in tali ludo s̄m
qd est p̄hibet⁹. et in hac snia videt⁹ eū azo.
fuisse.

Quarta sciēdū q̄ illa q̄ quis est lucra
tus in tali ludo restituere tenet⁹ in iudicō
nī me sc̄dm dñem opi. loquēdo eo mō quō ē p̄
hibet⁹. q̄ nō tñ p̄hibet⁹ talis ludus sed etiāz
acquisitō lucri p̄ talem ludū. ar. ad hoc di. xx
xv. ep̄us in glo. et. ff. de alea. l. vlt. et ex̄ d vi.
et hone. cleri. clerici officia in glo. h. rich. **C**ū
em talis ludus sit rephatus. vtpote qui est cō
tra deū et omia iura. vnde et sponso facta in
ludo nō tenet sc̄dm leges. null⁹ aut p̄ ipm p̄t
titulū nec bonā fidē h̄re et p̄ dñs nec aliquid
acquirere. iniust⁹ em titulus p̄ nō titulo ē ha
bendus. ff. de peti. here. l. nec vllā. et male fi
dei possessor dicit⁹ qui cōtra legē iterdicta mer
catur. **C**. d. agri. queadmodū. h. rap. **A**liquib⁹
tamē videt⁹ q̄ q̄ talis restitutō nō p̄cipit⁹ iure
canonico sed tñ ciuili nō tenent⁹ ad eaz de ne
cessitate nisi illi q̄ legibus impialib⁹ subsunt
de iure. nisi talis restitutio sit alibi p̄ d̄suetu:
dinem app̄ata. **E**t hui⁹ snie videt⁹ fuisse tho.
in suma sua. **A**lijs aut videt⁹ et p̄babiliter q̄
talis restitutio iure canonico p̄cipit⁹ implici:
te inq̄tum sc̄z ius canonicū app̄bat leges que
nec iuri diuio sūt cōtrarie neqz p̄ canones vel
aliquā rōnabile d̄suetudinē cōtrariā abrogare
di. x. de capitulis. et. c. si quis aut. et duobus
.c. se. **R**ap. tamē innoc. host. et cū eis bon. sic
distinguit sc̄z q̄ luso aut lusit volūtarius et
ex cupiditate et tūc si amisit nō potest repe
te. si est lucratus tenet⁹ restituere saltem in iu
dicio aie. **A**ut inuit⁹ et tractus p̄ vim vñ nī
am alteri⁹ ipozunitatē inducitur. et tūc si ami
sit potest repetere. si est lucratus nō tenet⁹ resti
tuere q̄ restitutō nō op̄et illi qui p̄didit i vi
dictā peccati s̄ potest et debet paupibus ero
gare. ar. ad hanc distinctōz. xiiij. q. v. nō sane
et ex̄ de symonia dilectus. **N**ec obstat si luso

dicat licet ex cupiditate luserim nō tñ iniuriā
p̄mo feci q̄ hoc idē ip̄e fecit et volūtarius
accessit. **H**ec tñ inuit⁹ et dolens amisit et sc̄dm
dictā distinctōz dicūt posse cōcordari opi. et
iura. **D**e illo aut qui ludit nō cupiditate lu
crandi sed cā tediū vel tristitiā effugandi dic
rich. in questionib⁹ suis. q̄ si ille q̄ amittit nō
notabiliter sed i modico damnificat⁹. in modi
co inq̄ p̄ compatōz ad ipm qd idō dico q̄ ali
quid est modicū diuiti qd ē multū paup̄i tūc
ludēs nō facit cōtra p̄hibetōz iur. q̄ tñ nō d̄cur
runt rōnes p̄pter quas illi ludi sunt p̄hibiti.
vnde ille qui lucratur i tali cāu aliqd modicu:
nō tenet⁹ tentione nccitatis ad salutē restitue
re saltem illi qui amisit. qd idē dico q̄ forte
aliqui dicere vellent q̄ in volūtate sua esset l
amittenti restituere vel paupibus erogare. **E**t
forte aliqui vellent dicere q̄ tentione nccita:
tis ad salutē nulli tenet⁹ restituere sed p̄t sibi
retinere. quia iura q̄ lucrū talis ludi p̄cipiunt
restitui in tali cāu nō debent intelligi. h. rich.
Quidā vero dixerūt q̄ aleatores de stricto iur
re nō tenent⁹ ad restōem nisi in ludo fecerint
fraudem. **E**t hoc ideo q̄ inter p̄tes pactū et d
dictū interuenit qd vtriqz placuit et vterqz ad
hoc se obligauit et ideo nec q̄ amisit p̄t de iur
re repetere nec q̄ lucratus ē tenet⁹ restituere.
et huic sc̄de positōni magis videt⁹ consentire
alex. de lom. s̄ positio prima ē dūmior et tuci
or vt mihi videt⁹ et ad illud qd dicitur p̄ sc̄da
positōe sc̄z q̄ pactū et d̄dictū interuenit cō. po
test dici q̄ istud pactū nō tenet cum sit contra
legem. pactū etiā vñ pena iuramento vallatū
si sit cōtra leges vel canones nō tenet nec etiā
pena. ff. de pac. iur. gen. §. fi. **A**d hec nota
sc̄dm rap. et host. q̄ sunt quedā p̄sone quibus
indistincte tenet⁹ restituere q̄s quidq̄ ab eis
est lucratus in alea vt furiosi p̄digi minores
xxv. an. et maxime pupilli. mente capti. furdi.
muti. ceci. morbo p̄petuo languidi. q̄ tales p̄
esse nō p̄nt rebus suis p̄pter qd eis dandi sunt
tutores q̄tum ad pupillos. vel curatores q̄:
tū ad alios p̄dētōs isti. d. cur. §. furiosi et. §. s̄
et mente capti. **I**dem videt⁹ dicendū de seruis
mancis. cōtract. claustralib⁹. filijs familias q̄
nō h̄nt peculū castreſe vel q̄. de vxore que n
habet p̄fernalia. et de admistratore rexx ec:
clesiasticax. que sunt paupum et s̄ilibus. cum
em talis admistratō pecunie in ludo sit rōne
facti et p̄sonax. multipliciter culpabilis et vi
ctiosa. est restituenda. nō tñ ei qui p̄didit ipam
in ludo nisi forte esset correct⁹ et crederet⁹ in
usus debitos expensurus qd ei restituere⁹ hac
de causa. sed tutori. curatori. dño. patri. mo:
nasterio. marito et ecclesie.

De mensura satisfactōis ti. xxxj.

Deinde cōsiderandū est de mēsurā satisfā
ctōis siue quātitate imponēda a cō:
fessore. **E**t circa hoc querūt p̄la. primo
an satisfactō tp̄alis sit taxanda sc̄dm qualita:
tem culpe. **H**ec pena post culpe dimissioz exigi
tur ad duo sc̄z ad debitū soluendū et ad reme
diū p̄standū. potest ergo taxatio pene cōsidera
ri dupli⁹ primo q̄tū ad debitū et sic quātitas

pene radicaliter rñdet quātitati culpe ante q̄
aliquid de ea dimittat. unde deuter. xxv. p
mensura delicti erit et plagarū mod⁹. Scd⁹ tñ
q̄ p̄ primū eorū que nata sūt remittere penam
plus remittat scdm b⁹ p aliud min⁹ remittēdū
vel soluendū restat. q̄ quāto p̄ dñtōz plus ē
de pena dimissū tāto p̄ dñfessionē et satisfactōz
minus restat dimittendū. Scd⁹ q̄tum ad reme
diū vel illi⁹ q̄ peccauit vel aliorū. Et sic qñqz
p̄ minori p̄ctō maior imponit⁹ pena. vel quia
peccato uni⁹ difficili⁹ p̄t resisti q̄ peccato al
terius. sic iuueni maior imponit⁹ p̄nia p̄ forni
catōe q̄ seni licz min⁹ peccet. vel q̄ p̄ctm est
piculiosius in eo ut in p̄sb̄o q̄ in alio. vel q̄
multitudo p̄nior est ad illud p̄ctm. Et ideo p̄
penā uni⁹ sunt alij extērendi. pena g⁹ in foro
p̄nie quo ad utrūqz ē taxanda et ideo nō semp
p̄ maiori p̄ctō imponit⁹ maior pena. Nā mai⁹
p̄ctm est homicidiū in laico q̄ fornicatō in p̄s
bitero. q̄ circūstantia q̄ sumit⁹ ex specie pecca
ti aggrauat magis q̄ que ex conditōne sumit⁹
p̄sone. et tñ scdm canones imponit⁹ p̄sb̄o pe
nitētia decēnis p̄ fornicatōe. p̄ homicidio vō
laico septēnis. Non q̄ illud p̄ctm sit mai⁹ isto
sed q̄ p̄sb̄ cū maiori piculo suo et aliorū pec
cat p̄pter suū officiū et scandalū aliorū p̄pter
qd̄ solicius eū q̄ alios retrahunt canones a
peccato maiore p̄niam iniūgendo s̄m qd̄ ē in
remediū licet qñz nō debeat⁹ ex debito tanta.
Vnde etiā in purgatorio nō exigit⁹ tāta ab eo.
pena nāqz purgatorij est tñ ad debitū soluen
dū q̄ nō manet vltērius locus peccādi et idō
illa pena taxat⁹ tñ scdm quātitatē peccati dñs
derata tñ dñtōis quātitate et dñfessionē et ab
solūtōne p̄ que omnia diminuit⁹ aliqd̄ de pena
vnde etiā a p̄sb̄o iniūgendo satisfactōz sunt
dñsideranda illa. **V**erū p̄nia sit imponēda a p̄s
bitero scdm taxatōnē canonū vel scd⁹ p̄prium
arbitriū. **H**ic sunt due opi. vna est q̄ omēs
p̄nie sūt arbitrarie. i. arbitrio p̄sbiteri taxāde
dñsideratis criminis quātitate et qualitate p̄sone
dignitate. dñtōe. sexu. paup̄tate. infirmitate
debilitate. dñsuetudinē. dñplexione. societate. cō
titione. lacrimis. et deuotōe. Item loci et t̄pis
qualitate. necnō et alijs circūstācijs sup̄apo
sitis de q̄bus circūstācijs et s̄ilib⁹ dicit aug.
de p̄nia. di. v. c. j. **D**eo hac opi. facit leo papa
xxvj. q. vij. t̄pa et nicolaus q̄rtus. de his peni
tentib⁹. et multa alia iura. **D**eo hac etiā facit
q̄ doc. iur. cōiter tenent penā scriptā in iudi
cio criminali et dñtioso mutari posse in quo b⁹
min⁹ videt⁹ dñcedendū esse q̄ in iudicio p̄nie.
Alia opi. est q̄ p̄nie sunt scdm penitēciales ca
nones imponēde. nec debet p̄sb̄ a forma eo
rum recedere nisi p̄pter causāz. Et in hoc cōs̄i
stet arbitriū eius scz p̄ qua et p̄ quibus circum
stācijs q̄tum et qñ augeri vel minui pena ca
nonica possit. p̄ hac opi. facit illud de peni.
di. j. mensuraz. ubi p̄ quibusdam culpis modi
p̄nie impositi sunt. et ḡg. de pe. di. v. dicens
falsas p̄nias dicim⁹ que n̄ s̄m auctem sancto
rum pat̄z p̄ qualitate criminis imponūt. et idē
de pe. di. iij. p̄ductōz. dicit q̄ p̄lixior debet
esse penitētia q̄ fuit culpa. hec scda opi. esset

cuior licet difficilior s̄ prima est dñior et eaz
app̄bat cōsuetudo q̄ hoc generaliter seruat.
vnde est tenenda q̄ vere p̄nie hodie sunt arbi
trarie et b⁹ p̄ p̄apue p̄ illud c. t̄pa penitēdia
hec rich. et host. Illud autē ḡg. falsas ē. intel
ligit⁹ nisi ex cā l. cōsideratis circūstācijs pe
nitētia temporet. Illud vero. c. p̄ductōz. in
telligitur de penitētia interiori. **S**ciendū
tamen q̄ p̄nie sunt arbitrarie. i. ad arbitriū bo
ni viri et discreti moderande et p̄ rōnabili iū
dicio nō p̄ libito. vnde p̄sb̄iter caueat p̄ sic di
screte arbitre. p̄ ip̄emet nō onere. et q̄ nec au
toritas eccl̄ie nec potestas clauium dñmnat⁹
di. l. absit. Sunt autē s̄m host. penitētie arbi
trarie de criminibus occultis non de publicis.
ar. de pe. et re. qui p̄sb̄m. et. c. significauit.
vnde regulariter p̄ mortali debet penitētia
septēnis imponi. xxvij. q. j. p̄dicandū. nisi ma
ior vel minor inueniat⁹ a canone exp̄ssa. Et b⁹
est verū si crimē sit publicum. tūc em̄ peniten
tia publica nō maior vel minor q̄ rep̄iatur scri
pta est imponēda nisi dispense⁹ ex magna cā.
ex. de pe. et re. quesitū. **S**i vero sit occultū tūc
indistincte imponit⁹ arbitrarie. ar. de pe. di. j.
iudicet. et di. v. dñsideret. licet autē maior cā di
spensandi in penitētia canonica requirat⁹ in
crimine publico q̄ in occulto. in utroqz tam ex
causa minor pena p̄t imponi. hec host. Consultit
tamen ut p̄sb̄iter sibi dicat canissime tu fecisti
tot et talia peccata et p̄ quolibet deberes sic
penitere sed forte vita tua ad hoc agendū nō
extenderet. iniungo tamē tibi p̄niam talem p̄
omnibus. concedo etiā tibi q̄ quēcunqz ie
ris remissōes p̄elatorū tibi facte p̄sint que
alias non p̄cedessent. ex. de peni. et re. quod es
tiam elemosine et omnia alia bona que feceris
et mala que pro deo toleraueris tibi p̄sint
ad remissionem peccatorum tuorum. hec host.
Sed nunquid ex quo p̄sb̄iter hec verba di
cit penitenti erit illa satisfactio sacramentalis
f̄ndet dñs. in quadam. q. de quolibet q̄ est sa
cramentalis inq̄tum virtute clauium est expi
atiua culpe om̄isse. opus em̄ qd̄ quis facit ex i
unctione p̄sb̄iteri valet dupliciter penitenti.
scz ex natura opis et ex vi clauium. vnde illd̄
opus ex vi clauium amplius valet ad expian
dum peccatum q̄ si proprio arbitrio illud fe
cisset vnde bona opera sic iniuncta generali
ex tali iniunctione capiunt maiorem vim ad
expiandum culpam p̄teritam licet nō habe
ant maiorem vim ad p̄bendum remediū cōtra
culpam futuram. **N**otandum autē q̄ sūt que
dam crimina de q̄bus nō p̄t quis agere p̄niam n̄
restituatur vel renunciatur si tamen potest qd̄ ma
le recepit ut in illis casibus in quibus nō trā
fertur dominium in accipientem aut ubi cōpe
tit repetitio etiā si transferatur dñum. ubi
autem transfertur dominium et non competit re
petitio licet peccet mortaliter accipiens cre
do q̄ sit dñgrum et honestum q̄ illud nō īma
neat sibi sed paup̄ibus detur. potest tamē cā
rei receptione taliter acquisite penitentiarius
dispensare cum penitente si viderit exp̄dire.
hec rod. **S**ciendum etiā q̄ q̄ scdm ḡg.

contraria detrahens curat. sp. debz pfbiter iniū
gere pñiam p detrahē correfpōdentes ipi pec-
cato vt supbo orōnis humilitatez. auaro elep-
mofmaz. erogacōz siue largitatez. guloso ab-
stinēciā. luxurioso ieiuniū et orōnem. et si vide-
tur expedire pegrinacōz vlt alias loci mutaci-
onē vt sic caro maceret et nō restituat ad de-
lectacōz memoria facti ex aspectu loci vel p-
sone in quo vlt cū q pētū ē dñm di. lxxxj.
valet. et. xv. q. i. mulier. **Item** ad imponēdaz
satisfactōz cōgruā et discretā necesse ē sci. e q
sint pētā mortalia et gōd iter ea et q venialia
hoc autē sciri pē p ea que dicta sunt in scdo li-
vñ ad pñs notare sufficiat et talia multa enu-
merat aug. di. xxvij. q. i. crimis. dicēs q pec-
cata mortalia sunt sacrilegium. homicidium.
adulteriū. falsuz testimoniū. rapina. furtū. su-
bia. inuidia. iracūdia lōga. ebrietas assidua.
Venialia excessus in cibo vlt potu vlt verbo l-
taturitate. exaspacō paupis. comedere ab-
stinētibz siue ieiunantibz alijs. tardioz ppter so-
mnū ad ecclesiā ire. vxorē ppter spem plis l-
ppter cām reddendi debitū cognoscere. tardioz
visitare infirmos vel incarceratos. tardius re-
uocare ad concordiam discordantes. exasperacō
vxoris vlt filioz vlt seruoꝝ vlt etiā pxi-
mū in bladiēdo. adulacō delicōsa et sump-
tuosa. paupibz derogare ociosis vlt in eccle-
sia vlt ex intendere. iocādo vlt incaute iurare
et nō implendo qd iuratum est. ex aliq neces-
sitate piurare. facile et temere maledicere. **Cō-**
sulo at tibi p nō sis nimis pmpet iudicare pec-
cata mortalia nisi ostet tibi p certā scripturā
sed petes dicere esse pētā et inducere homies
ad pñiam de talibz. aliter em cito possent ho-
mines induci ad despacōz. h. rap. **Item** non
debz iponi pñia ingrediēta monasteriū p pec-
catis pñis dñm. de pe. di. i. q. his autoritatibz
b. et ex dñto. scripture. vbi de hoc dicit in
glo. nō em. sed imponēda est p peccatis omis-
sis post ingressuz. ex de regulantibz. c. vlt. et d-
senē. excō. cū illoz. **Item** pñia imponēda est
etiā iuste pugnāt p ecclesiā si ipugnādo ex-
cedat modū ex dñ pe. et re. significauit vbi di-
cit de hoc. **Quid** si aliquē pētōz peniteat
vlt penitere se dicat et a peccatis decetero ab-
stinere pponat nō tam velut sufficiēs qñ sibi
re penitēcie. dicens se tenēz. valitudinarium
vlt male dplexionatū. **Item** talem dñ pfbiter in-
ducere ad subeūdā satisfactōz sufficiētes et di-
uersa ad hoc utilia pponēdo. qd si nō potest ei
talē satisfactōz imponat quā verisimiliter fee-
re valeat vel pocius illā quā spōte et sine mur-
mure voluerit suscipe. expedit tñ q aut nulla
aut pauca ei sub pcepto iniungat ppter picu-
lum transgressionis vt inobediēcie. et q oces-
dat et q liceat sibi ieiuniū iniūctū. aut orōne
aut elia et quēcūqz alia sibi iniūcta cū volue-
rit redimere. **Ad** hoc em inuitat exemplū xpī
q nūq legit graue pñiam iniūxisse. nisi vade
et ampli⁹ noli peccare. jo. viij. et m. ix. noli
te mittere vinū nouū in vtres veteres. vinum
nouū vocat laboriosaz et durā pñiaz. vtres ve-
teres peccatores in peccato inueteratos. **Item**

eriso. sup illd m. xxij. alligāt onera gūia et
imponūt in humeros hominu. Si inqt eriam⁹
pñiam iniūgēdo. **Nōne** meli⁹ est de mi-
sericordia rōz reddē q d crudelitate. vbi pa-
terfamilias est larg⁹. dispesator non debz ee
auar⁹ si dñs est benignus. cur vult apparere
sacerdos auster⁹ et. xxvj. q. vij. alligāt. **Ad**
h. aut pēcipue lotoz vt pētōz. cās et radices
remoueat et omēz occasiōez peccādi p viribz
tollat. q vt dictū ē sup satisfacere ē peccato-
rum causas excidere et eoz suggestionibus
aditū nō pberē. **Item** si nō pē pfbiter gaude-
re de omimoda ei⁹ liberacōne gaudeat salte
quia ipm liberatū a gehenna pē ad purgatori-
um transmittere hec rap. et rod. et cōuenit ec-
cū eis host. Et vt ipe dicit pfbiter nullatenus
debz peccatozē pmittere a se recedere despa-
tum. quia pfbiter qui penitēciā denegat reus
est animarū. xxvj. q. vij. si pfbiter. **Cōcordat** i
pdictis jnno. sup. c. ois. circa medium. et sco.
sup. iij. sen. di. xv. q. i. **Quid** si pfbiter cre-
dat penitētem nō facturū ea que pmittit. aut
que ipe sibi iniūgit nūquid en absoluet sub o-
dicōne. s. si hoc vlt illd fecerit. **Item** pfbiter ne
laqueū transgressiōis inciat penitēciā. nō de-
bet ab eo exigere pmissiōz aut votū aut iuramē-
tū de aliq pñia faciēda nisi in casibz expēssis
a iure. sed sufficit q dicat se habere ppositam
faciēdi quēd iniūgit sibi. et sic simpliciter et
sine odictōe debz absolui. facta tam ptestacōe
si suspect⁹ habea⁹ q nisi restituat aut faciat ea
ad que tenet⁹ dū tamē possit. fructū scēz ofesi-
sionis et absolucōis euacuabit. h. rod. **Cā**
autem in quibus tenet⁹ absoluend⁹ iurare se
similia non facturū sunt illi. qñ est excōicat⁹
ex de sen. ex. ex tenore. **Vel** incēdiarius. xxij.
q. vlt. pessimā. vel heretic⁹ ex de purgacōne
ca. inter sollicitudines. vel habēs aliud nefan-
dum crimen. **Quid** de eo q cōfite⁹ et tñ nō
vult impostez abstinere. vel ab vno abstinet
in alio intendit remanere. **Nūquid** istoz cō-
fessione pfbiter debz accipe. **Item** vere q sic et
debz eis de crimibz consiliū exhibere. et licz
non sit vera. i. fructuosa talis pñia quo ad vi-
taz eternā tam est admittenda et crebris et sa-
lubribz monitis est indicenda. i. ieiunijs et o-
rationibz et elia ex de pe. et re. q qdam. talis
em ofessio et alia opa de genere bonoz q cō-
silio pfbiteri faciet cū deuocōne et timore dei
licet sine caritate quīs non valeant ad vitam
eternā pmerendā. valēt tam ad alia bona vt
dictum est supra de qualitate satisfactiōis. q.
vtrum opera extra caritatem facta sint merito-
ria alicui⁹ boni. hec rap. **Vtrum** qui explet
satisfactionem iniūctam sibi minorem tamē
odigna sit totaliter absolut⁹. **Item** penitencia
cōdigna peccato dicitur vel scdm taxacōnez
solius iusticie. et sic deus semper punit citra
condignum. vel secundum taxacōnem miseri-
cordie. Et istam exigit sed hoc pē esse duplici-
ter. aut mie increate p seipsaz et sic i iferuo ex-
ig⁹ penā odignā. **Aut** misericordie mediante
pñia et h. dupliciter. aut pñia iteriori aut eci-
am absolucōne exteriori. primo mō penitēcia

carata post dñicōz remanēs dicit̃ dīdīgna. et
de hac remittit̃ aliqd̃ ṽtute clauū. Scđo mō
pñia remanens post remissōz ṽtute clauū fa
ctā est dīdīgna et hāc oportet soluere. Deter
minatū est autem apud deū q̃ntum remittitur
virtute clauū. bonitas autem ṽl malicia mī
strū nichil diuersificat in efficacia sac̃ozum.
vnde p̃s biter siue discrete se habeat ī inīctū
one pñie siue nō nichil diuersificat̃ q̃ntuz ad
efficaciā absolucōis cōfessionis et cōtrīcōis
sed sp̃ remanz reat̃ ad q̃ntitatis eiusdē penaz
et ideo si nō explet eā h. exigit̃ ab eo in pur
gatorio. **S**ed cōtra de pe. di. i. q. i. quicūqz. dī
cit̃ q̃ penitēs post pactam penitenciā a p̃ctō
plene mūdāt̃. **H**oc intelligit̃ qñ cōfessor
imponit penitenciā sufficientē. tūc em̃ exple
ta pñia statiz euolat cū decedit. h. tho. et pe.
Vtr̃ p̃s biter inīgens penitenciā minorez
dīdīgna sp̃ peccet̃. **H**oc q̃ nō. Tum qz nō potest
determiare quātitatē pene debite cōgnosce
re licet aliqd̃ p̃pe cōsideratis regulis patrū de
termiare possit. tū etiā qz qñqz ex industria mi
nore penam imponens magis pdest peniten
ti q̃ noceat. quia forte magnitudine pene pos
set impediri a penitēcia pagenda ppter debi
litate ṽtutis adhuc in eo denouo recupare
et ideo negligit̃ damnu minus vt vitet maius
et ideo diuinus amor paulatim cōfortatus in
eo incitabit ipm ad plura opera misericordie
sp̃ote pagenda q̃ p̃s biter sibi s̃m quātitatem
peccatorū inungere potuisset. h. tho. **Q**uid
si p̃s biter alicui inungat q̃ missas celebrari
faciat nūquid pecuniam p̃ his missis oblataz
potest recipere et missas legere. **H**oc q̃ nō. qz hoc
esset species mali ex de vi. et ho. cleri. cuz ab
omi. sed h̃mōi penitenciā ṽl nō inīgat. ṽl
si inīgat ei dicat q̃ per aliū ipas celebrari
faciat et p̃ talem qui sibi vicez nō reddat. Nō
ergo p̃ p̃rochiale p̃s biter dūcinum qui si
mili morbo auaricie laborare possz. vnde tūc
us est saluti aīe sue q̃ tales penitencias non
imponat quia semp̃ ē timendū ne poci⁹ auari
cia q̃ caritas sit in cā ar. ex de cenli. ea que.
Si dicat ergo p̃s biter q̃ caritas mouet ipz qz
forte penitens non potest pegrinari nec ieiū
nare nec ozare nec aliud facere. hoc ostendat
p̃opa et credā ei vt. s. per alium n̄ supectū ipz
sas dici faciat vel eas gratis dicat vel aliqd̃
non retineat. sed totū quicqd̃ p̃ ipis offertur
paupib⁹ erogare studeat. h. host. **S**z nūqd̃
tenet̃ cōfessio aliquid offerre p̃s bitero qñ si
bi confitet̃. **H**oc q̃ non de rigore iuris cōgruū
est tam̃ q̃ det aliquid in signū deuocōis cor
dis. exemplo sanctoz qui nec ad p̃phas nec
ad sacerdotes sine munere accedebāt sicut le
git̃ d̃ saul et vxore ieroboā. i. q. i. iudices. Ad
idem est q̃ debz offerre sacerdotib⁹ munus a
moysē p̃ceptū. de pe. di. i. quē penitet. nisi tñ
alicubi racōne cōsuetudinis. s. vbi est talis cō
suetudo quā etiā subditi p̃cipue diuites ser
uare cogent̃ si expedierit ab ep̃o. ex. d̃ symo.
ad publicā. Tenentur etiā qñqz rōne paup̃ta
tis. s. ipi⁹ p̃s biteri vt dixit iō. de deo. et sic in
tellexit illd̃. xxvj. q. i. apostolicis. hec host.

Vtr̃ penitens teneat̃ de necessitate recipere et
explere penitenciā sibi a sacerdote inīctam
Hoc q̃ non. s. i. p̃s biter inīgit̃ penitenciā irō
nabilem et indiscretā quia tunc p̃s biter abuti
tur clauē sciencie et potencie. Si vero inīgat
pñiam racōnabilem et discretam. sic penitens
tenet̃ necessario recipere eā et p̃ ṽtutib⁹ exple
re. quia tunc p̃s biter ṽtū clauib⁹ ecclesie. qui
libet autem tenet̃ sui iudicis iustā sentenciā
obseruare. Vnde si penitens talē penitenciā
scienter ex deliberacōe et absqz legiūma cau
sa omiserit explere mortaliter peccat. Si tam̃
penitens sciat penitenciā sibi nimis guez
et ad seruādum piculosam suā infirmitate p̃e
sata. d̃z ad illū eūdē cōfessorem ṽl ad aliū si il
lum nō potest habere humiliter recurrere et
alenuacōz et mutacōz petere. et cōfessor d̃z ei
concedere etiā si videat q̃ penitencia allenia
ta non sufficiat p̃ emenda p̃cti plenarie. tūc
us em̃ est reseruare penitentez purgatorio pu
niendum q̃ ipm exponere piculo cadendi in
peccatū mortale ppter penitencie trāsgressiōz
Et expedit q̃ cōfessor hoc totū penitenti expo
nat nisi in ipo viderit cōdicōnem ppter quā in
dicet omib⁹ pensatis magis esse tacendū q̃
exponendū. hec rich. Notat aut̃ sco. circa h̃
q̃ penitens tenet̃ adimplere pñiam impositā
sibi clauē nō errante. tenet̃ inq̃ si velit se sub
mittere sacerdoti q̃ntū ad absolucōz culpe et
q̃ntuz ad succēpōz pene t̃p̃alis totalis cor̃re
spondētis. qz tūc obligat̃ p̃cepto ecclesie cui
se voluntarie submisit. si aut̃ velit se submitte
re solum quantū ad cōmutacōnem pene eterne
et non quātum ad taxacōnem pene t̃p̃alis. sed
q̃ntū ad illā vult se subdere manui d̃i vel h̃
ṽl in purgatorio nō expediret talē dimittere
sine absolucōne. tūc em̃ recederet desperatus
Nec videt̃ ppter voluntatē illam esse in p̃ctō
mortali cū cōterat̃ de peccato et puniri velit
pena cōdīgna p̃ eo et ab eo cuius est iuste in
fligere eam. licet nolit eaz sibi infligi ab isto
sacerdote nec ipemet velit recipere vt sit mīster
pene infligende. **S**ed esto q̃ clauis sciencie
erret non tñ potestas clauis. nūquid arbitriū
ratificat̃ in celo. **H**oc clauis sciencie errat qñ n̄
bñ exquirūt̃ et examināt̃ illa que p̃tinent ad
iudiciū. puta qñ inquirūt̃ circūstancie nec g̃
uantes nec allenūates sed solū placētes aui
bus cōfessoris p̃uiriētib⁹. Si nō inquirat d̃ at
trīcōne cōfessionis sed solū audiat euz ac si nar
raret vnā historiam. Et in primo quidā licz si
at aliqd̃ nō faciendū si tamē nichil omittat̃
quod est faciendū vt si cū circūstancijs non
inquirendis inquirant̃ inquirende potest seq̃
rectū iudiciū. Sed in scđo omīssa inquisicōne
displicencie cōfessionis nō p̃t seq̃ rectū iudiciū
nisi casualiter. Si aut̃ penitens ostendat se do
lentem et nō est. fict⁹ est et tunc recedit a ve
ra penitēcia et cū nouo p̃ctō mortali. Nec cla
uis sciencie errat sed ip̃e penitēs in piculū sui
errat. et tūc ratificat̃ iudiciū sacerdotis in ce
lo. hoc est quia fecit qd̃ suū erat quia vt ho
mo non potuit videre cor̃ nisi per signa exte
riora sed non ratificatur quantum ad ipsum

suscipientem qz non est capax istius sicut se ostendit capacem. **S**ed esto qz omissio aliquo necessario ferat a casu iustā sententiā. nūquid ratificabit in celo. **H**ec qz sic quātū ad suscipientem si non sit fictus ita qz sufficiat sibi istā penam implere. sed nō ratificat ex pte confessio nis. quin ipse peccet errando. Et isto mō oportet distinguere qz arbitriū aliqñ ratificat ex pte utriusqz tā sacerdotis qz suscipientis. aliqñ ex pte alteri tñ. hec sco. di. xix. **S**ed nūqd penitēcia siue satisfactō pñi inuncta commutari potest l relaxari a quocūqz cōfessore. **H**ec qz cōmutari pē ex cā ab eo qui eam iniunxit vel ab eius supiore vel etiam ab eqli scdm aliquos eē de voto. qz sup his. s. rursus. in fi. ubi de h dicit in glo. si subest cā. **A**d maiore tñ intelligenciam distingue qsi penitens peccat penitenciam commutari vlt relaxari p illū eundem qui eā sibi iniunxit vel p eiū successorē. poterit quidē cōmutari vel relaxari ab eo q eā iniunxit vel eiū successorē. et idē dicēdū est de supiori eius qui iniunxit si sit ordinariū iudex penitentis. qd ad hō dico quia archiep̄s videt iudex ordinariū esse quo ad forz pñiale subditorum suffraganei sui ar. ex. e. nostro. li. 3. nō sit eo ordinariū qntū ad forz cōfessionis nisi in casu b9 exp̄ssis a iure ex d officio archi. pastozis. **S**i aut peccat eā cōmutari vlt relaxari ab equali ei qui eā iniunxit. aut sunt ita pares qz sunt penitenciarj eiusdem ep̄scopi. vel sunt ambo p̄biteri de pari et insolidū de cōsuetudine curā habētes eiusdē parochie. vlt duo ep̄i in quorum utriusqz dyocesi9 penitēs domiciliū h3 ita qz est parochian9 utriusqz. et tūc si pñia publica vlt solēnis fuerit indicta ne scādalifet pñi9 cōfessor debz requiri cōsensus ei9 vlt successoris ei9 si facile possit req̄ri. maxime si penitēs publice inchoauerat pñiam sibi iniunctā a p̄bitero. **S**i aut nō possit req̄ri defacili aut etiā si pñia iniuncta esset occulta possz cōfessor scd9 eā cōmutare vel relaxare nō obstatē subtilitate iuris quo dicit de duob9 pcuratorib9 insolidū datis qz melior ē dīcō occupantis. qz illd locū h3 in iurisdīcōe cōfessionis non in voluntaria. **S**i aut ita pes sint qz uterqz cōfessor sit p̄biter parochialis vlt ep̄s et penitens trāstulit domiciliū de parochia in parochiā vlt dyocesi. i. dyoc. scd9 cōfessor poterit cōmutare vlt relaxare pñiam a primo illi iniunctā nō obstatē qz solet dici qz pñiam vni9 ep̄i non pē par ep̄s reuocare qz illd habz locū de sententia excō. et suspensiois et ceteris ad forz cōtencōsum pñicib9 nō ad pñiale. non em sunt oī no similes cōtencōsa et voluntaria iurisdīcō cū iudex nō possit reuocare sententiā quā tulit iustā. cōfessor aut possit reuocare sententiā quā iniunxit. hec rod. hoc aut qd dicit ex. de voto c. 1. et. c. qz sup his. innuit qsi qz in pñiam iniunxisset ire ad tērasanctā illa pñia mutari nō possz nisi a papa vel ab eis q sup hoc speciali ter haberēt autoritatē pape ex de voto ex mltā. **Q**uid si papa vlt ei9 pñiari9 vlt ep̄s iniunxit pñiam et petat relaxari vel cōmutari p inferiore. **H**ec si penitēcia ē iniuncta in casu re-

seruato supiori inferiori nō potest commutare nec relaxare eā sine licēcia ei9 q eā iniunxit nisi si necessitas vegeat aut utilitas suadeat. pñz enim est interpretari qz supior in hmoi casibus hoc acceptet. in casu vero non reseruato supiori inferiori relaxare vel cōmutare potest nisi certū sit qz superior hmoi relaxacōnem vlt cōmutacōez reseruauerit. hec rod. ar. ad hoc qz potest ep̄s diminuerē penā quā iposuit papa. xxxij. q. ij. latore. **S**ed hoc ideo fuit quia papa licenciam illi dedit. vñ capitulū illud est magis in contrariū. **E**sto qz p̄biter imponat maiorem penitēciam cōdigna ipi penitēti nūquid tenet ad eam. **H**ec duplex est scz peccatoris. s. dei et ecclesie. cōtingit aut peccatorē esse at solutū in vno et nō in alio. **N**ā aliqñ ab solut9 ē i foro ecclie et nō i foro dei. aliqñ euerfo. talis ergo cui iniuncta est penitēcia maior cōdigna in foro ecclie tē ad eā totā. i. foro aut dei nō tenet nisi ad cōdignā. ideo dū est de foro ecclesie debitor est pene donec dpleuerit totā sed si trāseat ad forz dei pacta condigna nullā penā sustinebit. p̄biter em non tñ considerat debitū pene sed etiā adhibet remedium p cōtō. et ideo post istā vitā non exigit ab eo tota sed solū qntū sufficit ad debitū soluendū. hec pe. **Q**uid si cōfessor interdicit penitēti familiaritatem cū amicis. **H**ec aut illi amici sunt veri amici h9 est amici aie cuiusmodi sunt diligentes psonam sancto amore et secundū deum. **S**unt illi amici sunt veri inimici cuiusmodi sunt diligentes psonaz ppter dilectionē illicitā vel ppter aliam cām in anime eius preiudicium et contra dei honorem. **S**i ergo sacerdos interdiceret familiaritatē cum amicis primo modo sumptis abuteret clausciencie nec credo qz penitēs illā penitenciaz recipere teneret. **S**i autem cum amicis scdo modo dictis penitens teneret eaz recipere et obseruare regulariter. qd ideo dico quia omēs particulares casus a cōfessore puidere nō possunt. **S**ciendū etiā qz homini pno ad despectacōnem ad quā disponit tristitia nō debet sacerdos iniungere ea que augmētant melancoliam et tristitiam. vnde talib9 moderatum vsum vini et habere solaciū cū sanctis psonis et honestis p̄biter non debet. hec rich.

De canonicis penitentialibus ti. xxxij.
Postea cōsiderādū est de canonicis penitentialibus. **A**d quoz intelligenciaz p̄notandū est qz sicut est in sciencijs practicis que versant circa opera qz sermo in particulari est incertus et dubi9. sermo autē in vniuersali habet certitudinem. sed cum ap̄plicat ad singularia incipit quodāmodo habere incertitudinem vt qui nō cōsiderat circūstācias p̄ticulares poti9 deuiet qz se rectificet vt patet in medicina et sciencia morali. sic est intelligendū in pposito qz canones instruunt in generali quō est penitencia imponenda s3 descendunt ad singularia p̄biteris discretis relinquūt qui considerāt circūstācias psonaz attendentes ad canones sicut ad vias directiuas qz si cōtra canones iponāt nō rectē iponūt

nulli enim p̄sbitero licet aliquid facere qđ
possit patrum regulā obuiare. di. xxxviii. nul-
li. In canonib⁹ aut maxime determinat p̄nia
quo ad temp⁹ et magis q̄ quo ad modū q̄ il-
la determinacō cercior est et cōior. h. bon. **V**t
ergo scias q̄liter debz p̄cedere arbitriū p̄sbi-
teri. nota regulariter sicut dictum est supra.
septēnis penitēcia est imponenda p̄ mortali
et hoc nō t̄m p̄pter t̄pis diuturnitatē s̄z magis
p̄pter significacōz. In veteri ei lege maria soror
moysi lepza p̄cussa sepata fuit ex caltra. vii.
dieb⁹ numeri. xij. Maria significat penitētem
interp̄tat̄ em̄ amara mare. hec penituit. vii. di-
eb⁹ s̄z nūc penitet. vii. ānis. q̄ significatuz est
eze. iiii. diem p̄ āno dedit tibi. **S**i querit̄ q̄-
re p̄nia est aggruata cum lex noua sit lex mie-
ris. q̄ hic est maior ingitudo p̄pter maiorem
sciā. et maior d̄tēp̄ p̄pter maiore dignitatē
noue legis in q̄ sanguis xp̄i est effusus. et ḡ-
ui⁹ p̄ctm̄ p̄pter statu peccatis q̄ d̄z esse p̄fecti-
or. Et vltē⁹ satisfactō in lege noua d̄z esse p̄-
fecta vt in p̄stunū statum reducat. Et q̄ sol
in vna die nō redit in idē p̄ctū sed i āno. iō
dies duersus ē i ānū. Rursus q̄ p̄fectū reme-
diū est in lege noua. iō annus multiplicari d̄z
p̄ septē p̄pter septē dona sp̄s sancti recupāda
et p̄pter septē dotes. s. tres aie et q̄tuor corpis
obtinēdas. h̄mōi aut p̄nia nō ē cib⁹ imponē-
da nec t̄m est infirmāda s̄z ē insinuāda vt agno-
scat q̄guis ē culpa. h. bon. **L**icet aut p̄ singul⁹
p̄ctis criminalib⁹ sit statuta tal p̄nia d̄z t̄m ipo-
ni v̄l mi⁹ aspera p̄t maioritas v̄l minoritas ē
mis cū ceteris circūstācijs hoc exposcit vt in
sequētib⁹ patet. **P̄**dicta nāq̄ regula excipit̄
unt̄ pleriq̄ casus in q̄b⁹ p̄pter peccātis dig-
tatē v̄l criminis enormitatē imponit̄ p̄nia ma-
ior. aliqñ etiā ex varijs causis minor. **A**d hoc
ergo q̄ p̄sbit̄ circa p̄nias dispēsando cauci⁹
arbitret̄. notādi sunt casus i q̄bus p̄ canones
certe p̄nie imponūt̄. quos. s. canones tenet̄ p̄-
sbit̄ scire vt dictū est sup̄. sunt aut̄ isti. **P̄**ri-
m⁹ est q̄ si p̄sbit̄ fornicacōz fecerit p̄niaz. x.
annoz facere d̄z hoc mō. s. q̄ sit inclusus siue
a ceteris in aliquo loco remot⁹ sacco indut⁹
et humi p̄strat⁹ misericordiā dei iugiter iplo-
rans trib⁹ mensib⁹ p̄mis cōtinuis. a vespa i
vespam pane et aq̄ v̄tat̄ exceptis d̄nicis et fe-
stis p̄cipuis in q̄b⁹ modico vino pisciculis et
legumib⁹ recreet̄. elapsis āt sic p̄mis tribus
mensib⁹ de illo loco exeat nō t̄m in publicū p̄-
cedat ne popul⁹ in eo scandalizet̄ et p̄ h⁹ vi-
det̄ q̄ in publico crimie loquat̄. **P**ost hoc re-
sumptis aliqñtulū virib⁹ vñū ānū et dimidiū
in pane et aq̄ expleat exceptis d̄nicis et alijs
p̄cipuis festis in q̄bus vino sagimine ouis et
caseo poterit vti. **E**nito sic p̄mo anno et di-
midio p̄iceps sit corpis d̄ni et ad pacē et ad
psalmos cū alijs fr̄ib⁹ canēdos vlamus i cho-
ro recipit̄. ad coenu t̄m altaris nō accedat sed
minor ordinum t̄m officia gerat deinde vsq̄
ad explecōz septimi āni tres legitimas festas
s. scđam q̄rtā et sextā. exceptis dieb⁹ pascali-
b⁹ qui sunt q̄nquaginta in pane et aq̄ ieiunet
scđam t̄m feriā vno psalterio l̄ denario si sit o-

Pan⁹ redimere poterit. et sic cū ānū. vii. q̄ se
uerit p̄t ep̄s eū ad gradū p̄stunū reuocare.
ita t̄m q̄ in trib⁹ annis sequētib⁹ sine vlla re-
dempcōne oī sexta feria in pane et aq̄ ieiunet
Et eadē p̄nia imponenda ē p̄sbit̄ero d̄ oīmb⁹
alijs p̄ctis q̄ deposicōz inducūt. **P**robāt̄ aut̄
hec oīa. lxxxij. di. p̄sbit̄er si fornicacōz. qđ in-
telligūt quidā d̄ simplici fornicacōe. alij for-
te veni⁹ s̄m rap. de adulterio v̄l incestu puta
q̄ cognouit coniugatā d̄sangneā l̄ affine. **S**e-
cūdus canō est q̄si p̄sbit̄er cognouit filia seu
sp̄ualem quā baptisauit vel in baptismo v̄l in
confirmacōe tenuit v̄l q̄ sibi d̄fessa fuit debet
p̄niam agere. xij. annis et etiā debz deponi si
crimen sit manifestū et pegrinādo. xv. annis
peniteat et postea monasteriū intret tota vita
sua moratur⁹ ibidē. **E**p̄s aut̄ q̄ talia omisit pe-
niteat. xv. annis. ip̄a v̄o mulier d̄z oīa sua re-
linquere et res suas paup̄ib⁹ dare. et cōuersa
in monasterio deo vsq̄ ad mortem seruire. xxx.
q̄. i. si q̄s sacerdos. et. c. nō debz. **T**ercius ē q̄
quicūq̄ filia suā sp̄ituale v̄l m̄rem agnoscit
peniteat. vii. ānis. et similiter ei d̄ficientes.
xxx. q̄. iij. nō oportet. **Q**uart⁹ est q̄ q̄ d̄trahit
cū aliq̄ que sit p̄ v̄ba de p̄senti alij d̄spōsata
ip̄a dimissa. lx. dieb⁹ ieiunet in pane et aqua
et sequētib⁹ septē annis peniteat ex. de spon-
duo. accepisti. **Q**uit⁹ est q̄ q̄ cognoscit duas
omates v̄l sorores siue vxor viuat siue nō ad
min⁹. vii. ānis peniteat. licz p̄l⁹ deberet. xxx.
q̄. iij. si p̄sbit̄er. **S**ext⁹ ē q̄ qui cognouerit
monialem siue deuotam decem annis penite-
at. et similiter ip̄a secūdam formam traditam.
xxvij. q̄. i. de filia. et. c. deuotarū. in quoz p̄i-
mo. c. dicit̄ q̄si filia ep̄i v̄l p̄sbit̄eri v̄l d̄paco-
ni post votū solēne d̄traxerit matrimoniū nō
admitat̄ ad cōmunionē nisi marito defuncto
p̄niaz egerit et cōionē peccierit tantū i fine vi-
te accipiet eam. in scđo capitulo dicit̄ q̄ de
nota peccas nō est recipienda in ecclesia nisi
peccare d̄suerit et d̄fimens egerit p̄niam. x.
annis. postea recipiat̄ ad cōionē. et ānq̄ i ec-
clesia admittat̄ ad cōz ad nullū diuinū xp̄i
ane mulieris accedat. **S**eptim⁹ est q̄ q̄ igno-
rante agnoscit duas sorores v̄l m̄rem et fili-
am v̄l amicā et neptē peniteat. vii. annis. **S**i
aut̄ scienter p̄petuo diugio careat. xxxij. q̄.
vlti. si q̄s cū duab⁹. **O**ctau⁹ est q̄ q̄ ducit i
m̄rimonio illā quā possuit p̄ adulteriū penite-
at. vi. ānis. xxxj. q̄. i. si q̄ vidua. **N**on⁹ est q̄ q̄
d̄tra naturā peccauit si sit cleric⁹ debz depo-
ni v̄l religioni tradi si corrigibilis appareat
ad p̄petuā p̄niam pagendā. **S**i v̄o sit laicus a
cetū fidelū vsq̄ ad cōdignā satisfactōnez de-
bet fieri alien⁹. ex. de excels. p̄latoz. clerici. h.
em̄ viciū mai⁹ est q̄ agnoscere matres. xxxij.
q̄. vij. adulteri. et est aug⁹. adulteri inq̄t ma-
lū vincit fornicacōz. **V**incit̄ autē ab incestu
p̄i⁹ em̄ est cū m̄re q̄ cū aliena vxore cōcūbe-
re sed horz oīm pessimū est qđ d̄tra naturā sit
vt si vir mēbre mulieris ad hoc n̄ accessu volu-
erit vti. h. aug⁹. quocūq̄ aut̄ mō tale sc̄m ex-
erceat̄. p̄terq̄ inter virū et femiam ordinate i
vase debito viciū cōtra naturā et sodomitū

iudica. ut dicitur ray. **D**ecim⁹ est q⁹ coierit cu
cu beutis. peniteat pl⁹ q⁹. vij. annis. et simili
ter p incestu. xxxij. q. ij. b. ipm. et. s. se. **U**n
deci⁹ est q⁹ p⁹ biter q⁹ iterest cladesinis nupcijs
triennio suspendit. et si culpa exegerit q⁹ pu
niat. et. de clam. desp⁹. cu inbibico. **D**uo
decim⁹ est q⁹ q⁹ votu simpliciter violaverit pe
niteat trib⁹ anis. xxvij. di. si vir. **T**redcim⁹
est q⁹ qui excocicat celebraverit debz triennio
penitere et feria scda q⁹ta et sexta a vino et a
carnit⁹ abstineret. xj. q. iij. de his. **D**e pena
vo de g⁹ d⁹ati celebratis habet. di. l. accedens.
Decimusquar⁹ est q⁹ homicida volutari⁹ si
ne spe restitucois deponit et peniteat. vij. an
nis. di. l. miroz. **D**ecimusquar⁹ est q⁹ homici
da casualis peniteat. v. anis. et hoc s⁹m ray.
si culpa p⁹cessit casum alias non. nisi forte ad
cautelā. di. l. eos. et duob⁹. c. se. **D**ecimusse
xtus est q⁹ si homicidiū q⁹s fecerit ppter neces
sitate evitabile peniteat duob⁹ annis. di. l. de
his. i. licz si inevitabilis essz sibi nō imputare
t. di. l. q⁹ te. q⁹ v⁹z. e. q⁹ ad culpā. sed bonuz
essz q⁹ peniteret quo ad cautelā et innocēciam
sue ecclesie ostēdendā. et. d. homi. c. ij. s. vlti.
et s⁹m ray. forte distigui p⁹t i homicidio neces
sario sicut i casuali. s. v⁹z. p⁹cessit necessitatem
l. nō. ar. di. l. de his vero. et et. de homicidio
interfecisti. **S**z et si q⁹s p infantiā omittat homici
diū nō imputet. et. iij. q. ix. iudicas. q⁹ etiā in
tuitu discipline incaute p⁹ciēdo occiderit d⁹
ponit. et. de homicidio p⁹biter. **S**z et q⁹ liga
tū latrone interficit deponit. et. de homi. su
scepim⁹. **Q**ui aut latrone occultū occidit quē
viniū p⁹bendere potuit. xl. dieb⁹ nō intret ec
clesiā et alias penitere d⁹z. et. c. ij. vbi dicit⁹
de hoc. **Q**ui vo paganū v⁹l iudeū occidit p⁹
teat. xl. dieb⁹. di. l. s. cu causa odij. **D**ecim⁹
septim⁹ est q⁹ m⁹rida peiteat. x. anis s⁹m formā
satis aspaz traditā. xxxij. q. iij. latore vxorici
de vo guioz p⁹nia debet imponi. talis em et q⁹
d⁹m occidit nūq⁹ equitat. nec vehiculo porta
t. nec m⁹moniu d⁹trahit v⁹q⁹ ad. x. an. carnes
nō comedit nec vinū bibit et alia que habet⁹
xxxij. q. ij. admonere. et. c. q⁹cūq⁹. imponi⁹ aē
p⁹nia maior vxoricide nō q⁹ illd p⁹ctm sit gra
ui⁹ isto sed q⁹ homines p⁹iores sunt ad occi
dendū vxores q⁹ matres. **M**ai⁹ em p⁹ctm est oc
cidere m⁹ez q⁹ occidē vxore v⁹l d⁹ bon. in. iij.
et d⁹ter om⁹s doc. et hitū ē i. ij. li. **G**uil. vo du
rādi t⁹ d⁹trariū i reportorio p eo q⁹ vxoricide i
ponit⁹ p⁹nia maior. mibi aut plus placz snia a
lior. **S**z q⁹lem p⁹niaz debet agere q⁹ filios oc
cidit. **A**ut est certū q⁹ ipimet scienter inter
fecerūt et sic d⁹ eis imponi p⁹nia maior q⁹ p a
lio homicidio. ar. et. c. vlti. in tex. et glo. et
de homi. cu iuramto. et in hoc tū cau vir vx
rem recapat quā coact⁹ abiurauerat. et ipa
penitēciā agit s⁹m arbitriū ep⁹i ita q⁹si habz a
lios filios pacifice gubernare possit eos. v⁹
et. e. intellexim⁹. q⁹si virū nō habet induci de
bet v⁹l religionē intret ad q⁹ si nō p⁹t induci tu
ci⁹ est ei dare licēciā nubendi v⁹l et. e. veniēs
et hoc q⁹ timet⁹ d⁹ incōtinēcia alias nō. v⁹l p⁹z
xxxij. q. ij. in adolescencia. **E**t si pater sit cleri

cus ab officio altaris debet p⁹petuo abstinere
et ei guioz q⁹ laico nō tū publica nisi veniat i
publicū p⁹nia debz imponi. v⁹l habet⁹ et. de pe
nitēcijs q⁹litū. **A**ut certū est q⁹ nō interfecerūt
spōte nec in culpa fuerūt s⁹ cau fortuito cōti
git. et sic de l⁹tricto iure in nullo tenent⁹. ar. et.
de homi. ex l⁹is. et. c. x. et. c. vlt. nisi velint ad
cautelā penitere. in dubio tū p⁹sumit⁹ q⁹ nō ex
certa scia sed poci⁹ ex incuria p⁹uenerit. et. d.
p⁹sump. afferte. **A**ut certū ē q⁹ nō adhibuerūt
omēz diligēciā quā potuerunt et debuerūt et
sic culpa p⁹cessit casum et sic si sit guis culpa.
v⁹l si posuit puerū i medio v⁹riusq⁹ imponitur
p⁹nia. v. vlt. vij. anoz. s⁹z m arbitriū p⁹niarij. di.
l. si q⁹ femia. et. c. se. et. c. si q⁹s spōte. occulta si
sit occultū. publica si sit publicū. et maior si i
lecto suffocet⁹ q⁹ si in cunis. et maior p⁹biter
ro greco q⁹ laico v⁹l habet⁹ et. de penitēcijs. q⁹
litū. et licz dispenset⁹ quo ad penaz q⁹ est arbi
traria v⁹l dicit⁹ ibidē nō tū quo ad ordines p⁹
ter homicidiū q⁹ d⁹ delictū enorme et indispe
sabile. di. l. miroz. **S**i aut culpa que p⁹cessit ca
suz sit lenis. v⁹l si posuit puerū in eodē loco lō
ge tū a se. imponit⁹ p⁹nia triū anoz. s⁹m hoc i
tellige illd et. e. de infātib⁹. **M**onēdi. g⁹ sunt
pentes q⁹ tū tenellos secū in vno nō collocēt
lecto ne q⁹libz negligēcia interueniēt opp⁹i
matur v⁹l suffocent⁹. ij. q. v. cōsuluiti. et hoc
mō distinguit host. et bern. et. e. de infātib⁹.
Quid de illis qui filios v⁹l etiā seruos suos
infātes v⁹l etiā adulescentes lāguinos relegata pi
etate exponūt. i. et se ponūt an ecclesiā v⁹l ali
qui motu misericordia colligāt eos. **E**t tales
guiter peccāt. q⁹ cu ignoret sepe cōsanguini
tas expoitoz d⁹trahere q⁹s possz m⁹moniu cuz
sorore v⁹l cōsanguinea. iō exponēs de hoc pec
cato tenet⁹ penitere. et est puniend⁹ sicut ex
posit⁹ si scienter cū tali d⁹traherz puniret⁹ et.
de pe. officij. s⁹m hosti. **T**alis etiā s⁹m ray. est
tanq⁹ homicida iudicād⁹. q⁹z hominē sibi ita
diuctū piculo mortis exponit. **C**ōsideratis tū
circūstācijs. et v⁹z ob hoc mors secuta fuer⁹
p⁹nia moderanda erit. **E**rit aut tales irregula
res s⁹m ray. si ide mors sit secuta. q⁹z. s. fuerūt
in culpa eos exponēdo v⁹l alimēta negādo tū
s⁹m rod. si in nulla culpa fuissent q⁹z forte nec
elemosinas querēdo nec aliter eos alere pos
sente irregulares nō essent nec peccaret. **D**eci
musocta⁹ casus ē q⁹ q⁹ p⁹biterū interficit peni
teat. xj. an. et. d. pe. et re. ois. c. ij. **D**e p⁹nia
vero ei⁹ q⁹ occidit monachū. clericū. subdiaco
nū. et d⁹paconū. habet⁹. xvij. q. iij. qui occide
rit. **D**e penitēcia aut ei⁹ q⁹ machinat⁹ i mor
tem d⁹ni sui v⁹l i regnū ei⁹ habet⁹. xxxij. q. vlt.
s. si q⁹s. **D**ecimusnon⁹ ē q⁹ q⁹ iniuste aliquēz
ad mortē accusat. xl. dieb⁹ i pane et aq⁹ ieiunz
et peniteat et h⁹ si accusat⁹ sit occisus. **S**i vo
tātū mēbrū pdider⁹ trienio peniteat et. de ac
cu. accusasti. host. vo et jo. de deo intellexit
q⁹ p⁹z peniteat p. vij. an. quolibz āno. ieiunā
do. xl. dieb⁹ i pane et aq⁹. scd⁹ vero p tres ā
nos. guil. vo durādi intellexit put litera ma
gis sonat scz q⁹ prim⁹ ieiunabit. xl. diebus in
pane et aqua siue continue siue interpolate

et p̄ ānos. vij. etiā ieiunabit et penitebit non
tñ in pane et aqua sed ad arbitrium p̄sbiteri.
scd̄ v̄o p̄ tres q̄dragēsimas. p̄ma añ natale
dñi. scd̄ añ pasca. terciā añ festū s̄. ti. jo. bap.
has em̄ instituit b̄tus petr̄ sicut i cronici ha-
bet. Ieiunabit aut̄ tūc i pane et aq̄ p̄bat̄ hec
s̄m hosti. xxij. q. v. c. i. et. iij. **Vicesim̄**. q. p̄
iur̄. xl. dieb̄ i pane et aq̄ i iunet. et. vij. ānis
sequētib̄ peniteat. et s̄p̄ debz esse in p̄nia iteri
ori. vij. q. i. q̄cūqz. **Vicesimul̄p̄ri**. q. q̄ opul̄
ōdiconaliter aut̄ n̄ sciēter piurat si liber sit. xl
dieb̄ ieiunet i pane et aq̄ et hoc s̄m glo. itel
lige v̄l cōtinue l̄ interpolate peniteat. et. vij
sequētib̄ ānis nō tñ in pane et aqua ut dicit
glo. Si v̄o seruus sit cū q̄ coegit eū trib̄ qua
dragēsimis et legitimis feriis scz scd̄a q̄rea et
fexta. xxij. q. v. q̄ cōpulsus. **Vicesimul̄secūd̄**
q. q̄ iurat i maū ep̄i v̄l in cruce cōsecrata peni-
teat trib̄ ānis. Si v̄o in cruce nō cōsecrata pe-
niteat āno v̄no. Qui vero coact̄ et ignorans
ignorantia iuris et postea cognoscit peniteat
trib̄ q̄dragēsimis. xxij. q. v. c. i. j. Qui v̄o coac-
t̄ p̄ vita redimēda l̄ q̄libz cā v̄l necessitate
peniteat q̄ corp̄ plus aīam dilexit trib̄ q̄
dragēsimis. e. q. c. si quis coact̄. Alij iducūt
tres ānos et vñū ex his in pane et aq̄. **Vr-**
cesimul̄terci. ē q̄ q̄ sciēter s̄m iurat vel aliū
iurare cogit. xl. diebus peniteat in pane et aq̄
et septē ānis sequētib̄ et nūq̄ sit s̄me p̄nia in-
tericri. Alij si cōsai fuerint similiter peniteat
xxij. q. v. si q̄s cōuict̄. alia de piurio require
sup̄a in primo li. **Vicesimul̄quart̄** est. q̄ q̄
mēsurat in falsa mēsurā. xxx. dieb̄ ieiunet in
pane et aq̄. ex. de cōtrahē. emp. ut mēsure. De
pena v̄o fallarij l̄razz habet̄ ex. e. ad audien-
ciā. dura ad fallariōz. et d. v. si g. nouim̄. **V-**
icesimul̄quint̄. ē q̄ q̄ frāgit p̄niam solēnem si
ue redeūdo ad crimia p̄iora v̄l similia siue re-
deūdo ad negociacōz secularē vel miliciā q̄
sibi fuerāt interdīcta. sola intra ecclesiā fide-
libus cōone iūgūt. a cōone suspendūt. a ca-
tholicoz diuinijs sepant̄. et penitere debent
x. ānis et cōicēt in fine vite. xxij. q. ij. de his
vero et de pe. di. si quis v̄o. **Vicesimul̄sex-**
tus est q̄ q̄ missam canit et nō cōicat. debz v̄no an-
no penitere et interim missas nō cātare. de cō-
secra. di. v. relatū. **Vicesimul̄septim̄**. q̄ p̄e-
sbiter q̄ m̄ctuū clericū inuoluit in palla alta-
ris peniteat. x. annis. et mēsiibus. v. dyacon̄
vero triēnio et dimidio de cōse. di. i. nemo p̄
ignoranciā. **Vicesimul̄octaū**. q̄ q̄ cōmittit
sacrilegiū ecclesiā violādo vel crisma seu cali-
cem sacrū pollutis maib̄ accipit vel s̄līa sa-
crilegia cōmittit peniteat septē ānis. primo añ
no ex. cimiteriū qd̄ violauit cōsistat. scd̄o añ
año fores ecclesie. terciō in ecclesia et i hoc tri-
ennio carnes nō comedat. vinū nō bibat. nisi
in pasca vel natali. nō offerat. nec cōmunionē
accipiat. iij. āno dīcabit et in illo et in. v. et
in. vij. et in. vij. trib̄ feriis a carnibus et nino
abstineat scz ieiunādo. xij. q. ij. demō. Cōbu-
rēs aut̄ ecclesias. xv. ānis peniteat et eā resti-
tuat. xvij. q. iij. q̄ si quis. et infra. v. maī. De
pena vero raptoris siue furis rei ecclesiastice

et d̄ pena furis et effractoris tā clericū q̄ lai-
ci habet̄. e. q. q̄. peccata. et. c. si quis cleric̄.
Vicesimul̄non̄. q̄ si p̄ntes frāgant spon-
sa filioz a cōone triēnio sepeñt̄ et similiter
filij si s̄me i culpa. si tñ filij s̄m p̄missionē fa-
ctā cōtraxerint excoīcant̄. vterqz. s̄. quo ad pe-
nā ecclesie nō quo ad reatū ex quo dederūt o-
perā in cōtrariū. xxij. q. iij. si qui p̄ntes. ar-
de pe. di. i. si cui. **Tricesim̄**. q̄ qui blasfe-
mauerit publice deū vel aliquē sanctōz ma-
xime beatā v̄ginem. illi debz ep̄s hāc p̄niam in-
iūgere ut septē dieb̄ dñicis añ fores ecclesie
in manifesto dum missa cātāt̄ existat et vltimo
illoz diez dñicōz palliū et calciām̄ta de po-
nat et corrigiā ligatā cōa collū habeat. et. vij
p̄cedētib̄ sextis feriis i pane et aq̄ ieiunet ec-
clesiā nullaten̄ ingressurus. Et quolibet p̄di-
ctoz diez tres paupes v̄l duos v̄l saltē vñū
si p̄t reficiat. et si nō p̄t. hec pena in aliā cōmu-
tet̄ qd̄ si renuerit agere sup̄a dictā interdica-
tibi ecclesia et in morte p̄mēt̄ ecclesiastica se-
pultura. ex. de maledic. statim̄. Item blasfe-
mus si diues fuerit. xl. alioq̄n. xxx. vel. xx. et si
ad hoc nō sufficit. v. solidoz. vsualis monete
pena mulctet̄ nullā miam in hoc habiturus
ut dicit̄ ibidē scz q̄n soluat. v. soli. quos si nō
h̄z curzat p̄ ciuitatē v̄l cōmūtet̄ in aliā penam
tpalem. h̄ aut̄ pena soluet̄ illi qui cōdēnat. i.
potestati seculari. hāc em̄ penā tpalem p̄cepit
papa imponi p̄ p̄tēz tpale. q̄ si neglexerit p̄-
ep̄m p̄cipit̄ cogi. h̄ hosti. **Plabz** aut̄ p̄dicta pe-
na locū s̄m gof. cū quis blasfemat nō ex ira l̄
ebrietate vel demēcia quia tunc eo benign̄
ageret̄. ij. q. iij. q̄ notādū. S̄m vero hosti. hec
pena est specialiter inducta cōtra eos qui deū
blasfemat̄ ex ira. nō em̄ aliq̄s de leui blasfe-
mat̄ deū nisi irat̄. tanta tñ posset esse iracūdia
q̄ equiper̄ demēcie. et tūc i d̄ q̄ dicit̄ **fof.** possz
habere locū. hec hosti. **Quid** si quis iuret p̄
caput vel ventrē v̄l capillū. Rñdet hosti. q̄ si
faciat hoc affirmādo v̄l iurādo nō h̄z locum
hec pena. **Sec̄** est si faciat hoc detestādo vel
iurādo licet irat̄. **Item** s̄m gof. et hosti. hec
que dicunt̄ de pena tpali v̄l pecuniaria s̄nt
iudice p̄ tribunali sedēte. In iudicō aut̄ anie
p̄sbiter discret̄ molliēdo rigorem dispensare
poterit ex cā circa penā spūalem sup̄iorē. xxv
q. vij. penitētib̄. h̄ hosti. **Itē** clericus blasfe-
mus maxie p̄sbiter cogat̄ ad veniā postulan-
dā qd̄ si noluerit degradet̄. di. xlvj. clericus.
Notādū vero q̄ blasfemus s̄m leges est de
capitādus ut in auten. ut nō luxuriēt̄ cōtra
naturā circa mediū coll̄. S̄m canonē v̄o anti-
quū cleric̄ erat de ḡdand̄. et laic̄ excoīcan-
dus. xxij. q. i. si quis p̄ capillū. hodie vero lai-
cus aget p̄niam sup̄dictā scz illi canonis sta-
tuim̄. et hoc si blasfemauit publice. si em̄ oc-
culte nō penitebit publice ut p̄uto. **Clericus**
vero hodie est corrigendus penitencia arbi-
traria et occulta nō illa que est publica. **Cleri-**
cus em̄ n̄ debet publice penitere. Si aut̄ rebel-
lis fuerit v̄l sepī h̄ cōmiserit locū h̄z p̄ea les-
gis scz ut laic̄ d̄capitē i foro ciuili et i cōoni-
co anathematisē. i. ecclie ingress̄ sibi interdica-

et in morte p[er]inet ecclesiastica sepultura. cle-
ric[us] v[er]o de g[ra]t[ia]. h[ab]et. titulo de maledicis.
Tricefimus prim[us]. est d[icitu]r p[re]bitero q[ui] reuelat o-
fessio[n]e[m] de q[uo] est habit[us] sup[er] c. d[icitu]r sigillo d[omi]ni
Tricefimus secundu[m]. q[ui] in dicendis ho[mo]nis car-
nominis v[el] alijs officijs diuinis discrepat a
suetudine ap[osto]lice metropolitane ecclesie. vj. m[en]-
sib[us] p[ri]uat[us] co[n]ione si hoc accidat ex d[omi]n[u]m
xij. di. d[icitu]r h[ic]. **T**ricefimus terci[us]. q[ui] ep[iscopu]s qui or-
dinat sine ca[usa] iusta clericu[m] inuitu[m] vel penit[entia] in-
uitu[m] absolute susp[en]dit a[n]no vno. lxxiij. di. c.
i. **T**ricefimus quart[us]. q[ui] ep[iscopu]s q[ui] co[n]fessio[n]e[m] d[icitu]r v[er]o
dicere misterio[r]u[m] diffilat duob[us] m[en]sib[us]. p[re]b[ite]r
ter q[ui] tuor. d[omi]n[u]m p[re]s[by]ter. subd[omi]n[u]m p[re]s[by]ter et ceteri
ad arbitriu[m] iudicis penitere d[icitu]r. i. q. i. q[ui] q[ui]d
inuifibilis. **T**ricefimus quint[us]. q[ui] sortilegus
xl. dieb[us] peniteat. ex de sorti. requisisti. **T**ri-
cesimus sext[us]. q[ui] q[ui] videt in altrolabio peniteat
duobus annis. ex de sorti. ex tua. **T**ricefi-
mus septim[us]. est d[icitu]r stilla sanguinis altaris cade-
te sup[er] terr[am] l[icet] aliq[uod] aliud. **T**ricefimus octa-
vus est de vomitu eucharistie p[er] ebrietate. **T**rice-
fimus non[us]. est q[ui] mus comedit co[r]p[us] xpi. De
his trib[us] habit[us] e[st] supra i tractatu de eucharis-
tia titulo de defectib[us] d[omi]n[u]m g[e]n[er]ib[us] in sacro al-
tari. **Q**uadragesim[us]. q[ui] q[ui] dom[us] v[el] are[am] vo-
luntate accendit sublat[us] v[el] incensa o[mn]ino restitua-
t[ur] et trib[us] a[n]is peniteat. ex de iniurijs. si quis
dom[us]. Can[on] m[agis] dicit p[er] h[ic] ex odio vel iniuria h[ic]
fecerit exco[m]m[un]icari deb[et] nec absolui donec satis-
fecerit et iurauerit q[uod] igne de cetero no[n] appo-
net. Imponit[ur] aut[em] sibi ut hierosolimam v[el] in hy-
spaniam vadat i dei seruicio a[n]no integro ibi mo-
ratur[us]. Si quis aut[em] ep[iscopu]s vel archiep[iscopu]s hoc rela-
xauerit d[omi]n[u]m restituat et ab officio ep[iscopali] per
annu[m] abstineat. xxiij. q. viij. pessima. hodie ac
postq[ui] sunt denunciati no[n] p[ossu]nt citra sedem apo-
stolicam absolui ex de sen. ex tua nos. inuit i
tex. loquit[ur] de incendiarijs indistincte postq[ui]
sunt publicati. Et bern. dicit hoc id[em] exp[re]sse et
gracian[us] ex de sen. ex. q[ui]cu[m]q[ue] et g[ra]t[us]. licet rod[us].
contrarium dicat. S[ed]m leges aut[em] q[ui] in ciuitate
data opa incendi[um] fecerit si sit humilis subici-
tur belijs si sit in aliquo g[ra]du decapitat[us] v[el] in
insula relegat[us]. ff. de incen. rui. nau. l. fi. Qui
v[er]o alibi ut in villis vel castris remisit illud
edes positu[m] obusserit. si hoc dolo fecerit obus-
nit[ur]. et hoc est intelligendu[m] s[ecundu]m host[em]. si sit hu-
milis. Si aut[em] hoc ex sua negligencia contigerit
relaxiet d[omi]n[u]m v[el] si min[us] p[er]done[re] sit castiget[ur]
parum vel leuiter. Et nomine edi[um] o[mn]e edifi-
ciu[m] d[omi]n[u]m. ut dicit[ur] ibid[em]. l. q[ui] edes. **Q**uadra-
gesimus prim[us]. q[ui] q[ui] dederit vel accepit d[omi]n[u]m
ab heretico et nescit hoc esse p[ro]hibitu[m] ab ec-
clesia et postea intelligit peniteat vno anno.
Si aut[em] sciuit et neglexit peniteat. x. annis. v[el]
s[ecundu]m quosda[m]. vij. vel s[ecundu]m alios. v. Qui v[er]o p[ro]mit-
tit hereticu[m] missaz celebrare in ecclesia catho-
lica p[er] ignorancia[m] iuris peniteat. xl. dieb[us] si p[er]
reuerencia[m] eius p[er] annu[m] peniteat. Si p[er] damna-
cone ecclesie catholice. et p[er] co[n]suetudine ro-
manor[um] p[ro]iciat[ur] ab ecclesia sicut heretic[us] si sit
impenitens. alioq[ui]n peniteat. x. annis. Si aut[em] re-
licta ecclesia ad hereticos transierit et alios

ad hoc idem induxerit peniteat. xij. annis t[er]ti-
b[us] ex eccl[esi]a septe[m] iter audietes. duob[us] ex co[n]io-
ne. duodecimo a[n]no co[n]ione sine oblatio[n]e p[er]ci-
piat. xxiij. q. i. si quis dederit. Cetera v[er]o p[er]u-
cia ad heresim scisma v[el] apostasia[m] req[ui]re supra
in scdo li. **Q**uadragesimus secundu[m]. est q[ui] pa-
tron[us] qui res ecclesie dilapidat vno anno pe-
niteat. xvj. q. vij. filijs. **Q**uadragesimus terci-
us. q[ui] q[ui] dom[us] sua cu[m] magis in cantatozib[us] lu-
strat v[el] aliud facit et qui ei hoc co[n]suluit. a[n]is
v. peniteat. xvj. q. v. q[ui] diuinatores. et. c. no[n] li-
ceat. **Q**uadragesimus quart[us]. q[ui] q[ui] pacem cu[m] p[ri]-
mo suo no[n] facere iurat. vno a[n]no peniteat et
ad pace[m] redeat. xxiij. q. iij. qui sacro. **Q**ua-
dragesimus quint[us]. q[ui] p[er] p[ri]urio adulterio v[el] ho-
micidio dant[ur] p[er] p[ri]ma regulariter. vij. anni. et
similiter p[er] fornicacione[m] licet n[on] ita aspera p[ri]ma
iniugat[ur]. xxiij. q. i. p[ro]dicadu[m]. et xxiij. q. ij. hoc
ip[s]m. et. q. se. **Q**uadragesimus sext[us]. q[ui] q[ui] scien-
ter rebaptizat. vij. a[n]is peniteat et feria q[ui]ta
et sexta in pane et aq[ua] ieiunando tres q[ui]dragesi-
mas faciat et hoc si fecit illud p[er] heresi intro-
ducenda. Si aut[em] p[er] inuidicia. i. p[er] salute corp[or]is
obtinenda ut habet[ur] ex de apostotis. c. ij.
tribus a[n]is peniteat. de co[n]se. di. iij. qui bis.
et talis qui bis baptizat[ur] vel etia[m] co[n]firmat[ur] fit
de foro ecclesie et cogit[ur] fieri irregularis. di.
lxxxiij. dictu[m] est. De pena aut[em] taliu[m] habet[ur] d[icitu]r
confe. di. iij. eos. cui[us] capituli sententia p[re]ter-
mitto g[ra]t[us] breuitatis. De hac eccl[esi]a materia ha-
bet[ur] supra ti. de iteracione sacramento[r]u[m]. **Q**ua-
dragesimus septim[us]. q[ui] qui v[er]o[rum] adultera co-
gnoscit a[n]q[ue] peniteat trib[us] a[n]is peniteat. xxi
q. i. si quis. ij. Qui vero cognoscit ea peniten-
tem ante p[ri]mam pacta peniteat duob[us] annis.
e. q. si quis. Quo v[er]o sit p[ri]ma iniugeda mulieri
p[ri]m[us] alter[us] supponen[te] vel etia[m] de no[n] suo vi-
ro co[n]cipienti habet[ur] ex de pe. et re. officij. et
dicit[ur] infra. hoc eode[m] li. ti. xxxix. **Q**uod regu-
las igit[ur] p[re]dictas inspiciendo p[er] studiosus in da-
gatur p[re]cedere ad p[ri]mas p[er] diuersis criminib[us]
imponendas s[ecundu]m canones. et ex ca[usa] co[n]sideratis
circu[m]stancijs ut dictu[m] est sup[er] moderari poterit
eas. Et licet ab ip[s]o o[mn]is circu[m]stancie sint dili-
genter attendende. p[ri]ncipaliter t[ame]n q[ui]tates p[er]
sone et p[ri]pue v[er]a sit p[er]sona obnoxia alicui a-
liquo vinculo seruitutis. Na[m] circa tales p[er]so-
nas cauere p[er] posse debet p[re]biter ne talem pe-
nitencia[m] eis imponat p[er] qua[m] illis quib[us] sunt a-
stricti p[re]iudiciu[m] fiat maxime circa co[n]iugatos.
vnde si seruus sit et timore peccauerit obedi-
ens d[omi]no suo in atrociorib[us] e[st] mici[us] puniend[us]
xxij. q. v. qui co[n]pulsus obedire tamen non tene-
bat[ur] in talib[us]. xj. q. iij. si d[omi]n[u]s. Si aut[em] volu[n]tarie
peccauerit corpe puniet[ur] etiam acius q[uam] ali[us]
xxiiij. q. i. qui co[n]tra p[ri]ma[m] pace[m]. Nec est seruo
iniugeda p[er]grinaco p[er] qua[m] d[omi]n[u]s eius q[ui] no[n] est i
culpa illi[us] seruicio defraudet[ur] ex de sen. ex. re-
latu[m]. Si v[er]o liber sit tota penitencia canonis si
fieri p[ossit] facere deb[et]. xvj. q. vij. sacerdotes pe-
ni. sed ex causa poterit eam p[re]biter moderari
Co[n]siderandum etiam erit v[er]a sit persona no-
ua in fide. quia nouis in fide minor peniten-
cia debet imponi ex de penitencia. deus qui.

Et similiter considerande erunt alie psonarū circumstancie de quibz ad pñs supsedeo grā breuitatis. **S**ciendū aut q in foro pñiali dicuntur ferie legitime feria scda qrtā et sexta di. lxxxij. pñbiter. et de cose. di. iij. ieiunia. Aliq tamen vt dicit rod. p scda feria sabbatum ponunt. **N**otandum etiam qñ penitencia in pane et aq iponat n habeti panē p loco pñis legumibz et piscicul vsci et ec alijs si nccitas illd requirat ex. de pe. et re. i. ter. et glo. alia nō licet. **N**otādū etiā q hñ jo. si pñia sit imposita a canone liberat qñ a ieiunio dādo denariū vel legēdo psalteriū ppa auctoritate. In noc. vō dicit q ieiunia necessaria vt qtuor tpa et hñoi non pñt redimi pecunia nisi subit rō nabilis cā. Volūtaria vō redimi pñt etiā sine auctoritate supioris. **N**ota etiā q ubi iponit pena aliquot ānoz siue qdragesimarz nec ad dit quō quis debz penitere hoc relinquit arbitrio pñbiteri cum penitencie sint arbitrarie vt dictū est supra. ipe em pñbiter arbitratu eā p ferias legitimas faciēdam. hñm. cāñ. l. di. de his clericis. et ex d homicidio. c. ij. et i multis alijs iuribus. Et sic intelligit illd ex de accu. accusasti. et de spō. dilectz et filia.

De spibz siue differēcijs pñie i cōi. ti. xxxij.

Onsequenter considerādū ē de pñibz pñie subiectiuis. et primo i generali. scdo i spēali. **C**irca primā pte querūt plura. s. vñz pñie vtutis sint aliq ptes subiectiue siue spēs. **E**t sic hñm. aug. li. de pñia. et habet de pe. di. i. tres sunt actōes. vna est pñia añ baptisimū de q dicit ibidē aug. nullz sue volūtatis arbiter dñtut nisi peniteat eū veteris vite nouā inchoare n pñt. Altera est pñia d mortaliū pñ baptisimū. Tercia ē pñia pñ baptisimū d venialibz. Et sūt ille tres ptes subiectiue penitencie vtutis n pñie sacmēti qz prima pñ n pñnz ad sacm pñie licet alie due pñnt re possint. hñm. l. d. **V**ñz penitencie sacramenti sūt aliq ptes subiectiue siue spēs. **E**t sic tres s. pñuata q fit i secreto p peccatis occultis. Et publica q fit in manifesto p manifestis. Et solēnis que fit in capite qdragesime p horredis.

De pñia publica ti. xxxij.

Onde considerādū est d spēbz pñie i specialia. Et primo de publica. scdo de solēni. **P**riuatā vō pñia et ptes pñie vtutis suffi ciēter inotescūt ex supradictis et ifra dicendis de pñia in cōi. vñdē nō reqrūt capitula specialia. **C**irca pñiaz publicā plura querunt scz que sit publica pñia. **E**t publica penitencia est pñie illa que fit i facie ecclesie vt cū alicui iniūgit pegrinacō p mūdū cū baculo capitali vl scapulari vl veste alia ad hō dñtutā bñdictis de pe. di. vj. sacerdos. Et dicit publica l. qz publice fit vl qz p crimie publico. iō dicit etiā qñqz publica pñia solēnis qz publice fit. **Q**uis pñt eā imponere. **E**t qlibet pñbiter pñchiano suo nisi i aliq ecclesia esset cōsuetudo contraria et multo forciē eoz pñiaz generales qz hoc nō inuenit sibi phibituz hñm. rap. gof. et hosti. ar. ad hoc videt expñū l. di. penitētes. licz illd aliter dñueuerit expo

ni et. xxx. di. siqz pñbiter et ex de pe. et re. qñtuz hñm. vñl. durādi. **B**ern. tñ dicit q simplex pñbiter eā imponere nō pñt. ex de excels. pñla. accedētibz. **C**ui pñt imponi. **E**t laico nō autē clerico nisi deposito de pe. di. i. s. sacerdotes hñm. rap. **E**t hñm. bern. pñbiter publicā pñiam facere pñt qñ excessus ei est publicus. xxviij. di. pñbiter. qz publice debet qñ puniri p offensis publicis. ex. de pe. et re. omis. c. i. et hñm. tam de gñi q de leui excessu vt scādālū sedet vt di. i. glo. d. c. iij. et. iij. q. iij. si peccauerit hñc tñ pñiam sedes apostolica nemini indicit nisi ubi est curia. ibi em pñiaz pape eos q cōmiserūt enozmia faciūt nudos icedere tridno vel plus vel minz p omis ecclesias ciuitatis i qua est curia et nō alibi. quo facto remittūt eos ad suos epōs vt dñderatū circūstācijs eis indicat pñiam salutarē. licet quidā ribaldi sepe p questu mēciātur tales pñias sibi esse iniūctas a sede apostolica falsas pñiaz literas exhibētes. hec vñl. durādi. **P**ro quo ē mine ē imponenda. **E**t nō debz imponi nisi p cōmine enozmi et manifesti. d. pe. di. vj. sacerdos et ex. de pe. et re. questum.

De pñia solēni. ti. xxxv.

Postea querendum est de pñia solēni. Circa quā querūt plura. s. vñz aliqua penitencia debeat publicari vl solēnizari. **E**t sic pñt quatuor. primo vt publicum peccatū publicā habeat medicinā. scdo quia maxima dñfusiō est dignz qui cōmiserit grauissimū scelz. terco vt sit alijs ad tercozē. qrtō vt sit in exemplū penitēdi. ne desperet qui peccatis gñibz detinent. **S**z cū pñia omes defectz reuocet ad pñctū vt dicit ambro. solēnizacō vō impediāt vt patebit. vide q nō sit solēnizanda. **E**t penitencia reuocat omes defectz restituēdo in pristinā graciā nō tñ restituit in pristinā dignitatē. **V**ñdē nota q laycus post penitenciā publicā nō pñt ad clericatū pmoueri l. di. illd. **N**ec clericz ad supiores ordines vt dicit ibidē. quicūqz. et epus talē ordinās cōdinādi pñtate priuari debet. vt dicit ibidē. ex penitētibz. nisi forte necessitas ecclesie illud requirat aut dñuetudo. tñc em dispētiue recipi ad ordines minores nō aut ad sacros. l. di. placuit. **B**ōnem huiz vide infra ti. siue. c. d. penitētibz solēniter. **Q**ue ē forma siue modz solēnizacōis pñie. **E**t vt habet. l. di. tales penitētes qui scz pñiam suscipiūt vel susceperūt se pñntāt in capite ieiunij qdragesime cū suis decanis seu archipñbiteris et eoz pñbiteris epīs ciuitatū ante fores ecclesie sacco siue vili veste induti nudis pedibz et vulabus demissis reos se vultu et habitu pñstātes. et epus eoz dñlio debz eis penitenciā taxare. de inde eis in ecclesiā deductis epus i certa pñstratus cū omni clero septem psalmos penitenciales cū lacrimis p eoz absolucōne dicit et postea surgēs imponit eis manū aqua bñdicta aspergit. cinerē capitiū imponit. cilicio capiti eoz opit et eis lacrimabiliter denūciat. q sicut adā eieciē ē de paradiso ita ipi de ecclesia eiciunt et postea iubz mīstris vt eos d ecclesia

pellat clero psequere cu h^o msonio in sudore
vultu cui ec. vt. s. populi videtes sanctam ec
clesia p suis facinorib⁹ tremefacta et comot
tam no pui pendane penitenciam. **De** bent ec
am taliter penitentes sicut dicitur. iij. di. et
nota. hu. c. penitentes. deponere comā. ar. d. d
se. di. iij. dictū. qd tñ dicit male sūare. In ces
na aut dñi vt dñi ibidē glo. quolibz āno a sus
is decanis et p^l biteris i eccliaz i ducūt et sue
ibi vsqz ad octauā pasce ita tñ q non coicant
nec accipiūt pace. Ab octauā ac pasce dñe e
pre et debet esse et vsqz ad die cene sequēis
anni et sic fit quolibz āno quousqz ē eis ad it⁹
ecclie interdict⁹. et si bñ penitet p^l eis scōs
anno vel ter. s. i gressus ecclie reddi qñqz ec
vsqz ad finē vite manēt ex eccliaz. **Q**d aut dñ
ctū ē q nō dicat itelligas nisi fuerit eis cōces
sum qz c. i. cō qñqz differt⁹ p^l qñqz m^l qñqz
vsqz ad finē pñie. qñqz vsqz ad mortē hñm arbi
triu epi. xxiij. q. ij. de viro. et. xxiiij. q. ij. āmo
nere. et. c. latore. et. xxvj. q. vj. si qñ de corpe.
et. d. pe. di. v. si qñ rō. **D**i⁹ ec solēnis pñia licz
nō ita pñie qñ aliqñ iui⁹ ad pñiam agēdam
intrudūt in monasterio. l. di. si ille. **Q**uo
d3 talis pñia iponi. **Q** ab epō tātū. l. di. in ca
pite. et. c. pcedēt. **E**t sic intelligit vult. durā
di illd. et d. ex cel. pla. accedētib⁹. et. xvij. q.
i. pñie. et. c. se. licz i trā dicat de publica. se
pe em in iure ponit publica p solēni et econ
uerso vt ibi. et. l. di. si ille. et i alijs capitulis
hñm em pñia imponit p illis cñib⁹ p qbus
penitēs ē ad epm mittēd⁹ vt dicit⁹ i. c. xxviij
vñ hñm em simplex p^l biter nō p^l eaz imponere
nisi de spālī mādato epi. **S**i ad epm pñiet e
iectō et recōiliacō solēnis. q fit vltimo. s. cē
pore pñie opleto vñ etiā an si fuerit vñm e
piscopo. xxvj. q. vj. c. i. p^l biter tñ simplex pos
si solēnitatē pñie et solēnitatē recōiliacōis d
mandato epi ipo epō absente exhibere. sicut
notauit hug. l. di. penitentes. et. c. i. capite. qd
vñqz dcedit vult. durādū de solēnitatē q fit i
iectōib⁹ et recōiliacōib⁹ q fiūt singulis ā
nis infra t⁹ pñie pñie s3 h negat de solē
nitatē prime eiectōis et final ieroductōis. qz
vt ipē dicit hoc est ordīs non iurisdicōis vt
dicit⁹. xxvj. q. vj. c. vlt. et. s. i. et. ij. **E**t hñm po
na ē sacramtal. vt dicit⁹ i. c. in capite. vñ p^l is
ferior epō dmitti. et. de ase. et. c. si. licet. de
facto dtrariū fiat. **D**icit etiā hu. q archip^l b
teri eoz possunt eis inūgere modū satisfaciē
di scti i ieiunijs pegrinacōib⁹ et alijs bōis o
pib⁹ qd tñ hñm dñiū et dñiam epi d3 esse ma
xime si sit crimē enorme. **S**z nūqd fies mīo
res l pdicatores qb⁹ dedit epōs auctoritatē aus
diēdi dñfessiones pñt hñm solēnes pñias inū
gere. **Q**d pñi sime ei⁹ spāli mādato nisi vbi
ē dñfuetudo p hñm pñarij generales inūgāt
pñibus et mñb⁹ hñm pñiam p quoz incuri
am maifestā eoz puuli pierūt. **E**t tūc debent
talib⁹ iponere q i capite qdagefime se corā
epō pñent vt p eū vñ de mādato ei⁹ spāli
debita solēnitatē fiat. h. roē. **Q**uib⁹ ē iponē
da. **Q** tā viris q femis. q em imponat femis
habet. xxiiij. q. ij. in his. n tñ deponat comā

qz eā sñgnū subiectōis habet. xxx. di. c. ij. dñ
ponet aut eā vñ qz amō vñet in habitu cler
icali. **N**otat⁹ i dicto. c. penitentes i glo. bern.
Ite imponēda ē laicis nō clericis ppter scan
dalū. vt p^l l. di. in capite. s. habet. et. c. cō
firmādū. cū duob⁹. c. se. p^l tñ imponi clericis
depoit⁹. l. di. dñmādū in glo. sup illd. peni
tētib⁹. **E**t qz hoc statutū ē ppter dignitatē cle
ricat⁹. vide⁹ aliquib⁹ posse cōcludi. q nec lai
c s pñm insignib⁹ nec religiosi debz ip
ni ppter dignitatē stat⁹. **I**te n est facile ipō
da iuuenib⁹ ppter etatis fragilitatē. vñ decre
pit⁹ ppter debilitatē. l. di. penitentes in glo.
Notauit etiā hu. q aliqñ cogi p^l p excoicacō
nem suscipe solēnem penitēciā. si spōte nō ve
lit subire dū tñ crimē sit magnū et publicū et
generet scādālū. **P**ro quo crimie est imponē
da. **Q** p crimie publico et vulgarissimo qd co
tā dñmouerit vñb⁹ l. aliū. locū. xxvj. q. vj. c. vlt.
Notauit etiā hu. q p^l imponi p crimie occulto
si penitēs voluerit alias nō. ar. de cōse. di.
iij. de penitētib⁹. **E**t q etiā p vñalib⁹ si p^l ear⁹
Nā sime omī iudicō p^l qz penitere si voluerit
et pecierit alias nō. **Q**uo tpe est imponēda
qz quolibz tpe āni. solēnitatē tñ sup dicta h3
fieri in capite qdagefime. et h^o habet ex glo.
sup i. c. i. capite. et. sup illd. c. suscepunt. **Q**
Per qñtū t⁹ ē iponēda. **Q** hu. di. h pēdere
ex arbitrio penitēciā inūgēt⁹ qz qñqz p ānū
et qñqz p biēniū. qñqz p triēniū. **Q**uāz est
effect⁹ penitēcie hui⁹. **Q** q eā egit si est lai
cus nō debz ad clericatū pmoueri. si ē cōfess⁹
nō debet ad supiores ordines pmoueri vt dñ
ctū ē sup. **N**ec etiā d3 i suscepto ordina mīstra
re. **N**ō d3 etiā matrimoniu dtrahere si tñ cōs
traxerit tenebit. **S**i tñ iuueni fuit imposita non
p^l biter dtrahere. **N**ec d3 miliciā assumere. vt
patet. xxiiij. q. ij. s. pñ. rētib⁹. et. c. antiq. et
c. i. adolescētia. et. c. de his. **L**aicalē etiā habi
tū nō d3 deferre. l. di. c. vlt. **S**zm regulā ecclie
fiatū d3 vñere de pe. di. v. dtrariū. et. c. se.
et. c. fallas. **C**ōueniēd⁹ ē etiā sub ecclēsiastico
iudice. xj. q. i. aliud. de pe. di. i. aliud. **I**te solē
niter penitēs sit infamis nō rōne penitēcie s3
rōne criminis p pñiam publicatē. et ideo nō p^l
ordari. l. di. penitentes. h. vñ qñ tal pñia
iponit p pñiam iudicis. s. sec⁹ est si ex deuocōe
qz officiū publice pñie samat sicut fē dāuid
et jo. bap. s3m host. et. de officio archip^l biter
n. c. ij. **V**ñ solēnis pñia possit iterari. **Q**d
q nō debz iterari s3m iura ānq. l. di. pñis. **E**t
hoc ppter tria. **P**rimo ne ex iteracōne vilescat
vt ibidē dicit⁹. **S**cdo ppter significacōz qz est si
gura eiectōis hois de paradiso tñ semel facte.
l. di. in capite. **T**ercō qz solēnitacō ē quedā qñ
pñessio ppetuo penitēciā cōseruādi. **E**t ideo i
teracō solēnitati resistit si tñ post ea peccauit
vt nō claudit⁹ ei loc⁹ penitēcie. sed penitēcia
solēnis nō debz ei iterari inūgi. vñ de ipa dicit
origen. q in grauioribus criminib⁹ semel tā
tum conceditur penitencie locus. **S**ecundum
consuetudinē tamē aliquarū ecclēsiarū iterat⁹
Primata vero pñia p^l iterari quociens placet
publica etiā p^l s3 nō ita frequenter d3 iterari

**De clauib⁹. Vñ sint date ecclesie. et quot
luc. ii. xxv.**

Onde dñs erādū est de prāte mīstrorū
sacramēti pñie q̄ ad clauē pñet. Cir-
ca qđ pñmo videndū est de ipis clau-
ib⁹. scđo de indulgēcia. Circa pñmū cōsiderā-
dū est pñmo de entitate et quidditate clauū
scđo de effectu. tērcō de mīstris. et q̄rto de his
in quos pñt vñs clauū exerceri. Circa pñ-
mū querūt plura scz quid sit clauis. Circa
qđ scēndū h̄m sco. q̄ clauis sumit⁹ hic metha-
phorice ad similitudinē clauis material. hū-
i. smodi autē est infirmū pñmū et immediatū
apiendi et claudēdi hostiū. sentēciare autē ali-
cui cetū esse apiendū vel claudēdū est spūali-
ter et apire vel claudere cetū. et ideo autoriz-
tas vel pñestas hēc sniandi que ē quasi ime-
diatū instrumentū sniandi pñe dicit⁹ clauis re-
gni celorū. pñdicta autē autoritas sniandi siue
clauis ē triplex. vna ē simpliciter pñcipalis
et cōuenit soli deo. Scđa est nō pñcipal⁹ est
tñ pñcellēs et hēc cōuenit xpō. cui⁹ qđe auto-
ritas i sniando pñmet. Et vniuersalitate dñi
bus iudicādi. quia oim merita et demerita nō
pñt. Et infallibilitate iuste sniandi qz s̄ sen-
tēciat dñs oīmiter diuine iusticie. Tērcia ē par-
ticularis qñtū ad causas cognoscēdas. et de-
bit⁹ qñtū ad snias ferēdas. Et h̄ a xpō pñmitti-
tur petro. et in ipō successorib⁹ eius. s. pñbiter-
nis. **M. xxvi.** tñbi dabo cla. reg. ce. **Da⁹ autē jo.**
xx. cū dicit⁹. quorū remiseritis pec. re. eis. **zē.**
quorū quidē pñbiterorū. s. snia si sit h̄m legē
diuinā est firma alias ē infirma. qz reuocabil⁹
fuit autē i pñmisso vbo **jo. xx.** data explicite au-
toritas cognoscēdi. qz nūq̄ pñt haberi. **et dñs**
suo illi⁹ pñme sine pñmo vñs recto ist⁹ scđe. et
sic in collacōe pñme intelligit⁹ collacō scđe
tñ pñme. Vñ hēc scđa pñt etiā dici clauis. qz
est quoddā instrumentū apiendi licz nō ita pñ-
mū. pñma clauis recte dicit⁹ clauis potestas
tis. qz autoritas recte iudicādi dicit⁹ pñas cū
iudicare sit pñas siue pñdēns. scđa vero dicit⁹
clauis scie nō q̄ sit actualis vñ habitual⁹
scia. sicut videt⁹ senare magister sentē. **li. viij.**
di. ix. sed qz rect⁹ vñs ei⁹ nō pñt haberi. ime-
scientia. **Vñ** potestas clauū sit etiā ad cō-
ficiendū. **h̄m** pñ. et cōter alios. cū supflu-
um sit fieri p multa qđ eq̄ bñ pñt fieri p vñm.
potest dici q̄ vna et eadē res est caracter ordi-
nis sacerdotalis. et pñas cōficiēdi et pñas cla-
uū q̄ opērit ex ordine sed dñt rōne. Dicit⁹ ei
caracter h̄m q̄ ē pñcipiū distinguēdi habent-
em a nō hñte. Pñas vero cōficiēdi inqñtuz qz
dinat⁹ ad sacramētū eucharistie cōficiēdū sed
pñas clauū inqñtū ordinat⁹ ad apiendū regnū
sed sco. tenet dñrariū qz h̄m eū vna data fu-
apostolis sine alia. Fuit em̄ data eis i cena po-
testas cōficiēdi cū dixit eis xp̄s. hoc facite in
meā cōmemoracōez. Potestas vero clauū fuit
eis data pñ resurrectōz. **jo. xxij.** quorū remiseris
tis pec. re. eis. **Ep̄s** etiā in ordinādo pñi⁹ dic⁹
accipite pñatem celebrādi missam dñs eis cali-
ces. Et quib⁹dā interpolis ponēs manū sup
caput ei⁹ dicit. accipite spm̄ sanctū quorū re-

mi. pec. re. eis. **zē.** **Si** ergo quera⁹ quō se ha-
beat caracter sacerdotalis ad istas clauē di-
ci pñ h̄m sco. q̄ se h̄z sicut dispoicō ad eas. q̄a
p hoc q̄ q̄a p caracterē h̄z pñatem cōficiēdi
corp⁹ xp̄i verū. dispoit⁹ ē de cōgruo ad habē-
dā pñatem ligādi et solūēdi sup corp⁹ xp̄i mi-
sūcū. **Vñ** sit em̄ vna clauis. **h̄m** pñ. et
cōter alios sicut i sole potēcia liquefaciēdi
et indurādi ē vna in radice sed due in effecti-
b⁹ sic tñ ē clauis vna i radice sed due i effe-
ctib⁹. Clauis em̄ dicit⁹ pñas iudicādi i foro a-
nimarū. hēc vero pñas integrat⁹ ex duob⁹ scz
ex pñate discernēdi in causē examiacōe et dif-
finiēdi in causē determinacōe p sentēciā ab-
solutoria vñ cōdenacōia. Et ista clauis ē pñ-
cipalior. qz pñma ordinat⁹ ad istā. pñma pñas
dicit⁹ sciēcia scđa potēcia. **Vñ** sup illō **M.**
xxvi. tñbi dabo clauē re. ce. **di⁹ glo.** clauis di-
cit⁹ sciēcia et potēcia. qz dñs iudex ecclesiasti-
c⁹ dignos recipe et indignos excludere a re-
gno. Pñas autē ligādi et solūēdi in foro dñs
cōso nō ē clauis pñrie loquēdo. qz etiā nō pñ-
sibiteri hñt eā vt dicit⁹ infra. **h̄m** autē sco. due
pñdictē clauē sunt simpliciter distincte inter
se ita q̄ absolute vñ ē verbū xp̄i. s. tñbi dabo
clauē. Et possent de potēcia dei absoluta ab-
inuiē se separi. sicut aliq̄s pñat⁹ pñt cōmittere a-
licui autoritatē cognoscēdi in causa nō cōm-
tendo sibi autoritatē sentēciādi in ea sic deus
possz cōmittere autoritatē cognoscēdi in cā pec-
catoris sine pñate sentēciādi i ea. Possunt tñ a-
liq̄. ter dici vna clauis. s. vñitate ordinis q̄a
ordinatur ad vñū actū. scz apēcis. **h̄m** nū-
qđ pñt pñdictas duas clauē sunt alie clauē
in ecclesia. **h̄m** q̄ sic. Duplex ē enim forū i ec-
clesia. vñū secretū et ad id pñnet due clauē
pñdictē. Aliud ē publicū et in hoc requirit⁹ du-
plex autoritas cōrñdēns duplici pñdictē. sicut
ad quodlibz iudiciū rectū in q̄libet cā requi-
rit⁹ cognicō in illa cā et sentēciacō. Et iste au-
toritates pñnetes ad forū publicū possunt di-
ci clauē. **De** hac autē autoritate ecclesie ha-
bet⁹ **Me. xvij.** dicente xp̄o pñ. si peccauerit i-
te fra. t. zē. seq̄tur tādēz dic ecclesie. si ecclesi-
am nō audi. sic tibi sicut ethni. et pu. et sequi-
amen dico vobis q̄cūqz li. su. ter. erūt li. et in
ce. **Ex** quo patz q̄ de⁹ appbat ligacōz et solucō-
nem ecclesie etiā factā in foro publico quā q̄
cōtemnit hñt⁹ ē sicut ethni⁹ et publicanus
in hoc foro claudūt ecclesia et cōio fidelium
p excōicacōz et apit⁹ p absolucōz ab excōica-
cōne vel p recōcilicōz. Et ex hoc patz q̄ ille
clauē nō sunt eedē cū pñorib⁹ clauib⁹. qz se
pantur ab illis vt patz in hñte iurisdictōz h̄m
ordinē et sine sacerdotio sicut in archidpaco-
no et quib⁹dā alijs. Et ecōuerso sicut est i cō-
munib⁹ pñbiteris q̄b⁹ nō est data pñas exclu-
dēdi ab ecclesia l. recōcilicōz. **h̄m** sco. in. **liij.**
di. xvij.

De effectu et vñte clauū. i. xxvij

Pñma cōsiderādū ē de effectu clauū
Et circa hoc querūt plura. s. vñz pñas
clauū extēdat se ad remissionē culpe.
h̄m q̄ sic **jo. xx.** dicit⁹. quorū remi. pec. re. eis.

Sed per quem modum sunt diuerse opi. Vna est qd virtus clauium valet ad remissionem culpe non qd dem aliqd efficiendo sed solu ostendendo vñ sensus est absolutio re. i. absolutu re ostendo. et h vi esse opi. magri sen. li. iiii. di. xix. Sed contra hoc e qd hñ ista opi. sacrm noue legis n̄ efficit i qd figurat. Alia e opinio qd valet non p se sed p virtute diuini ex pactione coassistentē in o perando sic dictu fuit supra in li. iiii. ti. j. ar. iiii. de effectu sacro. q. j. et est p̄babilis mul tu. et huius opi. videtur fuisse bon. iiii. li. di. j. q. iiii. et sco. iiii. li. di. xix. q. j. Vnde dicit ibi dem sco. qd susceptio sacri pnie e instrumentu. i. dispositio efficax et necessaria ex statuto diuino ad recepto. gñe. instrumentu aut vñ dispo sitio pnia non est signu ostensiu alicuius vt pte ritu sed vt futuri. ergo collato sacri pnie ad h qd digne fiat n̄ oportet qd sit signu absolutiois diuine pcedētis qd digne p̄t recipi ab attrito ac tritōne nō sufficienti p modū meriti ad grām recipiendā in termino illi attritōnis. Et si non fite recipiat grā prima in termino illo offert. Et absolutio p̄bā est signu efficax illi abso lutōnis sequētis in ultimo instanti eius. h sco. **A**lia est opi. qd valet p modū depcantis et impetrantis nō tñ p modū impcientis in cuius signu in forma absolutōnis p̄mittit o. p mo du depcantiū et subdit absolutō p modū in dicatū. Et depcatio grām impetrat et absolu tio grām p̄supponit. nūq̄ em̄ p̄biter aliq̄ueq̄ absolueret de quo nō p̄sumeret qd a deo esset absolutus. qd ergo p̄as sonat p modū actiui et impcientis ex se. inde est qd p̄as clauium p̄pe loquendo se nō extendit supra culpā. et hec est etiā opi. bon. in q. ista vt patz in. iiii. ei. Sed hec opi. aliq̄bus nō placet p eo qd plus valet oratio boni laici qd mali p̄biteri. ergo scd h et absolutio qd flm est. **Q**uarta opi. est qd va let instrumentaliter ad grām et iustificatōez di sponendo. non ipam grām vel iustificatōez im mediate efficiendo. sicut em̄ ad mundatōez vñ filiū valet aque ablutio ita ad emundatōez cul pe actualis valet sacerdotalis absolutio. quia hoc sacramentu habet p materia actū m̄stri. opatur igitur virtus clauium aliquo mō ad cul pe remissionē vel dum etiam expetendi vctum habet vel dū in actu exercet dūmō p̄paratio affit vel p̄cesserit. vnde dico qd attrito ad ofesi fione accedenti virtute absolutōnis sacerdos talis sic instrumentaliter ad ipaz disponētis da tur grā iustificans. cōtrito vero datur augmē tum gratie. Sed idō videt nō opari ad iustifi cationē qd est remediū aduitorū in q̄bus e ne cessaria pcedens p̄paratio. Et hec e opi. pe. et tho. sed p̄dictaz opinionū secūda magis pla cet mihi. qd aut dicit hiero. qd in remittendis et retinendis culpis illi iur hñt euāgelici sa cerdotes qd olim habebāt sub lege legales. intelligit qd habent illud et plus qd illi osten debant mudatos a lepra tantū signo. isti vero a lepra peccati etiam facto. **V**tr̄ extendant se ad remissionē pene. Et circa hoc fuerūt di uersi modi dicendi. modus tñ verior et diuor et magis consonus fidei et pietati e qd p̄biter ex

vi clauium absoluendo remittit aliquā p̄tem pene. nō tñ eterne nec purgatorie sed diuiter eius pene ad quā deus obligat peccatores p̄ absolutōem a culpa. Et p illa pte nūq̄ p̄mie in purgatorio nec alibi. sed p alia pte a qua nō absoluit vel punit hic sufficiēter vt i pur gatorio. Et hoc sic p̄t intelligi. vniuerse ei vie dñi misericordia et veritas. ideo in iustificatō ne que e op̄ misericordie. misericordia dei sic remittit culpā vt nō p̄termittat iusticie regu lam. ideo adhuc detinet obligatū ad penam. **I**lla autē pena ob rigore diuine iusticie est nobis improporionata et ignota. puidens igit dei mi sericordia ostituit arbitros p̄biteros quibus dedit p̄tatem arbitradi et penā taxandi et ma nifestandi et p̄tem pene remittendi. hec autē remissio fit v̄tute clauium de thesauro eccie qui subest clauibz qui thesaurū integrat ex tribz scz primo ex merito fidei et caritatis totius ec clesie. vnde dicit aug. qd penitens curari nō p̄t nisi sustineat eum vnitas ecclesie. 2º ex merito superogatiois viroz p̄fectoz. tercio ex supabundanti merito passionis xpi qd est annexum virtuti sacro. quoz hñt plati misteriu. **S**z obicitur quia nō est minus dispositus ad reci piendū effectū clauium qui omisit p̄uū pec catum qd qui omisit maius. ergo tñ remittet de pena debita peccato m̄iori qd de pena debi ta maiori. sed ex vna pte peccatū posset eē ita p̄uū et ex altera ita magnū qd tota pena de bita peccato minori nō esset maior qd p̄s illa que remitteret de pena debita p̄cto maiori er go illud min⁹ p̄ctm remaneret impunitū qd e incōueniēs. Et qd qd misericordia nō osiderat meritū sz miseriā. ideo dei misericordia qd sub uenit hic miseriis nō cōsiderando in eis meritū sed demeritū subuenit p meritū xpi et remittit em̄ibus p̄tem equalē nō quidē szm absolutam cōpacōnem sed scdm p̄porcionālē vt si ei qd de bet centū remittit. x. ei qd debz. x. remittit vnū. Et ideo qui magis peccauit dū penitet tenet ad magnas gr̄iaz actiōes. et hec est rō bon. Sed ista respōsio nō placet aliquibz p eo qd n̄ videt satisfacere argumto. quia prima decima simpl⁹ maior est qd scda. Et idō videt eis dicē dum qd nūq̄ pars pene qd remittit virtute cla uium vna vice est tāta sicut tota pena cuiqz mor tali debita. Si dicat qd vna absoluteone possit remitti tota pena debita vni veniali. Non ha bent hoc p incōueniēti. qd xpc ita plene satis fecit p p̄ctis nostris qd. i. se humilianti sub sacramento qd opat virtute meriti xpi. remittit ali quādo tota pena. Non tam p̄pter hoc dici pōc dimitti p̄ctm sine pena. et ita rñdet nich. Alij vero dicūt qd p̄biter nō remittit oibz eq̄liter de pena sed scdm p̄porcionē qua penitens me ruit sibi remitti. sic suffragia eccleie p̄sunt de fūctis scdm qd ea sibi p̄desse meruerūt. Et hec est opi. pe. **V**tr̄ in cōfessione iterata remit tatur aliqd de pena. Et huius habet supra ti. de q̄litate cōfessionis. vbi dicit qd cōfessio de bet esse frequēs. **V**tr̄ p̄sbyter ligare pos sit p clauium potestate. Et opacio p̄sbyteri in vñ clauium est oformis opacioni dei cuius est

minister. **De** aut habz opacione et in culpam et in penā. sed in culpam ad absoluendū qđez directe. Et ad ligandū indirecte in qntum obdurare dicitur dū grām nō largit. Sed in penā habet opacionez hmoi directe quo ad utrūqz quia et penā pēit et penā ifligit. Si r ergo et p biter. et si scdm q aliqui dicūt in absoluendo ex vi clauium habeat aliquā opacionez ordinatā ad culpe dimissionē modo dicto supra in respōsione illi9 questionis. vñ vir9 clauū extendat se ad remissionē culpe in vltima opinione non tamen ligando habz aliquam opacionē in culpā. nisi dicatur ligare in pū nō absoluit sed ligatos ondit. sed in penam habet pātē soluedi et ligadi. soluit em a pena quā dimittit sed ligat qntū ad penā que remanet. **Ad** hanc aut ligare dicitur dupli. Vno mō cōsiderando ipam quātitatē pene in dui et sic nō ligat nisi in pū nō soluit sed ligatum ondit. Alio mō cōsiderando penam istā vel illā determinate et sic ligat ad penam imponēdo eam. **Ad** hoc nota q est triplex iudiciū scz dei petri et curie celestis. primū est quo deus aiā mundat in cōtione. Et hoc pcedit alia duo tpe. dignitate. et effectu. Scdm est iudiciū p biteri q pātē clauium ligat et soluit i teris. Et post hoc sequitū terciū iudiciū scz appbationis celestis curie. vñ expone illud. qđcūqz ligas. sup ter. rē. scz iudicō petri iuste. erit ligatū et in celis scz p appbationē curie celestis. Et hunc intellectū pbat gg. et leo papa. x. q. ij. tunc vera. et. xxij. q. j. manent. **U**tr9 p biter ligare possit et soluere scdm ppiū arbitriū. **¶** patet s. c. de quātitate satisfactōis.

De mīstris clauium ti. xxv. iij.

Deinde cōsiderandū est de mīstris clauū. Circa qđ sciendū q sicut p3 ex pdictis xpūs clauēs habuit. Et habet eas i nouo testamento p biteri et soli p biteri qz dāt in ordine sacerdotali cui9 rō est diuina institutio. hui9 aut institutiōis cōgruitas patz p hoc q ipis solis dat pātē cōficiendi corpus xpī verum qui est caput corporis xpī mīstrici. vñ ambrosius loquens de pātē ligandi et soluendi dicit q hoc ius solis p biteris est pmissū. hec ambrosius. **¶** p hec ouenienter sunt mediatores p vsum clauium inter homies et xpī. **¶** Querit autē vñ epūs habeat aliquā nouam clauē pter clauēs p biteri. **¶** Dignitas epālis non dicit nouum ordinem sed quādam eminentiā ordis et ideo nō dat in illa noua clauis sed ampliat pātē iurisdictionis ad corripiendū. in cuius signū traditur sibi bacul9 pastoralis. hec bonifacius. **¶** vñ p biter vti possit potestate clauū ad suū libitum. **¶** q non. Nam p biter opat in absolute ut instm nō quidē mortuū sic securis. sed viuū sicut seruus. **¶** Ad rectā aut opatōz instrumentū tria requirūt. primū ē instrumētū recta dispositio. scdm est materie pportio terciū est virtus motoria. Nam securis nisi sit acuta non incidet. vel si nō habeat materiā pportio: natā scz lignēā. vel si nō moueatur ab aliquo. Si r i absolute p biteri debet cōcurrere rect9 vsum sue pātis. pparatō suscipietis. et vñ dicit

mouentis quoz altero deficiēte frustrat effectus. **¶** Sed nūquid p biteri mali hnt clauēs. **¶** q sic. Nam in ordine dat pātē clauū tan q donū gratie gratis date. qđ qz culpe nō cōponit cum culpa recipit et retinet. dat enāz grā gratum faciens ad bonū vsum clauū. Et illa culpe opponit et cū culpa nō recipit nec retinet. et qz datur ad vsum pdoneū. ideo sine hac habet vsum sed nō pdoneū. alias nō possz haberi aliqua certitudo de absolute sic nec de mīstris bonitate. **¶** Sed obicit illud ang. i. q spūsanct9 remittit peccata vel p seipm vel p columbe mēbra. i. p homies sanctos. **¶** loquit de remissione peccator9 scdm q homies sancti cōgunt ad eam nō ex vi clauū sed ex merito congrui. vel p colūbe mēbra intelli. git omēs ab eccia nō p cios. **¶** Obicit etiā id qđ in collatōne clauū dictū est aplis. jo. x. et etiā dicit in ordinatōne. accipite spūsanctum quoz remiss. pātā rē. videt ergo q illis solis dat pātē remittendi peccata qui accipiunt spūsanctū. **¶** dñs determinat ea que requirunt nō tñ ad vsum simpli sed ad vsum pdoneū. **¶** Vñ pātē clauū ordinem sacerdotalem inseparabiliter comittet ita q oēs sacerdotes eas habeant iamissibiliter. **¶** clauū potestas dupli potest cōsiderari. aut quo ad effectū sic radicaliter est in aiā et indelibiliter sicut et caracter a quo non videt differre nisi scdm quādam relacōne ut s dictū est. vñ hoc modo tenet se inseparabiliter cū ordie sacerdotali. aut quo ad vsum et sic necio requirit duo. scz statū viatoris et auctoritatē iurisdictionis. de primo patet qz sic ratio merēdi nō ouenit tanta. ti ex statū vie. sic nec potestas recōciliandi et sacra mīstrandi nisi in statu eccie militāis. et ita p mortem hui9 potestatis vsum p dicit in aiā separata. de scdo etiā patet. p biter em ē mediator inter deū et hoies. Et scdm hoc ē deo i ferioz et penitēte supioz et arbiter et iudex cōstitutus hoi loco dei ad pcedendū siue soluedum et pmiendū. talis aut iudicatio nō est si ne iurisdictione aliqua in eum q iudicat qz nemo potest aliquē iudicare nisi sit eius iudex cōstitutus ab eo qui p. et ideo iurisdictione ē tanq ius motū ipius clauis siue manus. hac aut deficiente et si astit clauis nūq apiret. Et si amittat iurisdictione cessat clauis executio. **¶** Nec aut dupli amittit vel p ablatōz subditoz scd3 rē ut in scismaticeis p ciosis fornicarijs notorijs ex cōicatis et hui9. **¶** Vel p ablatōz scdm rem et spem ut i degradatis quib9 aufert sine spe recupadi. vñ heretici et ex cōicati dicūt habere manū ligatā s3 degradati amputatā. ideo dico r licet clauis p tūm ad esse cōsequat ordinem. tñ p tūm ad executōz cōsequitur statum et iurisdictionē. hec bonifacius.

De his i quos clauū vsum exerceri p t. xxv. iij.

Dista cōsiderandū est de his in quos vsum clauū exerceri p t. Et circa hoc querunt p3a scz vñ p biter possit vti clauē quā h3 in quolibet hoiem. **¶** ad vsum clauū duplex est pātē necessaria scz pātē ordinis et hec est eqlis in omib9 p biteris et respectu om

Et p^oas iurisdic^onis et hec nō est equalis nec
est respectu oim. in hac em̄ vt sic ordo in reb⁹
oportet esse p^oatū aliqūe sup^omā in quo reside
at p^oas oim et sub illo p^oatos medios et sub il
lis p^oiculares vltios. Nam q^odiu durat mūd⁹
oportet scdm̄ aug. angelos angelis hoies ho
mib⁹. demones demoibus p^oesse. vbiq^{ue}q^{ue} vero
sunt p^oatōis gradus oportet esse sup^omos me
dios et vltimos. q^o igit^r quilib^{et} p^osbiter licet
habeat p^oatēem ordiis plenariā h³ tñ p^oatēem iu
risdic^onis limitatā. ideo vti nō potest sua p^oatē
in quolib^{et} hoīem sed in eū in quē h³ iuris
dic^otem aliquā vel ordinariā vel delegatā. Re
gulariter igit^r solus p^orius p^osbiter h³ execu
tōem p^oas in suos subditos p^oter septē casus
de q^obus dictū est sup^ora ti. cui p^osbitero ē d^oficē
dum. vnde. xvi. q. i. nulli sacerdotū liceat pro
chanū alteri⁹ absolue^{re} v^{el} ligare. ¶ **¶** p^osb⁹
possit sp^o subditū suū absolue^{re}. ¶ **¶** p^oas ordiis
p^otem est de se extēdit se ad oia p^oatā remitten
da. ¶ **¶** q^o ad vsum p^oas hui⁹ vt dictū ē requi
rit^r iurisdic^o que a maiorib⁹ in inferiores de
scendit. ideo sup^oior p^o sibi aliqua reseruare in
quibus inferiori iudiciū nō d^omittat. alias sim
plex p^osbiter iurisdic^o h³ns posset absolue^{re} d^o
quolib^{et}. ¶ **¶** p^osbiter absolue^{ns} aliquē de
facto ab illis p^oas a quib⁹ nō p^ot absolue^{re} a
iure peccet mortaliter. ¶ **¶** q^o absolue^{ns} aut h³
faciet ex ignorātia iuris. aut sciens ius quo
hoc facere sibi nō licet. si scdō mō et hoc faci
at ex deliberatōe mortaliter peccat. sciēter ei
et ex deliberaōe d^ocessa sibi p^oatē abuti in p^oi
dicium aīe alteri⁹ est mortaliter peccare. h³
sic absolue^{ns} p^oatē sibi d^ocessa abuti^r in p^oiudi
cium aīe illi⁹ quē sic absoluit. q^o dat ei itel^r
ligere q^o absolut⁹ sit et tñ nō est et q^otu⁹ est in
se ipm̄ ponit i erro^{re} vñ sup^o sic absolue^{ntē} ca
dicilla maledic^o scripta deutro. xxvi. male
dictus qui errare fecerit cecū in itinere. Si at
ex ignorātia iuris faciat. et sit ignorātia af
fectata adhuc mortaliter peccat q^ouis nō ita g^o
inter sicut ille q^o hoc facit scienter Si autē ē 18°
rancia crassa adhuc credo q^o mortaliter pecc^o
q^ouis nō ita grauiter sic faciens hoc ex igno
rancia affectata. sacerdotib⁹ em̄ suū officium
ignorare nō licet. ad ipos em̄ p^oinet subditos
suos in lege instruere. iux^{ta} illud aggei. ij. inter
roga sacerdotes legē. vñ sic absolue^{ns} expo
nit se sili maledic^oni illi que venit sup^o filios
belp. de q^obus dicit^r. j. reg. ij. q^o erāt filij bel
al nesciētes deū nec officiū sacerdotū ad po
pulū. De sic etiā absolue^{ntē} et absoluto tali ab
solutōi innitēti nisi p^o ignorātiā inuincibilē
seu p^oabilē excusent^r. dici p^ot illud **¶** xv. si
cecus ceco ducatū prestet ambo in foueam ca
dunt. Nec ille p^o ignorātiā excusat^r qui ma
gis sollicitus ē de querēdo cōsiliū p^o emprōne
vnius robe q^o p^o salute aīe sue. h³ ric^o. ¶ **¶** Nota
igit^r casus in q^obus oportet q^o simplex p^osbiter
ad sup^oiozem remittat. vn⁹ ē de his quib⁹ ē so
lennis p^oia imponēda q^o ei⁹ mister p^orius est
ep^ous vt dictū est sup^ora. scdus est de excoica
tis qñ ifenior p^osbiter absolue^{re} nō p^ot et ep^os
potest q^o pueros mulieres et p^osonas cōsimiles

que incidit in canonē de iniectōne manuū in clericos epī absoluerē pnt. et illi soli quibus specialiter huiōi absolutōz dmittunt hec rōd. terci⁹ ē vbiqz inuenit irregularitatē contra etā. licz em posset absoluerē de pctō ppter qd irregularitatē incurrit. nō tñ posset dispensare cum eo sup irregularitate. ideo debet penitētem mittere ad epm vt vel ipē dispenset cū eo si pt vel cū suis lris mittat eū ad papam. qrtus est de incēdiarijs sacroz locoꝝ maxime publicatis. xxiij. q. vlt. si quis. et ex d sen. ex. ex tua et. c. conquest⁹. quītus ē de crimie publico. si cut de blasphemia. ex de de maledictis. statui m⁹. sext⁹ de voto. ex. de vo. c. j. septim⁹ si ipē epus cōfessionē audiuit de aliquo peccato. xxi di. inferoz. hos septē casus ponit host. **Rap.** vero ponit qtuor pimos. qdam vero addūt d homicidio et mebroꝝ mutilacōne. quia. xxiij. q. vlt. si q̄s. dicit⁹ q mebroꝝ trūcatores et incēdiarij excōicent⁹ donec corā epō et ciuib⁹ satisfaciāt. Addunt etiā dispēfacōz in iuramētis dolo vi vel metu extortis. et dubijs iuramētis qñ em certū est iuramētum esse illicitū iurāsa autē potest dtrauenire. Sed qñ ē dubiū an sit licitūz tūc sine auctē supioris nō debet dtrauenire. Si etiāz sic cōsuetudo in aliquo epātu q aliqua certa crimia ep̄s audiat vel si bi aliquos certos casus retineat sicut obtinet cōsuetudo in mltis eccl̄ijs. de penitibus qui filios opprimunt de homicidijs. de sacrilegis. d falsarijs. de violatozib⁹ ecclesiāz. et ecclesia stice immunitatis et libertatis. de sortilegis. d viciō contra naturāz maxime cū brutis. de incestu. de corrupcōe sanctimonialiū. de ablato rū siue subtractōz vel alias illicite acq̄sitoꝝ restitucōe. de piurio. de clandestine cōtrahentibus et alijs enozimb⁹ que cōsuetudo gñalis et specialis reseruet ep̄is. quoz etiam aliqua ab ep̄is remittunt⁹ ad papam ppter enozmitatem et terroꝝ. mittunt⁹ inquam nō de iuris necessitate sed de ep̄oz puidētia et voluntate. hec host. **¶** Quid si ep̄s aliquis dmittat vices suas alicui circa penitētiās iungēdas i sua dyo. nunquid talis absoluerē poterit etiāz in his spēalib⁹. **¶** Credo q ep̄s nō itendit i simplici delegacōe delegare illa maiora nisi exp̄s se dicat. ex de pcur. peticō. cū ad eius cor̄p etōnez videant⁹ specialiter p̄tinere p̄cipue dispensacōes et absolutiones excōicacōnum in quibus interueniunt iuramēta. s. de pendo mā dato eccl̄ie vel aliquo faciendo. interueniūt etiāz resitucōes. n̄ aliqua causa iusta subesset et tunc alicui discreto p̄ito cōmitteret qui psonas cognosceret et factoz et rez cūstāntias sciret. ar. ex de homi. sic dignū. hec rap. et host. **¶** Sed nūquid ille cui hoc dmittat⁹ pt i⁹ alteri subdelegare. Rñdet guil. dur. p nō vt habet⁹ ex d offi. dele. c. vlt. q. cetēz. **¶** Quid si dicat ep̄us. dmitto vobis auctem meā in foro penitētiā vt possitis absoluerē in oib⁹ in quibus possum. **¶** Licet qui om̄ia dixerit nihil ex cepit. vt dicit⁹. xi. di. si romanoz. n̄ tñ ē tutū ppter huiōi dmissionē generalē vsurpare ea q a iure epō sunt spēaliter reseruata. nisi certum

sic q epus p huius verba generalia intendat
omittere huius specialia. **Ea** tñ que epus cōsue-
uit sibi in synodo reservare satis credo q per
huius verba generalia debent intelligi eē con-
missa. **hec** rod. **Absolutōes** tñ excoicationū q
fiūt a p̄biteris p furtis et damnis quorū ig-
rant auctores cū nō p̄tineant tñ ad forā p̄nialē
sed quo ad aliqd etiā ad dētētōfuz. cūz lata
sūt ad instancā passi damni. nō sunt intel-
ligendi delegati p huius verba generalia. **Ec-**
multo fortius nec absolutōes excoicatorū i fo-
ro iudicij p̄o dētētōfuz aut p re iudicata aut
p offensa. **hec** rod. **Quātumcūqz** etiā genera-
lī exp̄sse dmittant ep̄i alicui vices suas nō tñ il-
le potest sine ei⁹ speciali mandato mutare vo-
ta. aut relaxare iuramēta de quib⁹ certū est q
possint vel de quib⁹ dubiū est an possint licite
obseruari. licet de transgressione vōi iam fa-
cta et de p̄iurio p̄niam iniungere possit. **h** rod.
Quid si epus subdito concessit vt d̄fessorem
pdoneū sibi eligere possit. nūquid elect⁹ ab il-
lo in casib⁹ ep̄o sp̄aliter reservatis p̄tēz ha-
bebit. **h** q nō qz illa nō veniūt in generali
d̄cessionē que quis verisimilr nō d̄cederet in spe-
cie. **ex. e. vj. et de pe. di. ij. c. j.** **Q**uid de offi-
ciali ep̄i. **h** host. nō credit q in his scz in pe-
nitētijs iniungendis habeat p̄tēz s; in cōten-
tiosis tñ. in illis aut vñ et idem d̄fessoriū est
ip̄ius et ep̄i quare ab vno ad alterū nō p̄t ap-
pellari li. vj. d̄ appella. romana **Et** hoc ē vñ
nisi appareat q epus hoc voluerit d̄mittere si
bi puta qz hoc exp̄ssit vel de licentia sui sup̄io-
ris reliquit aliū ep̄m vicariū suū generalē ad a-
liam remotā se transferēs regionē. tunc em ta-
lis vicari⁹ quecūqz posset is qui eū d̄stituit si
p̄sens esset poterit expedire. Si tñ nō est p̄sbr
debet hoc alij delegare. ar. **ex. de d̄f. ec. aqua**
et de offi. dele. excoicatoris. **Vñ** p̄sbr iter mu-
lierē quā d̄gnouit absoluerē possit. **h** aut mu-
lier p̄babiliter d̄iecturāt q si ad sacerdotē il-
lum accederet ip̄e iter eam sollicitaret. **Que-**
senti se ita fragilē q p̄babiliter timet ne lo-
quendo illi sacerdoti instigaret stimulo d̄cu-
pie. p̄pter recordatōz d̄lectatōis nepharie q
cū illo fuit d̄lectata. **Et** in isto cāu nō tenet
isti cōfiteri. nec p̄t illud nec aliud. qz si p̄-
recusari sacerdos p̄pter ignorantia multo for-
tius p̄pter maliciā. p̄iculosus em est mulieri
penitenti si sacerdos conat⁹ eam ad peccandū
trahere q si nesciat sibi d̄sulere. debet tñ pe-
tere licētiā aut facere peti ab illo sacertote l
sup̄iori vt alteri possit d̄fiteri. qui si maliciose
licentiā dare recusaret hoc nō p̄hiberet quin
illa mulier posset alteri d̄fiteri. Si aut mulier
p̄babiliter credat q nec ex pte sui imineat pi-
culū si cōfitetur eidē tunc tenet illi d̄fiteri ec-
p̄t qd cū eo d̄misit. et ip̄e de illo p̄t eam ab-
soluere sic de alijs. **hec** rich. Alij tñ dicūt q i
tali cāu nec p̄sbr debz audire d̄fessionē illi-
us mulieris de illo p̄tō sed debz eam ad alte-
rum mittere sicut notauit hu. circa p̄sbr iter et
vxoze p̄p̄iā. aliter videt⁹ in eo manifesta p̄sū-
prio. nec illa debet ei d̄fiteri sed debz petere
licentiā eundi ad aliū vel ad sup̄iorem recur.

rere si ille licentiā denegaret. tam p̄pter picu-
lum. cum qz ē mior verēcūdia q est p̄nie p̄s ma-
xima alias videt⁹ in ea esse min⁹ vera d̄fessio
ex quo nō vult illud detegere nisi cognoscēti i
tegre. **Et** idem est credendū de omi p̄tō i quo
p̄sbr iter d̄sensit et coopat⁹ fuit si tñ absoluerz
absolō valeret dūmō vera d̄fessio adessz et h⁹
snie sunt d̄ho. et boni. **Nec** ē d̄tra p̄dicta q ep̄s
nō p̄t d̄sp̄sare in symonia d̄missa cū ip̄o. qz di-
sp̄nsatō est dignitatis. absolō necitatis. et iō
nō tam facile p̄dit qz p̄tēz absolūdi sicut
d̄cepit filiū de adulterio vel p̄tēz alienū sup-
ponit. nūquid tali mulieri denegāda ē p̄nia si
ne absolō licet hoc renelare non audeat vi-
ro suo. **h** q nō. **ex. de pe. et re. officij.** Non ei
debent tales mulieres viris suis vel filijs le-
gitimis tale crimē indicare. s; m bñ. ibidē dū
p̄lica rōe. primo qz hoc esset infructuosū. nō ei
credet⁹ sibi p̄pter p̄sumptōz d̄trariā q habetur
ex m̄imo. p̄pter qd p̄sumit⁹ q fili⁹ sit exēptus
natus. ff. de his q sui vel alieni iur sūt. fili⁹
scdō qz hoc esset p̄iculosū. possent em inde ho-
micidia et p̄a alia mala d̄sequi. **h** bñ. et d̄ue-
nit cū eo host. et rap. host. tñ dicit q si mulier
d̄netur viro et intm d̄fidat d̄ eo qz si secure di-
cere possit. et q inde faciat quidqd voluerit i
tali cāu. p̄sbr em d̄sulere p̄t q si viro fūelet
et exq⁹ d̄sentiet quo ad restōz ē mulier absolu-
ta. qz d̄cedit viro de suo disponere sic placet.
C. de iudeis. nemo extē. p̄li aut nate vel sup-
posite m̄ d̄z indicare p se l p̄ discretū d̄fessōz
vl ip̄a fil cū eo. recepto p̄r p̄ d̄fessōz si vide-
bit⁹ ab ea iuramēto qd nō calūniōse p̄cedat.
et a puero q factū secretū teneat si p̄babili-
ter p̄sumat inde nō sequi piculū s; potius fru-
ctum vt si p̄sumat q si sibi indicauerit ab here-
ditate abstinebit. qz forte videt ip̄m deū time-
re et cōsciēcōsū eē q aliena possiderz iure tūc
indiceret et d̄sulat q ineret religionē vl se trāf-
ferat ad aliā longinquā regionē. Si aut p̄su-
mat inde piculū sequi posse qz forte fili⁹ ē ma-
lus vl stult⁹ nec sibi vellet credere nec illud
sciret tacere tūc nō indicet sibi Si p̄sumat q si
sibi indicauerit nō acquiesceret tūc etiā nō m-
dicet. Sed q̄tum p̄t satisfaciāt hereditib⁹ d̄ sua
dote vel alijs bonis suis p se vl p̄ aliū scz di-
cretū et cautū. ita q cante fiat ne aliqd malū
vel suspitō mali inde pueniat. **Et** idē faciat si
filio indicauerit et ip̄e credere vl acquiescere
noluerit. **hec** bñ. host. et rap. Non tñ filius te-
net credere m̄i nisi possz sibi facere certā fide
q eū de viro suo nō d̄cepit. **Scdm** sco. aut mu-
lier illa crimē suū dicere nō d̄z filio spurio qz
nō d̄z exponere se sue diffamatōi apud filium
p̄pter incertā correctōz filij qz si nō crediderit
mala sequent⁹ scz qz ip̄a erit diffamata et ille
hereditatē vt p̄r tenebit. **Nō** debet etiā di-
cere viro qz nō debet exponere se sue certe dif-
famatōi. et apud virū mortū l saltem odio vl
discordie. **Et** etiā viro piculo vxoziidij p̄pter
incertum bonū hereditatis restitūde. debet
aut mulier filiū suū spurū diligēter inducere
ex alijs honestis causis vt hereditatem vero

heredi dimittat. puta qd fiat religiosus l' cleri-
cus. Et si ipm ad hoc inducere nō potuerit la-
borare d3 qdum p' ad restituendū vero heredi
hec sco. Non tñ tenet' restituere equalens toti
hereditati qz multū distat inter h're et ppe eē.
Ille aut nūq' habuit hereditatē licet fuerit
ppe h're h'm iusticiā. et ideo min' q' equalens
sufficit restituere. Illud aut min' determinet'
ad arbitriū boni viri h'm sco. et rich'. **Sz** nū-
quid tenet' talis ples de sumptis bona fide
p' puto qd nō ar. **C.** de rei ven. certū est. mul'r
tñ tenet' scdm bñ. et host'. **D**one qd vir n' ha-
beat aliquos sanguineos q' sibi succedere de-
beant ab intestato. **Sz** nihilomī' peccat scz im-
pediendo ne libere faciat testamētū. **C.** si quis
aliquē testari phibuerit. l. j. et. ij. h'm bñ. **D**e-
bet etiā de suo si p't vsqz ad opensatōz sufficiē-
tem erogare paupibus p' aima viri de d'ilio
ofessoris h'm host'. **I**te dicit inno. ex de pe. et
re. officij. q' talis mulier satisfaciet illis qb'
verisimiliter credit' q' sua reliquisset. vel si ne-
scit' hoc paupibus eroget. dicit ec' idem ibid'
q' si mulier illa nō haberet vñ recōpensaret et
haberet pbatōes p' quas successores a damno
releuare posset eas adducere deberet. nisi ex
hoc graue malū imineret. intellige tñ q' talis
mulier qdū est i' mortali nec deponit animū
peccādi nō valet tal' pnia sibi. ad pniaz tñ de-
bet admitti. sed ē dicendū ei q' nō est fructuo-
sa sibi quō ad vitam eternam. hec in glo. sup
dictū. c. officij.

De indulgentijs ti. xl.

Onsequēter considerandū ē de indulgen-
tijs. Et p'io vtz valeant. scdo qdū va-
leant. 3° a quo fieri debeāt. q'ro qua de
causa fieri debeāt. quito qbus valeāt. **P**rimo
igit' querit'. **V**tz indulgentie valeant aliquid
sz q' sic alias ecclesia vniuersalis erraret qd i-
pium esset dicere. valent aut ad remissionē pe-
ne residue post t'ritōz ofessionē et absolutōez
siue sit iniuncta siue nō. **E**it aut hec remissio n'
simpliciter donando sed aliūde soluendo et
quali opensando scz de thesauro eccleie qui sic
dictū est supra integrat' ex trib' scz ex merito
fidei caritatis toci' eccleie et ex merito supero-
gatiōis viroz pfectoz et ex abundāti merito
passionis xpi qz et si in sacramētis opetur non
tñ eius efficacia in eis includit'. sed sua infi-
mitate efficaciā sacroz excedit. **P**redicta em
merita nō sunt alicui' vel aliquoz determinā-
te sed sūt dūia toti eccleie. **O**pera em meritoria
que sancti fecerūt ad honorē dei et vtilitatez
eccleie in dūni cōia sunt. **E**a aut que sunt dūia
multitudini distribuūt' singulis de multitudi-
ne scdm arbitriū eius qui multitudi p'f' et iō
platus eccleie qui h3 clauēs thesauri p'dicti p't
p'dei honore et eccleie vtilitate de ipo thesau-
ro tribuere qñ videt expedire. vnde sic aliquis
ofsequeret' remissionē pene si alius p' eo satis-
fecisset. ita etiā ofsequit' si ei satisfactō alteri'
p' eu q' p't distribuāt'. **Q**uatuor tñ requirūt' ad
hoc vt indulgentie valeant duo ex pte dantis
scz auctoritas et causa rōnabilis scz eccleie vti-
litas. **E**t duo ex pte recipientis. vñ p'tinet ad

remotionē cause phibētis scz cū ofessione cō-
tritio. alterz ad collatōz cause disponētis scz
fidei deuotio cū effectu in forma indulgen-
tie determinato. **A**d hoc nota qd bonū vñus
dūicat' alteri dupli'. vno mō p caritatē et sic
etiam sine indulgētia ē aliquis princeps bono-
rū oīm que fiūt si sit in caritate. **A**lio mō p in-
tentōne faciētis et sic p indulgētiā si assit le-
gitima cā p't eius intentio qui opatus ē p vti-
litate eccleie ad istū d'inuari et p ofsequens ei'
opatio satisfactoria ad eum applicari. **S**z tho.

Equit' videre de scdo scz qdū valeāt in-
dulgentie. **E**t circa hoc querūt' pla scz. **V**trum
valeant qdū sonant. **Sz** circa hoc diuersi di-
uersa dixerūt. **N**am circa indulgētiā est qua-
tuor considerare scz internā suscipiētis deuotōez
dati exterioris p'titatem. causam q' mouet dan-
tez et indulgentie certā quātitatē. **Q**uidā ergo
dicūt q' indulgentie valent scdm mensurā de-
uotōis suscipiētis et scdm q' meruit eas. sibi
valere et nō qdū sonant. **A**lij dicūt q' valent
scdm mensurā accessus ad causā. vñ qñ dant'
p fabricā eccleie qui magis subuenit h'm suaz
facultatē plus habet. **A**lij dicūt indistincte q'
valent tñ qdū sonant et tantū valent multū
danti qdū parz danti. et tñ de ppe venienti
qdū de longe. et videt' prima opi. esse rap.
scda bon. tertia tho. **S**ed alijs nō placet nec
prima quia tūc etiā sine dato exteriori valeret
indulgentie. **N**ec scda qz tunc essz poti' qdā cō-
mutatio q' indulgentia. **N**ec tertia qz illd boi-
bus nō p'dicat'. vnde ecclesia eos decipe videret.
q'ra etiā videt' irzōnabilis. ideo alij di-
cunt q' valent tñ qdū sonant non tñ equali-
ter sed plus vel min' scdz q' hō se disponit ad
eas maiori vel minori feruore. labore. dati quā-
titate. vnde qñz duoz equaliter diuitū quoz
vñus dat vñū denariū et alij. x. ille qui min'
dat obtinet remissionē pene vñi' anni sic ille
qui plus dat. nec ppter hoc oportz q' tñ remit-
tat' vñi de pena a deo taxata qdū alij qz pe-
nitētia vñi' anni in hac vita non tñ valz illi
qui eam facit ex minori caritatis feruore et re-
missionē sic illi qui eam facit ex maiori et aspe-
ram. **C**um aut dicit' in forma indulgētie quelibet
dantem etiam suā p tali factō remissionēz
habere pene vñi' anni. sic intelligendū est q'
habeat remissionē tante pene a deo taxate qñ-
ta remitteret' ei p penitētia vñi' anni q' face-
ret in hac vita. **C**ū ergo illi qui pl' dat ex ma-
iori feruore rñdeat ānus efficacōis pñie quā
illi qui min'. pl' sibi remittit' de pena a deo
taxata qm alij. et tñ cuilibet valet vñū. annuz
pñie in hac vita. **A**lij vider' dicendū q' quo
ad remissionē extēsiōis pene pares sunt ille q'
minus dat et qui pl' dat scdm q' d'inet' in for-
ma indulgētie. **S**ed quo ad remissionē itensio-
nis pene et quo ad disposiciōez sui ad recipien-
dū augmentū gratie impares sunt quia d' istis
duob' pl' cōsequit' ille qui pl' dat. nisi in ca-
su in quo datum vñi' esset maius p cōpacōne
ad dantem sicut patet in paupcula de qua di-
cit dom' **M**. xij. q' plus miserat in gazophi-
latium quā oīs alij. hos duos modos ponit

rich. quoz. prim⁹ etiam apparet a pe. et eci
am videt mibi valde p̄babilis. wilh. etiā in
spe. huic modo videt adherere dicens q̄ quā
do alicui remittit⁹ vnus annus de iniuncta pe
nitentiā intelligit⁹ q̄ t̄m min⁹ punit⁹ in purga
torio q̄ntum min⁹ punitus fuisset si vno anno
pniam in hac vita fecisset. Scdm aut̄ jnnoc. p̄
ter hanc indulgētiā generalē nō min⁹ teneris
pniam agere in hac vita. **Sed** obici⁹ si indul
gentie t̄m valerent q̄ntum sonāt tūc videtur q̄
hō debeat vacare p̄ his habēdis omib⁹ alijs
opibus dimissis. **¶** Nō est ver⁹ q̄ licet indul
gentie multū valeāt ad remissionē pene. **¶** Alia
t̄m opa satisfactoria sūt magis meritoria respe
ctu p̄mij essentialis qd̄ est meli⁹ in infinitū di
missione pene tp̄alis. **¶** Obici⁹ itē q̄ aliqui
dat⁹ indulgētiā q̄ q̄ dat auxiliū ad alicui⁹ ec
clesie fabricā erigendā cōsequit⁹ terciā p̄tem re
missionis p̄ctōz. **¶** Si 8⁹ indulgētiē t̄m valent q̄
tū sonant tūc qui primo dat vnū denariū et 2⁹
scdm et 3⁹ terciū plenā remissionē cōsequi⁹ oim
p̄ctōz qd̄ videt⁹ absurdū. **¶** **¶** Hm aliquos qñ
datur indulgētiā indeterminatē dantib⁹ ad h⁹
auxiliū. tunc intelligit⁹ tale auxiliū qd̄ fit con
ueniēs ei q̄ dat auxiliū. **¶** Et scdm qd̄ accedit ad
hoc. scdm hoc plus et min⁹ de indulgētiā cō
sequit⁹. **¶** Vnde ec̄ aliquis paup̄ dans vnū dena
rium dicit⁹ cōsequi indulgētiā totā. nō aut̄ di
ues quē nō decet ad op⁹ tam piū ita pax̄ da
re. sic nō dicere⁹ rex facere auxiliū alicui si da
ret sibi obulū. **¶** Et hec ē responsio tho. **¶** Alij vō
dicūt q̄ nō fit remissio p̄ tribus denarijs s̄ p̄
utilitate cōte hui⁹i cōtributōz. q̄ ecclia maḡ
respicit fructū q̄ datū et ita r̄ndet pe. jnnoc.
vero dicit et etiāz wilh. in spe. q̄ qñ indulgen
tia cōsistit in datōne tūc p̄ quolibz denario q̄s
indulgētiā habebit si p̄les dederit. et h̄ idē
inuit ho. **¶** Nec debz hic attēdi datī quātitas s̄
magis laudari diuina benignitas. de hac mate
ria scz de valore indulgentiaz ponit bñ. plu
res opi. ex de pe. et re. q̄ aut̄ in glo. iij. **¶** Ad
huc nota q̄ in arbitrio dantis indulgētiā est
taxare quantum de pena p̄ indulgētiā di
mittat⁹. si t̄m inordinate dimittat ita q̄ hoies q̄
si p̄ nichilo ab opibus reuocent⁹ p̄nie. peccat
faciens indulgētiās tales. **¶** Nichilomin⁹ t̄m q̄s
cōsequit⁹ plenā indulgētiā. h̄ tho. vnde nō
debet fieri indulgentie sup̄flue ne cōtemnant⁹
clauis ecclie ex de pe. et re. cū ex eo. et. l. di
absit. **¶** **¶** Utz vicini ecclie et clici et p̄sbiteri
ecclie cōsequant⁹ tantaz indulgentiaz quantā
remoti. **¶** **¶** q̄ sic scdm quosdā q̄ remissio non
p̄portionat⁹ labori sed meritis que dispensant⁹
sed q̄ plus laborat de merito plus acq̄rit. hoc
aut̄ est intelligendū qñ indulgētiā dat⁹ indi
stincte. qñz em̄ distinguit⁹ sic papa in generali
bus absolutōib⁹ transeuntib⁹ mare dat. v. an
nos. trāseuntib⁹ vero mōtes tres. alijs vnū. et
hec est opi. tho. **¶** Scdm alios vero cū veniens
a remotis sit magis dispositus quo ad merituz
remissionis pene. q̄ plus laborauit ceteris p̄
bus plus valet illi indulgētiā illa licz omib⁹
valeat q̄ntum sonat vt dictū ē etiā supra et hec
est opi. pe. **¶** **¶** Utz ille cui iniuncta est p̄nia. vij

Equitur videre de 3° scz a quo valeant indulgentie fieri. Et circa hoc querunt plures. **V**erum epi possint indulgentias facere. **R**espondeo ad cum emendationem sciendū qd indulgentie habent esse etiam scdm p^o opa satisfactoria vni⁹ alteri cōputant^r non tantum ex vi caritatis sed ex intentione operis aliquo modo directā ad eū. **I**ntencio aut alicui⁹ p^o ad aliūz dirigi tripliciter. scilicet aut in singulari vt cum quis p^o alio dēterminatē satisfaciē. et sic quilibet p^o alteri sua bona cōdicare aut in speciali vt cum quis orat p^o cōgregatōne sua et suis familiaribus et benefactorib⁹ et ad hoc etiā ordinat opa sua satisfactoria. **E**t sic ille qui p^o cōgregatōi potest illa opa cōdicare alijs applicando intentionē eorū qui sunt de sua cōgregatōne ad hunc dēterminatē aut in generali vt cum quis ordinat opa sua ad bonum cōe in generali et sic qui p^o ecclesie generaliter p^o opa illa cōdicare applicādo suā intentionē ad hunc vel ad illū. **E**t q^o homo est pars cōgregatōis et cōgregatio est pars ecclesie ideo in intentione priuati boni intentio boni cōmunis includit^r et boni totius ecclesie. **E**t ideo qui p^o ecclesie p^o cōdicare ea que sunt cōgregatōis et hui⁹ hominis sed nō ouerit^r. **S**ed nec prima cōdicatio nec scda dicit^r indulgentia. **S**ed tertia ppter duo. primo quia p^o cōdicatōnes illas licet homo absoluat^r a reatu pene q̄tum ad deum nō absoluit^r tñ a debito faciendi satisfactoriem iniunctā ad quā est obligat^r ex p^ocepto ecclesie. **S**ed p^o tertiā homo etiā ab h^o debito absoluit^r. **S**cdō q^o in vna psona vel in vna cōgregatōne non est sufficiētia meritorū vt si bi et omib⁹ alijs valere possint sic est in ecclesia romana p^ocipue ppter meritū xpī. et ideo solus ille qui p^oficatur ecclesie p^o indulgentias facere. totū aut ecclesie p^oficat^r solus papa. et ideo ipse solus habet p^otem plenariā sup^o thesaurū quem de quo fiunt indulgentie. **O**mnes vō alijs epi limitatam. ipse em solus habet plenitudinē p^otem. ex de pe. di. ij. cum ex eo. **A**lij vō sunt vocati in prem sollicitudinē. ideo solus ipse habet p^otem vbiq³ generaliter dandi indulgentiam et tantā quantā voluerit. **A**lij vero nisi scdm eius cōcessionē. q^o vero epi sunt cōsortes pontificalis officij. vnde etiā soli ab eo f^ores vocant^r. ceteri vero filij. g^o solum eis p^ore facere indulgentias merito est cōcessum. **E**pis qui dem cōcedit^r a iure facere indulgentias in dyoc^o suis. arēpis vero in p^ouincijs suis. **N**on debēt tñ dare indulgentias vltra vñū annū in cōsec^o nomib⁹ ecclesiarū vel alijs quibuscūq³ casibus siue ab vno siue a pl^oibus fiant. **I**n anniuersario vero cōsecrationis et alijs casibus rōnabilibus nō debēt dare vltra xl. dies siue ab vno siue a pl^oibus fiant. ex de pe. et re. n^o. vbi dicit^r de hoc. et. c. cū ex eo. q. vlt. **S**i tñ epi faciunt contra illud mandatū nihilomin⁹ indulgentia tenet et valet cū nō dicatur ibi q^o non valeat si secus fiat vt etiā dicit^r in glo. sup^o dictū. c. cum ex eo. ar. ex de excels. pla. cū ad quorūdam. **N**unc tamē exp^osum est q^o indulgentia nō valet. li. vj. de pe. et re. indulgentie. **S**ed nūquid saltem in eo qd dare poterāt tenebit in

dulgentia. **R**espondeo jo. an. sup^o dictū c. dicit^r q^o sic q^o regulariter vtile p^o inutile nō viciat^r. ex de re. iur. vtile. **A**lij dicūt q^o nō quia qui p^oimilegio abutit^r c. xi. q. iij. p^oimilegiū. **S**ed dic^r q^o licet p^odere mereat^r non tñ p^odit. **C**oncedit^r etiam a iure legatis dñi pape facere p^opetuas indulgentias in p^ouincia sua et q^o facere p^ont statu^ota p^opetua. ex de offi. legati. c. vlt. in tex. et glo. et de pe. et re. n^o. i. glo. **S**ic ergo epi et supra dūenit de iure dñi facere indulgentias. **A**lij aut p^olati inferiorib⁹ nō dūenit nisi ex speciali cōcessionē. vt habet^r in d. c. n^o. i. glo. **Q**uid ergo si eidem domui cōcessit^r epi. xl. dies. et arēpis alios. xl. dies vna et eadē die legunt^r hui⁹ l^ore in vno et eodem loco. **N**unc quid dans elias habebit. lxxx. dies. **R**espondeo hoc q^o sic si det ppter obtentū vtriusq³ q^o neuter excedit. vt patet in dictis c. **V**erū abbates qui collegijs p^osunt possint facere indulgentias. **R**espondeo q^o non p^ore loquendo vt patet ex p^odictis. et ex de excels. pla. accedētib⁹. tales em habēt a^oliam autem respectu bonorū sui collegij non tamen respectu meriti xpī qd dispensandū cōm^omisit sponsis ecclesie scz epi. jo nō habēt autē plenā respectu thesauri ecclesie. et ideo tñ bonū sui collegij cōmunicare p^ont. non aut possūt relaxare. quia nesciunt vtrū sup^oabundent. **E**t vō h^o large p^oatēz put^r dicit sufficiētie plenitudinē p^o quē modū est in epi ad hunc actū non aut put^r dicit plenitudinē. sic em est in solo papa plenitudo p^otem et auct^ois. hec bonū. **V**erū q^o indulgentia recipit indulgentia illā alijs dare possit. **R**espondeo q^o nō licet ei alijs possit dare alijs qd nondū est datū nec determinatū alicui. sic vnam missam quā p^o amico mortuo dicit. tamē si eam p^o suis peccatis cecinit v^o alijs dedit auctoritate sua cōmutare non potest. hinc est q^o q^o recepit relaxationem p^o se non potest eam alijs dare. quia et si ecclesia debitum eius apud deum soluit non ppter hoc ei p^otem dedit q^o ipse p^o alio solueret. et si de^o dimisit debitū istū non ppter hoc iste potest dimittere alijs qd deo debet. hec bonū. **V**erū aliqui non sacerdotes indulgentias facere possint. **R**espondeo potestas faciendi indulgentias cōsequitur iurisdictionē vt dictum est supra. **E**t quia archidiaconi et alijs non p^obiteri possunt habere iurisdictionē v^o missam vt legati. vel ordinariam vt electi confirmati. ideo possunt indulgentias facere licet in foro penitentiali non possint absolvere. q^o hoc est ordinis sacerdotalis. hec d^o. ar. ex. e. q^o aut. et ex de ele. transmissa. host. tamen dicit q^o electus in ep^om et cōfirmatus tucius facit si non det indulgentiam maxime si non sit p^obiter. **V**erū epi possint facere indulgentias in aliena dyocesi. **R**espondeo q^o q^o indulgentia siue relaxatio dicit^r thesauri cōmunicationem et etiam auctoritatem. **E**pus aut in aliena dyocesi cōmunicare potest bona sua subditis alienis. bona in quā siue dyo. relaxare vero siue indulgere non potest nisi subditis suis. vnde relaxatōnes vere sunt relaxationes facte p^ore subditis si cōtingat eos p^oficere illud ppter qd datur. **A**lienis vō subditis sunt potius cōdicatos

q̄ relaxationes. per quem etiam modum abba-
tes priores et mistri cōmunicant bona sui colle-
gij. nisi forte hoc fiat ex cōsensu et voluntate
pprii ep̄i. ex de pe. et re. q̄ aut cōsuluit. Et in-
fra. cum a nō suo iudice null⁹ ligari valeat l̄
absoluti. illas tantūmō pdesse arbitramur qui-
bus ut p̄sint pprii iudices indulserūt. h̄ bon.

Notat aut innoc. sup. c. q̄ aut. q̄ pprios iu-
dices intelligūt quidā esse pprios ep̄os. q̄ iſe-
riores p̄lati indulgētiās facere non p̄nt ut di-
ctum ē. Alij vero dicūt q̄ etiā pprii p̄biteri p̄-
rochiales cedere possint subditis suis q̄ eis
indulgentie valeant. q̄ p hoc ip̄i indulgenti-
am nō dant sed ccedūt q̄ indulgentie date ab
ep̄is extraneis p̄sint eis ut sic in absolutōe pe-
nitētie pvideāt eis diuersos modos liberandi
a p̄tō et a penis. Et ouenit cū eo host. in sum-
ma willh. vero i spe. dicit q̄ tuci⁹ ē q̄ cōsensus
pprii ep̄i p̄cedat rmissionē ep̄i extranei. Et h̄m
eundē ibidē sufficit etiā cōsensus metropolita-
ni sui. ut. e. c. n̄fo. Notat etiā ibidē willh. q̄ li-
cet ep̄us ex iusta causa indulgentiā statuens i
dyoceli sua cedere possit q̄ indulgentia illa
p̄sit etiā venientib⁹ de dyoc. alienis. Non tñ
potest cedere q̄ indulgentie ab alijs ep̄is in
eius dyoc. cedere valeant. primū em̄ p̄batur p̄
illud. c. q̄ aut nō aut scdm. Et ē rō q̄re p̄t illd
et nō istud. q̄ in p̄ima accedētes illuc qdā
mō forū eiua sortiūt. ar. ex d̄ fo. dpe. romana.
q̄. c. trahentes. et. iij. q. vij. c. j. Nec p hoc sta-
tutū indulgentie numer⁹ excedit. In 2o vō dyo-
cesim alienā tanq̄ aduena nō ut indigena igre-
dit. iij. q. vij. leges. unde tales indulgentie nō
valent. Alias posset ep̄us indirecte centū an-
nos sol⁹ et cū plib⁹ simul cedere qd tñ dire-
cte facere phibet. ex. e. cū ex eo. qd esse n̄ de-
bet. ar. C. de vsu. eos in fi. et ex de symonia i
tantū. **Q**uid de his q̄ deferūt l̄ras ep̄oz. di-
uersoz et legūt om̄es in eodem loco asserētes
q̄ talis ep̄us facit talē indulgentiā et talē talē
et sic de alijs. Nūquid dans etiam habebit i-
dulgentiā oim ep̄oz. h̄ patet ex p̄dictis q̄
nō habebit nisi indulgentiā sui ep̄i nisi forte
habeat licentiā a suo ep̄o q̄ tales indulgentie
ei p̄sint. ex de fo. dpe. significasti. hec tho. **U**-
trū ex̄ns in peccato mortali possit indulgen-
tias facere. h̄ indulgentias facere p̄inet ad
iurisdictōz quā hō p peccatū nō p̄dit. Et ideo i-
dulgentie eque valent si fiāt ab eo qui ē i pec-
cato mortali sicut si fierēt ab hoīe sanctissimo
cū nō remittant penā ex vi meritorū suoz sed
ex vi meritorū recōditorū in thesauris ecclie.
Sed obicit q̄ mai⁹ est facere indulgentias
q̄ recipe. sed ex̄ns in p̄tō mortali nō recipit
eas. ergo nec facit. h̄ maius ē quo ad p̄tēz
h̄ min⁹ quo ad p̄p̄iā vtilitatez. h̄ tho. **Q**uid
de questorib⁹ q̄ discurretes p ecclias cuz l̄ris
remissionis abusiones p̄dicant cōmessatōibus
et ebrietatib⁹ vacant. h̄ sic habet ex de pe.
et re. cū ex eo. tales nō sunt recipiēdi sine l̄ris
pape vel ep̄i dyoc. nec p̄mittendi sunt dicere
p̄p̄o nisi qd in l̄ris cōtinet. Nō debēt etiā fe-
sta et vacatōes p suis q̄stis faciēdis indicere
nec p̄p̄m ad interesse suis q̄stib⁹ aut exhorta-

tōnibus p censurā ecclasticā cogere. ut habe-
tur. e. ti. q̄ intellexim⁹ alex. q̄rti. Item licet o-
tineat in eoz indulgentijs q̄ ip̄i in ecclasticis
locis honeste et caritative recipiant. q̄ si
deles ad eoz exhortatōz debeāt duocari. cle-
rici tñ et rectores eccliarū nō tenent illos in-
uiti in hospicijs suis recipe vel pcurare vel cō-
uocatōes hui⁹ facere p̄textu ip̄az indulgenti-
az. que q̄tum ad hui⁹ duocatōes sunt ip̄o iu-
re reuocate. ut dicit. e. ti. sedis. et ē clemētia
quarta. **E**cce ma vō quā dūiter talib⁹ indulget
sedes ap̄lica ibidē habet. Et subdit ibi q̄ aut
ad q̄rendas elias destinant modesti sint et di-
creti. nec i tabernis aut alijs locis incōgruis
hospitent. nec inuitiles faciāt aut p̄sumptuo-
sas expēsas. nec false religiōis habitū gestēt.
Et dicit ibi in glo. in tabernis q̄ si tales pub-
lice delinquāt i tabernis p̄nt a dyocesano pu-
niri licet sint exempti. ex de p̄uul. tuaz.

Sequit̄ videre de q̄rto scz p qua cā habeat
fieri relaxatio siue indulgentia scz vtrū p
sp̄uali vel corpali auxilio vel subsidio. h̄ sic
in rebus publicis et coitacib⁹ hūanis thesau-
rus reipublice p̄pter duo maxie solet exterius
p̄ferri et dūicari scz p̄pter principis gl̄iam et
honore sic faciūt reges curiales et fecit assue-
rus. hester. j. Et p̄pter dūitatis vtilitatez ut q̄n
dūitas ledit p̄ferūt stipendia et donatū mili-
tibus pugnaturis. Sic etiā thesaur⁹ ecclie ab
his qui h̄t eum dispēsare debz duplici de cā
solui. Pri⁹ ad dei gr̄az et laudē q̄ p̄cipue fluc-
in sanctis eius. sancti vō honorant i cōstructi-
one basilicarū. et cōmemoratōe v̄tutū suaz q̄
fit in p̄dicationib⁹ et sermōib⁹. ideo p his oī-
bus indulgentie recte fiūt. Scd p̄pter dūnem
vtilitatē q̄ scz est defētio terre sancte. defētio
fidei et p̄motio studij et silia. Et ideo et p ra-
libus fieri p̄t et debz. Et q̄ hec cōsistunt i acti-
bus exteriorib⁹. ideo p actibus exterioribus
maxime fieri debēt indulgentie. hec bon. **S**z
obicit q̄ videt̄ ibi esse symonia. cū datur ibi
sp̄uale p̄tpali. h̄ flm ē. imo mior pena cōmu-
tat in miorē et residuū pastor ecclie soluit de
gr̄a. **V**l dicendū q̄ nō dat indulgentiā p elia
exteriori cōsiderās datū sed fructū scz q̄ ex ra-
dice bone volūtatis p̄cedit. vel non datur ei
sp̄uale p̄tpali sed p sp̄uali q̄ non potest fieri
indulgentia p̄tpalib⁹ simpli⁹ sed p̄tpalibus
ad sp̄ualia ordinatis. **U**trū indulgentia fieri
possit etiā p pure sp̄ualib⁹. h̄ q̄ sic et fit q̄n-
sicut quicūqz orat p rege francie dant. x. dies
p indulgentia a papa innoc. iij. Et p̄dicanti-
bus crucem datur q̄n eadē indulgentia que et
accipientib⁹. **U**trū indulgentia fieri possit p
remissione iniurie. videt̄ q̄ sic. q̄ hec est elia
sp̄ualis que est dignior elia corpali. h̄ q̄ nō
in donatōe em̄ indulgentie nō cōsiderat nobi-
litas op̄is sed cōsiderat q̄ opus illud sit mere
volūtatis nō necessitatis. sit etiā quid taxabile
sit etiā aliquo mō penale. hec oīa cōsiderat qui
indulgentias p̄stat quoz. saltē primū in p̄posi-
to deficit. hec bon. **U**trū p ingressu religio-
nis indulgentia dari possit et videt̄ q̄ sic cū b⁹
sit p̄fectus et deo grat⁹ q̄ accipe crucez. h̄

sicut indulgentie dari non debent indignis. ita etiam dari non debent nisi indigentibus. viri autem religiosi qui statum aggrediuntur perfectioris potius debent alijs spiritualia bona quam aliunde mendicare. unde hic maxime verum est illud quod dicitur act. xx. beatius est dare quam accipere. in temporalibus autem non est verum nisi quando datus dat de proprio labore. et recipiens recipit ex corpore. hec bonum.

Sequitur videre de quibus et quibus indulgentie valent. Et circa hoc queruntur plura scilicet utrum valeant exiis in mortalium peccatis. Et quod non quod valent determinate ad remissionem pene que nulli potest dimitti nisi cui iam dimissa est culpa. Et ideo in omnibus indulgentijs dicitur vere contritus et confessus. si autem fieret condonatio hoc modo. facio te principem meritorum totius ecclesie per unum congregatoris vel unum personam specialis valeat potius ad merendum aliquid ei quam in peccatis mortalium. Si tamen aliquis talis faciat illud quod dicitur in forma indulgentie prudenter facit quia bona facta in mortali peccato peccatorem aliquo modo disponunt ad penitentiam de congruo et mediante illa ad susceptionem remissionis peccatorum per misericordiam dei. b. thom. **V**erum indulgentie valent religiosi. Et quod sic. omnibus enim valent dum sunt in caritate et servent ea que per indulgentias indicuntur. non enim religio si sunt minus adiuuabiles meritis aliorum quam seculares. Et licet non habeant proprium nec per voluntatem possint exire claustrum ad visitanda loca sancta. superior tamen potest eis dare licentiam dari aliquid et visitandi loca sancta. **N**ota tamen quod propter indulgentias dissolui non debet observantia regularis. quod religiosi magis merentur religionem seruando quo ad premium vice eterne quam indulgentias exquirendo licet minus quo ad dimissionem pene quod est minus bonum. Nec iterum per indulgentias dimittuntur pene iniuncte in capitulo. quod ibi agit quasi foris iudiciale magis quam peniale. unde non sacerdotes quibus capitulum tenent sed absoluitur a pena iniuncta vel debita per peccato in foro penali. hec thom. **A**d hoc et nota quod secundum bonum. ex illo capitulo. ex de pe. et re. quod articulo. colligitur quod qui penam iniungit si sibi videtur inponit et cedit ut eum per huiusmodi remissiones in toto redimat vel in parte. quod si fecerit ut dicitur ibi remissiones ille valent ad relaxationem iniuncte penae. si vero hoc non accesserit non valent ad relaxationem penae iniuncte quo ad ecclesiam. valent tamen quo ad deum ad minorem peccati penam sicut alia bona. huiusmodi finis fuit alanus. hec bonum. hoc idem vult hostiensis. et willielmus durandi. e. ii. in re. per. **V**trum quibus possit indulgentia dari ei qui non facit illud per quo indulgentia datur. Et quod non quod non exiis additione non consequitur illud quod sub additione datur. Nec obstat quod ei qui non potest operari voluntas per facto reputatur quod hoc intelligitur quo ad premium essentiale non quo ad aliqua premia accidentalia cuiusmodi est dimissio pene vel aliquid simile. valet etiam eis tam nobile per positum ad augmentum caritatis et per consequens contritionis et ita ad remissionem pene. hec thom. **V**trum unum per alio possit indulgentiam accipere. Et opus proprium potest quis applicare per intentionem cuiusque voluerit. Et ideo potest per quo

cumque vult satisfacere. sed indulgentia non potest applicari alicui nisi ex intentione dantis indulgentiam ideo cum ipse applicet ad faciem vel dantem hoc vel illud ille qui hoc facit non potest ad alium hanc intentionem transferre. **S**i tamen fieret indulgentia sic ille qui facit vel per quo fieret hoc. totam indulgentiam habeat tunc valeret ei per quo fieret. Nec tamen ille qui faceret hoc opus daret alteri indulgentiam. sed potius daret indulgentiam sub tali forma. hec thom. **V**trum indulgentia possit facienti. Et vincentius dixit cui est consentit willielmus. in spe. quod non quodcumque faciat illud per quo indulgentia datur. **C**onsequenter quis in causa sua. l. i. **C**onsequenter de soluc. inquisitio. Petrus vero in. iij. dicit quod platus non potest principaliter indulgentiam sibi dare. sed indulgentia data alijs ipse etiam sub eadem forma potest uti. et convenit cum petro thom. **V**trum valere possit exiis in purgatorio. Et sic ex predictis habetur relaxatio siue indulgentie collata duo dicit scilicet thesauri ecclesie condonationem. et cum hoc quando iudiciali absolutio sic etiam expresse colligitur. ex de pe. et re. quod articulo. solutus. quod igitur thesaurus ecclesie sit in summi pontificis potestate. et illi qui sunt in purgatorio ratione caritatis sunt idonei recipere beneficia spiritualia. ideo papa potest eis communicare bona ecclesie quantum autem ad auctorem iudicandi cum ipsi iam exiuerint foris ecclesie et iudiciu videtur per eis fieri non possit absolutio nisi per modum de peccatis. et ita proprie loquendo non fit eis relaxatio. hec bonum. **N**ec obstat quod ecclesia soluit et ligat post mortem. ex de sen. ex. a nobis secundo quod ibi fit absolutio ad consolationem viuorum. Et absoluitur mortuus. i. antequam moreretur absolutus fuisse per contritionem monstratur. ligatio vero siue condemnatione fit ad confusionem viuorum. i. ligatus siue condemnatus dum viveret fuisse monstratur sed in veritate quo ad ipsos. nihil operatur. ar. xij. q. ij. in presenti seculo. et xxv. di. qualis. **V**trum ibi fit absolutio tamen quo ad vinculum et iudiciu ecclesie militantis. i. declaratorum quando antequam declaratorum cum sit mortuus post excommunicationem non si ostendit eum fuisse absolutum non est per eo oratio nec ei condonandum cum desideres. absoluit ergo ecclesia talem post mortem non quo ad effectum sed declarat quod non obstante vinculo excommunicationis omnes per tali libere orant. vel condemnant mortuum. i. declarat quod per eo non est orandum. quod tamen iudiciu non semper est certum. sed sepe fallit et fallit. ut dicitur ex de sen. exco. a nobis. ij. Nec mortuos sed tamen viuos stringit qui subsunt ecclesie militanti. hec hostiensis. **S**i tamen large dicatur relaxatio cuiusque auxilij impensio et bonorum ecclesie communicatio sic potest eis fieri relaxatio. sed hoc non tenet modum iudicij sed potius suffragij. **P**roterea relaxatio etiam proprie dicta dicitur ulterius aliquam commutationem in penam aliquam voluntarie et deuote assumptam. Et hoc patet in omnibus indulgentijs. hoc autem esse non potest quo ad eos qui sunt in purgatorio. quod sunt extra statum illum in quo possit eis persuaderi voluntaria et ducta alicuius pene assumptio. hec bonum. **V**trum exiis in purgatorio non possunt indulgentie directe. tamen possunt eis prodesse in quantum exiis in hac vita

p eis faciunt qd dñetur in forma. quicunqz fecerit hoc vel illud p se vel p aliquo in purgatorio exñte damus tot dies indulgentie. hñc adhuc nō pñunt eis nisi p modū suffragij nō p modū auctis quā platus habeat sup eos. Et ad hoc eē vt sic valeant eis coopā forma i indulgentie pñicta qz alias nō posset homo fructum sue indulgentie in alium transferre quia non est eius applicare ad aliquā intentionem ecclesie p quā cōicant merita ecclesie ex quibus valent indulgentie. hec rich. et cōcordat cum eo pe. tho. rap. et inno. ex. e. q. aut. **S**i pa potest eos qui sunt in purgatorio absoluerē saltē p modū suffragij. quare ergo nō absoluit eos omēs solo verbo cū talibz sit maxime opatiendū. **H**ñc si deus p seipm sic misereet vt semp velit tñeri iusticiam multo fortius similiter dei minister facere debet. **V**nde dispensatio bonoz ecclesie discrete et cum moderamine est facienda. Et nisi ita fiat deus nō acceptat. et bona spiritualia non possunt dissipari nec dñra dei acceptatōz distribui. licz bona tēporalia non tñ possint dispensari sed etiam de facto dissipari quīs ius diuinū dictat esse aliter faciendū. hec bon. et dñent cum eo tho. Si quis autē dñdat papam habere iudiciariā potestatem sup eos qui sunt in purgatorio nō est multum im pbe resistendū dum tñ hoc ratio dñcet vel auctas manifesta. quidquid em loquantur disputantes vel etiam pñcantes hñc est sana fide tenendū q dñs dñct vicario suo plenitudinem pñtis et tantam vtiqz pñtem quanta dari debebat puro homi. et hoc ad e dñficationē corpis sui scz ecclesie. **V**nde super hoc non iudicare sed deo gratias plimas debemus agere. hec bon.

De vñctione extrema ti. xli.

Consequēter cōsiderandū est de sacro extreme vñctionis. Et primo de eius significatione et vñtate. scdo de eius institutōe. tercio de materia. qñto de forma. quinto de efficacia et necessitate. sexto de ministro. septimo de eo cui dñferri debet et in qua pte. octauo d iteratione. **C**irca primū querūt pla scz vñt extrema vñctio sit sacramentū. **H**ñc q sic quia pñgit ad curationē morbi peccati. vt patet iac. v. que est effectus pñcipaliter intentus in admñstratione sacramentoz. **Q**uid ē signū et quid res. **H**ñc signum tñ est vñctio exterior res tantū est venialis peccati curatio vt postea dicetur. Res vero et signum est deuotio vñ deuotionis i aia excitatō seu spūalis alacritas mentis que est quedā spūalis vñctio. **V**truz sit vñctum a cramentum. **H**ñc q sic a perfectio ne vñctus finis vt habitū est supra vbi agit de sacramētis in dñi. **Q**uid fiet si pñbiter inungens deficiat post primā vñctionē. **H**ñc alius pñbiter ei succedat q vñctōnes que restant faciat et nō reincipiet. qz vñctio in eadem pte iterata tñ valz ac si bis dñsecraret eadē hostia ad nullo mō est faciendū. et etiā quelibet vñctio specialem formā habz sic aspiciēt ordinarium patz. **C**ōueniūt tñ generaliter in remissione peccati. **N**ec tñ mistroz pñctas tollit vñta

tem sacramēti hui⁹ quia instrumentaliter tantū opantur sicut nec mutatio malleoz tollit vñtatem opationis fabri.

Equit⁹ videre de scdo scz de institutōe hñc sacramēti. **C**irca qd nota illd qd dictū ē supra de institutōe sacroz in dñi. Et scdz op. ibi scdo positam posset dici q hñc sacm fuit a xpo institutū scz qñ discipuli eius ab ipso missi ad pñdicandū oleo vñgebāt infirmos et curabant⁹ nec dubiū est quin facerent hoc ad mandatū eius. **E**uit etiā a spū sancto inspiratū. a cetū a postoloz insinuatū et a iacobo pñulgatū ja. v.

Equit⁹ videre de tercio scz de materia hñc sacramēti. **E**st autē materia hui⁹ sacramēti oleū oliue ab epō dñsecratū vt dicit mag⁹ sen. in. li. di. xxiij. **M**ateria em sacramēti cōrespōderi debet eius effectui pñcipali. effect⁹ ac pñcipalis hui⁹ sacramēti est pñctōz venialiu curationē imediate itroducēs nisi sit aliud qd obstat ad supeminētē sanitatē vite eterne. **A**d cui⁹ ingressum sufficit dñcia pura. Et qz oleū multum valet ad curatōz plage et maxime oleum de oliuis in quo pñfect⁹ inueniūtur pñprietates olei q in alio oleo. **I**deo materia hñc sacramēti est oleum de oliuis. **S**cdo qz balsamum repñsentat bonā famam. **I**deo oleū est mirtū cū balsamo ad signandū q ad ingrediendū vite eterne sanitatē nō sufficeret sine fama puritas dñcie et nitor qui p oleum designat⁹. ex dñ sacra vñctione. c. j. **A**d signandū vero illius sanitatis supeminētia debz esse dñsecratū p sacerdotē supeminētis dignitatis scz p epm.

Equit⁹ videre de qñto scz de forma hui⁹ sacri. **C**irca qd sciendū q duplex inuenit⁹ forma hui⁹ sacri. vna exprimit actū et intēctōz mistri et hec ē p modū indicatm. et habet⁹ in aliquibus eccijs nō tñ in romania q semp vitat ea que pñt esse occasio deuianadi. est ei illa forma talis. vñgo hos oculos oleo scñtificato i nomie pa. et fi. 2c. **S**ed hui⁹ forma nō est de necessitate sed tñ de dñgritate. **N**ec est pñprie forma hui⁹ sacri sed est quedā dispō ad formam inqñtum intentio mistri dirigat⁹ ad actū illum p verba illa. **E**st autē alia forma q exprimit orationē. Et qz orō est p modū dñpccatiuū. ideo talis forma est dñpccatiua et ē ista. p istam scñtām vñctōem et pñssimā suā misericordiā indulget tñbi dñs quidqd p visum peccasti 2c. Et tangūt ibi tria scz sacramentū illud. cuz dicit⁹ p istam scñtām vñctionē. et illud qd opat⁹ in hoc sacro scz dei mia. et effectus pñcipalis scz remissio peccatoz. **E**t hec forma habet⁹ in omibus eccijs et est de necessitate hui⁹ sacramēti qd pz ex romane ecclesie vsu que tñ verbis dñpccatiuis vñt⁹ in collōne ecclesie hui⁹ sacramētum etiā ex verbis iacobi qui in pñmulgatōne institutōis hui⁹ sacramēti totā eius efficaciam attribuit orōni. Et qz ibi nō exprimit⁹ verbum determinatū sed tñ oratio fidei. iō nō oportet q sit vñiformitas in verbo orōnis sed tñ i sensu. hec bon. **V**nde pñdicta forma et si nō sit scripta expñse. posuit tamen eam beatus iacobus implicite sic et plura alia q non sunt explicite

scripta in scriptura sacra. Dicunt tñ aliqui qđ si
sint aliquę ecclesie vtetel forma idicatiua pie
credendū est qđ mod⁹ exprimēdi p modū impa
tiuū determinate vñ indicatū nō sit de necessi
tate hui⁹ sacramēti. hec rich. **S** qđ forma
hui⁹ sacramēti exprimit⁹ poti⁹ p modū orōis
qđ forme aliorū sacramētorū. **H** principalis rō
istū est institucō. Institucōis vñ rō pōt dici fu
isse agruitas ex pte modi curādi qui est p de
uocōnez et eleuacōz aie ad spiritualia ad quā
pripne per oracōnem excitat⁹.

Equit⁹ videre de qnto. s. d. efficacia et ne
cessitate hui⁹ sacri. Et circa h⁹ queruntur
plura scz ad qđ ē hoc sacm pācipaliter ordia
tur. **H** p est ordinatū pācipaliter oītra me
bū pēti. et hoc patet ex eo qđ dicit⁹ in institu
cōne ei⁹. iac. v. si in peccatis sit dimittetur ei
et hoc etiā tēgit⁹ in glo. Et cū nō sit cōtra ori
ginale nec mortale restat qđ sit oītra pētm ve
ale et h⁹ tenet cōis opi. et ē opi. bon. et rich.

S nota qđ de pēto veniali dūgit loq̄ dupli
citer. aut put qđ est in statu vie. aut put est i
egressū. primo mō morb⁹ venialis est quasi in
sepabilis et qđā necessitate iterabil. ac p h⁹
quodāmodō incurabilis. Et iō nō debuit contra
ipsum aliq̄ medicina specialiter et pācipaliter
ordinari. pmo quodāmodō omia sacramēta va
lēt ad ei⁹ curacōez sūm pl⁹ et min⁹. Secūdo mō
pōt curari sine iteracōe. Et sic cū aie possint tra
here secū talia cremabilia qđ retraherēt a glo
ria. instituit diuina misericordia remediū quo
aia curari possz qntū ad remissōz culpe et ec
parās pene et hoc est sacramētū vñctōis extre
me. Mod⁹ aut curādi veniale pētm in sacramē
to corūdet mō infirmitatis. veniale aut pec
catū quat aiam deprimēdo deorsum vt nō ten
dat in deū p deuocōz et amorē p eo qđ est ibi
cōuersio inordinata ad bonū dmutabile et p
eo qđ est minor amor dei sicut dicit aug⁹. li. d.
fes. Et ideo cū curacō directe fiat p cōtrariū
p id curat⁹ qđ aiam aggrauatā sursum p deuor
cōne eleuat. Et qm corp⁹ qđ corūpit⁹ aggra
uat aiam cū illud sacramētū sit ad eleuādā ai
mā p deuocōne in qua recipit vigore quēdaz
a quo sp est delectō venialiū si sine in aia et p
dsequēs rep̄ssio molestiaz corpaliū si exped⁹
ipī aie hic ē qđ illd sacramētū pācipaliter est
ad curacōne et alleuiacōz infirmitatis spūal
s. pēti venialis. Et p accidēs est ad curacōz et
alleuiacōz infirmitatis corpalis qđammō ro
borādo aiaz que regit corp⁹. hec bon. **H**ūc at
effectū secundariū causat semp et respectu cu
iuslibz infirmitatis illd sacramētū si digne sus
cipiat⁹ qñ exped⁹ effectui pācipali sūm rich.

Sed obicit⁹ qđ ad remissōz venialiū sufficit
sola pñia interior quaz habere pnt infirmi. g⁹
supfluit remediū hui⁹ sacramēti. **H** sicut p sac
mentū pñie ex vi sacramēti format⁹ attricō pei
us inforimis. sic ex vi hui⁹ sacramēti dfortatur
mens ad habēdā pñiam sufficientē delēdi ve
nialia que qñqz añ hui⁹ sacramēti suscepōz ē
tā debilis vt nō sufficiat plene remittere ea.
p hui⁹ etiā sacramēti suscepōz ps pene p vei
alib⁹ obite remittat⁹ si digne suscipiat⁹. h. rich.

Per quā vtutem habet hoc sacramētū sanare
re corporale infirmitatem. **H** vbi sciend⁹ qđ se
cūdari⁹ effect⁹ hui⁹ sacramēti nō est cuiuslibz
infirmitatis corpāl amocō. etiā si hoc expedi
ret effectui pācipali. s. alleuiacō quā dupli
citer causat. vñ mō supnaturaliter. alio mō
mediāte ope nature inqntū. s. alacritas mētis
interior naturaliter p quādā redūdāciā opera
tur ad corpis meliorem disposicōnem vñ ma
le disposicōis ei⁹ mitigacōz. h. rich. **S** cum
ibi fiant plures vñctōes in q vñctōne dñstie
effect⁹ ei⁹. **H** q qñ sunt actōs multe ad vñū
effectū ordinare vltima est formal respectu
omniū pcedēciū et agie in vtute eaz. et ideo
in vltima vñctōne infūdīt⁹ gracia q pbet effe
ctū sacramēti. h. tho. **V**trū hoc sacramētū sit
necessariū ad salutē. **H** cum non det⁹ vt dictū
est contra defect⁹ qbus spūalis vita tollitur
scz cōtra originale et mortale. sed cōtra defe
ctus quibz homo infirmatur. puta contra ve
niale l cōtra reliquias penitēcie. Sicut tñ di
cit⁹. iij. sen. di. xxiij. si sacm illd ex cōceptu
vel negligēcia omittat⁹ piculosum est. h⁹ tñ
expone copulatiue n̄ disiunctiue. n̄ ei quelibz
negligēcia damnabilis est. sed illa que ex d
temptu pced⁹ vel cōtemptū inducit. vñde id
est de hoc sacramēto et eucharistia. h. bon.

Equit⁹ videre de sexto. s. d. mistro huius
sacramēti. Circa qđ sciend⁹ qđ offerre h⁹ sac
metum dūenit solis p̄biteris. vñ dicit⁹ iac. v.
inducat p̄biteros et orent sup eum. et di. xcv.
p̄biteros illd. **R**acō hui⁹ est. qđ cum hui⁹ sa
cramēti materia sit oleū cōsecratum. non debet
administrari nec contingi nisi ab eo qui manus
habet dsecratas et talis est p̄biter. et ideo nō
extendit se ad om̄s. nec etiā ad solos ep̄os. qđ
cum hoc sit sacramētum pictitaciū qui nō pnt
adire peccatos sed magis ecōuerso oporteret
multos decedere sine hoc sacramento si a solis
ep̄iscopis dari deberet. ideo disposuit spūsan
ctus q daret⁹ a p̄biteris etiam inferioribus
potest etiam infirmus inungi a p̄bitero p̄sen
te vno clerico vel etiā a p̄bitero solo. ex d. v.
fig. quesuit. qđ intellig⁹ bern. ibid i ncitate

Equit⁹ videre de. vij. s. cui dferri debz h
sacramētū et in qua parte. **H** q effect⁹
pācipalis hui⁹ sacramēti est venialiū remis
sio non quecūqz sed plena et pfecta de proxi
mo introducens ad incorruptibile sanitatem
vite eterne que remissio de lege cōi sanis non
potest dūenire. Et ideo hoc sacramētum nul
li dari debet sano nec etiā infirmo nisi sic gra
uato qđ probabile sit sibi mortem imminere de
proximo. quia tamen defect⁹ nature ex senio
quasi quedam infirmitas est. ideo etiam sen
bus ex solo defectu nature cōstitutis in per
iculo mortis hoc sacramētum conferri debet
hec rich. **V**trum hoc sacramētum dferri de
beat furiosis et amentibus. **H** ad effectū hu
ius sacramēti recipiēduz plurimū valet deu
cio suscipiētis et personale meritum cōferē
cium et generale meritū totius ecclesie quod
patet ex hoc qđ forma hui⁹ sacramēti habet⁹
per modum dep̄cacōis. et ideo dari nō debz

illis q̄ n̄ p̄nt recognoscere et cū deuocōe reci-
pere et p̄cipue furiosis et amētib⁹ q̄ possent a
liquā iruerēciā p̄ aliquā imūdiā sacro fa-
cere nisi lucida interualla haberēt i q̄b⁹ illd̄
recognoscerent. et tūc eis d̄ferri possz. h̄ tho.
Sym lco. aut d̄ferri nō debz amētib⁹ nisi p̄su-
mat⁹ p̄ volūtate p̄cedētez exp̄ssaz eos illd̄ vel-
le. **V**erz d̄ferri debeat oib⁹ infirmis. **H**ic q̄
nō debz d̄ferri nisi infirmis nō habētib⁹ ob-
staculū impediens sacramēti effectū. et habē-
tib⁹ reuerēciā et deuocōne ad sacramentū
et h̄ntib⁹ v̄l habere potētib⁹ de cōi lege pec-
catū veniale. Et q̄ i nō penitētib⁹ est obstacu-
lū d̄tra effectū sacri. Et p̄seueranter furiosis
nō est deuocō nec reuerēciā ad sacramēti. Et in
puulis nō est veniale p̄ctm̄ nec etiā deuocō a
ctualis. ideo h̄o sacramentū d̄ferri nō debz i
penitētib⁹. xcv. di. illud. Nec etiā p̄seueran-
ter furiosis. Nec puulis. liquet ḡo ex p̄dictis
q̄ hoc sacramētū debz dari solis infirmis rōe
v̄tētib⁹ et i arculo mortis existētib⁹. q̄ tria
tangit iac. statū infirmitatis cū dicit infirmus
p̄iculū cū dicit q̄s discretie. s. icurabiliter ita
q̄ deficit v̄tus nature et auxiliū medicine. di-
screcōz rōis cū dicit inducat p̄. et itez si i pec-
catis sit re. et. h̄ em̄ tria sunt t̄m̄ adultoz v̄tē-
tium rōne. **S**ed d̄tra glo. sup̄ illd̄ iac. v̄lci. in-
firmat⁹ q̄s r̄c. ifirmat⁹ inq̄t quis in vobis men-
te et corpe scz v̄l fide h̄m̄ hec em̄ videt⁹ q̄ de-
beat dari etiā infirmis sp̄ualiter. **H**ic q̄ ibi v̄l
tenet⁹ d̄siūctiue. nec corpi infirmitas exclu-
dit s̄ p̄suppoitur. h̄ bon. **Q**ue p̄tes inungū-
tur. **H**ic in nobis sunt eadē p̄incipia agēdi et
peccandi. q̄ peccatū d̄sistit in actu. p̄incipia
aut agēdi in nobis sūt tria. p̄imū est dirigēs
s. vis cognitiua. scdm̄ est impans. s. vis appē-
titiua. terciū est exequēs. s. vis motiua. ois āt
nostra cognicō ortuz h̄z a sensu. Et q̄ vbi est
in nobis p̄ima origo p̄cti ibi d̄z inungi. ido
inūgunt⁹ q̄nqz loca sensuū. s. oculi p̄pter visū
aures p̄pter auditū. nares p̄pter odoratū. os
rōe ligue p̄pter gustū. et etiā p̄pter lo. q̄ā. h̄m̄
lco. i h̄ em̄ duo d̄gruit lingua vt d̄i scdo d̄ aia
Mā p̄pter tactū q̄ marie v̄giz i pulpis digito-
rum. p̄pter appetitiuā v̄o inūgunt⁹ a quibusdā
renes siue lūbi p̄pter generatiuā. pedes autez
p̄pter motiū q̄ sunt ei⁹ p̄incipali⁹ instr̄m̄. Et
q̄ p̄incipiū p̄imū est vis cognitiua. ido illa
v̄nctō ab omib⁹ obseruat⁹ q̄i de necessitate q̄
sit ad q̄nqz sensus. **A**lie v̄o due nō obseruant⁹
ab omib⁹ q̄ appetitiua et motiua sunt sicut se-
cūdaria p̄incipia. **V**erz mutilati sūt inun-
gēdi. **H**ic q̄ sic q̄nto p̄pinqui⁹ p̄t fieri ad p̄tes
illas in quib⁹ v̄nctō fieri debz q̄ licz n̄ habe-
ant mēbra. h̄nt tam̄ potēciā aie que mēbris
illis debet⁹ saltez in radice et interi⁹ peccare
possāt p̄ ea q̄ p̄tinet ad p̄tes illas licz n̄ exteri-
us. Et licz etiam nūq̄ peccauerint p̄ actum il-
loz mēbrozū. peccare t̄n poterunt p̄ concu-
piscēciā operandi per ea.

Equit⁹ videre d̄ octauo. s. iteracōne hui⁹
sacmēti. Et circa h̄o sciendū q̄ h̄o sacramē-
tū respicit n̄ t̄m̄ infirmatē s̄ etiā infirmitatē
statū. quia nō debet dari nisi infirmis qui secū

dū humanā estimacōz mortē p̄pinquare viden-
tur. Sūt āt quedā infirmitates q̄ non sunt diu-
turne. v̄n si in eis dat⁹ hoc sacmētū tūc cū h̄o
puenit ad illū statū q̄ sit in p̄iculo mortis nō
recedit a statu illo nisi infirmitate curata. et
ita nō debz itez inungi. Sed si recidmet erit
infirmitas alia et tūc poterit itez inungi. q̄
d̄z v̄o infirmitates sunt diuturne vt ethica.
p̄doposis. et h̄m̄oi. et in talib⁹ nō debz fieri
inūctō nisi q̄n vident⁹ ad p̄iculū mortis in-
ducere. Et h̄o illū articulū enadat eadē infir-
mitate durate et itez ad sil em̄ statū p̄ illā in-
firmitate reducat⁹. Itēz p̄t inungi. q̄ quasi ē
alius status infirmitatis. licet nō sit infirmi-
tas alia simpliciter. et i p̄dictis d̄cordat doc.
Et sic est finis huius libri quinti.

Incipiūt tituli libri sexti.

De clericali et censura. i.
De sacramento ordinis. ii.
Quis p̄t ordinare. iii.
De collacōne ordinum. iiii.
De scrutinio ordinandi. v.
De innocēcia ordinandi. vi.
De monogamia. vii.
De sobrietate. viii.
De prudentia. ix.
De pudicitia. x.
De ornatu. xi.
De hospitalitate. xii.
De doctrina. xiii.
De modestia. xiiii.
q̄ ordināndus nō debet esse litigiosus. nō cupi-
dus domui sue b̄n p̄positus. xv.
q̄ debet esse nō neophitus. xvi.
q̄ nō debet esse solēnter penitens. xvii.
De curialib⁹. xviii.
De obligatis ad racōcinia. xix.
De seruis non ordinādis. xx.
De corpe viciatis. xxi.
De filiis p̄sbitozū. xxii.
De adulto differēte baptisari vsqz ad egritu-
dinem. xxiii.
De pegrinis et ignotis. xxiiii.
De etate ordinandi. xxv.
De impedimento sexus. xxvi.
De impedimento infamie. xxvii.
De ecclesijs edificandis et vniendis. xxviii.
De d̄secōne ecclie et altariū et cimiterij. xxix.
De emūitate et alioz p̄nēciū ad ecclias. xxx.
De sepelituris. xxxi.